

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Confessionale "Defecerunt"

Antonin <Florenz, Erzbischof, Heiliger>

[Esslingen], nicht nach 1474

De potestate confessoris in audiendo confessiones et absolvendo.
Capitulum primum

[urn:nbn:de:bsz:31-309472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-309472)

Opus Anthonini archiepi florentini in theologia
illuatiſſimi. In q̄ vtrozq̄ iure expertiſſimi **De eru-**
ditione Confessoꝝ feliciter incipit:

¶ Prologus.

penit.
Aug.
divi.
Efecerunt ſcrutātes ſcrutatio ait pſal:
miſta. **Scrutantes** alioꝝ p̄c̄a ſunt cō:
felloꝝ. **Scrutinū** autem eſt inquiſicio
facta in confessione. **In** quo qz multi cō:
felloꝝeſ deficiūt non bene et ſufficienter ſe habētes
in audientia p̄ſſionis p̄ſequēter deficiūt etiam in
ſe a gracia dei ⁊ multum offendentes. **Ne** ergo de:
ficiat quod eſſe ad ſui ⁊ alioꝝum p̄niciē diligenter
cōſiderent ⁊ obſeruent quod ait **Aug⁹ in decre. de**
pe. di. vi. c. i. videlicz **Caveat** ſp̄ualis iudex ut ſic n̄
cōmiſit crimē nequicie ita nō careat munere ſcie
Judiciaria em̄ poteſtas hoc expoſcit vt quod ha:
beat iudicare diſcernat. **Diligēs** igit̄ inquiſitoꝝ ⁊
ſubtilis inueſtigatoꝝ ſapiēter ⁊ quaſi aſtute ītrogz
a penitente que forte p̄verecūdia vellet occultas:
re. **Hec** ille. **Ubi** tria inſinuat p̄fat⁹ doctoꝝ que re:
quirūt in idoneo cōfelloꝝe. **Et** p̄mū ē vt habeat
auctoritatē ſue poteſtatem ſoluendi competentem.
Secūdu vt h̄eat ſciāz ad h⁹ mōi ſufficiētē. **Ter:**
ciū vt faciat in̄trogacōnem de peccatis diligentem.

¶ De poteſtate confelloꝝis in audiendo cōfelli:
ones et abſoluendo.

¶ Capitulum p̄imum.

Quantum igit̃ ad p̃mum ut habeas auctori-
tatem audiendi confessiones. si es in ordi-
ne mendicãtũ requirẽt. **P**rimo q̃ habe-
as licenciam a p̃latis tuis non solũ quo ad fr̃es s̃
quo ad seculares. **S**ecundo ut habeas licenciam a
p̃po sacerdote eius qui est audiendus ṽt specialem
ṽt gñalem. s̃. p̃ presentacionẽ factã corã diocesano
vel aliq̃d equiualens. sc̃dm formã de sepul. du. **E**t
ex hac licencia non vales absoluẽ h̃ntes domilia
in alijs dioce. nec etiã hoĩes illius dioce. in q̃ pre-
sentatus es extra ipsam diocesim fm̃ fran. ⁊ ab. ⁊
aud. **N**ec vales absoluẽ ab aliqua excõicacõẽ ma-
iore. non habendo aliã auctoritatem specialem sup̃
hoc. q̃ si hoc facis absoluendo aliquẽ ab aliqua sen-
tencia scienter uel ex ignorancia iuris sentenciã ex-
cõicacõis in curris. aqua circa sedem ap̃licam non
vales absolui. et hoc verũ ẽ de sentẽcia a iuris. sec̃
si absoluẽs a sentencia hoĩs quia q̃uis male facẽs
et ille non esset absolutus non tñ sentenciã excõis-
cacionis incurreres fm̃ pe. ex̃ de p̃u. re. in Cle.
Item ex t̃li licẽcia sic habita. nõ vales absoluere
a p̃cc̃is. quoz̃ absolutio diocesano reseruãt. **E**t
q̃ sũt tales cas̃ circa hoc sũt var̃e opinioẽs et
aliq̃ p̃les ⁊ aliq̃ paucõres ponũt. **E**t ĩ h̃ m̃ktũ staẽ
psuetudini diocesũ ⁊ diocesanoꝝ. **I**do nõ firmiẽ ĩ
hereas ei q̃d d̃: de ista materia ĩ sũma pisana q̃ntũ
ad illos casus expressos. **S**ed vt cauci⁹ ⁊ clarius

vales

procedas a diocefano queras quos cas⁹ velit sibi
referuare quibus expreffis de ipsis te non impedi
as sed ab omnib⁹ alijs auctoritatem siue licenciam
petas. Si ergo habes pre manib⁹ casum alicuius
peccati solum a quo non potes ab soluē si alias pe
nitens est bene disposit⁹ ab soluas tu ab hys a q⁹ib⁹
vales ⁊ de residuo mittas eum absoluēdū ad illū
qui habet sup hoc auctoritatem ⁊ tu vadas pro eo
ad capiendū auctoritatem. Sed si repis eum in
notatum aliqua sententia excoicacōis maioris aq⁹
non potes ab soluere quia scilicet sup hoc nō habes
auctoritatem specialem. non absoluas eū a peccatis
nisi prius obtinueris absolucionem excoicacionis
ab eo qui p⁹t. Quia fm Tho. in e. di. xviii. absol
ucio ab excoicacōe debet precedē absolucōz a pec
catis q⁹ excoicacō n⁹p⁹t absolui a p⁹tis cū nō sit par
ticeps sacram⁹toz. Et id circo cautū ē. ante iter⁹os
gacōz de p⁹tis interrogare d⁹ hys p⁹pter que possis
suspitari s⁹itentē incidisse in aliquam sententiā. ne
videlz audies p⁹ca et nō ualendo impedire absolu
cionem propter impedimentum excoicacionis res
maneat scandalifatus. Ab excoicacione autē min
ori qua scilicet incurritur participando p⁹pue cū
excoicatis in casu non concesso. nec tamen in crimi
ne propter quod ille est excoicatus. quia tunc et
ipse pariformiter esset ligatus. extra. e. Cōubme.
vales absoluere et debes ante absolucionē a p⁹tis.

*Ab solucio aucto
9 a hys d⁹ p⁹
admitte*

8. 1. 1. 1. 1.

no

9. 1. 1. 1. 1.

Personas autem habentes domicilia ex diocesi ubi
habes auctoritatem ad iocelano ut possis absoluere.
oportet ut vel tu vel ipse qui est audiendus super hoc
habeat licentiam specialem vel generalem. **S**acerdos vero
secularis si habet beneficium vel ecclesiam que habet cu-
ram animarum. eorum quoque ipsas recipit. habet licentiam
audiendi confessiones parochianorum illius ecclesie solum
sine alia licentia speciali. non tamen ex ipsa licentia tibi
potest absoluere a casibus episcopo reservatis. nec etiam potest au-
dire parochianos aliarum ecclesiarum nisi habeat licentiam
ab episcopo super hoc vel alio qui dare possit. aut ipse per-
mitens habeat licentiam ut possit confiteri. et hoc siue ab
episcopo. siue a suo parochiali sacerdote. ut dicit hostiensis in
summa. **I**n articulo tamen mortis potest quilibet absoluere
a quolibet sacerdote. etiam non habente super hoc auctori-
tatem ubi qui posset non adesset. et a qua cumque ex-
communicationis sententia etiam apostolice sedis reservata. que ad
absolucionem. et ab omni casu peccatorum et de quas-
cumque diocesi existet. **S**i tamen periculum euadit quantum
ad sententias excommunicationis oportet quod se etiam repnet et
qui regulariter ualeat absoluere. alias remittit in
eandem sententiam. et hoc debes et declarare. **E**t quousque ex-
sententia excommunicationis propter inuictorum manuum uolens
tam cuius absolucio est apostolice sedis reservata possit
quod absolui auctoritate episcopi sui in quibusdam casibus ex arti-
culo mortis ut non. innocencius. titulus. de excommunicationibus excomunica-
tione prima. **I**stud tamen non est extendendum in absolucione

Imaginatio uel...

S. ad...

ab excōicacionibz alijs aplice sedi reseruatis et sen-
tencijs ab homine. **S**ed solum pmittitur in articulo
lo mortis absolucio hec fm inno. Sed multi docto-
res in hoc dicunt stra inno. Vnde de ista materia
habes diffuse in ista parte p̄ma C. xxij quod incipit
eos qui ibi omnino videas. Et quia qui ligat⁹ ē
non valet aliū absoluere ideo si esses aliqua sn̄ia iz
retr⁹ excōicacionis maioris v̄l suspēsiōis. ⁊ h⁹
modi auctoritate excessa vti non valet. Quod si cō-
tingeret v̄l p̄ ignorantiam v̄l p̄ in aduertenciā v̄l
certam sciam te aliquē absoluere a quo non valet
bas siue sententia siue peccato vltra p̄d̄m om̄issū
teneris si valet om̄ode. manifestare illi errorem p̄-
missum. cnm apud ec̄ciam militanteū non sit abso-
lutus. **N**oc tamen verum est si excōicatus eras
notorie. Nam fm pe. de. pal̄ absolucio ab occulte
excōicato tenet vt habes ifra ī sc̄da parte. d̄ abso-
lucione p̄pter absolucionē tamen a peccatis solum
in casu non excesso ⁊ si grauiter peccas sentenciā ex-
cōicacionis vel aliā nō incurris. Dicūt ec̄iā inno-
hosti. et Cui⁹. q̄ qui confessus est ei qui de iure non
habet beneficiū puta symoniaco vel intruso. ⁊ h⁹
modi quando hoc scitur tenetur iterū confiteri ei qui
possit eum absoluē. ex. de pe. ⁊ re. Si Ep̄s li. vi.
S̄ regularit̄ fm hosti. debz q̄s p̄p̄o sac̄doti confiteri.
v̄l alteri de ei⁹ licencia Ex̄ d̄ pe. ⁊ re. ⁊ d̄ pe. di. vi.
Placuit. **C**a⁹ 2⁹: Quis sit p̄p̄us sacerdos.

ligatus ab

H St aut prius sacerdos. papa quo ad om̄s
Legatus quo ad eos qui habent domiciliū
in terris sue legacōis Ep̄us quo ad eos q̄
in sua dioceſi habent domiciliū & non ſūt exempti.
Sacerdos prochialis quo ad ſuos prochianos. &
prelatus in eccl̄ijs vel monaſterijs ſeu cōuentib; ex
emptis quo ad ſubditos ſuos **I**te. p̄lati. ſ. p̄riarche
Archiepi Ep̄i & alij exēpti p̄lati poſſūt ſibi eligē
p̄feſſorem & ecia Cardinales abſentes cauſa legaci
om̄s. extra de pe. & re. ſ. de pro dilacōe li. vi. Qui
tamen p̄feſſores electi nō poſſunt abſoluere ip̄m a
maiori excōicacōe & in caſib; grauiozib; ex de pe. &
re. Si ep̄us li. vi. Quia igit̄ p̄feſſores iſtituti in
ordine p̄dicatoz et minor̄ poſtq̄ fuerint p̄ntati p̄
ſuperiores ſuos dioceſanis & ab eis acceptati ſi ſme
cauſa iuſta abſoluēdi licencā dare recuſarent dioc̄
ceſani. ex cle. dudū. de ſepul. p̄nt audire p̄feſſiones
non tamen ex hoc abſoluē a caſib; reſeruatis ip̄is
dioceſanis nec tenēt p̄ntentes qui volunt eis cōfi
teri d̄ illa dioc̄. petē licencā a p̄ochiali & alio. **Q**uī
h̄mo eis inuitis & tradicentib;. **E**t glo. **B.** que di
cebat contrariū fuit tanquam falſa. condempnata
per Cle. quartā in quodam p̄uilegio ordinis p̄
dicatoz et minor̄um **C**t hoc ipſum tenet Jo. an.
extra de pe. & re. Si ep̄iſcopus. li. ſexto. nec tenēt
eciam ſic confellus p̄prio ſacerdoti confiteri vt ī
extrauaganti Jo. xxij. que incipit. Vas electōis.

Posunt etiam diocesani sine pre dicta solēpnitate
scilicet pñtacionis dare licēciā p̄dictis religiosi
audiendi cōfessiones & om̄ ittere jurisdictionez eis
ut placet & licēcia data siue per pñtacionem siue
p̄ aliū modū durat post mortem p̄latorū quousq̄
fuerit eccl̄ijs p̄sum & hoc ex p̄uile. Cle. **Itē scōz**
Tho. in g. di. xvij. Si subditus scit p̄p̄m sac̄dotē
esse hereticū aut sollicitantem ad malū aut fragi
lem ad peccatum qđ quis ei cōfiteatur & p̄num ul
si p̄babiliter estimatur reuelator cōfessionum ul si
p̄ccm̄ de quo quis habet cōfiteri sit om̄issum cōtra
eum. **In h̄ijs & similibus** quibz timet penitens pro
babiliter ex cōfessione sibi ul sac̄doti piculum im̄i
ere. debet recurrē ad sup̄iorē ul pettē licēciā alteri
cōfiteri. quā si habere nō p̄t ul non possit idem iu
diciū esset sicut & de eo q̄ nō habet copiā cōfessoz
Idem tenēt pe. Al. & Inno. & addūt consequē qđ si
necitas im̄meret et alium nō possit h̄re cōfiteat pec
catū i gñe s̄n eo d̄ q̄ possit puenire malū. **Itē scōz**
hosti. vagabūdi & qui querūt domiciliū quo se cō
ferant pñt vbiq̄ cōfiteri. h̄ijs tñ q̄ valēt absolue et
audire cōfessionem. **Et scōm eūdem qñ q̄s itraetur**
est iustū bellū ul mare & deest p̄p̄ sac̄dos p̄t alteri
cōfiteri sine licēcia. **Itē scōm guil. pegrini** romi
pere. negociatores & uatores si cepint perā & ba
culū a p̄p̄s sac̄dotibz & aliē de licēcia eozum iē acri
puēint. p̄sumēdum est eis data licēcia cōfiteri

Sed si sine licentia iter assumerent non possunt profiteri alteri. s. vt absoluant nisi in necessitate Ioh. Inno. et hosti. Cui autem debeant ordinarie profiteri Cardinales Curiales Reges et principes et prelati non exempti et canonici et presbiteri vel clerici et qui habent domicilium in diuersis diocesis vide in summa. hostien. § pe. et re. et in summa Pisani. Confessor 3. et 13. et in sequentibus.

¶ De casibus reseruatis diocesis Capitulum ecclesie.

¶ Si sunt casus diocesis reseruati. Et primo in summa Pisani. c. Confessor. dicitur quod benedictus. xi. de clarauit quatuor casus esse de iure. et. v. de consuetudine. Primus. peccatum clericum. propter quod incurrit irregularitatem. Secundus de mendicariis. Tertius de peccato ubi est indicenda sollemnitas penitentia. Quartus de excommunicatione maiori. Quintus de homicidio voluntario. Sextus de violatione ecclesiastice libertatis. Septimus de violatione immunitatis. Octauus de falsariis. Nonus de sortilegiis. quia illa excommunicatio benedicti vacat pro clerico dudum. de sepulchro. Ido non potest induci pro iure omnium sed potest induci quod. s. vir sapiens ipse benedictus benedictus clarauit. dicit tamen pro ea quod potest episcopi in suis episcopatibus pro ut eis videbitur expedire reseruare et multo magis consilium sinodale et prouinciale. **¶ No. an. ex. § pe. et re. c. si episcopus. li. vj. glo. 3.** dicit esse casus reseruatos blasphemiam dei et sanctorum et inuersionem clandestinam contra iudicium dictum alias ecclesie esse dicit esse quod solet episcopus reseruare casus omnium publicorum criminum enormium.

in y. dicitur propter penitentiam

Oppressores filiorum cum proposito vel ex casu. Casus falsi
testimonij purij. Incestus. corrupcionis moralium. coe-
cum brutis. cuiuslibet sortilegi homicidij et hys si-
milium. **H**osti. in summa que dicitur copiosa ponit
omnes predictos casus et addit. Item de iudicio contra
naturam et maxime cum brutis. Item si ipse episcopus audis-
uit confessionem de aliquo peccato. et excludit quod etiam
de alijs enormibus que consuetudo generalis et specialis
episcopis refuat idem iudicium est. in quibus etiam episcopi aliquos
ciens mittunt peccatores ad sedem apostolicam propter enor-
mitatem criminum et aliquociens ad tertiozem **guil.**
Spe. in suo reportorio ultra predictos casus addit
de verberantibus patrem et matrem: de deflorantibus
virgines vi oppressas vel seductas: de baptisantibus
propositos filios sine necessitate: de tenentibus ad baptismum siue
ad confirmationem propositos filios sine necessitate: de obven-
te matrimonio pro uotum castitatis: de simoniis: in quibus
cumque genere de fornicacione cum iudea vel saracena: de pro-
cipiente filium pro adulterio quem vir credit filium suum
de procuratore aborsu in se vel alia: de strahente mrimoniū
pro sponsalia iure firmata: de coeunte cum baptisata ab
eo. vel eius confessionem auduit: de usurarijs: de celebrante in
altari non consecrato. vel sine ornameto. vel sine idumetis.
de celebrante non ieiuno. In fine autem sic dicit.
Ponere tot casus nichil aliud est quam sacerdotum
potestatem restringere. Unde breuiter dico sacer-
dotes omnia posse in occultis quo ad forum penitentiam

hosti

guil

que specialiter nō sūt in iure **E**p̄is reſuata. ⁊ que
nō sūt ip̄is ſacerdotibus directe ul̄ p̄ aliquā ſeque-
ciam inēdicta ar. ex. uideat ſi et de ſen. ex. nu. p̄ hoc }
tamē fateor q̄ vbiq̄ graue delictū fuerit l̄ enoz
me ſuperioris eſt iudiciū requirēdū vl̄ etiā p̄pter ca-
ſus nouitatem vl̄ ambiguitatem. Idem etiā fateor
de oibz caſibz i q̄bz ſic fieri ē i q̄libz eē. ſuētū **To.**
8 lig. i. ſclaraciōe q̄ fecit ſup decre **O**m̄is utriuſq̄ }
dicit q̄ fratres predicatorz ⁊ m̄iores poſtq̄z fuē-
int dioceſanis p̄ſentati p̄nt ab oibz p̄cc̄is abſoluē
exceptis tamē ep̄is reſuatis in iure om̄i. Probat
aut̄ hoc ſic. n. viij. in ſtitucōe ſup̄ cathedram de
ſepul. In cetera d̄ ſfeſſozibz. q̄ntū ad fr̄es p̄dicato-
res ⁊ m̄iores ſic dicit. Statuim⁹ ⁊ ordinam⁹ auc-
toritate p̄dicta ut **O**ḡr̄ p̄dicatoz ⁊ m̄iſter m̄ioz
ḡn̄alis vel alius de hoc ibidē p̄ ſtitucōz p̄dictā de-
putati ad p̄nc̄iā p̄latoz p̄ ſe vl̄ p̄ alios ſe ſferāt et
hūilic̄ petāt ut fr̄es q̄ electi fuerit ad audiēdas cō-
feſſiōes ſbditoz ſuoz audire valeāt d̄ licēcia gr̄a
et beneplacito eozundem p̄latoz et ſequitur ibi-
dem. i. **S**i vero p̄lati hanc licēciā ex hibē reſu-
uerint. Nos illam ex nūc concedimus fratribus
ſic electis d̄ ap̄lice p̄tatis plenitudine **E**x quo ſatis
dāē i telligi q̄ p̄dicoz canonis magis iēdit q̄ mḡri
⁊ cet̄i p̄dicti p̄latis eccl̄ie ſbitā r̄iēciā i h̄ cāu exhibē-
t̄ q̄ ab eis d̄ictā licēciam obtineāt. q̄ ea ab ip̄is
non obtenta firmiter p̄ iſtum canonez obtinetur.

reſuatis

Concessa igitur homini licentia et obtenta ostendit papa
quanta sit auctoritas que in foro penali conceditur cum
dicit per hominum secessionem non intendimus fratribus ipsis
potestatem ob hoc impedire amplioris quam in eo curatis seu
sacerdotibus parochialibus est a iure secessa. s; fm guil.
in reportor. in Rubrica Sup quibus sit penitens ad
episcopum remittendus. Sacerdotibus parochialibus est a iure
secessum que in occultis quantum ad forum penitentiale potest
imponere penam de omni crimine exceptis casibus episcopis
reservatis in iure ar. ex. de iudi. Atque clericis de sen.
ex. Nup. Et hec auctoritas conceditur per constitutiones dicitur
tamen fratribus predictis. De casibus autem per consuetudines
vel per episcopos reservatis quos hostien. et plures doctor
res ponunt communiter. Idem Guil. dicit. Tot casus
ponere nichil aliud est quam potestatem sacerdotum restringere
que tamen est sibi plenarie attributa Unde dico bre
viter sacerdotem omnia posse in occultis quantum ad forum
penitentiale que non sunt specialiter in iure reservata episcopis
que non sunt ipsis sacerdotibus directe vel per aliquam sequentiam
interdicta. Habent enim sacerdotes parochiales potestatem et
iurisdictionem ordinariam super populum sibi commissum ex
de pe. et re. Omnis utriusque. Et licet Episcopi possint
sibi reservare certos casus. ij. di. ij. Novo testamen
to. qui tamen competunt inferioribus de iure ut
dictum est. tamen hanc potestatem non habent gratia
liter seu simpliciter Episcopi super eos secundum
Guilhelmum. duran. nisi in duobus casibus.

Inno. directe vt cum aliq̄ fuerint legitime depre-
hensi q̄ merito sint tali potestate p̄uati. **A**lio mō
p̄ aliq̄ suemēciā ut cū talis casus euenēit i quo ad
vtilitatem p̄munem expediat q̄ talem casū sibi res-
tineat et aliter non. **P**robat h̄. xxv. q. i. c. d. eccle:
siasticis sacramentis vel p̄uilegijs vbi dicit gre.
Si n̄ra defendim⁹ ita et singulis quibusq̄ eccl̄iasti-
cis sua iura seruam⁹. **N**ec cuiuslibet gracia fauente
vltra q̄ mereat imp̄ior. **N**ec ulli hoc qd̄ sui iuris
est ambitu stimulante denegabo. xi. q. i. puenit di-
cit. **E**t sic ex p̄dictis p̄z quid tenēdū sit de casibus
quasi infinis reseruatis p̄ quedā p̄silia p̄uincialia
& sinodalia p̄ promulgacōz istius cōstitucōis que
fere euacuāt totā potestatem ip̄oz frat̄z & prochi-
aliū cū sit tñ vtr̄sq̄ plenarie attributa a iure nec
expediūt vtilitati subditoz imo porūt eis laqueum i
uia salutis. **S**ed quid si aliqui vellent defendere
q̄ h̄mōi casus essent racōnabiliē resuati quātum
ad ip̄os sac̄dotes prochiales cū de foro p̄latoz sint
& eoz ordinacōibz sint subiecti nūqt frat̄res p̄dicti
sunt obligati ad h̄mōi casus reseruatos. dicendū
q̄ n̄. **N**ā exēpti sūt nec s̄ ordinacōibz p̄latoz subdi-
ti ut extra d̄ excel. p̄la. nimis praua. et ista p̄situs
cō r̄mouet & cassat oēs p̄suetudīes & statuta facta
& ordinata p̄tra p̄missa ip̄stitucōe p̄ alicui p̄missozū
infra. e. nos etenī. **C**ū igit̄ ccedat h̄ q̄ntū ad forū
penitenciale fratribus ip̄sis illa auctoritas quam

habēt sac̄dotes parochiales a iure. qui ē ab omni
crimine. exceptis tñ casib⁹ ep̄is resuatis ī iure ut
dictū est. manifestū ē q̄ fratres p̄dicti non tenētur
ad h̄mōi casus p̄ statuta p̄uincialia ⁊ s̄ynodalia
reseruatos. cū nō sint eorū ordinacōib⁹ subditi vt
dictū est īnto negando ne ip̄i fratres absoluant in
casib⁹ resuatis ep̄is ī iure de oib⁹ alijs p̄cessisse ui
detur quia vnū negando alterū p̄cedendo cōcessit.
xxv. di. qualis. Nec possunt p̄lati hanc p̄cessionez
reuocare nec eciam defalsare non directe negando
eam dum ab eis petitur quia negando ipsam fir
mi⁹ per istum canonem obtinetur vt patet tercio
infra eodem si vero. Nec prohibendo in directe
per aliquam sententiā vel p̄ceptum ne parochi
am eorum confiteantur eis vt extra de p̄uileg.
quanto. Nec per retentionem multorum casu
um sicut dictum est quia hoc fieret in fraudem istius
legis quod fieri non debet vt extra de concess.
p̄ben. p̄sti. **S**ileat ḡo hic jo. mo. q̄ dicit q̄ si ep̄us
p̄t artare p̄tatez ordinariā curatoz p̄t multomag
artare eē ordinariā ip̄oz frat̄z. qd̄ p̄ superiorē p̄ce
diē p̄ inferiorē artari seu reuocari n̄ p̄t ut p̄t. xxj.
di. inferior et in cle. de elec. romani. Ad restitucōz
aut̄ cle. de p̄uile. rel. vbi dicit q̄ religiosi ī cāib⁹ se
di aplice ā locoꝝ ordinarijs resuatis quemq̄ absol
uere non p̄sumāt. Respondendū est q̄ intelligi hoc
de reseruatis in iure sicut intendit ista constitucō.

Non aut de reseruatīs p̄ osuetudines v̄l statuta
alioꝝ p̄latorū q̄ ista remouet papa ī cōstitutione p̄
fata. Et p̄ osequens vt uidet̄ q̄cquid dicatur p̄ an-
tiquos v̄l modernos doc. de talibz casibz p̄ ep̄os re-
seruatīs totum reuocat̄ p̄ cōstitutionē istā specialit̄
ter quantū ad dictos fratres. Si em̄ cōstitutio
posterior licet non faciat mentionē de priori ipsam
reuocare noscat̄ de cōstitu. licet. li. vi. multo magis
reuocare debet dicta doctorū si in cōtrarium pmul-
getur hcc Jo. de lig. Nota tñ q̄ p̄supposita ista de-
claracione Jo. tanq̄z uera non tamē possent per h̄
fratres p̄dicti ab soluere a casibz reseruatīs p̄ sino-
dales vbi esset annexa sn̄ia excōdicacionis quia de
iure om̄ni absolutio ab excōdicacione pertinet ad
ep̄m. ¶ Item. remanet adhuc res satis dubia. q̄ v̄z
sint casus qui in iure reseruant̄ ep̄is directe v̄l p̄
aliquā quēuēciā a quibz alij v̄l ip̄i fratres nō pos-
sunt absolue. secūdu eūdē. lo. 4. quod vnus dicit r̄-
seruatū. alter dicit nō reseruatū. 4. ideo tucioꝝ
via est si fieri p̄t vt seruē quod didū ē in p̄ncipio
capituli. ¶ Item extali licencia disp̄sacō p̄ om̄ta-
cio uotoꝝ p̄ iuram̄toꝝ. secūdu om̄es ptinet ad dio-
cesanos quedā tamē ex h̄is pape reseruat̄. Disp̄-
sacō at̄ ic̄toꝝ quō p̄ qñ ad ep̄m pt̄eat. uide infra ī 2
pte. i. c. de resti. ¶ Nota quod dicit Jo. an. ex̄ de
offi. mca. sup. c. lcz. in glo. q̄ si ep̄ dedit vicarium
generalem. 4. in mandato expressit aliquod de istis

q̄ requirē speālis secuta ḡnālī clausula ⁊ oīa alia
q̄ p̄ nos possumus et eciā si mandatū exigant spe
ciāle. s̄m̄ hosti. satis videt̄ q̄ specialia possit ad istā
p̄curatoris. vt̄ j. d̄ p̄cu. quid agendū. Secus si ali
quod de speālib̄ nō fuisset exp̄ssum. hec ibi. Quod
vidz̄ intelligendū quantū est de virtute verbor̄ et
in foro p̄tencioso. Nam si p̄staret de intencione p̄ce
dentis auctoritatē. etiam si aliquod speciale nō ex
p̄meret ī ḡnālī p̄cessione. videt̄ speālia p̄cessisse.
xxij. q. v. humane. Et idem p̄t̄ intelligi de licēcia seu
auctoritate data ab ep̄o vt̄ plato confessioib̄.

De pericia p̄fessoris quam debet habere.

Capitulum quartum.

Quantū ad .ij. debet p̄fessor h̄re sciēciā que
sufficiat ad hoc opus debite exequēdū vt̄
sciat discernē inter leprā ⁊ leprā. q̄d mul
tipliciē p̄t̄ intelligi. Et p̄mo scias discernē iē p̄c̄m̄
cui ānexa est aliqua sententia excōicacōis ul̄ iēdidī
quo ad omēs. ul̄ eciā suspensōis l̄ irregularitatis
q̄ ad p̄sonas eccl̄iasticas. Et p̄c̄z cui n̄ est ānexum
aliq̄d tale ⁊ in primo casu si est excōicacō a iure
sue sui sue p̄ticulari sinodaliū. remittas eum ad
suum dioecesanum nisi esset casus se. ap. reseruatus
Si autem excōicacō sit ab homine. tunc non va
let dioecesanus eū absoluere nisi eam tuliss̄ sed re
mittas eum ad illum qui tulit sn̄am. de h̄is tamē
vide plenius infra in tractatu de excōicacōibus.

Secundo scias discernere in lepra peccati mortalis. & lepra peccati venialis. saltem quo ad omnia. Nam venialia quedam non sunt de necessitate confessi omnia. Et ideo non est necessarium ita insistere inquisitioni de numero & circumstantiis eorum sicut de alijs. Et dico de illis venialibus de quibus clarum est ipsa esse venialia. Nam ubi dubium est. an scilicet esset mortale a veniale. siue ex ipso actu in se. siue quia confitens nescit ita declarare. quod possit inde conclusio elici. tunc diligentius est interrogandum. De lepra vero peccati mortalis scias tertio discernere inter lepra & lepra id est in una specie & alia. Non enim sufficit confiteri peccatum mortale in genere. sed oportet. quod confiteatur in ultima specie. sicut omnes doctores. Sed quia circumstantie peccati aliquando variant speciem ideo oportet esse te scire & interrogare de circumstantiis peccatorum & maxime que trahunt peccatum in aliam speciem quia ille sunt de necessitate confitende. Circumstantie autem continentur in hoc versu. **Q**uis. quid. ubi. per quos. quibus. cur. quando. **J**o. in Summa confessorum sic exponit istum versum. **Q**uis utrum sit masculus vel femina. i. juvenis aut senex. nobilis aut ignobilis. liber vel servus. In dignitate vel officio constitutus vel non. sane mentis. vel insanus. **C**onsanguineus vel extraneus et similia. **Q**uid utrum hanc speciem vel illam scilicet fornicationis vel adulterium utrum etiam sit illud enorme mediocre vel parum

Verum manifestū vel occultū. vtz fetens ex s̄ue
tudine vel recens. **U**bi. vtrum scz in loco sacro &
non sacro. In domo dñorum v̄l alibi. **P**er quos
scz mediatores v̄l nūcios quia omnes tales sunt p̄
ticipes criminis & ip̄e ē obligatus p̄ p̄ccis eorum.

Quibus r̄cū quibus p̄ quibus & contra quos peccat
v̄t. **C**ur. quali itencōe hoc fecit. & quali tēptacō
ione m̄ ductus. & vtz p̄uenit ip̄e tēptacōz vel
fuerit p̄uentus ab ea. vtz sponte v̄l coactus. v̄l
quali coactōe. vtz animo ludendi & nocēdi. **Q**uō
de. mō agēdi & paciēdi dicat ip̄e peccator. **Q**uā
diebus festiuis ieiunioz. vel alias. vtz ante p̄niam
acceptam. vel p̄ frangendo eam. quia maior īgrā
tudo est. **S**ed et circūstancias notabiliter agrauā
tes p̄ccm̄ ecā si nō mutant speciem. tucius ē dicere.
p̄cipue autē n̄ īterogandū est d̄ circūstācia. **C**ur
id est q̄ motu & fine fecit. qz illud aliq̄n̄ variat speciem
cū moralia trahant speciem a fine. vñ q̄ mechāe cum
muliere ut auferat ei sua. magis censendus est fur
q̄ mechus. q̄uis ecā mechāia ibi sit. **S**z ecā q̄n̄ nō
mutatur species multū habet agrauare v̄l alleuis
are talis circūstācia p̄e ceteris scilicet. cur. **N**ā
secundum **Thomam** ī quarto distīctione sedecima
Quamuis circūstācie que non mutant speciem
peccati non sint de necessitate confitende. tucius tas
mē est eas confiteri v̄t dictum ē. v̄t verbi gracia.
Si furtum faciendo. multum uel parum abstulit.

Si rixando leuiter vel acriter vel atrociter percussit
et huiusmodi. sicut dicit petrus in g. d. xvij. **N**ō
tñ necesse est ad quolibet peccatū etiam mortale de
omnibus dictis circūstācijs iterrogare. s; plus et mī⁹
scdm peccā et ipsas circūstācias. **A**lleuātes etiā cir
cūstācias aliquā vt dic. pe. in g. bonum est dicē. p;
cipue qñ possz oriri scandalum in mente auditoris
ex taciēntate eius. dicit aut Tho. in quadā Ep̄la
q; circūstantie que trahunt peccz ad aliud gen⁹. de
necessitate sunt cōfitende. et dicuntur ille que habent
specialem repugnāciā ad aliqd p̄ceptorū diuine les
gis. Sicut furtum simpliciter repugnat huic pze
cepto. **N**on furtum facies. **S**i vero fiat furtum
in loco sacro ex circūstācia illius loci habet repug
nantiam ad illud pzeceptum quod est d̄ veneracōe
sacrorum. et sic additur noua species peccati et sic
de alijs. **E**t in fine dicit q; illud quod dicitur circū
stācias non trahentes peccatum in aliud gen⁹ pec
cati. non esse de necessitate confitendas non est rez
ferendum ad numerum quem aliquis confitetur si
potest quia non est vnum sed multa. **S**cias etiā
g. discēnē iē leprā et leprā. iē unū peccz et aliud q;
ad nūerū ne facias d̄ cētū et mille peccis unā lepram
videlicz n̄ iterrogādo d̄ nūo seu quot iocō omisit ali
quod mortale. de quo confitetur. **E**t si dicit ppter
multitudinem iteracionis se non r̄cordari non est
subito dimittendum. sed insiendum quāto tempe

stetit i illo vicio ⁊ q̄ frequēter iterabat ifra illud
tpus utputa quociens in mense vel in ebdomada.
vt sic possit h̄ri numerus illius peccati. ⁊ si nō p̄c
tualiter saltem sc̄dm aliq̄ sp̄acōz. ⁊ tñ declarandū
est sibi ne dicat pl̄ q̄ h̄at i cōsciēcia sua sub occas
sione. ut ide sit magis secur⁹ dicendo pl̄ q̄ min⁹
vt mlti faciūt. ⁊ n̄ bñ. **S**cias vlt̄ discēnē iē le
prā ⁊ leprā. i. iē leprā p̄c̄i. cui ē ānexa āq̄ ob ligacō
satis factōis ⁊ restitucōis. et leprā vbi nō ē aliquod
tale. Nam i p̄mo cāu vltra p̄c̄m de quo debet dole
re. oportet insistē ⁊ inērogare si est paratus satisfac
cere. Nam ubi nō habet p̄paratum animū ad satis
faciendū si posset nō esset str̄ctus. ⁊ p̄ s̄sequens n̄
debet absolui. De ista vero materia sc̄z satis faciēdi
⁊ restituendi que valde difficilis ē ⁊ intricata ha
betur in fine secū de p̄tis vbi aliquid dici poterit.
Item si s̄fessor circa hm̄i ⁊ alia difficilia nō ē ita
peritus q̄ p̄ se sciat nodos dissoluē. saltem sciat du
bitare de hm̄i. et sic s̄siliū querē a p̄ioribz nulla
facta exp̄ssione p̄sone cui⁹ s̄fessionē habet p̄ māibz
nec quocūqz signo vel v̄bo ip̄m prodat n̄ penitens
su p̄ hoc exp̄ssā sibi daret licēciāz nam quocūmqz
directe v̄l indirecte sciēē vel inaduertenter manife
staret tale peccatum non habita licēcia grauiter
delinqueret. nō tamen pena que taxatur. ex de pe.
et re. om̄s puniretur. nisi in iudicio de hoc cōuin
ceretur. sed abritraria esset hm̄i p̄niā iungēda.

Et notandū q̄ circa sciētiāz cōfessori necessariā
sic dicūt doc. Tho. in. 2. di. 1. A. in expositiōe littē
hec sciētia ⁊ si nō sit maior. tamen tanta d̄bet eē
vt sciat discernē inē peccatum ⁊ non peccatum. ⁊
peccatum mortale et veniale. **E**t si in aliquo esset
dubitacō posset recurrē ad discretiores. Al. in. 2.
di. 1. A. dic. q̄ sacerdos nō tenetur scire nisi in cōi. q̄
sunt capitalia ⁊ q̄ sint mortalia coīa. ⁊ q̄ v̄ialia ex
genere. **S**z hec nesciens sicut idem dicit puto pec-
cat mortaliter inaudiendo. ⁊ eū instituēs plus pec-
cat q̄ ipse. ⁊ eū pmittens institutū mīstrare si sua
inter est talem phibere. **I**tem dicit q̄ in perplexis
q̄stioibz sacerdos p̄chialis ecclie debet ita discret⁹
eē ut etiā difficilia sciat nec p̄cedē i eis s̄n s̄riozis
p̄silio ul̄ auctoritate. Henricus de ordine p̄dicato-
rum in quodā q̄libeto querens. verum p̄fessor te-
neaē scire de oībus que dicunt sibi in p̄fessioē siue
mortalia siue venialia. **S**ic dicit distinguēdo. p̄cā
sunt in duplici ḡne. **Q**uedā sūt peccata qz phibi-
ta. que si non essent prohibita nō essent peccata. vt
sunt omnia que sūt mere de iure positio. vt aus-
dire missam in die d̄nico. **C**onfiteri semel in anno
et om̄ioz reape ⁊ huiusmodi. **E**t talia tenet̄ quili-
bet confessor scire nisi habeat causam rationabilem
que eum excuset. vt si forte tpe phibitōis erat in
carcere uel in terza longinqua. **A**lia sunt peccata
non quia prohibita. s̄ quia sunt de nat̄a sua mala.

Eciam si non prohiberentur et horum peccatorum quedam sunt capitalia et tenentur ea quilibet confessus scire ad minus in generali. scilicet que sunt septem peccata capitalia. scilicet superbia. auaricia etc. Nec enim sunt quasi elementa et principia que de necessitate scire oportet. Quedam autem sunt species capitalium ut illa que recipiunt horum predicamentorum. ut fornicatio. Ebrietas. et huiusmodi. Fornicatio enim quedam luxuria est. Ebrietas vero quedam gula. Et horum peccatorum que sunt species. quedam sunt que important malum de se sui actus eo quod statim notata habent annexum malum ut fornicatio. Et de talibus confessus scire tenentur. utrum sint mortalia vel non. Quedam autem de se sui actus non habent deformitatem. sed ex libidine facientis. sic agnoscere uxorem propriam quod non est in se peccatum. posset tamen eam agnoscere maritus cum tanta libidine. quod esset mortale. ut si eam agnosceret etiam si non esset sua. Et de talibus non oportet quod confessus sciat. utrum sint mortalia vel non. quia nec confitens frequenter sentit. **A**lia sunt peccata que sunt filie peccatorum capitalium ut illa peccata que fines emittunt et reducunt ad fines capitalium. sicut dolus et acquisitio pecunie aut alterius rei iniuste. Et de talibus peccatis frequentem opinionem contrariam sunt inter doctores. Et de talibus non tenentur simplex curatus non ordinarius scire utrum sint mortalia an non. Curatus autem ordinarius. sicut est Episcopus vel Archiepiscopus et ceteri alij superiores prelati ordinarii. tenentur scire

quia ipsi sunt purgatores et tenentur alios purgare
perficere et illuminare. et ideo tenentur nouum
et vet⁹ testamentum scire. hec ille. **Durandus**
ordinis minorum in sua. s^ui. p^ossessorum. li. 1. parte
1. di. 1. dicit. si deficit sacerdoti sciencia. quia scilicet
nescit discernere inter mortale et veniale vel quia
confitens intrucatos casus habet et confessor sim-
plex. sic est iteranda confessio. nisi forte cōfiteus iu-
ris sit peritus et p^ossessorē sup hoc instruat. **I**dē dicit
q^{uod} quociens p^ossessor se ingerit ad p^ossessiones auditi-
das toties se offert ad rēndendū q^{uod} quolibet et in eodē
de casib^{us} inopinatis et alias mauditis et de questiōi-
bus valde perplexis. **E**t idē. r. debet p^ossessor discē-
nere int^{er} p^occā et d^{iv}as p^occōz. unde scire debet utrū
ea que penitens sibi ex p^omit sint p^occā v^{el} nō. vt de
bellis p^{ri}ncipū. et de tallijs et exactionib^{us} eoz et con-
tractib^{us} mercatorū. utrū sint liciti v^{el} illiciti. **E**t per
hoc sciat utz phibere debeat confiteutē l^{icet} suspendē
a cōmunionē. aut licenciare. vtrum teneatur ad r^{est}
stitutionem. an non. **N**am cum p^{re}ceptum sit se-
mel in anno confiteri et communicare. si confessor
prohibeat illum a communicatione qui non habet
mortale. quia forte iudicat illicitum q^{uod} ē licitū. vel
si liceat non licēandū. quia forte iudicat licitum
quod est illicitum. tam confessor quam confitens
ambo in foueam cadunt. nisi forte probabilis igno-
rancia eū excuset. puta si habet aliquem doctōrē.

Jure autenticū et famosū cuius opinionē inmittē
vnde si p̄fessor non est expertus in casib; ita vt p̄
se nec sciat iudicare. nec dubitare nouit. cū p̄clo
aīe sue audit p̄fessiones. Sed et illi qui sciūt imp̄
iciam eius piūt. nisi iterato p̄fiteant̄ homini scienti
de. pe. d. 1. quē penitet. ¶ De interrogacōib; fiendis a
p̄fessore. ¶ Capitulū quintum.

Quantū ad tertium debes s̄m aug. interro
gare diligenter de p̄ccis. Querit Ray. in
sūma sua. an iērogacōes sint fiende a p̄fess
soze. et r̄ndēdū ē. q̄ sic. dūmō discrete fiāt. d. pe. d.
6. Qui vult eē de pe. et re. Dis. et vt diligencius
possis circa h̄mōi. p̄cedere debes p̄mo cōsiderare
tria. que ponit Tho. in 2. Primū est ut iērogē
īp̄i penitentes. nō omēs d̄ oib; p̄ccis. h̄ em̄ iutale eēt
et aliqñ dāpnosum. s; p̄cipue debes iērogare d̄ illis
peccatis que p̄sueuerūt repiri inhoib; illius p̄dicō
nis stat^o etatis p̄rie et h̄mōi. que vt melius valeas
facē. ido a p̄ncipio iērogare d̄be^t d̄ p̄dicōe et d̄p̄ria
et d̄ exēcicio et h̄mōi an eēt sit ougat^o l̄ n̄. De alijs
aūc peccatis pl^o vlt̄ mim^o p̄t iērogari. sed; q̄litate
vite quā audis ex ip̄o penitente. ¶ Secūd^o ē vt iēro
gēē ip̄i p̄tētes a īmotis d̄ ip̄is p̄ccis et n̄ s̄bito spe
cificē mō^o p̄ccī. ne si nesciebat addiscat et iducaē i
tēptacōz. s; i gñe iērogēē d̄ sp̄e. ut v̄bi gr̄a. Si in
terrogat^o fateē se omisisse vnū p̄ccz luxurie. inter
rogetur vlt̄er^o cū quib; et sic p̄cedendo vlt̄erius.

Tercium est quod precipue circa vicia carnalia non de
scendat nimis ad particulares circumstantias que non sunt
de necessitate confessionis quia hoc est sibi occasione tem-
ptationis dare. et ipsum penitentem que aliquando interrogat ta-
lia ad inuentionem peccatorum docet ac etiam talia cum refer-
ant socijs et in plateis et uicis inde sequitur derisio sa-
cramenti. et confessionis et scandalum et mala suspicio ut
ubi gratia. si fateatur vir cognouisse uxorem suam uel ali-
am mulierem uel mulierem cognitam esse a viro ex vas
debitum cum ex hoc habeatur species peccati sufficiens. quia
viciu sodomiticu est etiam in quocumque parte corporis ex-
erceatur nec ex hoc mutatur talis species. Ideo videtur
sufficere. nec ulterius ad particularia esse descenden-
dum. uidelicet in interrogando in qua parte corporis uel
quo. similiter si dicat pro seipsum se omisisse vicium
luxurie quantum ad actum exteriorum non videtur
ulterius esse interrogandum de modo. cum non varietur
species pro hoc et homini. De alijs vero peccatis scilicet
non carnalibus non est ita piculosum vel scandalo-
sum ad particulares circumstantias De scendere.

¶ De casibus in quibus oportet iterare confessionem.

¶ Capitulum sextum.

Secundo consideret confessor quod confitens
sibi de hijs que alias rite confessus est et
absolutus et fecit penitentiam inuinctam
non tenetur iterum confiteri. ¶ Et ideo super hoc
non est grauandus ultra quam sua sponte velit.

In quatuor aut casibus tenet qui alias confessus est ieiunare confessionem. **fm. Tho. in 2to.** et omnes alios. Duo primi sunt ex parte ipsius penitentis. Et est primus quando non est omnia peccata mortalia vel que dubitat esse mortalia dubitatione probabili confessus vni sacerdoti. scilicet aliquid dimisit vel ex verecundia vel alia iniusta causa. **Secus** autem si aliquid dimisisset ex obliuione. quia tunc sufficit illud tantum confiteri quod dimisit. **Etiam** si alteri confiteatur quam priori. nec oportet ex hac confessione ieiunare. **Secundus**. quando penitentiam iniunctam contempsit facere et oblitus est eius nam si ad hoc recordaretur uel perficere non tenetur iterare confessionem. nisi forte confessus statuisset sibi tempus determinatum infra quod deberet ipsam penitentiam facere intendens ipsum obligare ad tempus determinatum. quod tamen si non constat secundo confessori credo quod pie possit interpretari secundus confessus quod intendit primus dare sibi licentiam remittendi ieiunia uel orationes vel alia malis diebus que. scilicet in hijs non fecit in quibus iniunxit quia sic consueuerunt facere penitentes confessores. **Alij** duo casus sunt ex parte confessoris. **Primus** est si non habuit auctoritatem absoluenti. **Nec** in hoc oportet te esse curiosum. **Sed** sufficit quod non constet tibi contrarium scilicet quod prior confessor non habuit auctoritatem. **Secundus** est quando ipse confessor non habuit scientiam sufficientem. **Et** iste est satis difficilis et intricatus scilicet ad cognoscendum et iudicandum

de quantitate ignorantie que reddat sacerdotem in-
abilem ad absoluendum. Et si tibi non est nota persona
confessoris. noli ex uno defectu confessoris quem deprehenderis.
ex prioris confessione pacta condemnare vel irritas
re ipsas quod quicquid etiam peccatissimi confessores ex oblivione
vel alia causa aliquid dimittunt et ipsi penitentes
aliqui etiam non plene recordantur de gestis circa eos. sed
in processu confessionis repto defectu interrogacionis ex-
aminacionis eorum que sunt magis ponderis et de necessitate
salutis poteris hoc indicare scilicet de ignorantia confessoris
impeditiva eius absolucionis. et sic consulere penitenti
immo sibi declarare necessariam fore iteracionem talis
confessionis. ut ubi gratia. Si talis confessor non fecisset sibi
conscientiam de simplici fornicacione vel de confessione et
communionem annuali et alijs hominibus. ad que tenentur generaliter
fideles. ¶ Est etiam quidam casus in quo oportet reiterare
confessionem secundum plures doctores. ut bona ventura.
in 2to. di. 11. Et durandum ordinis minorum in sua summa
et Ray. et hostien. et Rob. oleth. et vice. hist. sed non secundum
Tho. et Rich. de ordine minorum in 2to. di. 11. et per
et quoddam aliud scriptum super 2to. di. eadem. et Gra.
de pe. d. 1. 10. et Fern. et alios quosdam vires quoniam quis
confitetur integre sua peccata. sed ab omnibus vel saltem ab
aliquo mortaliu[m] disponit non abstinere. et sic mortuus
remanet. et hoc ipse penitens declarat. Cum igitur
talis confessio tunc non valeat sibi ad salutem. tunc
cuius est illum facere. eam reiterare. tamen si nollet eam

reiterare. nō esset vere cogendus cū solēnes doc-
tores sint illius opiniois. nisi forte firmē adher-
eres opinioni contrarie que etiā tutior est. **V**idetur
etiā eē sextus casus qñ. s. quis est absolutus a pec-
catis bene confessus alias et scriptus exñs ligatus ex
cōiactōe maiori quā ignorabat ipse confessor. vñ non
pendit et pñis non ē absolutus ab ea. **N**ā sñm pe-
de paul. in. g. talis tenet iterare. **P**omē tñ opionē
quozūdā iuristaz esse q̄ valeat talis absolutō. **E**t
si sic est nō tenet qñ alias facta est confessio cū debitis
circūstācijs. **P**rima tñ opinio tutior ē et ideo ipsaz
teneas. **S**ed in alijs quatuor casibz sup̄dictis opozz
oīno q̄ iteretur quasi scdm omēs. **E**t nota q̄ i h̄
casu. s. quando dicit se penitens non posse vñ nolle
de oībus mōdibz om̄issis dolere et in futurz abstin-
ere. non est tñ abiciendus. s̄ recipienda ē ei⁹ confes-
sio vt dicit decre. de pe. et re. c. qd̄ quidē. **Q**ui quis-
dem tñ nullo mō est absoluendus sñm **Th**o. i. qd̄ libe-
to. s̄; ē ei inungēdū aliq̄o boni opis. ut sic ex h̄mōi
bonis opibus et alijs bonis illustret ad pñiam. des-
clarando tñ sibi plene q̄ nō est absolutus corā deo
nec alias illa penitencia est sibi ad meritum fructu-
osa. **S**ed faciat illud quod sibi dicitur et alia bo-
na quantum plus potest. vt dicitur de pe. distincōe
quinta falsa. **T**ertio nota q̄ cum cogitatio cum
deliberacione rationis in actum peccati mortalis sci-
licet desiderandi illum actum agere. etiam absque

ope sit peccatum mortale. id est ad singulas species peccatorum post
peccatum operis interrogata et de peccatis cogitationis tamen in specie et
de peccatis operis. Et cum opus actus peccati et deliberatio mentis
ad id agendum absque ope sit eiusdem specie specialissime.
sicut dicitur secundum maiorem et minus. et secundum perfectum et imperfectum. quod scilicet
maiorem peccatum in ope est. quod in sola cogitatione. de hijs ergo
et circumstantijs huiusmodi cogitationum quere. ut ubi gratia
Si dicit se assensisse deliberate cogitationibus luxuriosis.
ostis. quod hoc potest esse multipliciter et in diuersis speciebus
ideo queratur ab eo de qualitate cogitationum ipsarum
id est si deliberasset tale peccatum committere cum solu-
ta. quia tunc fornicatio est si ipse etiam solutus sit. **S**i
cum coniugata. quia tunc adulterium est. **A**ut cum coniugata
nequa. quod tunc incestus est. et sic de alijs speciebus luxurie et
aliorum vitijs. **P**ro aliquali declaratione predictorum
nota quod dicit **Thomas in .i. secunde. q. 12. q. scilicet**
peccatum diuiditur per hec tria scilicet cordis operis et
operis. **N**on sicut per diuersas species completas sic
differunt specie bos leo et capra. **S**ed sicut per di-
uersos gradus peccati sicut domus in fundamen-
tum parietes. et tectum diuiditur. sic in species com-
pletas. **C**onsumacio igitur peccati est in opere. **U**n-
de peccatum operis habet completam speciem. sed pro-
melioacio eius est quasi fundacio in corde. **S**ecun-
dus gradus eius est in ope secundum quod homo pro-
rumpit de facili ad manifestandum cordis conceptum.
Tercius gradus eius est in consumacione operis.

patet tamen q̄ hec tria p̄tinent ad vnam p̄fectam
sp̄em. cū ab eodē motuo p̄ cedant. **T**racidus enī
ex hoc q̄ appetit v̄ndictā. **P**rimo turbat in corde
Secūdo in v̄ba otumeliosa prorūpit **T**ercio p̄ces
dit ad facta iniuriosa vt p̄cussioz et hmōi. et sic de
luxurio et quolibet alio. **h**ec **Th**o **N**ec tñ sic in
telligendū est p̄c̄a cordis eē sp̄es in cōpletas quasi
nō sint mōzlia. imo qñ in eis est deliberatus p̄sens⁹
ad actus qui de se sūt mortales. **T**ales cogitacōes
sunt mortalia q̄zuis nō ita grauiā vt p̄c̄a opis sūt
didū est **E**t qñ sunt simul cogitacō cum locucōe ⁊
ope est vnum p̄c̄m vt deluxuria et alijs peccatis.
Quādo v̄o quodā tempe d̄liberat fornicari ⁊ alio
tempe diuerso et distanti fornicatē ope tunc sunt
duo mortalia. **D**e delectacōe vero mozosa dicet m̄
feri⁹ **Q**uarto nō q̄ cum penitens fateē aliquod
peccatū a se ul̄ ad tui in terrogacōz quod manifeste
vides mortale hoc ei declara in singul̄ ip̄i⁹ speciebo
h̄ em̄ videt̄ satis n̄c̄ariū. cū vt habeat causaz maḡ
dolendi. cū ut ip̄m cognoscens habeat materiam
ab illo in futz̄ cauendi **E**t h̄ dico nisi ip̄e penitens
verisimiliter crederetur talia scire scilicet cōmissa
esse mortalia vel venialia quia tunc non expedirz
Item si fecit aliquē actum q̄ de se uenialis erat
vel nullum peccatum. ipsum tamē credebat firmiē
esse mortalem vel dubitat. **D**e hoc p̄mo non
magis declines ad vnam partem quam ad alteraz.

q̄ sc̄z esset mortale v̄l nō esset. **N**oc ei eēt p̄pe dur
bitare tā in p̄mo q̄z in sc̄do casu. declarādū est ei q̄
peccauit mortaliter. Sic v̄bi gr̄a. **S**i tempe ieu:
moz v̄l festiuitatū cognouit vxozem putās h̄ eē
contra p̄ceptū eccl̄ie. v̄n̄ in hm̄oi r̄dificāda ē p̄sc̄ia
ei⁹ cū sit erzonea. **S**ed si fateē aliq̄d p̄ccm q̄d claz
re nō videas esse mortale. v̄l de quo sint opm̄iōes
inter dōctozes varie. v̄trū mōzle v̄l veniale sit. noli
tu p̄cipitare sn̄iam & mōzle exp̄mere v̄l p̄pter hoc
absolucōem denegare si ab eo abstinere nō vellet.
Sed b̄n̄ ei efficaciter suadeas vt tuciozē eligat vi
am ab eo sc̄licet abstinēdo. **Q**uō p̄sidera diligē
ter p̄dicōz. statū. etatē. et peritiā ac grossiciem p̄lo
naz. **E**t sc̄dm̄ qualitātē eoz sic diuersimode te has
beas ad ip̄as in modo loq̄ndi. **N**am nobilibz aut p
itis aut ciuibz sic loq̄ vrbane oportz etiā q̄ndo vi
ciū rephensione eget ne durū increpati indignen
tur v̄l scandalizentur. **R**usticus vero vel p̄sonis
īdeotis. et vilis condiciōis acrius p̄munit̄ ex
pedit loqui ad ostensionem malicie eozum. ne pro
nichilo peccata eozum reputent. **I**tem mimis con
tristatos ex lapsu v̄l quasi desperatos ex multitu
dine v̄l magnitudine p̄missoz. oportet dulciē ex
ortari. ostēdendo immensitatē d̄ine clemēcie p̄ponē
do eis exēpla diuine misericordie. vt latzōis. **P**au
li & hm̄oi. **P**resūptuosos vero vel iduratos et pec
cata quasi pro nichilo h̄ntes decet terrē declarādo

eis seueritatē futuri iudicij. acerbissimas peās infer
ni & hmōi pponēdo exempla ad ppositū similiē vt
de punicōe pmoꝝ parentū & hmōi. **S**exto scias
q̄ si psona nō est multū perita cautā reddas eā. vt
faciat diligenter p̄fessionē viz de pcc̄is oīb. dolēdo
quātū p̄t. pponendo firmiē abstinē ab oī mortali ī
futurū hoc em̄ est ncc̄ariū ad p̄ricōz sine qua nō re
mittitē pcc̄m. & q̄ nllm̄ gmissum taceat scienter in
p̄fessione. v̄l ex verecūdiā vel alia de eā nec edam
q̄ reputet veniale quod est mortale. qz q̄nq̄ homo
in hmōi fallit. & ē mortale qd̄ putauit veniale nec
propterea excusat eū ignorācia. **E**t p̄cipue de hoc
eum amoneas inērogando de vicijis capitalibus qz
freq̄ntē ī tali b̄ psona multa retinet turpia. necessa
ria p̄fiteri prop̄t verecūdiā. & magis adhuc mulie
res imbmōi tacēntate offendunt. vnde & diuersis
cautelis extrahendū est vicū de ore taliū. **D**eclar
andū est eis tñ. q̄ si aliquod pecc̄z quod sciūt eē in
se non confiteāt eciā nō iērogatis sup̄ h̄ a p̄fessoꝝ
re q̄ nō p̄dest eis p̄fessio. vñ si p̄fessoꝝ pri^o iēroga
uerat in gn̄ali d̄ tali materia. & tūc p̄fitens noluit
exp̄imere cum tamen bene recordaretur vicij sui
Sed cum postea interrogatur in particulari exp̄i
mit. quia minus videtur sibi erubescibile quam si
per se expressisset ostendendū est ei quomodo fide
confitetur. **E**t quia non valet sibi talis confessio
secundum **G**uillhelmum. **N**isi mutet p̄positum

scz qd si h̄ret adhuc de illo confiteri p se expmeret
in pteulari quātū ad illud qd est nccariū ⁊ doleat
de illa fidōe om̄issa. ¶ Capitulū septimū.

De p̄tricione quam debet h̄re penitens.

¶ Quia didū est quō debet penitens auisa
ri d̄ cōtritione. iō de p̄tricioe aliquid dicēd
est. ¶ Nota qd d̄r̄na est inter attricionez ⁊
p̄tricionem. vt dicit Tho. in 2to. di. xvij. ¶ Nā attri
cio importat quandā displicēciā de p̄ccis. s; impfec
tam. vñ attritū. i. aliquo mō tritū. s; p̄tricio impor
tat p̄fectā displicenciam d̄ p̄ccis. vñ p̄tritū iō ē s̄p̄
tritum ⁊ in puluerem redactū. Est aut̄ p̄tricio s̄m
Pe. in 2to. di. 11. dolor voluntarie assumptus p
p̄ccis ē p̄posito p̄tritiōi ⁊ satisfaciēdi. Et sc̄d̄z eūdez
e. di. o3 qd p̄tricio h̄eat de oī p̄ccō mōdli rō ē qz i oī
p̄ccō mōdli ē actualis auisio volūtatis a deo. Et qz
p̄traria p̄trarij curā ē iō o3 qd i oī r̄missiōe pecca
toz sit actual̄ auisio a p̄ccis ⁊ p̄uio ad deū ⁊ h̄ d̄z
p̄tricio. d̄ p̄ccis at̄ oblitis suff̄ p̄tricio ḡnal̄ cū cona
tu ad recordandū ⁊ dolendū ⁊ dolere de obliuione
p̄ccoz que ex negligencia p̄tingit. Si aut̄ querā ē
si sp̄ealis p̄tricio de quolibet p̄ccō requirā ē. ul̄ suffi
ciat vna ḡnalis pro oībz. sic r̄ndet **Tho. in 2to. di.**
11. qd quantum ad p̄ncipiū p̄triciōis. i. cum quis
de p̄ccis suis cogitans dolet. ⁊ si non dolore contri
ciōis saltem dolore attriciōis oportet qd sit specis
alis dolor de peccatis que quis habet in memoria.

¶ Sed quantum ad terminū. qui est dolor iam gr̃a i
formatus. sufficit q̃ sit vna cōis p̃ricō de oībo tūc
enim ille motus agit in virtute oīm dispositionū p̃
cedenciū. **hec Tho.** ¶ Et quia nemo scit verū habe
at gr̃am que requirē ad cōtriciōem ideo nemo pot̃
esse certus de sua cōtriciōe nec p̃ seq̃ns de sua re
missione. **Et dicit S. uhar. ordinis mmo. p̃. in gto. di.**
di. 11. q̃ si p̃fitens in p̃cōo mortali est attritus de
peccato suo ut p̃babiliter possit presumere se esse
dispositum non peccat ab solucionē recipiēdo. imo
freq̃ntē virtute clauū per suscepōz absolucionis
formaē sua attritio ⁊ fit p̃ricō. ¶ **Item nota q̃ est**
duplex p̃ricōis dolor sc̃dm Tho. ⁊ pe. in gto. di.
11. scilicet intellectualis qui est q̃dā p̃fecta d̃testacō
p̃c̃i. s̃ rōz. ⁊ dolor sensibil̃ q̃ ē dolor excitat⁹ i p̃te
sensitiua ad alēacōz ⁊ afflictōz corpis. ¶ **Prim⁹ dolor**
d̃ nēcitate req̃rē ad r̃missiōz p̃c̃i et ille eciā sol⁹ ē
sufficiēs qz sic p̃c̃m mōzle sufficiēē omittē p̃ solū
actū uolūtatis ⁊ p̃placenciā delib̃atam racōis. ita ⁊
sufficiēē deserī pot̃ p̃ d̃testacōz uolūtatis ⁊ displi
cenciā rōnis. ⁊ hoc eciā ē i pt̃ate n̄ra p̃supposita sc̃z
gr̃a. ¶ **Secūd⁹ dolor** sc̃z sensibilis eē valet ad r̃mis
sionē p̃c̃i. sed nō est nēcarius s̃z de p̃fectione cōtrici
ōnis. nec ē in pt̃ate n̄ra eciā p̃supposita gr̃a. ¶ **Tē**
dolor intellectualis nō pot̃ esse nimis. sicut nec carit̃
tas vñ p̃cedit p̃t̃ eē nimia. s̃z sensibilis potest esse
nimius. sic h̄c ex ieiunijs ⁊ alijs afflictūis corpis.

Idco oportet qd sumat p mensura debita pseruacō
subiecti. **I**tem nō fm Tho. in. 2to. di. 11. q. vera
pstricio in habitu semp debet manere. id est. homo
semp debet habere istā dispōem qd qñ rēcordat de pec
catis omissis hēat displicenciā saltem scdm rōnez
Item fm pe. i. 2to. di. 11. maior debet esse dolor ī
tellectualis de maiori peccato hūitaliter nō actualiē
si oñiderāt in omū. in quātū sunt offensa dei. s; etiā
in spēali debet esse maior dolor de maiori pccō. quia
maiozē rōz doloris habet maior pccm dolor etiam
sensibilis quē emēs ē vt sit maior de maiori. q̄uis nō
necessari⁹ **I**tem scdm Tho. in qdlibet. 4. Inno.
quia pccit⁹ magis debet diligere deū q̄ seipsum.
culpa autē ē contra deū 4 pena ptra seipm. idō de
bet pccit⁹ eligere omne penam q̄ deū velle
offendere. Descendere autē ad hanc penā vel illā nō
tenetur. immo fatue faceret descēdendo ad ista pti
cularia vlt aliū sup hoc sollicitādo. **S**eptio. peni
tentē amoneas ut n̄ ex quad p̄suetudīe sicut aliqui
faciūt. vlt ec̄ ex timore. ī p̄ncipaliē pp̄ vitādas pe
nas etnas. vlt pp̄ euasione īfirmatatis si esset īfirm⁹
vlt ac̄ alē⁹ tribulacōis t̄palē faciat p̄fessioz qz sic
modicū sibi p̄desset. s; p̄ncipaliē eā faciat ad plac
cādū deū 4 sibi r̄p̄ciliād ad satisfaciēd dīne offense.
4 ec̄cie obediēd. q̄ h̄ r̄mediū ordīauit ad p̄seqndā r̄
missioz. **E**t ī p̄cessu p̄fessionis si aliq̄ dicēt ad sui
excusacionem vel alleuacionem peccati p̄tinentia

elig s; sine pccō mo.
in p̄tē vult

33

utputa q̄ diabolus fecit eū facē tale malū v̄l plas-
nete vel vicini v̄l s̄lagnei v̄l hmōi. eū rephendas
ostēdendo ei falsitatē suā q̄. s. nullus trahit ad pec-
catum n̄ p̄a malicia sua v̄l volūtate. ⁊ ideo nō se-
excuset s̄z accuset. ij. q. i. in est. ¶ Itē si recitat pec-
cata alioꝝ s̄n nēitate cū sc̄z sine h̄s sufficiēē possit
exp̄mē suū. eum replēndas ⁊ ammōneas ut nichil
dicat de factis alioꝝ. Unde posset p̄cēm alterius de-
tegi. nisi hoc faceret ex aliqua cā. nō solū necēaria
s̄z etiā alias valde rōnabili. ¶ Itē si dicit longas fa-
bulas. amoneas eū ut dimittat supflua. ⁊ solū quā
tū est necēariū ad declaracōz p̄cēi dicat nec imisce-
at narracōz suarū tribulacōm cū p̄cēis ut faciunt
mulieres. Itē amōneas ut n̄ v̄taē v̄bis paleatis seu
sophisticis ad dandū itelligē vnū p̄ alio nec etiā
v̄taē v̄bis nimis turpibus vbi possit p̄ verba hon-
estiora p̄cēz declarare. de h̄is tñ in hoc vltimo sc̄z
dicis plus v̄l minus penitentes amoneas put vi-
debis eos idigere in p̄secutione sue s̄fessionis.

De condiciombus confessionis.

Capitulum octauum.

Qonit autem Tho. in 2to. d. 14. q. cōfessio
debet h̄re. 16. s̄dicōes. Que quidem s̄tanēt
in h̄is v̄sibus. Sic simplex humilis s̄fel-
sio pura fidelis. Vera frequens nuda discretalib-
bens verecunda. Integra secreta lacrimabilis ac-
cellerata. Fortis et accusans et sit parere pata.

Primo fit simplex vt non recitet in confessione n̄
qd̄ ptinet ad declaracōz sui pecc̄i ⁊ quantitatez ei⁹ ⁊
non alie historie misceant̄. **M**uñlis ut sc̄z se miser
cognoscat ⁊ fitens. **P**ura. ⁊ recta intencōe non ut
reputet̄ bonus v̄l vt laudet̄ ab oibus. **F**idelis id
est vera ⁊ sine vlla falsi tate vt sc̄z nō dicat q̄ non
fecit. v̄l etiā ut habeat fidez de remissione peccōz si
vere penitet. **F**req̄ns scilicet vt sepe ⁊ fitat̄. **I**st̄
tamen est ad bñ eē ⁊ confessionis. **M**uda. s. vt non in
uoluat obscuritatē verbor̄. s; dicat uerba ut intel
ligatur peccatum cum circūstancijs saltem necessa
rijs. **D**iscreta. vt scilicet maiora cum maiori pon
dere dicat vel non plura simul sed distincte loq̄ndo
et dicendo numerum si potest scire. vel etiam vt
discreto ⁊ sufficenti ⁊ fessiozi ⁊ fitat̄. **L**ibēs. ⁊ volūt aī
a n̄ coacta timore v̄boz ut puēi ⁊ timore penaz tē
paliū ⁊ efnaliū p̄ncipaliē. **V**erecūda ut. s. penitens
erubescat et non se iacet v̄l mente gloriez propter
seculi vanitatem aliquā. ⁊ p̄cipue ⁊ fūdāt ī rōne r̄
spectu d̄ine maiestatis offense. **I**ntegra ut. s. peni
tens n̄l r̄tineat d̄ h̄ijs q̄ omisit p̄cipue mōzlibz. **S**e
cret̄a. ut s. nō publice s; occulte sac̄doti dicat pecc̄a q̄
possit absoluē. **M**acrimabil̄ ut s. doleat de om̄issz et
ip̄a d̄ teste saltē zōe. **A**ccellēata. ut q̄ q̄tī⁹ p̄t om̄is
so peccō ⁊ fitat̄ h̄ tñ ē d̄ bñ eē. **F**ortis. ut s. n̄l dimit
tat p̄ verecūdia. **A**ccusans scilicet se non alios.
nec se excuset ⁊ alios accuset seu in culpet.

Et sit parere parata. r. ad implere pñiam sibi in
iundā. ⁊ facē que necessario habet facere. vt restit
tuere si habet aliena ⁊ hmōi. Octauo istud obser
ues. vt. l. p. q̄ ex iērogōibz factis p̄penderis eum
debere audiri dicas ei vt p̄mo ip̄e dicat p̄cā sua q̄
p̄misit post vltimā p̄fessionem rite factāz que habet
in memoria et sic dimittas eum dicē quicquid vo
luerit de peccatis suis ⁊ quo ordine voluerit reti
nendo bene in mente ea que dicit vt vbi sufficienē
exp̄sserit p̄cām suam non eum molestes vl̄ graues
de illo iērogando. vbi autem nō sufficienē exp̄sserit
iēroga de residuo vsq̄ ad sufficienciā. Et postea
eciā iēroga de alijs de q̄bz ip̄e nichil dixit ut p̄t su
spicari in eo esse. **H**oc semper seruato ut de eodem
p̄cō de quo iērogasti iterum non iēroges ne sic
eū atēdies n̄ exāq̄ cā rōnabili hoc facēs puta esti
mando q̄ dicat sc̄da vice q̄d p̄ma n̄ dixit l̄ ex uere
cūdia vl̄ ex ignorācia l̄ hmōi. Et si mulier est. fa
cias eā extrāuiso stare ne eā in faciem videas quia
facies eaz vent⁹ urens est ait scrip̄ta. si vir est p̄t
genuflexus ⁊ discapuciat⁹ stare ⁊ hoc bñ q̄dem si
p̄t. sin autē faciat ut p̄t nec tñ eum multū freq̄nter
vel fixe in faciem aspicias p̄cipue iuuenem nobilez
vel peritum ne nimis eū erubescere facias ⁊ sic eū
graues de eo q̄d n̄ oportet. **O**bsuādū eciā p̄fessori
bus est vt dicit mgr̄ nimb. in li. de officio ordinis
predicatorum q̄ semp libencius et prius audiant

confessiones eorum qui magis indigere putantur et raro
venire solent vel sunt extranei vel qui sunt in maiori
statu vel de quorum confessionibus maior utilitas secutu-
ra speratur. **U**tem audiendo mulieres caueat ne in
in publico eas audiat et nisi ab aliquo vel aliquibus
videatur nec multum ibi moret nisi quantum necessitas
confessionis requirit et eis que nimis frequenter voluit
confiteri assignet certum tempus ex quo ipsas non aus-
diat nec in alijs colloquijs se eis exponat et semper
duris et rigidis verbis potius utatur circa illas quam
mollibus. **N**ono etiam scias ab episcopo si habet aliquas
constitutiones synodales vel prouinciales ubi sint sententiae
excommunicationis et huiusmodi et de illis non te intrinsecas
vel impedias vltra quam velit. **E**t nota quod si aliquem ab-
solvens innotatum aliqua sententia excommunicationis quam
esse ligatum non aduertis uel nescis et ideo absoluis
a peccatis non autem a sententia quoniam peccatis absoluendo
eum quem non debes quia absolutio ab excommunicatione
debet precedere absolutio a peccatis tamen sententia excommuni-
cationis non incurris. **S**icut in Henrico et Franco de sententia et Cuius-
libet autem postea quam pendis de errore illum auulsa-
re ut procuret absolutio ab excommunicatione. **E**t quia
ut dixit Rayn. in summa sua. **I**nterrogationes de peccatis
capitalibus fiende sunt. scilicet superbia que est mater omnium secundum
gregorium in moralibus a qua procedunt capitalia septem scilicet
Inanis gloria. Inuidia. Ira. Accidia. Avaricia.
Gula et Luxuria. **E**t ista habent diuersas species

de quibz etiã neccarie sunt interrogacões fiende cū
circūstāchjs nccarijs habet etiã qdlibet hozz multas
filias de quibz dicit Ray. ⁊ hosti. in siima sua esse
interrogandū scdm tñ qualitatez p sonaz. Itaqz de
hjs ponentē interrogacões. Postremo de quibzdam
vicijs ligue ⁊ ex ordinarijs vt soralegijs ⁊ infide
litatibz et hmoi. Et vt qz dcm ē absolucō ab excōi
cacōe dōz pcedere absolucōz a pccis idcirco pmo
de ex cōicacōne ē itrogādū. Sequūt excōicad
ones late a iure si posite p ordinez sic inueniūt in
decretalibus.

Capitulū nonum.

Qui se ingerit p papa non electus a duabz
partibz cardinaliū excōicatus ē cū oībz
suis pscientibz ex de elec. licz. Qui mit
tit lras cardinalibz inclusis ad eldōez pape vl nūci
um ut loquat alicui in secreto ex de elect. vbi piculū
⁊ nulli etiã li. vi. Quicūqz officialis non fecerit
obsēuari dcm dcre. de elect. c. papa. Qui dicit rō
manā eccliaz nō eē caput neqz ei tanqz capiti eē obe
diendū. di. xix. nulli. Singuli q rgalia ul custos
diā seu guardiā aduocacōis seu defensiōis titulū i
ecclijs monasterijs. vl alijs pijs locis de nouo usuz
pare conāt ⁊ ppter hoc bona ipaz eccliaz vacantū
accipiūt ex de electiōe gñali. li. vi. Item clerici ec
clesiaz mōachi mōasterioz ⁊ cetere plone locoz
eorūdem qui hec fieri pcurant. hoc ubi. s. Qui
psequūt personas eligentēs expoliando eas bonis

aut aliter psequendo eas vñ ecclias aut mōasteria
aut cetera loca grauādo ppter hoc q̄ nō elegerūt
illam psonā quā rogauerunt eligi. ex de elec. sciat
li. vj. **I**tem excōicati sunt et a papa tantū absol-
uendi omēs qui dant auxiliū consiliū vel fauorem
publice vel occulte directe ul̄ indirecte. alicui dño
ul̄ psonae cuiuslibet ad habendū dñium Romane urb̄
vñ romani impij vltra annuale spacū l̄ qui eligēt
vñ electōi p̄sentiret absq̄ speciali licencia eiusdē se-
dis ex de elec. fūdamētis. li. vj. **I**tem q̄cū q̄ vocāt
a moniali b̄ i electōe discordantibus. si aliquid fa-
cerent vel dicerent vñ possit in electōe oriri discor-
dia vel accepta nut̄ riri. ex de elec. indēpnitatibus
· s̄ postremo. li. vj. hoc etiā vidēt velle de illis qui
vuuunt religiose de bonis p̄p̄is vt sunt bezorbe. ⁊
hoc ubi sup̄. **I**tem quicūq̄ procurat ut p̄seruato-
res qui p̄sonis ul̄ locis aliquib̄ vt a manifestis in-
iurijs vel uiolentijs tueātur eosdem plerūq̄ a sede
ap̄lica p̄cedūē. se intromittant d̄ alijs q̄ de manife-
stis iniurijs aut uiolentijs. extra de offi. ⁊ poē. in
deli. capitulo vltimo. · s̄. pars. li. vj. **I**tem q̄n̄ vna
ciuitas vñ dioc̄. diuersas naciones habz diuersarū
linguarū diuersos rit̄ ⁊ mores tūc ep̄^o potest illis
nacōib̄ ep̄m p̄ficere qui sit eis p̄formis ⁊ ei p̄ oīa
subied̄ si quis aut̄ ad hoc se ingerit excōicatus ē
de offi. or. q̄m. **I**tem qui absolucōz ⁊ reuocacionē
fn̄e excōicacionis aut suspensionis vel interdicti

vim vel metū extorquent q̄ tñ reuocacō et absolu-
cio izrite sunt ipō iure extra de hys. q̄ vi. me. cau.
fiūt. c. 4. §. ne. li. vj. ¶ Item iudex qui casum fingit
necariū fraudulenter vt ad mulieres psonaliē va-
dat pro testimonio aliquo exigēdo ab eis cū alias d̄-
beret mittere tabellionem ul̄ aliā psonā idoneā ad
testimoniū requirēdū ab eis ex de iudi. mulieres li.
vj. ¶ Item excōicatus est qui impedit sequestracōz
fructuū & seq̄stracōes occupauerit alic⁹ bñficij de
quo est questio ad quē sp̄det a q̄ nō pot̄ absolui n̄
impedimēto, pus amoto et occupātis p eū fructib⁹
r̄stitutis illi cui d̄ iure d̄benē ex d̄ seq̄s. pos. & fruc.
ad sp̄scendas. §. Si quis aut̄ in Cle. ¶ Itē q̄ hatz
tenus p vim ul̄ metū psonas eccl̄asticas cogernit
ad supponēdū & submittendū eccl̄ias ul̄ bona eccl̄ia-
stica immobilia laicis nisi post monicōez submissio-
ne remissa quā p vim ul̄ metū exegerunt psonas
eccl̄asticas ul̄ bona eccl̄astica eis submissa totaliter
in sua libtate dimittāt ex de re. & nō al̄. hic p̄sultis
fimo. li. vj. ¶ Itē q̄ de ceō psonas eccl̄asticas ad ta-
lia faciēda sp̄llerēt & h̄ vbi sup̄. ¶ Itē q̄ ex p̄tracti-
bus hmōi iā dudū imtis ul̄ posteri⁹ imēdis illicite
vltra id qd̄ natura contractus eis permittit vsur-
pauerint. Si moniti ab hmōi vsurpacōe non destis-
terint et hoc similiter vbi s̄ ¶ Item magistri bonos
mensēs et scolares conducentes hospiciū in preu-
didum inhabitancium añ temp⁹ locacōis elapsū

excommunicati sunt nisi ipsi in quantum supra hoc prebeant sensum
ex de lo. et co. ex rescripto. **Item** excommunicati sunt qui
sciunt in cimiterijs corpora defunctorum in edicti tpe in ca-
sibus non processis a iure. sepelire presumunt ex de sepul-
eos qui in Cle. **Item** qui excommunicatos publice a no-
minatim in edictos. et et qui usurarios manifestos se-
peliunt a qui excommunicacione non absoluunt nisi prius ad arbitrium
diocesani episcopi. satisfaciunt quibus premissa fuerit iniuria re-
rogata et lib. ubi. s. **Quicquid** presumit diripere res mor-
tui episcopi que debent successori reservari et qui mortuorum
prebendorum et clericorum bona rapuerint sunt excommunicati xv.
q. ii. episcoporum et c. illud **Religiosi** etiam non habentes sub
pretextu clericatus et religionis vel ratione rerum eccle-
siasticarum decimas iniuste impediunt excommunicacionis sententiam
incurunt. a qua non absoluuntur ante satisfactionem
condignam ex de dec. **Religiosi in Cle.** **Monachi**
aut regulares canonici administrationem aliquam
non habentes qui se ad curias principum absque spe-
ciali prelatorum suorum licentia conferre presumunt que siue
suis prelatibus siue monasterijs damnum aliquod in-
ferunt sunt excommunicati ex de sta. mo. c. ne in agro qui
non in Cle. **Item** monachi qui intra septa monas-
terij sine licentia abbatum suorum arma tenent.
Item excommunicati sunt qui visitatores monas-
terium impediunt ne suum officium exequantur in
illis que iniunguntur in illo. c. attendentes extra
de sta. mo. in Cle. §. **Si quis in monasterio resipiscat.**

Utem religiosi religionū mendicāciū abolitarū &
inde aliquē ad suū ordinē recipiētes & locū siue do-
mū acquirentes & nouo v̄ loca acquisita absq; lis-
cencia pape alienātes ē de reli. do. c. religionū ad-
uerſitatem li. vi. **M**ulierib; q̄ begine vulgarit̄ nū-
cupāē que nulli obedienciā promittūt nec p̄p̄is re-
nūciāt nec p̄fitent̄ aliquā regulā approbatā s̄b pena
excōicacōis quā in ōriū facientes ip̄o facto incurzāt
imūctū est ne statū hmōi dudū ab ip̄is assumptum
quoquomō sedentur v̄terius ul̄ ip̄m a nouo assum-
ant ē de reli. do. c. **C**um de quibusdam in cle. **E**t
excōicati sunt religiosi qui mulieribus hmōi begin-
agij statū dudū assumptū aut ip̄m & nouo assum-
entibus p̄bent aliquo mō ōsiliū v̄ fauorē. e. t. .c. .
predic. **Q**ui accipiūt pedagia & guidagia ab ecclia
ſticis p̄sonis ul̄ de reb; earūdem quas nō cā negoci-
andi deferunt v̄ p̄sonas quas ip̄i mittūt v̄ p̄ se &
p̄rebus suis p̄ se ul̄ p̄ aliū suo noīe v̄ alieno si per-
sone sunt singulares excōicate sunt **S**i cōuent⁹
vel collegiū ciuitatis v̄ castrū vel alteri⁹ loca sunt
interdicti locus vel castrū ul̄ ciuitas hmōi. absolui
non possunt a p̄dicto nisi exacta restituāt & satisfac-
ciant de iniuria ē de cen. et. pro. et exac. quāq; pe-
dagiorū. §. **Q**ui nullo. li. vi. **I**tem excōicati sunt
consules ciuitatum rectores et alij qui ptātem h̄re
videntur si faciunt collectas et exactōes indebitas
in clericos et ecclesias & amoniti si nolūt desistere.

Nec absolui debent donec satisfecerit opetē eꝝ de
immu. ec. **N**ō min⁹ r. c. aduſus. **I**te q̄ uris dictōz
p̄latōz r̄ ptātem quā hnt ī suis hoīb⁹ ita euacuāt
q̄ n̄l ptātis remanſiſſe videt̄ ſi amōnti deſiſtē nolu
erint. e. t. quo. ſ. c. nō min⁹. ec. alle. **C**te ſucceſſo:
res eoz qui fuerūt exp̄icati pp̄e inuriā factā ecclie
niſi ifra menſem erroꝛē ſuū ſeu exceſſū p̄deceſſoz
emendauerit. e. t. quo ſ. c. aduerſus. alle. ſec⁹ ē de
ſucceſſozib⁹ alioz exp̄icatoz. **I**tem q̄ ſbdit⁹ ſuis
inēdicūt ne clericis l̄ p̄ſon⁹ ecciaſticis q̄cq̄z v̄dāt
aut emāt ab eis. vel ne bladū molāt l̄ panē coquāt
aut alia obſequia faciāt eꝝ. de imm. ec. c. eos q̄. li.
v. **I**tem quicūq̄ impediūt illos qui ad eccliaſticōs
iudices recurrūt p̄ hys que ad eos p̄tinēt l̄ de hoc
habent l̄ras a ſede ap̄lica ne iuſticiā valeāt obtinē.
v̄l qui dederit p̄ſiliū auxiliū v̄l fauorē ad h̄ eꝝ. e. t.
q̄. ſ. c. qm̄ nec itellep̄i. li. v. nec abſoluāt n̄ ſat̄ſa
ciant iudici r̄ parti. **I**te exp̄icat⁹ ē r̄ligioſus taci
te l̄ exp̄ſſe p̄feſſus qui iſcol l̄ alibi habitū ſue reli
gionis abicit ut accedit ad aliq̄d ſtudiū abſ q̄ p̄lati
ſui licencia obtēta cū p̄ſilio ſui p̄uēt⁹ l̄ ſaltem maio
ris partis eiꝝ dē eꝝ. ne cle. vel mo. c. ut perculofa
li. v. **I**tem religioſi qui exeunt clauſtrum ad
audiendum p̄hicaꝝ aut leges niſi ad clauſuras ſu:
as infra duos menſes redierint excommunicati ſunt
Et cum talibus ſolus papa diſpenſat ut ad ho:
noꝛes p̄moueantur. e. t. quo ſupra. c. non mangno.

Quod est de archidiaconis dyacois plebais et alijs
psonatis homibz ecclasticis et pb̄ris. e. t. quo. s. c.
sup spe. r. c. sta. li. vj. **I**tem sacdos h̄ns officiu iur:
cecomitis & p̄p̄iti secularis si am̄onitus n̄ r̄sipuēit
est excōicatus. e. t. quo. s. c. cleric. §. Si q̄s **I**tem
excōicati sūt omnes q̄ in gradu p̄sanguinitatis vel
affinitatis p̄stitucōe canonica inēdictis vl̄ q̄ cū mo
malibus scienter m̄rimoniū contrahunt ex̄ de con:
sag. r. affi. eos qui ī Cle **R**eligiosi et moniales r̄
clerici in sacris ordimibus p̄stituti. si p̄trahunt sūt
excōicati. e. t. c. r. li. quo. s. **I**tem celebrantes m̄ri:
monia sciēē interdicos. similiē. e. t. c. r. li. quo sup̄.
Item deferentes arma ferzū ligna galeas naues
& hm̄oi sacracenis vl̄ regimen nauū vl̄ galeaz sa
racenorū exercentes vl̄ aliqd̄ illis subsidiū impen
dentes in dispendiū terre scē & xp̄anorū sūt excōi:
cati. nec absoluāē n̄ totū lucrū r̄ tātundem de suo
dent ī subsidiū terre scē. ex̄ de iudis. Ita r. c. ad liz
berandū **I**tem qui incidit in h̄esum iam dāpnatā
ex̄ de h̄eticis ad abolendā. r. c. excōicam. **I**tem cre
dens receptor defensor vl̄ fautor h̄eticorū. e. t. Sic
ait r. c. excōicamus. §. Credentes. **Q**uicūqz h̄eti
cos. credentes. fautores vl̄ receptores eorū ecclasti
ce tradiderit sepulture. excōicati sūt nec p̄nt absol
ui nisi satisfecerit r̄ p̄iciāt hm̄oi corpa damnatorū
. e. t. quo supra. c. quicumqz. li. vj. **I**tem domini ī
quisitori hereticorum in inuestigacione captione r̄

locor vel officiales qui nō obediērint Ep̄o. vel seu
Ep̄is dederint impedimētū ne s̄ hēticos pcedant.
Vel qui iudicare aut agnosce decustodia diligenti.
Et qui p̄didis iquisitoribz heresi p̄sumit impitius
cū sit mere negociū eccl̄asticū vl̄ qui ab ip̄is Ep̄is
seu inq̄sitoribz incarcerationos absoluūt absqz eorum
licencia vl̄ qui eoz sn̄iam impedierint **E**t qui sci
enter in p̄didis dederint auxiliū p̄siliū vl̄ fauorem
isti omēs s̄ exp̄icati ex̄ d̄ hēticis. ut iq̄ficōis. li. vj.
Item q̄ officiu iquisicōis s̄ hēticā p̄iutate excent
si s̄ iusticiā et p̄stiaz suā obmiserint s̄ quēpiā pce
dere vbi fuerit pcedēdū ā ip̄am hēsim vl̄ impedi
mentū officij sui falso alicui imponēdo ⁊ ip̄m super
hoc vexare p̄sūpserit. **I**tem si ep̄usul sup̄ior sus
spensus est p̄ triēmū. alij vero sn̄iaz exp̄icacōis in
curāt absoluēdi dūtaxat a papa. e. t. multozū. s̄
verū i cle. **I**tem exp̄icati s̄ om̄issarij d̄putati ab epi
scopis. ⁊ iquisitoribz seu captis sede vacāte ad offi
ciū iquisicōis. **S**i p̄textu officij p̄dicti illicitē ab ali
quibz peccumā extorsierint ā sciēte acceptāt bona ec
clesiaz ob clericorū delictū occasione p̄dicti officij fi
sco vl̄ eccl̄ie applicare a q̄ nō possūt absolui n̄ satis
faciāt iniuriā passis. e. t. q̄. s̄. c. nolētes splēdore i
cle. **I**tem q̄ aliēacōes fctas a p̄latis hēticis ⁊ scismati
cis uoluerit r̄tinē ex̄ d̄ hēticis. e. i. j. q̄ occidit xp̄i
anos p̄ assēsinos ⁊ ip̄os assēsinos r̄ceptauit ⁊ occul
tauit seu defenderit extra d̄ hoīci. p̄ huām. li. j.

Item qui spoliant naufragiū paciētes excōicati
sūt nisi restituāt oportet mōti ex de rap. c. excōi-
cacōi. **I**tem collegiū vniuersitatis. vñ singularis
psona cūq; sit dignitatis aut status. si alienigen-
nas. & alios oriundos de terris ipōz exēcere pub-
lice vsuras volentes de cetero ad miserint ad hoc
domos iterris suis pducē aut pducas hñe. aut ali-
as ibitare pmittētes ex de vsu. vsura. li. vj. **I**tem
illis ad fenus exercendū domos locātes vñ alio sū-
quocūq; titulo pcedētes. Si psona fuerit ecclīasti-
ce. epi vñ superiores suspēdōis. mīores psona singula-
res. excōicacōis. Si aut collegiū vñ vniuersitas in-
ēdidi sniam. ipō facto incurrūt. Si vñ laici fuerint
psuos ordinarios censuris ecclīasticis quib; ouent
cōpescant ex de vsu. vsura. li. vj. **I**tem excōicati
sūt pates capitanei rdores & sules iudices aut alij
quis officiales pstatū. q; statuta faciūt vt usure sol-
uanē. vñ qui statuta vt usure nō soluāē p restitui-
cioness eaz fiant phiberēt de cetero facere. scribē
vñ dictare. p vt usure solute cū rpetūē plene & libē
nō rstituant sciet iudicāe pūpserint ex de usu. c. ex
grau ad nos i cle. **I**tem se ex pōdici nō hñmōi statuta
hattē⁹ edita d libis pstatū ipaz si sup h pstatē ha-
buēt ifza tres mīses dleuūt ā si ipa statuta siue cō-
suetudīes ā p dices q; qmō ob suare pūpserint ex de
usu. c. ex grau ad nos i cle. **I**tem falsarij lraz dñi pa-
pe cū fautorib; & defensorib; suis ex de falsa. c. dñaz

Item scienter lris p̄fatis vtētes. e. t. quo. s̄. c. ad
falsarioꝝ. **I**tem recipiētes i s̄ Romana curia lras
ab alio q̄ a papa v̄l vicecācellario de crimine falso
.e. t. quo. s̄. c. dura. **E**xp̄icati s̄nt religiosi qui cle
ricis aut laicis sacram̄tū v̄nctōis ex treme v̄l euch
aristie ministrāt v̄l qui m̄rimonia solemniant sine
licencia speciali p̄bri prochiai ex̄ d̄ p̄uile. ⁊ excess.
p̄. c. s̄. religiosi in Cle. **I**te qui absoluūt exp̄icatos
a canone p̄ter q̄ a casibꝝ iure exp̄ressis v̄l p̄ p̄uile
gia sedis ap̄lice p̄cessis eis d̄e **V**l q̄ absoluūt a sen
tencijs exp̄icacōis p̄ statuta p̄uincialia aut sinoda
lia p̄mulgatis seu qui a pena ⁊ culpa absoluē pres
sūpserit quenq̄ ⁊ hoc vbi sup̄ ⁊ h̄j absoluēdi sunt
a papa t̄m. **I**te qui p̄cedūt rep̄salias contra p̄so
nas eccl̄iasticas l̄ bō eoz l̄ ḡn̄l̄ p̄cessa excedūt ad
has p̄sonas. n̄ infra m̄sez p̄cessiōes p̄missas r̄uoca
uunt **S**i p̄sone singl̄ares. s̄nt exp̄icacōis. v̄mūsitaf
v̄o iēdici s̄n̄az i curzūt. q̄c̄q̄ eē p̄suetudie n̄ obsta
n̄ ex̄ d̄ iurij̄s ⁊ dānis. c. ⁊ si pignozacōes li. vj. **I**
q̄cūq̄ sande **R**omane ecclesie cardinales hostiliter
fuerit infecutus v̄l p̄cussit aut ceperit aut soci⁹
fuerit hoc facientis aut fieri hoc procurauit vel
mandauit. aut factum ratum habuerit **V**el des
derit auxiliū consiliū vel fauorem ad hoc. v̄l q̄
huiusmodi facientem receptauerit siue defenderit
scienter. **I**sti omnes excommunicati sunt et a pa
pa tantum absoluendi ex̄ de pe. c. felic. s̄. p̄nti li. vj.

Priiceps autē uel dñ⁹ qui extra p̄dictos sacrilegos
p̄stitucōz editā suari nō fecerit infra mensem ⁊ eē
eius officiales. p⁹ q̄z ad eoz noticiā p̄ uenerit. ex p̄i
cacōez incurrit. e. t. ⁊. c. quo. s. **R**eligiosi mēdi
cantes ip̄o facto sūt excoīcati si sine speciali licēcia
sedis aplice domos uel loca quecūq; recepint. seu
hactenus recepta mutauēnt uel ea uendicōis. per
mutacōis donacōis. aut cuiusuis alienacōis titulo
q̄cūq; modo in alios transferre p̄sūp̄int. ex de pe.
c. cupientes in cle. **U**tē religiosi q̄ in suis binōibz
uel alibi p̄ferre p̄sūp̄erint aliq̄. ut audientes a de
cimar eccl̄ys debitar solucōe retrahāt excoīcati sūt
ip̄o facto. e. t. ⁊. c. quo. s. **U**tē illi religiosi q̄ p̄pter
sciētēz obmissionē faciēdi p̄sciētā sibi p̄fitētibz de
solucōis. d̄cimis suspēsiōz incurrit donec p̄fitētibz
p̄sciētā fecint si possūt. Sed si sic suspēsi p̄dicauē
rint excoīcati sunt et hoc ubi supra. **I**tem viola
tores constitucōis illius q̄ prohibet religiosi ⁊ cle
ricis secularibus ne aliquos ad uouendū uel iurād
uel fide interposita seu aliter promittendum indu
cant ut sepulturam apud eorum ecclesias eligant
uel iam electam ulterius non mutant excomunica
cionem incurrit nec absolui possunt nisi a papa
eodem titulo ⁊ capitulo quo supra. **S**. Sane
Item qui quemuis pontificem iniuriose uel temē
percusserit. ā ceperit seu bāmerit uel hoc fieri mā
dauerit aut facta ab aliquo rata habuerit uel sod⁹

hmoī ppetrantis fuerit aut p̄siliū auxiliū l̄ fauorē
ī hys dederit seu sciēē defensauit eandē ex̄p̄icacōz
incurrit de quibz in p̄dictis casibz h̄etur ⁊ p̄ cāones
editos. f. l. m. q. g. **S**i quis suadente de sen. ex̄p̄i.
nup. ⁊. c. quicūqz ī Cle. ⁊ ex̄ de pe. **S**i q̄s suadēte
⁊ a solo papa absoluendus est hmoī. **I**tem p̄tates
balim. scabim. aduocati. rectorēs. consules ⁊ offici
ales ciuitatis. q̄cūqz noīe cēseāt si ī p̄missis sūt cul
pabiles eodem mō sunt ex̄p̄icati ex̄ d̄ pe. c. **S**i quis
suadente. **E**x̄p̄icati etiā sūt q̄ man⁹ iiciūt violētas
in clericū v̄l ī q̄cūqz p̄sonā religiosā p̄fessā v̄l
nouiciā l̄ p̄siam cuius cūqz r̄ligionis ex̄ de sen. ex̄.
Nō dubiū ⁊. c. religioso. li. vj. **I**tem qui talem ec̄
sine lesione detinet ī custodia publica v̄l p̄uata v̄l
detrudit in vincula. e. t. q̄ supra. c. nup. **I**tem qui ī
hmoī p̄sonas man⁹ iiciūt temerarias ⁊ iniurias
sed non violentas scilicet cū clericus se volūtarie
submitit aliquibus p̄cussionibus fustum p̄ pace
habenda cum illo quem leserat. e. t. quo. supra. con
tingit. **I**tem qui ratum habet q̄ aliquis suo no
mine in tales manus iniecerit violentas quamuis
factum fuerit ipso nesciente nec etiā tunc volens
te. eodem titulo quo supra. c. cum. quis. li. vj. **I**tez
qui potest eos defendere ⁊ tenetur ex officio ⁊ non
defendit. eodem titulo quo supra. c. quanto. **I**tem
qui per alios non per se ip̄os violentas manus in
iiciunt in tales. e. t. quo supra. capitulo mulieres.

Utem qui spuit in faciē clerici vel sup eū fūdit a
quā v^l oleū in despectū & derisioz ei⁹ v^l q̄ secū tra:
hit equū cui insidet p̄ habeans l̄ cū mimis & terzori:
bus facit eū stare in vno loco v^l ire secū q̄si captū
exp̄icat⁹ ē. hec hosti. in summa. S. qualit̄ p̄ se de sen.
ex.9. **I**tem q̄ vestes hmōi clerici iunctas scindit
violēt v^l aliā rem sibi cohētē. Nec ray. & hosti.
q̄ aut̄ isti debeāt a solo papa absolui ptz ex̄ de sen.
ex.9. c. ea nosciē & c. puenit. c. nō dubiū. c. q̄ h̄j.
c. mulieres. in fi. c. q̄uis. & c. tua nos. & c. 1. q. 2.
si q̄s suadente. **S**ūt aut̄. 1. casus i q̄bō n̄ oportz vt
p̄ absolucōe iudicōis manuū uiolēt̄ i clericū r̄curraē
ad papā. Et alij. 19. casus sūt i q̄bō etiā uerberans
clericū nō inc̄dit in canonē. **D**e istis iuemes. j. m.
c. seq̄nti. **I**te exp̄icati sūt q̄ de ceō fecer̄it obfuar̄i
statuta & vsuetudines inductas p̄tra libtatē eccl̄ie
ex̄ de sen. ex.9. nouer̄it. **I**tē q̄ statuta talia ifra duos
mēses de libris suis non deleuer̄int. e. t. & c. quo. s.
Itez exp̄icati sūt s̄l̄r & statuarij & scriptores sta
tutorū p̄fatorū & ptātes & rectores locozū vbi d̄
cetero hec statuta fuer̄int edita vel seruata & s̄l̄r
illi qui secundū ea p̄sumpser̄int iudicare uel in
formam publicā scribere iudicata. e. t. & c. quo. s.
Item qui statuit q̄ clerici debeant conueniri corā
iudice ciuili vel debeant custodire castra et h̄mōi
eodem titulo quo supra. c. grauē. **Q**uicūq̄ pro eo
q̄ sn̄ia exp̄icationis suspensionis v^l inf̄dici fuer̄it

De p̄fatorū

contra aliquē p̄mulgata licentiā d̄derit alicui occi-
dendi ul' capiēdi l' aliē grauādi in p̄sonis seu bonis
suis ul' suor' eos q̄ talem sētēciā protulerunt siue
quor' occasione sūt prolate ul' eadē sētēcias ob-
seruantes seu talē excōicatos cōicare volētes ex-
p̄icatus est. nisi licentiā ip̄am reuocauerit et bona
ablata ex dicta cā infra octo dies sint r̄stituta aut
satisfactio facta. e. t. quo. s̄. c. quicūq̄ pro eo. li. vi.

Similiter omnes qui vtūc hac licentiā ul' aliquo
p̄missor' aut etiā alior' similium ad que p̄mittenda
licentiā dari est prohibitū ul' etiā qui p̄petrat h̄mōi
malefacta p̄fata suo motu p̄p̄o exp̄icatus ē. Et si p̄
maniserit in ista s̄nia ultra duos mēses nō potest n̄
p̄ solū papā absolui. e. t. li. vi. c. q̄ supra p̄x.

Item incendiarij eccl̄iaz ul' religiosor' locor' vel
amiterij p̄uilegiati ī circuitu eccl̄ie. exp̄icati sunt et
p̄p̄o d̄nūciacōz a solo papa absoluen̄di. e. t. quo. s̄. c.
tua nos. 11. q. 2. si quis suadēte Similē et effrac-
tores eccl̄iaz. q̄ etiā p̄p̄o d̄nūciacōz factā a solo papā
sūt absoluen̄di. e. t. quo. s̄. c. p̄questi. **S**imilē et il-
li qui faciūt aliqua enormia ī eccl̄ia. s̄. frāgēdo crus-
cem ul' altare ul' s̄ibia. e. t. c. quo. s̄. c. p̄rox. **Q**uē
p̄tāpā ī cōmū exp̄icato. n̄ absol. p̄nt n̄ ab exp̄ica-
toze l' ei' sup̄ioze. e. t. q̄. s̄. c. siḡ. nup. c. c. scub.
s̄; si difficile sit ex aq̄ iusta cā accedē ad exp̄itozē p̄-
cedē a iure q̄ absoluaē a suo ep̄o. l' p̄p̄o sac̄. p̄st̄ito
uzam q̄ exp̄icatori se exhibeb̄t. e. t. q̄. s̄. c. nup. ī fi.

Clericus p̄icans exp̄icatis a papa noīatim recipi
endo eos ad d̄ma incidit ī exp̄icacōz absoluēdus a
papa . e . t . q̄ . s̄ . c . significauit . Itē si exp̄icati tpe īmis
sentis mortis l̄ alteri⁹ necitatis ātculo ab aliq̄ ab
soluūē et p̄ hoc cessante impedim̄to . se illi aquo h̄
cessante absolu debēat q̄zāto poterunt rēpsentare
et absolu petē neglexerit ī eādēz sn̄iaz q̄ p̄us ligati
fuerāt relabūē . e . t . q̄ . s̄ . c . eos q̄ . li . vj . Idē iudiciū
ē d̄ illis q̄ a sede ap̄lica l̄ ex legatis absoluūē ab ex
p̄icacōe et eis īiūgiē ut suis ordinarijs l̄ alijs p̄n̄iaz
ab eis suscepturi se rep̄itent et passis inuria satis
faciāt si h̄ cū p̄mo omode potuerint implē nō cura
uerint . e . t . q̄ . s̄ . c . **I**tem statum⁹ **I**tem exp̄icati s̄
fratres maiores si fr̄es v̄l sorores d̄ tercio ordine
tpe īd̄dicti in suis ec̄cl̄ijs admiserit ad diuina et ab
soluendi tantū a papa v̄l satisfacione premissa ab
ep̄is locoꝝ ex̄ de sen . ex̄ . cum ex̄eo in **Cle** **E**xp̄i
cati sunt religiosi cuiuscumq̄ ordinis vel condici
onis existant si non seruauerint interd̄ctum absq̄
dolo et fraude non perforando suaz ecclesiaz ianus
as aut fenestras in eis facien⁹ seu alios modos ex
quisitos inueniendo in scandalum plurimorum cum
cathedralem ec̄ciam vel matricē ec̄ciam loci vider
int aut scuerint obseruare ipsum īd̄dictum non
obstātibz quibuscūq̄ appellacionibus etiāz antea
ad eandem sedem v̄l aliū īteriectis ec̄ alijs obiecti
om̄ibz q̄buscūq̄ ex̄ de sen . ex̄ . ex frequētibz ī cle .

Exorcismi sunt et a solo papa absoluendi illi domini et no-
biles qui in locis interdictis suppositis cogunt aliquos celebra-
re diuina aliquo modo predicto et ad officia predicta au-
dienda exorcismos et interdictos et euocant siue cogunt a
quibus publice exorcismos seu interdictos monitos exire dum di-
uina celebrant cogunt scilicet. e. t. q. s. c. grauius in cle. Eo-
dem modo sunt exorcismi et a solo papa absoluendi illi qui sunt
publice exorcismi et interdicti. si mortui nominati ut exeant a
celebrantibus in hijs ecclesijs remaneat prescriptum. e. t. q. s. c. q. s.

Item exorcismi sunt non ab alio quam a papa absoluendi. quicunque
ex certa scientia deprehendit et scriberet et predicaret se decre-
de declaratione regule fratrum minorum. nullo privilegio suf-
fragante eiusdem ex de. v. sig. exijt qui seinat in fi. li. vj.

Qui conuenerit et peregrinos et ad apostolorum limina et ad ali-
orum sanctorum oratoria peregrinantes. cape et rebus que ferunt
spoliare temptauerint exorcismi subdantur ex de ra.
ex eo. q. e. q. iij. Si quis conuenerit. Item noua the-
olonia et pedagium peregrinis et mercatoribus imponen-
tes et hoc ubi. s. De duobus tamen proxime super dictis casibus
dubitantur quia non videntur exorcismi ipso facto.

Excommunicationes que sequuntur sunt extraneae de quibusdam constitutionibus
in extraneis a bonifacio viij. papa compilato. li. vj.

Capitulum decimum.

Excommunicati sunt omnes qui venientes ad se-
dem apostolicam vel redeuntes ab eadem
capiunt spoliant vel detinere presumunt
aut aliquod impedimentum exhibent. Quo minus

ad eandem sedē libere cū psonis & rebz alijs veniāt
& redeant ab eadē. & qñ apperūt lras taliū ā aufez
unt. extra de sen. ex. & iēdic. c. expōicam⁹ & anathe
matifa⁹ bomifaci⁹. viij. **I**te sniaz expōicacōis icurzē
illi cuius cūqz fuerint eminencie dignitatis ordmīs
pōicōis ā stat⁹ q talibz vlt alicui eoz sacramta vlt
sacramētoꝝ aliqđ presūpserint ministrare n̄ ī mor
tis articulo pstitutis s; nec tūc n̄ de stando mādatis
eccie satisfactōe ul sufficiēti caucōe pmissa & h̄ ubi
sup. **I**te expōicati sūt omēs illi qui interris suis no
ua pedagia imponūt & h̄ ubi sup. **I**te expō. sūt omēs
pirate & latrūculi marini q gazarei & cuppelligi vo
cant & sūt omēs fautores receptores & defensores
eoz ex de sen. exp. **Expōicam⁹ bomifaci⁹. viij.** **I**tem
si quis dnceps fuerit exhumās mortuū vlt mem
bratim concidens & coquēs ut tandem ossa tegū
to carnis excusso ad remotas partes mittat vlt d
ferat tumulāda. **Excomunicat⁹** ē ille & a solo pa
pa absoluēdus ex de sepul. c. detestante. **I**tem nota
glo. in. c. cum non ab homine de sen. exp. q qz cito
aliquē scio expōicatum statim debeo ipm vitare qz
uis non sit adhuc dnunciatus nisi solus hoc scirem
quō tamen casu eciam puatim ipsū euitabo. qz dui
ab ecclesia toleratur. vj. q. ij. si tantū & c. placuit
qui em̄m scit. cerciozari non debuit.

Capitulū vndecimū.

Sequē expōicacōes minores q sepāt a sacm̄tis.

Participans cū excoicato nō tñ in crimine.
Notorius fornicator. Simoniacus eciā
occultus in ordine recipiēs ecclāz d manu
laici & sñ p̄sensu ep̄i Halistarij & sagittarij Pau-
perū oppzessores. Manifesti raptōres. Publici usuz
arij. Meretricēs publice. Decedēs in torneamētis
Decedens in notozio crimie. In cañ. aut illo. si q̄s
suadente. 1. q. 2. due regule p̄tinent. Prima est q̄
quicūq̄ in clericū temē manū iniecerit violētā in
cidit in excoicacōz. **S**ecda q̄cōq̄ p̄p̄ violētā māuū
incoicōz incidit iēx̄. mittēd⁹ ē ad papā p̄ absolucōe
Prima regla fallit in quatuordecim cāib⁹. **P**ri⁹
i apostata p̄cusso q̄z ignozat cleric⁹ eē a p̄cussore
ex̄. e. si vero. **S**ecūd⁹ in clericis qui n̄ ferūt habi-
tum neq̄ tonsurā nec aliqd̄ d̄ clericatu ostendunt
Et sūt apostate. **S**i tercio mōiti se nō retraxerint
ex̄. e. p̄tingit. **T**ercius in clerico q̄ p̄tempo habi-
tu ferzet arma & ēcio āmonitus se nō retraxerit
ex̄. e. in audienciū. **E**t eciā si non sit monit⁹ et
se tirāidi immiscet. ex̄. e. cum non ab homine
Quartus in clerico exercente negocia secularia
si ammonitus nō desistat vt ex̄ de vi. & hone. cle.
.c. fi. **Q**uintus in clerico cōcubinario giugato si n̄
fert habitum & tonsuraz ex̄ de cli. co. li. vi. **S**ex-
tus in clericis buffombus et eciā macellarijs si
hoc per annum exercuerint et eciā si mmozi tē-
pore nec āmoniti desisterit extra. e. t. & c. q̄. p̄x̄. s̄.

Decogmestec mōiti

¶ 1° in illis q̄ nō ex ira s̄ iocose pcutiūt . e . t . q̄ . s̄ .
c . i . 18° in mḡro . cū hoc fecerit leuē et cā discipli-
ne . e . x̄ . e . cū volūtate . § . fi . 9° in eo q̄ īgnētū vim
vi repellit . t̄pate t̄n̄ e . x̄ . e . si vero . 10° cū q̄s iuenit
clericū ep̄iē agentem cū uxore . m̄re . sorore . v̄l filia
p̄p̄a vt in dicto . c . si . vero . 11° si fiat a p̄lato v̄l de
mandato ip̄i^o cā correctōis vt in p̄al . c . cū volūtate
x̄ . c . ex tenore . Et si nō fiat ex cā correpcōis tam
quam p̄cipiens in curzūt exp̄icacōz . e . x̄ . e . v̄mūfita-
tis . Si t̄n̄ cā subest p̄t clericū capē x̄ incarceratione
x̄ etiā p̄ laicū e . x̄ . e . si clericos . S̄ p̄cussio nō debet
fieri p̄ laicū q̄ tūc itez ambo icurzerēt exp̄icacionē
s̄z p̄latus x̄ laic^o p̄cucies . vt i . d . c . v̄mūfictatis uel
si clericus eēt adeo icorrigibilis q̄ aliē capi x̄ cor-
rigi n̄ posset e . x̄ . e . vt fame 12° i ēbāte officia d̄ma
quē p̄br̄ v̄l ali^o ad quē ptinet p̄t eicē de ec̄cia e . x̄ .
e . veniēs x̄ . c . cum volūtate . § . si vero . Si vero sit
cū rōne officij . q̄d in ec̄cia optinet pcutit clericū et
etiā cū senior cā deuocōis facit hoc . ā d̄ns ā parēs
seu p̄p̄inquus . q̄ familiā corrigit hec oīa in h̄ . 12 . dic-
to itellige . cū sint in m̄ioribz ordimibz . vt in . c . cum
volūtate allegato . § . fi . 13° Si clericus sit d̄p̄oit^o
v̄l degradatus e . x̄ . de iudi . cū nō ab hoīe . x̄ de pe-
d̄gradatū i . fi . li . vj . 14° q̄n clericus trāsfert se ad
actū profus clericatū contrariū utputa erat i mi-
noribz x̄ fact^o ē bigam^o l̄ miles l̄ hmōi . xx . di . q̄s q̄s
¶ Sed q̄o si quis nō ob sui s̄z ob p̄ris . m̄ris . vxoris

filij filie familie ut etia exneoz tuiconē clericū ledat
R. fm jmo. talis nō icōdit icononē ar. ff. qd me.
cā. l. isti quidē. §. fi. **N**ā locy muria . ppullanda est
xxij. q. ij. fortitudo . c. non inferenda **Q**uidā tñ
dicūt qd h̄ verū est de defensione illaz psonaz solū:
mō pqs intelligit nob̄ inuria fieri ut iust. d̄ inur.
§. Paruit. **S**ecunda regula fallit in. **I**A. cātibz
Primus est in ar. mortis. **I**A. q. 2. **S**i q̄s suadēte
Est tñ iūgēdū ei qd si euaserit se repñtet sedi apli:
ce ut ei q̄ possit eū absoluē mādatū eius sup hoc re
cepēus ex de sen. ex. a nobis. **E**t idē est in casibus
seqñtibz remoto. s. impedimto p̄terq̄z in puero ut
ex de sen. ex. de cetero i fi. et. c. ea nosciē i fi. **E**t si
cessante impedimto nō se repñtant. ut p̄scribiē res
inadūt in eandem Iniaz ex de sen. ex. eos q. li. vj.
Secūd^o. ē qñ q̄s hz inimiciāz capitales l̄ alias
iustas excusacōes pp̄t q̄s n̄ pot se sedi aplice p̄nta
re ex de sen. ex. de cetero. **D**e ista tñ excusacōe stas
biē arbitrio boni viri. ff. de v. obli. l. p̄tinu. §. **C**ū
ita . ex de vo. qd sup hys. 3° i hostiāio q̄ p̄textu
officij clēicū n̄ grauē lesit ex d̄ sen. ex. si vo. **Q**uā
t^o i officiali q̄ arcēdo turbā n̄ ex p̄posito. s. n̄ sñ aliq̄
li culpa clēicū pcussēit ut i dic. c. si vo. **Q**uē^o si sit
mulier nec distigui debz utz sit fortis l̄ v̄bil. **S**ex:
t^o si sit senex . valitudie ei^o d̄stitut^o ita. s. qd ad se
dē aplice accedē n̄ possit. iste cā^o ē duobz p̄xis sup
dictis h̄nē d̄ se. ex. m̄p̄ies . c. ea nosciē . c. quīs

Octauus de infirmo q̄ pp̄tū h̄z ifirmitatis impe
dimētū v̄l eciāz tpale si timēt q̄ sequeret̄ mors ēx
de sen. ex. q̄ de h̄ys. **N**on⁹ i paupe quē oportz mē
dicare vt i dicto. c. q̄d h̄ys. **D**ecim⁹ si r̄gularis vez
berat regularem ēx de sen. ex. c. monachi .c. cū
illoz .c. eciā si pcussisset secularē ut ēx de sen. ex. c.
religioso. li. vj. **V**ndecim⁹ in h̄ys qui nō sunt sui
iuris scz famulis .c. h̄uis ēx de sen. ex. mulieres.

Duodecim⁹ in h̄ys q̄ nobiles et magne potencie
sūt .c. sic delicati q̄ laborem eundi nō sustinerent tñ
sup hoc eēt prius **R**oman⁹ p̄t̄fex p̄sulendus vt
notat̄ in dicto. c. mulieres. **T**redcem⁹ in impubē
ex de sen. ex. c. fi. .c. h̄oc eciā si post pub̄tatem pos
stulat se absolu .c. hoc. v. p̄xi. sup. **D**ecim⁹ quart⁹
de clericis q̄ s̄it̄ viuūt .c. sub vno tecto dormiunt .c.
i eadē do. mo vestiūt ēx de vi. .c. ho. cle. q̄m. q̄d s̄it̄
expoit̄ q̄n s̄it̄ viuūt in aliq̄ collegio. **L**ij. in moiali
bus ēx de sen. ex. de moialibus. **L**ij. in hospita
lar̄ys sc̄i ioh̄ānis iherosolomitān ēx de sen. ex. ex
canoica. **L**ij. in h̄ys q̄ clericis nō enozimē s̄z modicā
et leuē iniuriā irrogauerūt. ēx de sen. ex. puenit.
Que q̄dē d̄cretal̄ n̄ p̄tinet disp̄lacōz vt q̄dā dixer
unt s̄z pod⁹ us s̄ne. quod hodie satis iuemiē extra
de sen. ex. ex religioso. li. vj. **N**ūc quedā prode
claracione dictozum casuū dicemus. vnde nota cir
ca primum casum. .c. d̄ periculo mortis q̄ intelligit̄
illud periculum non solum propter infirmitatem.

Sed etiā si sit mōcūq; periculo vicino morti. puta si timeat hostem. v̄l p̄donem. ul̄ crudelitatem; pt̄atis v̄l si nauigaturus sit. ul̄ p̄loca insidiosa trāsiē. ff. de do. cā. mo. l. iij. r. iij. Idem ponit hosti. r. addit q̄ idem est ac si obsessus sit ul̄ obsideat vbi iaciūt machine v̄l baliste. Circa terciū et quartum cā. nō. s. de hostiazio r. officiali. q̄ si talis non cāu for. tuito s; ex deliberacōe p̄cusserit clericū grauit̄ ab. solucio est a papa impetranda ex de sen. ex. Si v̄o.

¶ Sequitur interrogacio confessoris.

¶ Capitulū duodecīmū.

Quōt̄ Confitens dixit ex se ea que voluit de p̄ccis. si non dixit sufficiēt̄ quod q̄si ut frequēt̄ accidit. In̄roga de h̄is que plene non dixit pro vt videbit̄ expedire. si autem modicū vel minus dixit potes interrogare sc̄dm ordinez. hic positū inferi. sc̄z p̄mo de p̄ceptis. postea de vic̄ijs capitalibus non t̄n omnes de oībus sed de h̄is solum que in talib; reperiri solent. Et nō solum de istis peccatis in̄rogandum est sed etiā d̄ circumstācijs eoz que supra posui in h̄ vsu. Quis q̄d v̄. 20. Nō t̄n ec̄ ē necesse de q̄lib; p̄ccō mōd̄li omnes circūstācias querē sed solū illas que trahūt p̄ccz ī aliā speciem que. s. habent sp̄eālem d̄formitatē oppositā alicui p̄ceptoz. Denumēo t̄n p̄ccoz nō obmittas īterrogare sc̄z q̄ciens h̄ ul̄ illud p̄ccm mōd̄le omisit.

¶ Capitulū tredecimū.

Inrogacō p̄ma. s. de decē p̄ceptis **E**t p̄mo circa
p̄mū p̄ceptū scz nō hēas deos alienos.

Primo mēroga si falsam de fide opimōz in-
venit ā ab aliquo inuentā secutus ē. **S**i
male sensit de septē sacramtis ecclie l̄ circa
scrip̄te vitatem. **I**tem si credit q̄ nō sit infernus
vl̄ q̄ nō sit alia vita p̄ istam. vl̄ aiām nō eē iudi-
candā cū corpe. **S**i nō credit q̄ deus creauit oīa
tam visibilia q̄ īvisibilia. **S**i nō credit q̄ in xp̄o
fuerūt due nature diuina scz ⁊ hūana. **S**i n̄ cre-
dit q̄ p̄ nob̄ passus est p̄ crucis mortez et q̄ resur-
rexit. **S**i nō credit resurrectōz mortuoz ⁊ vltimū
iudiciū. **S**i nō credit q̄ ecclie pastores sint veri pa-
stores. **S**i p̄cauit cū hēticis q̄ tūc eēt exōicat̄

Si sciēt ecclia sicā sepulch̄az hēticis ezadidit. quia
tūc ecclia exōicat̄ eēt nec absolu possēt n̄ p̄us māi-
bus p̄p̄is publice dictū corpe vl̄ corpe hēticoz ex-
tumulet ⁊ dānatis p̄ciat **H**oc̄ ecclia ille p̄petuo car-
ebit xp̄iana sepultura **S**i inuocauit demōes vl̄
inūōzi fecit p̄maleficia ad faciēdū mala. aut fieri fa-
ciendo qd̄ est peccatum mangnum ⁊ dignum corpe
ali morte **S**i adorauit aliquam creaturam faci-
endo reuerēciam vl̄ oracionem ad eam vt ad lunā
nouam vel solem vel stellam aut ad sonum campa-
ne. qd̄ peccatū mortale est **S**i ex constellacionib̄
vel planetis sub quibus natus est aliqd̄ iudicauit
determinate. de vita et conuersacione ipsius.

non de super precipitibus

Si lauit filios cū aq̄ bñdīctā qđ filiē mortale est. *6° fat ab ipso qz. tūdiat addeleand. pma d. vobis p. alie pū pēu vō et vobis pēu*

Si incātauit grandinē quod etiā mortale est.

Quo ad terzam.

Si fecit ul fieri fecit aliquā dīmacōz ad inueniendū aliqua furta vł ad sciēdū aliqđ oculū tū l̄ futūm qđ sibi l̄ alteri ptingē debeat qđ mōrle est. **S**i vsus ē sortibz dīmatōzys vt psalmo ul līz bzo cū filis ⁊ hmōi p se uel p alio seu etiā q̄quomō qđ mortale ē qđ tñ si ex leuitate fecit veniale ē. **S**i dixit p̄r n̄r. ad fenestrā auribz obturatis vt post modū p p̄ma v̄ba. q̄ adierit ab eē. iē p̄tē id qđ sci re dīd̄rat qđ mōrle ē. **S**i didicit artē notōziā l̄ us⁹ est ea ad sciendū aliqua. vł si vsus est arte nigro: mantica. quod mortale ē. ⁊ si hmōi artis libros habet inducēdus ē qđ illos oburat qđ si facē renueret non esset absoluend⁹. **S**i fecit sibi man⁹ inspicere aut alterius inspexit p̄noscicādo de fortūa. **S**i cre: didit qđ aliq̄s habēt malos oculos sup puēos l̄ ad aliquod malū obuiam̄tū. **S**i in ortu libroz r̄spex it libros fatidicos. **S**i credidit aliqđ sibi euenire de bere vel significari ex fibulacōe aurium vł prop̄ tremorem oculi vel propter sternutacionem in ex: eundo domum. **S**i cantauit cum ciphō ligneo vel vel cantare fecit pueros ⁊ puellas ut audiēt quid pronūciarent. **S**i frondes oliue benedīcte vel granū frumenti acceptū d̄ p̄sepio posuit sup ignem ad p̄noscicandum de vita vel de morte alicuius.

Si obseruauit somnia faciens aliquas orōes ad
sanctā anā uel ad sanctā helenā uel ad tres reges uel
aliū quēcūq; sanctū a sanctos uelēs p̄ hoc ex hys
q̄ somniat de futis l' occultis dimare. qd̄ mōrle est
Alias aut sine tali orōne l' obseruacōe adiuncta. m̄
mis fidem somnijs adhibere. et si nō mōrle est p̄c̄m
piculosum tñ ē hmōi insitē qz sic diabolus multos
decipit. **S**i estimauit mulieres suersas i catts l'
simeas l' alia aīalia et d̄ nocte ambulare ac sugere
sanguinē pueroꝝ. **E**t exire et intrare domū ostijs
clausis et uolare p̄ longa terraz spacia et hmōi que
impossibilia sunt talibz et iō falsa. **S**i ānotauit l'
ānotare fecit aliquā bestiā p̄ditā. **S**i obseruauit
vnā diē plusq̄ aliā nō incipēdo aliqd̄ op̄ uel nō la:
uando caput l' si obseruauit dies egipciacos l' diē
in quo occurrit festū de collacōis b̄ti johānis bap̄t:
ste l' diem ueneris in nō scindēdo pānos qd̄ uenias
le. uidet̄ p̄cipue qñ ex simplicitate hoc credit quia
non audiuit contrariū. **S**ed si aīmo obstinato hoc
defendere uellet mōrle eēt. **S**i in calendis mensū
noluit aliquid dare aut concedere extra domū pu:
tans qd̄ ex hoc fieret diminucio rerum. **S**i in ca:
lendis **J**anuarij s̄medit in lecto ficus cū melle uel
fecit sibi portare piscem uiuū. **S**i eo diē dedit pu:
eris pecuniam uel si ipse ab aliquo recepit quod di:
citur uulgariter lamantia uel offerta uel lastrina.
Si eo diē misit uel portauit in domo

tempalia aliq̄ qz eēt p̄ma dies anni et h̄ vt sic toto
anno intrent multa bona ⁊ sic noluit intrare sine
aliqua re tēporali **S**i eo die fuerit suspect⁹ d̄ p̄mo
quē viderit. **S**i in calendis marcij signauit ostia
domus uel aliā rem posuit in fenestra añ domum
Si signauit ⁊ posuit ouū natū indie natalis dñi
v̄l ī die veneris sancto v̄l ī die ascensionis. credēns
q̄ omedēs illud nō possit occidi ille ut s̄ite. **S**i in
die sc̄ti johānis baptiste collegit herbas q̄si illo die
essent maioris virtutis collecte q̄ altero vt cū illis
faceret fumigacōz ostra in firmitatē. **S**i ī p̄festo
dicti festi transiuit sup ignē factū de hēbis cum in
censo q̄ dicit̄ ignis sc̄ti johis **S**i in nocte talis fe
sti fecit vinū quod d̄z vinū sc̄ti johis ad p̄nosticāz
dū de furtis v̄l alijs secretis. **S**i mulier dedit suo
viro l̄ eciā alēi aut vir mulieri aliquod ad omedēs
dū vt eā amaret v̄l eū qd̄ est mortale. **S**i fecit v̄l
feci fecit aliquā icantacōz ob sanitatem consequēdā
Et quādo hoc fit sciē qz sciē eē p̄hibitū tunc
est comuniter mortale. **C**um vero fit ex simplicitate
putando esse bonas oraciones videtur veniale.
Sed si nollent in futurum abstinere ab huiusmōi
neganda est eis ab solucio quia ex obstinacione et
malicia fit mortale **E**t interrogandum est de vez
bis quibus vtuntur et de ceremonijs et obseruāz
cijs quas addunt **S**i exerciuit artem geomācie
quod est mortale. **S**i contra firmes vel febzes.

scripsit in fructu amigdali vel in hostia vel alibi.

Si incantauit vel incantari fecit contra dolorem dencium capitis ylioꝝ a supcilioꝝ & oculoꝝ cu faba et pꝛ nꝛ & hmoꝝ. **S**i portauit puos ifirmos ad sambucu & ad rubu & aliu simile locum ca sanitatis recuperande

Si fecit vel fieri fecit a vsus e lꝛis ul breuibꝫ q sũt pꝛe supsticose ex vbis vl caracteribꝫ vl carta in qua fuerit vl ex mo imponedi a portadi ul tpe aut loco scribendi. **E**t inueta supsticoe eozũ imponendu est vt pbuzant & si nollet non esset absoluẽdus quia sic fieret moꝛle.

Si sup se portauit cartam scriptã que dicẽ sancti Cipam uel cartã non natã vl virgineã vl aliqd aliu d simile ob spem sanitatis vl alteriꝫ cuiuscũq supsticofi qd nõ eẽt naturaliter ex arte medicine vl alteriꝫ approbatum

Et gñalit si qꝛcũq alia icãtacõꝝ iuracõꝝ & maleficium aut qd cũq supsticiosũ exercuit aut eis fidẽ adhibuit q omnia sunt vana et fatua ac phibita.

Et iqꝛo oĩbo ñ huaẽ pꝛceptũ **D**e scdo pꝛcepto .s. **N**õ assumes nomẽ dei tui iuanũ **E**t pmo d blasphemia.

Capitulũ .ix.

Si vicz blasphemauit i deum vel aliquem sanctorum dicendo sibi maledictionẽ vl alia opprobriosa verba quod semp est mortale

Si blasphemauit in deũ dicẽdo eum non esse iustũ et non omnia iuste disponere sed acceptare perfonas vel non curare de actibus hominum aut eos

nō vidē v̄l esse p̄ctalem vel sine demerito punire et
flagellare eū v̄l aliquē v̄l posset meli⁹ istud ul̄ id
fecisse l̄ filii arguere deū d̄ aliq̄ quod totū ē mōzle
maxīe cū aduertit ⁊ intelligit quod loq̄t̄. **S**i mur
murauit contra deū ut puta de frigore caloze. plu
uia vento aut niue. **S**i murmurauit contra deū.
de infirmitate paup̄tate. aut filioꝝ morte aut quia
nō generat filios. **S**i murmurauit contra deum
de prosperitate. maloz aut de aduersitate bonozum
De piurio. **S**i iurauit in aliqua curia alicuius
iudicis mendaciose qđ mōzle est quōcūq; etiā pue
riat. ⁊ filii peccat qui aliquē inducit ad hoc aduer
tenter ut aduōtus procurator et filies. **S**i iurat
extra iudiciū in s̄i s̄mone quacūq; ex causa ul̄ utili
tate ul̄ leuitate l̄ iocositate l̄ qualicūq; mō. nō solū
per sancta dei euangelia ul̄ p̄ corp⁹ xp̄i. sed etiaz p̄
fidē. per deū. aut dicendo. sic me deus adiuuet ul̄ ec̄
per uirginē mariā. p̄ crucē. per aīam meā a h̄mōi
quod semp̄ ē mōzle quādo aduertit se iurare ⁊ fal
sum dicere. ⁊ hoc tocīens q̄ciens. **S**i iurauit ali
quod certum affirmando de quo tamen dubitat an
sit v̄um. mortaliter peccauit. et precipue si hoc fe
cit in iudicio. **S**i iurauit facere aliquod malum
puta aliquam uindictam aut talionē reddere nō di
mittere concubinā. seruare iniusta statuta. tenere
secretam iuracionem iniustam quod semp̄ moꝝ
tale est. **S**i manifestauit aut p̄didit aliqđ eſecrū

De blasphem.

in p̄silio aliq̄ tractatū qđ iurauit n̄ manifestare qđ
uis eadē nulli noceat tñ mōle ē. ⁊ ip̄e aut eadē ille
qui aliquē ad simile manifestandū p̄pellit mortaliē
peccat. ¶ Si iurauit obseruare statuta alic⁹ ciuita
tis aut vniuersitatis que tñ iusta ⁊ rōnabilia sunt et
aliqua ex eis sciēnt trāsgrediē qđ eiaz mortale est
¶ Si tñ aliqđ statutū iā esset abrogatū p̄ s̄riā p̄sue
tudinē qz vñ cotidie h̄uaret s̄riū Si ex hoc hmōi
statutū trāsgredēt nō vidēt p̄iurus esse qz hmōi
statutū nō vidēt ampli⁹ habē vim statuti di. iiij.
· s̄. leges. ¶ Si iurauit p̄ aliquod mēbrū dei l̄ scōꝝ
mō ribaldoꝝ qđ mōle ē ec̄ si res vera eēt quā af
firmare intendēt Et hoc p̄t̄ blasphemiā q̄ ex hoc
consideratur vt. xxij. q. i. si q̄s p̄capillos Si vero
res iurata aut falsa aut illicita ē dupliciē mortaliē
peccauit. s̄. p̄ blasphemiā ⁊ p̄ p̄iuriū. Si iurauit fa
cere aliqđ licitū i honore dei ā scōꝝ ei⁹ et illud fa
cere neglexit quod mortale ē. ¶ Si ec̄ iurauit ali
qđ simile facturū. s̄ tñ nō itēdebat illud adimplere
similiē mortale ē. ¶ Si vero ec̄ itēdebat h̄uare s̄
veniente termino quo implere p̄miserat seu iuras
uerat non seruat p̄missum. cū tamen posset. licet
cum incōmoditate sua adhuc mortaliē peccauit n̄
tamen prius Episcopus vel papa relaxaret ⁊ con
mutaret sibi hmōi p̄missū. si tamen p̄missio facta
est hoī p̄t̄ ille sibi hmōi relaxare. s̄ si n̄ p̄t̄ adimplē
e recusat a p̄ccō. si tñ q̄cito poterit adimpleuerit.

Si quis p̄mittit cū iuram̄to se aliq̄d facturū qđ nō
est alicuius importancie boni vel mali. vt viz; si m̄
promittit cum iuram̄to percuttere filiū vel simi
le uel homo promittit mediante iuram̄to. non bibē
uel gmedē illud v̄l hoc l̄ h̄mōi qđ vidz; ueniale nisi
tñ fiet in stemptum. qz iuracō ⁊ p̄iuracō ē in hoc

¶ Si iurare p̄sueuit. etiā p̄ q̄buscūq; m̄imis. dicen
do tñ ueritatē quod ueniale ē nisi fiet i stemptum

¶ Et iudicēi sūt t̄les ut abstineāt p̄ piculū p̄iurij

¶ Si induxit aliquē ad iurādū quē oīno credebat
falsū iuraturū. qđ mortale ē. nisi talis inducēs foret
iudex h̄ faciēs ex officio. s̄m ordinē iuris. **¶** Si vir
iuramētū sue vxoris iurauit qđ nō debet n̄ sit t̄le
qđ vxor nō posset adimplere s̄n scandalo uiri.

De adiuracōne.

Adiuracō ē iudicō alic⁹ ad faciendū aliqđ ob
iuracōz alic⁹ rei sacre. ⁊ fit p̄ modū coacti
onis. intendēdo aliquē obligari p̄ modū iuramenti
ad aliqđ faciendū. que si fit ad supiores ⁊ alios in
q̄b; adiurās nō habet ptātem p̄c̄m mortale ē. **¶** Si
v̄o fit ad iferiores ⁊ sibi subditos q̄b; adiurās p̄ci
pe habz; eo cāu licita ē ⁊ alias nō **¶** Et tūc adiurat⁹
tenetur facere v̄l dicere illud p̄pter qđ adiuratus
ē. alia⁹ mortaliē peccaret q̄ admodū trāsgressor p̄
cepti. **¶** Si adiurauit p̄lato⁹ l̄ supiores l̄ socios ā i
feriores p̄ modū d̄p̄cōis n̄ coactiōis iudicēs iudicē
ad aliqđ faciendum non est malum. vel ueniale.

Si leuiter & sine causa iurauit & adiuratus non fecerit
non peccat. hec Tho. Si adiurauit demones pro modo
peccatis ad aliquid sciendum ab eis vel aliquid auxilium obtinendum ab
eis mortale est. nisi quis faceret hoc ex familiari consilio spiritus sancti.
vel ex quadam simplicitate querens ab obsessis a diabolo.
licet tamen illud adiurare pro modo coactionis ne noceat. Si
adiurauit creaturas irrationabiles ne diabolus eis utatur
in nostri nocumetum tunc licitum est. Si autem ut diabolus in
eis operetur tunc mortale est ut per incantaciones serpentum. Si
in cantilemibus seu fabulis mundanis & in narracionibus episcopi
vel amatorij misceat deum aut sanctos quod mortale
est si fecerit in contemptum. alias vero veniale. **De votis.**

Transgressus est seu obmisit adimplere votum
illicitum deliberate factum & si ad uertit scienter si pro
est mortale & totiens quoties frangit. secus si ex
obliuione vel quod non poterat ex aliquo accidente super
ueniente. Si uouit aliquid malum se facturum ut puta
uindictam de aliquo uel alicuius profectum impedimentum
ut puta non ingredi religionem uel simile. mortaliter
peccauit. et potest illud votum frangere absque aliquo
dispensacione. Si nimis tardauit implere votum lis
ditum sic quod ex homini mora a memoria excidit omnino
uel quod ipse uouens iam uenit ad statum non ualens
di amplius implere quod prius potuisset quod uis
detur mortale. Idem quoniam dimisit propositum imple
di cum tamen non potuisset. alias mora implendi votum
quando sibi non prefixit tempus non uidetur mortale nisi

forte esset valde nimia. & nisi cū ex h̄ imminēt ei pi-
iculum non valendi implere vt de voto ingrediens
di religionē cū tñ nō haberet causam cogētem dila-
cionē. **S**i fecit votū de re licita vt d̄ elemosina. d̄
ieunijis & hmōi. s; ob malū finē. puta vt posset fa-
cere vindiā. ad ulteriū. v; simile mortale est nec
tenetur ad implē. **S**i fecit votū abstinentie & hmōi
et dubitabat vtrū posset implē l̄ n̄ et sine omutaci-
one v; dispensacione superioris cum possit de facli
habere recursū ad eū v; p̄fessorem p̄ cōsilio de sup-
sumēdo. frangit votū quod videt mortale. **N**ota
tñ q̄ uiri p̄nt irritare uota. abstinentie pegrnacōis
et elemosine uxozū si n̄ hēat n̄ dotē absq; aliq; alia
dispensacione. **E**t si fiat tal̄ irritacō uoti etiā absq;
cā rōnabili a uiro nō teneē uxoz implē talia uota.

De irritacōe uotoꝝ impuberū et filioꝝfamilias
& religiosozū uide in Sūma in sc̄da parte. ti. vlti.

Si uotum fecit stultum et irrōnabile ut ieiunare
in dominica non lauare uel pectinare caput in saba-
to & hmōi si hoc fregerit nō peccat imo prohiben-
dum est illis huiusmodi uota implere quia sicut
Tho. & alij dicunt sunt potius deridenda q̄ obser-
uanda etiā si p̄ honore sanctorū fierēt. **S**i fili⁹
moriēti patri pmisit aliquod uotum implere teneē
ut extra de uo. licet. **S**i fuit sibi aliquod uotum i-
iunctum a patre puta satisfactio pecunie ul̄ simile
tenetur implere ex de usu. tua. & de sol. c. primo.

De uotis

Alia

Si fuit heres alicuius vouentis subuenire terte
scē teneat votū illius implere. Et fm Inno. appellā
pt. **S**i filius puentus ad annos pubrtatis vouit
aliqd uotū qd ptinet ad suā psonā & h si fuerit lici
tū teneat fm **Tho. i scda scde. q. s. s.** **S**eru^o autē
nō pt vouere votū pegrinacōis ā rligionis abs qz
dñi p̄sensu qz i ptate sua n̄ ē ut dicit **Tho. c. loco q**
sup. **S**i religiosus vouit aliqd votū absqz pzelati
sui licēcia illud nō debet exequi absqz eiusdez licē
cia. Secus ē tñ de voto orōis vel sili quod potest
exequi absqz sua licēcia. **S**i sacerdos vouit votū
perēgnacōis sine licēcia sui plati n̄ debet adimplē
absqz licēcia eiusde. **S**i hñs uotū castitatis & rligi
onis p̄traxit. qz q̄uis m̄rimoniū teneat tñ p̄trahen
do mortaliē peccat & p̄sumare n̄ pt m̄rimoniū sine
mortali p̄ccō. qz adhuc añ p̄sumacōz m̄rimoniū. i. añ
copulā carnalē. q̄ mediāte m̄rimoniū p̄sumat. pot
adhuc & debz implē votū suū p̄ factū. **P**̄ p̄siaci
onē vō teneat reddē d̄bitū ecīā inēptatue petenti s̄
exigere n̄ potest absqz mortali p̄ccō. **V**n̄ p̄sulēdū
tali eēt qz petēt disp̄sacōz a pap̄ sup voto suo. scōz
tñ guk̄. possēt ec̄ ep̄s disp̄sare i h̄ casu. **S**i mul
er sine p̄sensu viri sui ul̄ extra vouit & si ipse vir
vl̄ mulier p̄sentat implere teneat. **S**i alter cōiugū
sine consensu alterius vouit votum de non reddē
do debitum. implere non tenetur. **N**ota tamen qz
alter coniugum potest sine cōsensu alterius vouere

de nō petendo debitū fm quosdā. **S**i unanimē cō
cordes ambo vouerint castitatē. qz tūc nō pē alter
reuocare votū sñ pccō mortali. **E**t si vir ruocat.
vxoꝝ debet instanē pseuerare & ecōtra. **S**i vir vo:
uit absq; vxoris licēcia votū pēgnacōis nō tenē
quia nō pē. **S**i vir vouit votū iherosolomitān.
tenē implere illud ecā mūta vxore que tamē vt
plēciat amonēda est. & si n̄ vult remanē pē virū
sequi. **S**i vir vouit votū abstīnēcie s̄dicēte vxore
pē illud implē ecā mūta. secus si p̄dicā abstīnē
ciā impedierē reddicō debiti. **S**i vir añ carnalē
copulā ad heremū trāsiuit redire tenē ad vxorē
nisi intrasset aliquā r̄ligionē approbatā. **E**t nota
q̄ de transgressione votoꝝ pē d̄ iure q̄i & s̄uetu
dine simplex s̄ffoz absoluere quia non est de res
seruatis casibus. **S**ed de dispensacione et cōmuta
cione votoꝝum non potest se intrmittere sine spe
ciali commissiōe diocelam̄ vel alterius qui possit
dare. **E**piscopi autem in omnibus possunt dare
commissiōē & commutare vel dispensare nisi in vo
to castitatis et religiomis et tribus votis peregrin
nacionis scilicet Ierosolomitān ad sanctū iacobum
& ad limina ap̄loꝝ **Pe. et Na.** ī q̄b; papa solus p̄
sūm^o p̄nari^o dispelat & s̄mutat. **De 3. p̄cepto. s.**
mēm̄to ut diē sabati sc̄ifices. **Capitulū. 14.**
St p̄^o iērogādū. **S**i recogitauit tria bñfis
da. s. creatōis hoīs & toā^o m̄di ap̄e hoīez

Redempcio is huane ⁊ glouificacois ⁊ vt p tales me-
moria caueat a vettis ⁊ sc̄ificet die in exercicijs
sp̄ualib⁹. **S**i dieb⁹ festiuis se sposuit et ornauit p̄
ciosis vestib⁹ et alijs ornātis ad pompā ⁊ vanam
gloria siue ad placendū alioꝝ aspectib⁹ ut desideē.
Si dieb⁹ festiuis accessit ul' ad eccl̄iaz ul' ad alia
spectacula. cōpta ⁊ ornata ad capiēdas aīas vt iū
cem se oculis ꝑcupiscāt. sic freq̄ntē mulieres faciūt
qd̄ ē mortale. **S**i vero in eccl̄ijs ul' alijs locis sacris
hm̄oi fiant. duplex causā sacilegiū. s. loci ⁊ t̄pis
sc̄ti vltra p̄ncipale p̄c̄m. **S**i h̄ijs dieb⁹ corisauit
vane cantauit. man⁹ ul' alia mēbra cū alio libidinē
ose tangendo ⁊ vana in honesta ⁊ ad malū incitan
cia verba loq̄ndo. vt viz pro uoce ꝑcupiscencia in
corde vnde q̄nc̄ eccl̄a opus sequit̄ qd̄ totū ē mōzle.
Si h̄ijs dieb⁹ luxurie vacauit. qz si extra m̄ri mo-
uū fuit duplex p̄c̄m omisit. **I**n talib⁹ enī dieb⁹ eccl̄
m̄riomaliter quūcti ab illo ope se abstinere de-
cet. **S**i stans in mortali die d̄nico nō strit⁹ fuit
d̄ illo aliud in currit mortale. **S**i sonator musicoꝝ
īstrum̄toꝝ. h̄ijs dieb⁹ cā fuit vanitatis sonādo viz
coram vanis p̄sonis. ut sic fierent vaniores qz mor-
taliē peccauit et grauius. qz causa fuit p̄c̄i mōzlis
alioꝝ. **S**i mulier ornata ī fenestra se posuit vt a
trāseūtib⁹ īspicēē mōzliē p̄c̄at. ⁊ graui⁹ h̄ijs dieb⁹
q̄ alijs. **S**i oculos suos vanis aspectibus imple-
uit. et si hac de causa hincinde arcuiuit qz mōzle ē.

Si ebrietatibus & smellacionibus vacauit. vlt̄ i ta
bernis et ludis blasphemijs se occupauit vlt̄ aliorū
vt talia & similia facerēt causa fuit quod mortale
est. **S**i tardauit vlt̄ q̄ ad sero ante festū vlt̄ vsq̄
ad mane festi ad se radē faciendū vt magis polit̄
conpareat aspectibz mulierum. **S**i h̄ijs diebz ocio
se vixit vagando videlicet p̄ plateas & vicos siue
ludendo aut murmuracionibz vacādo & ociosis uerz
bis & hmōi. **S**i h̄ijs diebz laborauit aut exercuit
aliq̄d op̄ manuale ex̄ causas nec̄itatis qz mōrliter
peccauit maxie si aliquo nōbili spacio hmōi laboris
bus istetit si vō momētanee & p̄ aliq̄ t̄pis pūda id
fieret nō it̄m peccaret. **S**i aut̄ fiat ex̄ nec̄itate qz
scz aliē nō posset habē victū & nec̄aria p̄ sustenta
cione uite sue & aliorz suoz & si timē hostes ul̄ veni
unt inundaciones aquazum aut alia similia picula
qz tūc licz remio ueze suppellectilia et cetera bona ne
p̄dāē s̄n̄ peccato. Et nō qz debēt festa suāi & festiua
ri a uesp̄a usq̄ ad uesperā di. iij. p̄nūciād. **N**ic̄ eē
requirē magna discrecio insp̄ulēdo si in dictis diez
bus fecit aliquod mercatum quia generalit̄ loq̄ndo
nullomodo licet h̄ijs diebz mercatum facere q̄zius
specialiter aliquē persone ex̄cusentur propter ali
quam necessitatem magnam. **S**i vendidit vel
emit h̄ijs diebz aliqua preter ea tantum que sunt
smestibilia q̄ eciā si venderent̄ & emerent̄ añ diem
festū illū pp̄ē correpcōz qz icurzerēt suam n̄ possēt

vt sunt carnes cocte. dapes et olera. lac et fructus
aliqui zc hmōi qz mortaliē peccauit. In estate tam
qñqz ppter plura festa stigua carnes crude et filia
ad esum nccaria vendi et emi possunt absqz peccō.

Si hmōi aliqd mandauit filijs suis. discipul. ser-
uus vlt laborantibz facē sine nccitate. peccauit mor-
taliē ipse mandās similiē et exeqñs. Si tñ mandās
vlt mgr̄ vlt patronus nō habet nccitatē. sz ipse hu-
discipul? vlt laborans habet nccitatē. qz aliē viuere
nō possēt et sic nō obedit mandāti sibi ne hmōi op-
faciat hys diebz. sed laborat p aliquo tpe in exerci-
tio artis illius et aliud exēciciū facē nescit videtur
excusari. Nā si in obsequiū pau pū psonaz eccliaz
pau pculaz aliquid laborare licet diebz festiuis fm
qz doctores dicūt. qre n̄ magis talis rōne sue sustē-
tacōis in nccitate aliqd laborare possēt. Tuci? tñ
esset aliā artē eligerē qua se meli? qsturare possēt

Si i hys diebz pro se vlt p alio placitauit. n̄ forte
in causa misabiliū psonaz. Si i dictis diebz iuraz-
mentum pstitit vlt exegit. nisi propace vel fide vel
obediencia vel fama quia alias non liceret. Si tar-
libus diebus aliquem ad mortem uel ad penam ius-
dicauit. quod non licet. **S**i macellarius in die
festo carnes crudas vendidit quia nec vendere ne-
emere licet nisi quando in estate plura festa conti-
nua occurrunt tunc enim licet si alias obseruari n̄
possēt ut sup̄. licet etiā macellarios et alios carnes

in die festo coquē & preparare ut illas tūc uendat si
prius non poterat preparare aut preparatas seruare.

Si tabernarius hys dieb; tabernā añ horā terci;
ap apuit uel si ibi tenuit hys dieb; in strumenta
ludendi v; inde nō repulit ebrios lufozes blasphem;
mos & hmōi. **S**i mercator hys dieb; suas mercū
culas vendidit ppe ecēiam vbi fisc⁹ occurrit vel
forte qd' pei⁹ ē in ecēia pphanādo locū sacrum. **S**i
hys dieb; attulit ul' afferri fecit aut mandauit cū
bestijs ul' alijs psalmas bladoz ul' aliaz rex quia
tam p̄cipiēs q̄ exequēs est in culpa mōzli n̄ i mag
na nccitate h̄ fiēt. **S**i hys diebus opull⁹ ab offi
ciali v; dño laborauit qz tam p̄cipiēs q̄ exequens
mortalit̄ peccat n̄ ex nccitate guerre & hmōi hoc fi
eret quia tē ambo excusanē. **S**i vero sine iusta ne
cessitate imp̄cipiente & nō sine iusto metu i obedi
ente tūc obediēs excusat s; nō p̄cipiēs. **S**i vedit
gal portauit hys dieb; merces ā psonas aut elimē
ta per loca longa ul' r̄mota qz quiescē debet in festo
nisi ex magna nccitate cogat. **S**i viator v; cur
sor talib; dieb; itinerauit qz nō debz nisi ppe mag
nā nccitatem. **S**i aromatazius seu apotecarius
hys diebus tenuit apotecam apertam vel vendi
dit a liquid d' apoteca nisi vrgente necessitate infir
morum quibus aliter subueniri non potest sed non
propter hoc non debet apertas apothecas tenere.

Si barbitonsor de nocte festi vel de die

artem suā exercuit. ⁊ sic causam p̄stitit lasciuie ali
cui⁹. q̄ vt policioꝝ appareat. radi vult in mane festi
q̄nq; qđ mortale videt. **S**i ferratoꝝes aīmalū tali
bus dieb; laborauerunt. qz nō licet n̄ urgente mag;
na nccitate eozum q̄b; hūūt. **S**i sartoz vel sutoz
vestimētoꝝ. qz pro misit qđ implere nō potest sine
festi violacione. vt promissa seruaret. laborauit ī
nocte ul; die festi ul; alios fecit laborare. qz peccauit
promittēdo tali intencione ⁊ pl⁹ peccauit seruādo
taliē promissa. **I**tem si mane festi totalitē se occu;
pauit in induendo nouas uestes dimittendo missa;
vel predicacionem propter hoc. **S**i molēdinari;
us moluerit. quia non debet. **S**i lamifex lauit lanā
prope festū excupiditate p̄uidēs ut ī die festo illā
extendat ad solē. qz n̄ licet. **S**i extendit p̄anos in
die festo in tiratoꝝis qz nō licet. **S**i tinctozes lane
et pannozum diebus festiuis maxime in tinctura
granati laborauerunt. quia non licet nisi timerent
periculum mangm̄i damm̄i in tali tinctura. **I**tem
si tunc studuit in quantum potuit audire missam
et dei verbum. vt debet. **I**tem si tunc quantum
potuit p̄uidit vt festum celebraret et sanctifica;
ret boīs operibus vt debet. **S**i mercatoꝝ ul; ali⁹
artifex in die vel in nocte festi cum suis consocijs
ā laboratoꝝib; ā agcol; fe^t rō; qz nō lic; . **S**i ill; die
b⁹ nūerauit aīalia ab aīalib; ⁊ sc̄psit ī quicno mē
cācie. **S**i nōri⁹ ill; dieb; fe^t istrūta āq; p̄tratuū

quia nō licet nisi ex magna nccitate v^l suadēte pie-
tate ⁊ pace ⁊ hmōi. ¶ Si scriptor ī festo scripsit p
p̄cio qz nō licet n̄ scolari^b t̄pate suos s̄mones aut
lecōnes ānotare ⁊ similia pua dūmō tñ sine precio
fiat. Nō ecā licet hys dieb^z mimis īstē p̄p̄e scrip-
ture. ¶ Si scolari^s ī festo neglecta missa ⁊ alijs di-
uini^s actib^z disputacōes suas ordinauit aut exiuit
in mane solēnis diei qz nō licz. Si s̄siliari⁹ se agre-
gat s̄silio in mane diei festi omīssa missa qz nō licet
nisi fieret ex magna nccitate aut pietate. ¶ Si in
die festo p̄duxit oparios faciēdo pactū c̄ eis quia n̄
licz ⁊ si detulit solucōz ut m̄cedē oparijs quia
non debet seruare solucōz vsqz ad diē festū s̄ ante
ut p^o cū īdiguerit p̄stare. Cū leuitici .19. scriptū
ē nō morabiē op̄ mercēnarij tui apud te vsqz ma-
ne. ¶ Si in die festo suos debitoroz requisitū ⁊ debi-
ta exegit. quia nō licet. ¶ Si sciē sibi p̄auit occasi-
onem laborandi in die festo qz nō licet. ¶ Si ī die fe-
sto fecit s̄erta coronas. aut similes vanitates quia
nō licet. ¶ Si vacauit. piscacōm. venacōm. aucu-
pacōm aut alijs similibus. ¶ Si in ecclesia lo-
quendo vel alium strepitum faciēdo. interrupit s̄s-
ue impediuit diuinum officium s̄ue verbum dei.
¶ Si mulier in ecclesia velatum caput non habuit
quia tenetur. ¶ Si non orauit mente attenta
quia ad hoc conari debet vt ī festis adminus mens
aterrenis separata oracionis t̄p̄e libere deum oret.

Si diuino officio dū potuit n̄ tēfuit ⁊ si dīmū offi-
ciū deuote ⁊ attēte nō auduit cū reuerēcia ⁊ hono-
re. **S**i stando ad officium magis delectatus ē uoce
cātancū ul' organoz sono q̄ v̄bis ⁊ meditacōibz
sacris. **S**i diebz festiuis v̄bū dei ul' diuina officia
cū tedio auduit ⁊ n̄ libēt mēfuit. qz modicū sibi
profuit. Teneēt em̄ q̄libet xp̄ianus missā itegrā au-
dire attento ⁊ diuoto corde ⁊ cū euāgeliū legīt pe-
dester stare ⁊ aduertē ⁊ cū ih̄u nomē noīat. genu-
flectere seu inclinare. **S**i vidua tamq̄ desperata
ex morte sui viri p̄ ānū l' mēsem sine missa in domo
reclusa p̄māsit quia mortaliē peccauit. **S**i in die
festo retinuit in domo filias nobiles aut filios vel
eciam famulos seu famulas propter quamcumq̄
cām ne missā audierint qz a mōli culpa excusari n̄
ualēt. **S**i missā obmisit ex ḡtēptu l' cupidie lucrādi
l' itnādi l' cā eūdi ad solacia l' quīuīa l' ex negligē-
tia l' ex ignozācia crassa qz mōliē p̄cā^t toties q̄ci
ens dimisit. **E**x sibi cā. si p̄br sciēt dimisit missaz
pp̄am pro peculiari ex de ce. mis. c. 2. **S**i v̄o sim-
plex est plona ⁊ ex simplicitate hoc fecit excusari
videtur. **S**i in die festo audiuit missā in aliena p̄-
rochia sine licēcia sui pastozis. **D**imittentes aut
missam propter infirmitatem vel ex tali occupa-
cione quam euitare non possunt neqz dimittere ut
seruire infirmo excubare in castris et similia que
ex iusta causa procedunt excusantur.

¶ Puella etiã que a p̄tibus dimittũe uidentẽ ex causa:
ri nõ aut eũtes ad coreas vl uidue q̄ manet clause
in domo de quibz. ſ. ſ. A. ab hoc iã dicto.

¶ Capitulum 16.

¶ De quarto p̄cepto ſc̄z. Nõas in honore pentes.

S p̄mo si pentibz nõ obeduit in licitis et
honestis q̄ntũcũqz etiã parius qđ mortale
est. Secus tñ si ex negligencia et i rebz ñ
multi ponderis. Si ñ ruerentẽ se habuit i alloqñdo
& assurgendo s; st̄dit & locutus est dure cũ eis ul
puocauit eos ad irã ul nõ supportauit eis. Si nõ
impleuit legata facta ab eis & p̄cipue ad pias causas
s; multũ distulit p̄p̄e incõmoditatẽ cũ tñ posset qđ
mortale est. **¶** Si tpe senectutis l̄ infirmitatis eozũ
aut alijs magnis ncc̄itatibz ñ puidit eis e potuiss;
quod mortale e. **¶** Si tractãdis eoz negotijs non
fuit fidelis. **¶** Si dixit pentibz v̄ba stumeliosa vel
oppobriosa qđ e mortale. **¶** Si blasphemauit eos
v̄uos a defuctos qđ e möle. **¶** Si vberauit eos eẽ
leuiter a dr̄isit qđ est sibiẽ mortale et graue. **¶** Si
p̄pter auariciã. aut libtatẽ. vel infirmitatez eozum
aut senectutem vl aliã quãcũqz causam desiderauit
eozum mortem. **¶** Si post mortem eozum non fuit
memor animarũ eoz. **¶** Si patri sp̄uali. s. pastori l̄
superiori suo aut eum baptisanti vel ad baptisandũ
tenenti vel eius confessionem audienti vel aliquod
simile facienti. **¶** Non exhibuit debitum honorem.

ut si ei non obediunt in rebus spiritualibus et si aliquem ex eis
blasphemavit aut derisit. a de ipso murmuravit. Si
parentibus temporalibus ut sancti domini et superiores seculares et eorum
officialibus non obediunt in temporalibus rei publice.

De gubernatione patrum quo ad filios et familiam.

Patres non prouiderint magnis necessitatibus vic-
tus et vestitus filiorum et uxoris seu suorum cum
possent sed ex auaricia et cupiditate obmittunt quod
mortale est. Si propter auariciam vel crudelitatem filios
suos etiam illegitimos misit ad hospitale vel seruos qui
boni sibi seruiunt quod etiam mortale est. Si non adhibuit
diligentiam ad hoc ut fierent boni et mandata dei et ec-
clesie obseruarent vicem de professione communi et aus-
dione misse de honestate vite et homini. In quibus par-
entes maxime laborare et insistere debent cum filij ad-
huc sunt in iuuenili etate et tenera in qua flexibiles
docibiles et corrigibiles sunt et hoc tam doctrina ver-
borum quam exemplo operum et discipline correctione. Et
si in hoc notabilem commiserint negligentiam non curando
et negligendo talia mortali peccant. Alias vero veniale
Si uxori verba contumeliosa dixerit. scilicet vocando scortum
et homini et verberando asperere sine causa rationabili quod mor-
tale est. prout tamen vir mulierem bene satis dure et asperere loquitur
si uiderit expedire. Si uxor ostendit se viro illicite
nolens obedire et ex hoc prouocans eum ad blasphemandum
deum vel sanctos vel ad aliud magnum inconueniens
mortale est quia occasionem dedit ad homini.

Si vir pmittit vxorem plurimas vanitates facē
que puocant ad lasciuā vt ornat⁹ fatuos. aut tris
pudiatos cantus facē ul' similia qđ mōzle videtur
Si vero nō fit multus access⁹ videt veniale. **M**
q̄ mittit filias ad coreas & alias uamitas & n̄ mittit
vl' ducit eas ad missā audiendā & p̄fessioz faciendā
aut comunione recipiendam et huiusmodi non
videt excusari posse a mōzli **S**i nimis dure vl'
nimis remisse se habuit in gubernacōe familie. i q̄
omēs q̄si delinquūt etiā p̄fecti s̄iē v̄eialit. di. 26. q̄l.

De q̄nto p̄cepto. s. nō occides. Capitulu. 11.

Socidit ex ordine iuris aliquem volūta
re vel p̄ter intencōz a cāu dando opaz rei
illicite. vt in ludo noxio. s. ad p̄iectōz saxoz
nū & similitē seu etiā rei licite s̄z nō adhibendo debitā
diligenciā vt piciendo tegulas de tecto icircūspete
qđ mōzle ē & cā⁹ tm̄ r̄huat⁹ ep̄is **I**tē si ex necitate
euitabili. ul' etiā ieuitabili ad quā deuēit. ex culpa
ut qz adulter dephensus a uiro adultē. vt euaderet
mortē occidit ipm virū adultē. **I**tem semp̄ inēzo
gādū ē de cā homici di. **S**i iudex occidit ul' ad oc
cidendū iudicat aliquem innocentem scđm iura ul'
nocentem s̄z p̄ter ordinem iuris vl' scđm p̄cessū
ordinatum sed non habens legitimū dominium. vl'
habens potestatem. s̄z nō ex iusticia imo ex vindicta
vel auaricia. vel crudelitate. quod mortale est et
caus episcopalis excepto vltimo puncto mortis.

Si mulier grauida procurauit sibi abortum per
medicinas vlt labores vlt aliū modū eciaz si nō seq̄
effect⁹ qđ mōzle est in ea ⁊ i q̄cūq; ad hoc p̄sulente
⁊ cooperante nō tñ ē casus ep̄alis. si vero seq̄ effect⁹
⁊ puerperū erat formatū hoīcidiū i ea ē ⁊ ec̄
i coopante ⁊ p̄sulente in hoc et ē ep̄alis casus ⁊ ali
cubi p̄stitucōes sinodales ē explicacō. **S**i mulier
occidit filiū suū sponte ad occultādū crimē suū gra
uissimū. ⁊ grau⁹ si puer adhuc nō sit baptisatus.
Si pater filiū vlt frater frēm vel vir vxorē p̄p̄
adulteriū. **S**i vxor virū p̄p̄ odiū l' amore; alteri⁹
vlt si filius prēm aut m̄rēm ex ira vlt auaricia occi
derit qđ grauissimū ē ⁊ dignū magna pena ⁊ cas⁹
ep̄o tñ resuat⁹. Et nota qđ q̄iē ep̄i solēt mittē p
casu homicidij illos q̄ ire p̄nt ad p̄narios curie ad
terzozē alioz tñ si volūt possūt absolue p se ip̄os a
suos p̄narios. **S**i ma ter vlt nutrix suffocat filiū
quē tenet iuxta se in lecto inadūteē opprimēs eum
qđ mortale est p̄p̄ negligēciā ⁊ casus ep̄o r̄suat⁹.
Si grauida mulier p̄ter intencō; seu p̄p̄ditum
abortum facit si p̄misisset in hoc notabilem negligē
ciam vt quia nimis saltauit vlt quia nimis iōrdina
te laborauit vel p̄pter inordinatas lasciuas non
esset absq; mortali. **I**dem in viro vlt alio percus
sente eam unde hoc sequatur. **S**ecus si non est in
culpa. **S**i quis mutilat membrum alicui⁹ vlt am
putat aut alias iūtile reddit. extra ordinem iuris.

vl vulnerat. a alias pcutit aliquē ex iniuria mor-
taliter peccat. **J**ōe si iniuste incarcerat ul tenet p
violenciā quēq; ne libere possit abire n̄ h̄ faceret
ad corrigēdū impediēdo malū ei⁹ ppōitū q; i eo cō
siderat. **S**i vero aliter fecerit. & clericū eciaz solū
primā tonsurā habentem exp̄icatus ē. **S**i q̄s alic⁹
mortui corpus exhumauerit & i frustra conādēit
ad coquēdū & ossa a carnib⁹ euellendum. vt ea ad
ptes alias deferat sepeliēda. ec̄ si mortu⁹ ille ibidē
elegisset sepulcra. exp̄icatus ē & absolucio illi⁹ tm̄
pape reſuata. ut in ex. ua. **H**ōifa. viij. **S**i q̄s v̄bo
l. mandando p suadēdo ratificādo incitādo coopat̄
ad aliq̄ p̄dictoz i mortem & aliq̄ lesionē corporalē
mōrtali peccat. eciaz si n̄ sequat̄ effectus. si v̄o seq̄t ef-
fect⁹ graui⁹ peccat. et si pcutit⁹ & icarcat⁹ & hm̄oi.
eēt clericus ul religiosus i q̄libet p̄dictoz casuū p-
cuciens vl includēs esset exp̄icat⁹. nisi eēt prelat⁹
qui hoc faceret ad corrigēdū. **E**t ubi i p̄dictis scz
mandato ul p̄silio coopacione & factō esset enormis
iniuria clerico facta. n̄ possit p̄petrās absolui c̄tra
sedem apostolicam ul legatū ei⁹ aut sūmū p̄nariū
Secus si non esset enormis de hm̄oi habes diffuse i
quarta parte **S**ūme. t. i. capitulo primo **S**i quis
interfici fecit ul mandauit aliquem xp̄ianum assel-
sinos eciam si non sequitur effectus est excomunica-
tus et depositus ab omni gradu ordine et digni-
tate seculari a eccl̄iastica & sibi r̄ceptor ul defensor

hōi assessorū ex de homicidijs ne p hūani li. vj.
dicūē aut assessorū hētici q̄ etiā uide m. e. pte sume
ti. 1. **S**i q̄s desiderat mortē alteri^o deliberata rōne
in malū ei^o yne ex odio l̄ inuidia ul̄ auaricia ul̄ ut
hēat bona ei^o ul̄ ex luxuria ut aliā accipiat l̄ ex sus
pbia ut succedat in p̄lacōz ul̄ ex accidia ne habeat
laborē gubnādi eū l̄ ut maḡ sit lib̄ ne hēat corripie
tē. In q̄libet horū omittere mortale pcc̄. sec^o aut si h̄
d̄siderat ne ille āpli^o deū offēdēt l̄ ne peior efficiēt
ā ne bonis uiris ā ecclie dei noceret sic tirān. **S**; &
si q̄s ex īpaciēcia & ira seip̄; ī uiriose pcutit peccat
mortaliē. **E**t si ē cleric^o ē exōicat^o. sec^o si ex zelo d̄
uocōis l̄ ad r̄p̄mēdas tēptacōes n̄ tū ex hoc lic̄; ab
scindere membzum aliquod qz h̄ faciendo peccaret
mortaliē et esset irregularis. **E**t si cleric^o est exōi
catus ē. **S**i occidisset ul̄ uulnēasset in loco sacro
esset sacrilegiū & ecclia violata. **S**i p̄ uolentiā etiā
si esset officialis malefactorēs uel debitorēs eduxit
de loco sacro ul̄ fecit capere absq; speciali mandato
supiorū peccauit mortaliē. **S**i fecit torneamentū
uel fieri fecit uel aliud spectaculum. ubi sit piculū
uite peccauit mortaliē. **S**i testificatus est in iuste
uel false contra aliquem quod est mortale. **S**i liber
acionem alicuius condemnati impediuit uel de mor
te euadentem cepit & reduxit. **S**i neglexit a mor
te aliquē libare cū posset. **S**i iactū lapidis uel ba
liste & hōi p̄suluit uel fecit ex q̄ mors secuta est.

Si suaserit alicui civitatem a castra cape aut aliter
guerram facere. et inde mors secuta est. **S**i venenum
mulieri pregnanti vel alteri dedit. vel si viro vel mulieri
ob amorem aliquid ad manducandum dedit ex quo mors
secuta est. **S**i tempore famis proximos suos occidit. eis
victualia denegando et occultando cum habet superflua vel
alio tempore positos in necessitate extrema. **S**i detulit pro
cum pauperum personarum videndo eas positas in extremo
Si duxit aliquem ad peccatum mortale faciendum pro se
vel pro alio pro se vel pro alio. **S**i malo exemplo animas
occidit. verbis scilicet gestibus et vanitatibus et hominibus.

Capitulum 18.

De sexto precepto. s. Non mechaberis.

Scias primo quod luxuria que committitur extra
matrimonium semper facit mortale peccatum. in omnibus
speciebus suis. que hic omnes ponuntur. et igitur distinc-
te oportet profiteri et interrogari si ex se confitens non dicit
Nullo modo tamen de omnibus hijs est interrogandum ne quis discat
peccatum quod proprius nesciuit. Sed putat suavitatis personis que
confitentur. Et cum habetur aliqua species specialiter tamen ultra
ma. non est semper ultra descendendum ad omnes circumstan-
cias particulares non necessarias. Et ideo caute et honesto
modo interrogandum est de hominibus peccato. Primo igitur
si agnoscit solutus solutam quod fornicatio dicitur et
interrogandum est si fuit meretrix vel serva sua vel
vidua et si eam ad hoc induxit. Si tenuit concu-
binam et quanto tempore que ultra fornicatio est ibi scandalum

*Primo 11° luy
2 fornicatio*

1^a p^o luxurie
Stupor

2^a p^o luxurie
Adulterium

3^a p^o luxurie
Raptus

4^a p^o luxurie
Incestus

5^a p^o luxurie
Sacilegium

proximorum quod publicam facit fornicationem. **S**i virginem deflorauit ex crimine quod dicitur stuprum et si seduxerit eam promittendo eam velle ducere in uxorem cogendus est in foro conscientie vel ducere eam vel dotare si potest. Inuriatus est etiam punitus illi in his si nescierunt. **S**i cognouit uxorem alterius vel ipse uxoretus cognouit solutam quod adulterium dicitur et est duplex adulterium si uel sit in crimine legitimo constitutus. **S**i intulit uolentiam alicui quod dicitur raptus et si est contra uoluntatem patris suorum hoc facit grauius peccat si fuerit talis rapta nupta uel uirgo uel monialis adhuc grauius. **S**i cognouit sanguineam suam uel uxoris sue uel quod ad quartum gradum sanguinitatis uel affinitatis inclusue quod dicitur incestus. Idem de muliere que simili modo permittit se cognosci a sanguineo uiri sui. Idem si pater cognouit filiam adoptiuam aut filiam adoptiuam filie a uxore et filiam filij adoptiuam a matre et si filius adoptiuus cognouit filiam naturalem a uxore ad optatis que omnia faciunt incestum. **S**i cognouit filiam suam sciens quod tunc ultra incestum quem commisit non potest amplius a matre debitum petere. **S**i cognouit monialem uel habitantem professionem castitatis. scelus operatus est et dicitur sacrilegium. Idem si mulier cum clerico in sacris ordinibus constituto uel religioso. prelatu ordinato et homini. **S**i cognouit commorem. uel quam tenuit ad baptismum. scilicet filiam suam spiritualem et dicitur incestus uel sacrilegium. Idem de muliere et spiritu uel filio spirituali et homini.

Si susceptus cognouit filiā suscipiētis ul' vxorē
eiusdem ecia' incestū cōmisit. sicut fit d' confirmacōe. Si
p' semetipm' vigilās volūt arie se polluit. ul' manib'
pprijs ul' alijs modis. quod d'z mollicies. **S**i ma-
scul^o opatus est turpitudinē cū masculo. ul' feia
cum feia. ul' vir cū muliē ex' vas debitū qd' dicitē
sodomiticū & ē grauissimū oim'. **S**i cū brutis opat^o
est nephas & cum quib' qd' dicitē bestialitas. Si
dieb' festiuis aliquod horū opatus ē qz magis gra-
ue. **E**t h'm aliquos h'mōi circūstancias necē ē p'ferri
qz mutant spēm peccati qz si in eccl'ia vel loco sacro
aliqd' horū p'misit vltra hoc quod fecit opatus ē eccl'
sacrilegiū & ob hoc graui^o p'ccm'. **D**e p'ccis que p'
mittūē in cōiugio & actib' ihonestis ul' tactibus et
osculis aut v'bis & h'mōi dicitē infra. c. de luxuria.

Capitulum 19.

De vij. p'cepto vicz. Non furtum facies.

Primo de vsurpacōe rei aliene que i hoc
p'hibet p'cepto. **N**ota q' i oib' infra scrip-
tis sp'ibus ē p'ccm' mōle et tenet ad resti-
tucionem ei a quo est recepta res q' si ille non inue-
nitur vel ignozatur paup'ibus erogetur. **E**t nota
q' non solū qui accipit sed h'edes eciam ei^o tenet si
tamē ad eos de bonis illis p'uentū sit. **S**i abstulit
rem alienam occulte inuito domino non solū ab ex-
traneo sed eciam filius a parentibus uxor a uizo
seruus a domino discipul^o a mgro. socius a socio.

Seca Septima p'
luxur' mollicia

peccat' sodomie
bestialitas

Cōsanguine^o a p̄sanguineo qz semp furtum ē. Et si fuerit notabile aliqd̄ damnū mortale ē ⁊ teneē ad restitucōz. sec^o si qd̄ minimū vt fructus ⁊ hmōi
Si furat^o ē oues agnos oua ā pullos ā colūbas aut fructus agroꝝ. **S**i arando l̄ alias culcinando furatus ē alienā terrā qz teneē ad restitucōz totū damni
Si furātū dedit p̄siliū ā modū furādī aut aliqd̄ auxiliū qz teneē isolidū si pbabiliē credit̄ ex suo p̄silio ⁊ hmōi dānū fuisse secutū. **S**i iudit fieri furtū ⁊ dolose zelauit qz teneē ad restitucōz. si ex officio habebat impedire. **S**i mērogat^o de furto ei noto tacuit. qz teneē māifestare. **S**i sciēē emit rem furatā qz teneē r̄stituē. **S**i p̄medit ā bibit ā iduit derebus furatis qz teneē de oīb̄ que sic p̄sūpsit nisi egerit causam spoliatoꝝ monendo ⁊ inducendo fuz em. vel raptorē ad debitā restitucōz
Si vxor per annum vixit de rebus quas vir eius furatus est. quia potius deberet viuere de elemosinis. **S**i furatus est aliquid vsurario vel alteri. vt inde faciat elemosinam. pro anima illius quia non sunt faciēda mala vt veniant bona.

De fraudulencia.

Rem sibi mutu atā retinuit fraudulenti vel alie rem alteri^o ad man^o suas veniēte n̄ restituit n̄ ille de suo haberet tantū dē certitudinaliter qz non vellet restituē. **S**i iuenta que non habent p̄ d̄ relicto. nō restituit s; ad sibi retinēdū accepit.

Sed inquisitio facta si non rpiē debet paupibus dare
alias peccaret mortaliter. nisi ipsi indigenti hoc dare
tur. **P**ro thesauris iuētis multū st atē cōsuetudini
Si re pignerata vsus ē ad usū ssumētē ad sui
utilitatē cōtra volūtatem dñi illi⁹ rei. qz teneē d s
sūptis **I**dē si sua culpa alias quismō pignus dete:
rioratū est. **S**i re smodata usus ē ad aliū vsū qz
fuit smodata. l si re deposita sine licēcia deponētis
vsus ē. n psumat dñm rei eē sctū qz teneē de deti:
ozacōe illius rei. **S**i religiosus d rebo monasterij
sine licēcia supioris habita l psumpta aliquid acces:
pit. idē si aliqd rcepit l rēnz occulte p se. qd mor:
tale ē ⁊ ppetariū. **S**i p̄lat⁹ expēdit i epes vs⁹ bō
ecclie deputata ipius repacōi vl paupibus vel bona
monasterij. **S**i recepit a religiosis aliqd sine causa
rationabili. scilicet p ēpitudine vl ludi acq̄sicioe l
causa amicitie ⁊ pntele sine aliqua indigēcia quia
teneē ad restitutionem. **D**e fraudulencia etiā nō
q̄ fit in sba rei vendendo vnam rem p alia viz. si vi:
num limphatū p puro vendidit vl carnes pecudi:
nas p castratis aut ceram ⁊ alia aromata nō pura
sed mixta alijs rebus ⁊ hmōi. vl i qualitate vt rē
pzauiam pro bona vt pannum. ferzū. cozeū. aromas:
ta. animalia. fructus. ⁊ huiusmodi defectuosa. et si
ea vendit pro bonis. **V**el in quantitate dando mens:
suras dimmutas et pondera vt vndecim vncias p
libra et huiusmodi. **S**imiliē in vlna non perfecta.

In hijs si nōbiliē dānificat p̄ximū peccat mortaliē
et teneē ad restitucōz si parū nec pl⁹ intendēs ves
maliē et pau pibz eroget. Si vendidit rem aliqua
multo maiori precio q̄z valeat sc̄dm̄ ḡmunē estimaci
onē illius t̄pis aduertenter peccat mortaliē et tene
tur ad restitucōz si p̄xim⁹ nōbiliter leditur. sec⁹ si
parū. Idem si emat minori precio q̄z valeat et hoc
si veniat ex ignozācia ul̄ impericia venditoris. Si
fraudaui iustas gabellas et pedagia. qz teneē p̄ta
ti restituē. eciā si multū ul̄ parū fraudauit. Si eē
multū de fraudauit mortaliē peccauit. Si emēdo
aut vendendo cā fraudis mētē⁹ ē. qz quociēs hoc
facit sciēntē tociēs peccat mortaliē et teneē ad resti
tucōnē. Si cōuenit cū mercatoribz ut ip̄e solus
venderet p̄re oibz quia illicitū pactū ē. Si inuiz
tate impetrauit. ut ip̄i soli vendere liceat. qz sc̄bz
leges. debet omni bono suo spoliari et p̄pterea exilio
damnari. Et hec eciā pena incūbit p̄cedētibz hmōi
licenciā. Domini qui grauāt subditos in collectis
ul̄ exactionibz iniustis qz teneē ad restitucōz. Qui
distribuūt p̄stancias sciēntē aliquē grauātes p̄tra des
bitū tenētur de damnis. **De rapina.**

Rapuit rem alterius violēt. qz mōzle est et
ultra hoc tenetur ad restitucōz. Si rē raps
tam inique celauit quia teneē ad restitucōz isolidū
si ex hoc impedita fuit restitucō. Si fūerit pira
ta. i. p̄dans p̄ maere quoscūqz idrūt qz ultra p̄cēm

et restitucō; est expōicatus expōicacōe papali. secus
tñ est de illis qui hoc faciūt contra certos aliq̄s cū
q̄bus habent bellū. **S**i depōauit romipetas eūtes
⁊ redeūtes ad urbē vel portantes nc̄aria ad vsū
Curie vltra pccm expōicatus ē expōicacōe papali.
Si in bello iusto depōat⁹ ē aliquē vltra mortale
pccm ⁊ restitucō; nō debet absolui nisi firmē p̄o:
nat ⁊ se disponat amplius nō intesse hmōi vel alio
bello iniusto. **S**i i bello iusto abstulit aliq̄d ab ami
cis sicut q̄nq̄ faciūt stipendiarij uel etiā si abstulit
aliq̄d ab ec̄c̄is inimicōz qz teneē ad restitucōem.
Nota q̄ omēs dantes p̄siliū ad aggrediēdū uel su
mendū aliq̄d bellū iniustū sine quoz p̄silio nō fuisset
factū uel nō poterat fieri teneē isolidū d̄ oībz dāms
ide secutis. **S**i participauit icrimine rapine uel fur
ti vel alēi⁹ iniuste dānacōis i aliq̄ ifra scriptoz mo
doz qui in hīs p̄tineē vsibz. **I**ussio p̄siliū cōsensus
palpo recursus. **P**articipās mutus nō obstans nō
manifestās. **T**eneē isolidū de oī damno ide secuto.
quousqz illi q̄ pass⁹ ē sit satis factū. **I**ntellige tñ ius
sione l̄ p̄silio l̄ p̄sensu coopacōis l̄ palpo. i. adulaōe
l̄ r̄cursu. i. receptacōe latronū l̄ rerū ablataz t̄r
quod sine hoc n̄ fuisset facta rapina l̄ damnū alias
non tenereē nisi in quantum peruemisset ad eum d̄
re rapta uel de quanto damno fecisset cū suis uel
quantum plus fuisset factum p̄ofter aliquod pre
dictozum ab eo factorum.

Quantū ad secūdū vsū nō q̄ nō obstās nō manife-
stans ⁊ mutus tenet q̄n est officialis ⁊ p̄t impedire
damnū. ⁊ nō facit. alias enim etiā n̄ tenet **Quātū**
vero ad p̄cipacōz **I**stud p̄t fieri multiplicē. vno
mō pcurādo cū alijs ad rapiēdū. ⁊ tūc tenetur ad
illud qd̄ recepit uel damificauit. si tamē n̄ fuit in
causa p̄cipali ul̄ quasi. **S**ecūdo mō recipiendo p̄
viam domi de rapina ⁊ de illo tenet **T**ercio p̄ vsūp-
cionē rapine in vidū ⁊ vestitu ⁊ hmōi. sic famul^o
raptoris. et vsurarius que oīa habet de rapina et
vsura ⁊ tenet de illo q̄ vsūmit. **Q**uid aut̄ debeat
talīs facere vide in sūma. **Q**uarto mō p̄ dotacōem
vt uidelicz maritus qui sciebat socerū suū nō habē
n̄ bona rapta ul̄ de usura. qz nō p̄t rāpe dotem ab
illo. **S**i recepit. tenet ad restitucōz. **F**ilia aut̄ cum
remanet vidua tenet restituē dotem. qz de alieno ē
Si vero nesciebat maritus socerū suū eē talem
tunc est diuēsa opinio doct. vtrum possit tenere
maritus si filia vidua tenet. **Q**uinto p̄t emp̄cōz
rei rapte ⁊ furate. ⁊ si scienē hoc fecerit ob sui vti-
litatem vltra mortale p̄ccm tenet restituē si iuēire
poterit dñm rei si vero nō inuenire poterit paup̄is
bus erogabit vel p̄ccm eius eciam si iam cōsūp-
sit. **S**i ignoranter siue ignorancia iuris siue fac-
ti. a peccato potest excusari quādo tamen scit tene-
tur restituere si non dum distraxit eciam p̄ccm
petito a domino rei. **S**z repetat a venditore si p̄t.

Idem dicitur quod successione emerit homini rem nisi prius
distraxerit illam quod si bona fide exiens distraxerit ven-
dendo non tenetur ipse sed emens. de hijs uide plenius in
summa secunda parte t. ¶ Interrogandum est ergo de predictis
noue modis dictorum versuum singulariter. Et primo. si
iussit fieri rapinam aut si eius nomine facta est mortaliter
peccauit et tenetur insoluidum si aliter quam ex eius mandato fa-
cta non fuisset alias tenetur pro quanto ut supra. ¶ Si raptori
consilium dedit ad rapiendum quod tenetur insoluidum si
ex suo consilio factum sit. Si consensit rapine coopando
tenetur similiter insoluidum eodem modo. ¶ Si adulator est rap-
tori quasi strenuo et benefactori tenetur insoluidum si ex hoc
damnum secutum est. ¶ Si raptorem vel rem raptam recep-
tauit vel iniquum celauit quod tenetur insoluidum si ex hoc damnum
secutum est uel impedita fuit restitutio. ¶ Si uidit rapi-
nam fieri et non obstitit cum posset vel si celauit et non
manifestauit quod si officialis erat tenetur ad restitutionem
alias non. ¶ Si procurauit cum alijs ad rapiendum quia
tenetur insoluidum si ex eius sequela uel fauore raptorem
hoc fecerunt si autem sine ipso fecissent tenetur de quanto
puenit ad eum. et de eo quod ipse dampnificauit. Si rece-
pit per viam domus rapinam quia ad illud tenetur quod
recepit. ¶ Si in victu et vestitu consumpsit de rebus
rapiens quia tenetur ad illud quod consumpsit nisi tas-
lia reciperet in agendo causam spoliatorum monen-
do et in ducendo raptorem etc. ¶ Si dotem receptam
a raptore uel usurario quod tenetur ut supra declaratum est.

Si scienter emit de rebus raptis vel furatis quod re-
stitueret teneatur. Si autem ignoranter non teneatur nisi ad suam
noticiam pervenerit quod res rapta fuit ut supra. **S**i quis
impediit alios iniuste a consecratione alicuius beneficii vel
officii ecclesiastici vel secularis. ubi iam erat acquisitum ius
teneatur ad restitutionem talis damni. Si autem nondum esset
sibi ius acquisitum. sed erat in via ut acquireretur. teneatur
ad arbitrium boni viri quantum potest illud damnum in illo
dubio estimari. Similiter qui iniuste deicit ab obtinendo
vel procurat alios reici. Secus autem cum iniuste pro-
cedit. **Q**ui infert damnum quod in specie restitui non
potest ut mutatio membri vel simile ut manus amputatio
cum qua ille se nutriendo scribebat vel virginitatem pu-
elle auferendo. precipue per violentiam vel seductionem. vel
etiam mortem alicui inferendo qui suo labore se et fami-
liam suam nutrebat aut scienter dando vel vendendo equum
claudicantem vel alias nocivum aut etiam aliud animal ad
vecturam vel alium usum et non emptori indicando illud
nocivum unde sibi postea aliud sequitur damnum
et homini. teneatur satisfacere de homini ad arbitrium boni
viri. **S**i mulier supposuit sibi partum alienum et
concepit per adulterium nesciente viro tenetur vi-
ro de omnibus expensis factis filio putativo et con-
sanguineis id est filiis vel alijs heredibus per hijs qui
pervenerunt ad eum non tamen teneatur illa mulier
manifestare factum cum periculo vite sue. Sed quod
agendum sit vide in secunda parte. **S**ume. ti.

Si fuerit officialis alic⁹ citatis v^l ciuitatis aut
dñi. puta cam^{er}ari⁹. thesaurari⁹ a notari⁹ l' filis l'
aliud officiū habens p q̄ ē sufficiē^t fallariat⁹ nec s̄
tentus illo fallario a psonis i q̄b suū exeq̄^t officiū
exigit l' extorquet aliq̄d ultra suū fallariū p̄fatum
nec puto q̄ excuset eū cōsuetudo sicut nec rapina
p̄terea enim statuū^t fallaria ne tal' ultra hec aliq̄d
petat vnde ⁊ peccat talis ⁊ debet paupib⁹ erogare
quod dico. quia difficile est semp illud reddere illis a
q̄b r̄cepit maxie c̄ modicū fuēit ⁊ psona iueniri n̄
p̄t vnde illud receptum ē ul' nescitur. **S**i cum pe:
cunijs quas habet citas in deposito negocia^t ⁊ si
q̄d cum eis lucreē p̄stractus usurarios teneē re:
stituē ei a quo accepit. **S**i p̄stractum licitum uide
tur teneri saltem p̄ parte citati l' paupib⁹ erogare
partem. **S**i usurpauit sibi bona citatis aut uirga
pcuracōis. aduocacōis. ⁊ hmōi. quia ultra morta
le tenetur restituere. **S**i rapuit aut pro se im:
petrauit aliqua bona ciuium spoliatorum ul' expul
sor. quia tenetur ad restitutionem. **S**i quis in:
gressuzū in religionem bonam et approbatam edu:
cit uel per uolenciam uel p̄ suasionem. ultra p̄cēm
mortale s̄missum. ⁊ excommunicationem. cum ifert
uolenciam p̄sone. tenetur illum ul' alium reinducē
ad religionem in satisfactionem. ul' teneē ip̄e ingre
di. si nō habet impedim̄tum. de pe. ⁊ remissi. de eo
Qui autē eum q̄ i tēdit īgredi aliquam religionē.

a suo bono proposito reuocat etiā si nō dū in gressus fuerat eodem mō vidē peccare et puniri debere.

De furto rex sacraz qđ sacrilegium dicitur.

Simposuit uel dedit sup hoc cōsiliū ut imponerent clericis uel psonis ecclīasticis collecte et exactōes. n̄ h̄bita licētia a romāo pōtifice. Si secut⁹ est effect⁹. ultra mōzle et obligacōz ad restitutionē nisi desistat post amōicōz est excoicatus. Si fecit uel fieri fecit aut desup ḡsuluit statuta p̄tra ecclīarū libertatem ultra mōzle teneē de dānis et ē expicatus ip̄e et scriptores et iudicātes. Ea tñ vide pleni⁹. s̄. m. i. pte. Si accepit prōnatū de nouo alicui⁹ vacantis ecclīe uel monasterij uel locoꝝ pioꝝ uel bona ip̄oꝝ locoꝝ uacantiū de h̄ vide. s̄. in p̄ma pte. Si usurpauit bona hospitaliū et alioꝝ pioꝝ locoꝝ aut bona religiosoz aut paupū a rē ecclīe aut bona capituli aut collegij. Si abstulit rem sacratā ut calicem sacm̄ta. et h̄ mōi de loco sacro. r. de ecclīa aut rem sacram de loco nō sacro aut rem nō sacram de loco sacro. Si emit aliqd de pecunia ecclīe qz t̄lis possessio ecclīe ē. Si effregit locū sacrū uel locum religiosoz ut portas ecclīe uel portas p̄uentus aut monasterij qz ultra p̄ccm et obligacōz ad satisfaciē dū d̄ iuriā et de dāno ē expicat⁹. si tñ h̄ fecit iuriōse et uolē et añ d̄nūciacōz p̄ absolui a diocelāo de post v̄o a solo pap̄ seu sumo p̄nario. Idē iudiciū ē si icēdiū fecit studiose et iuriōse i p̄datis locis

In incendiarij aut alioꝝ locoꝝ de iure coi nō sūt ex-
p̄municati In aliquibꝫ tñ locis p̄ sinodales p̄stitu-
tiones sunt exp̄icati. Si legata facta eccl̄ijs ⁊ alijs
p̄ijs locis aut pauꝑibꝫ nō solū integre n̄ soluit sed
etiā solucōz differt qz peccat mōzliē n̄ legitimo im-
pedimēto impediā. In aliqꝫ v̄o locis ē exp̄icat⁹
p̄ sinodalia statuta. Si n̄ dedit layc⁹ decimas suas
q̄s tenet ⁊ solucōz faciat ut p̄suetū ē ⁊ specialit̄ ec-
clesiasticis p̄sonis. vltra p̄cēz tenet ad restitucōz.

Si mutuauit pecuniā num̄atā l̄. **De usura**
aliqꝫ eoz q̄ vsu p̄sumūē ut fauētū vinū oleū
⁊ h̄mōi cū itencōe aliqꝫ recipiendi vltra suū capi-
tale mōzle ē. ⁊ illud qd̄ vltra r̄cepit tenet restituē

Si mutuauit s̄ pignus aliqꝫ rei mobilis. v̄l rei
imobilis. vt sup̄ vestes l̄ equū ⁊ h̄mōi a sup̄ domū
aut agrū v̄l simile. ⁊ interim accipit vsū pignoris
illius. donec reac̄piat pecuniā suam qz usura est.

Excipiē tñ casus. l̄. Cū gener accipit possessionē
in pignus a socero suo quo usqꝫ ille donauerit sibi
dotem. ⁊ si ip̄e gener sustinet onera m̄rmonij. l̄. nu-
triat vxorē. Si deposuit pecuniā penes m̄catorē
em l̄ artificē cū itencōe recipiendi aliqꝫ utilitatis
licet nō faciat pactū sup̄ hoc sed ponit ī disc̄ecōe
eius volens in omni cāu capitale suū saluū eē. quia
usura est. Sed si vult participare tam d̄ damno
quam etiā de lucro. sic licet etiā cum pacto **Et**
simile faciens. **Non exhibuit debitum honorem.**

Et dicunt deposita vulgariter. si usura est. Si quis pro pecunia mutuata alicui. petit uel sperat principaliter ab eo aliquid obsequium uel utilitatem que proicio possit estimari. ut opera bonum uel persone. ad colendum terram uel aliud uel mutuacionem sui uimendi. uel cuiuscumque rei et aliquid xeniū ut molat in molendinis suis et ut procuret sibi beneficium et officium ecclesiasticum et seculare. et ut det sibi pro hoc profructibus terre et quod colit usura est. Et si propter hoc non ab eo cui mutuauit. sed ab alio ut domini uel societatis recepit utilitatem eximium. illud debet pauperibus dare. Si ueniente termino noluit per longacionem ei cedere nisi dar et sibi aliquid quod usura est. Si in fraude usure prestat decem brachia uel unhas panni unius ut reciperet decem unhas panni alterius quod usura est. Si recepit ab usurario aliqua dona quod tenet restituere non illi sed illis a quibus ipse usurarius recepat si sua substantia tota fuerat de usura. Si tradidit pecuniam pro sibi pecunia et rem pro simili re estimando pro ualeat homini tempore restitutionis usura est si fecit cum illa intentione ut reciperet illam melioracionem. Si mutuauit pecuniam receptus in certo termino alterius generis monetam aut aliam rem que pro ualeat aut in alio loco ubi plus ualeat quia tenetur si hac in tentione fecit. Si mutuauit nauiganti uel eunti ad nundinas cum pacto recipiendi aliquid ultra sortem ex eo quia suscipit in se periculum pecuniarum et mercium extra de usu. nauiganti

Si fecit cambia que vulgarit̄ dicū̄ cābia sicca aut
p̄ venecias aut ad libras de grossi usura ē qz ibi r̄
aliē ē mutuū sub specie lucri. **N**ec habūdāt iflorē
cia. **S**i mutuauit cū intencōe nichil recipiendi si
postea debitor dedit ei aliq̄d tenet̄ ad restitucōz si p̄
babilē credit qz pp̄ mutuū acceptū hoc ei dedit l̄
creditū vlt̄er̄ retinēdū. secus esset si ex beniuolē
cia ei dedit. **S**i in emp̄cōe fructuū terze v̄l aliazū
rerum ex eo qz añ p̄ aliq̄s mēses qz recipiat hmōi
fructū l̄ res alias p̄ciū soluit emit min⁹ iusto p̄cio
pp̄ dilacōem r̄ceptōis dictoz fructuū l̄ aliazū rerū
Secus si h̄ faceret cū ven̄similiē crederet fructus
illos aut res alias etiā posse min⁹ ualere tpe recep
cionis eozundem qz vt p̄us vsurā faceret. **S**i aut̄ n̄
v̄didit pl⁹ iusto ⁊ n̄ vult illi q̄ v̄dit facere fructū
bonū sic ei q̄ dat sibi pecuniā mutuā sic nō ē usura
Si vendidit aliquā rē pro p̄cio qd̄ ad p̄ns curze
bat cū pacto qz si tempe solucōis valeret pl⁹ etiā
ueller̄ illud plus. **S**ed econtra si ualeret minus nō
ueller̄ illud minus qz usura ē. **S**i uero p̄tent⁹ sit re
ape p̄cium illud siue ualeat pl⁹ siue min⁹. **E**t sic o
tingat plus ualere n̄ est usura. **S**i q̄s emit domū l̄
agrū multo m̄iori p̄cio q̄ ualeat t̄ pacto qz uendi
toz reemat eā l̄ eū cū placuerit pro eodē p̄cio ⁊
i p̄e prius emptoz iēim fructus illarū rerū p̄cipiat
qz usura palliata est. **N**ota qz usurari⁹ tenet̄ ad
oīa dāna q̄ passi fuerit d̄bitozes pp̄ solucōz usure

¶ Si eius filio aliqua ciuitas a p̄tate dedit suā pec-
cuniā ad usurā q̄ usurari⁹ ē. Et eodē mō si p̄tate
aut ciuitas aliqua recipit pign⁹ aliq̄d ⁊ ei⁹ fruct⁹
nō sputauit in sortem. ex de usu. **Conq̄stus. vij. q.**
1. sic vir. xxx. q. ij. si hēs. ff. qd̄ me. cā. l. metum. §.
Cū aduertendū. Idem ē de illis q̄ phibere p̄nt ⁊ n̄
phibent ex d̄ sen. ex. q̄tūs. ⁊ nō tenet̄ r̄stitutē n̄ quā
tum ad eos puenit. ¶ Si p̄cessit vendidit aut loca-
uit aliq̄d domū vsurarijs aut alijs ad exēcendū fe-
nus. qz nō licz. Et si p̄tate. archēpi. a ep̄i ip̄o
fctō suspēsiōz icurūt. si s̄ alijs p̄lati a clēici ip̄o fac-
to exp̄icacōz icurūt. Si ē vniūersitas. iēdidū icurūt
Et si tales talē sniaz sustinerint p̄ mēsez terze eoz
ec̄ s̄ iēdidū q̄z dui vsurarij ibi morāz. Si fiēt sta-
tutū i aliq̄ ciuitate q̄ vsure soluāz l̄ solute n̄ possēt
r̄peti. a r̄petite n̄ possit̄ r̄stitui. exp̄icati s̄ q̄ faciūt
hec statuta ⁊ q̄ iudicat̄ h̄ ip̄a. Vñ illi q̄ faciūt capi-
tula ē iudeis ut dñi ⁊ p̄tates. p̄tācia q̄ possit̄ fenē
ari. ⁊ q̄ usure ab eis extorte. n̄ possit̄ r̄peti i iudicō
⁊ hmōi. vidēz icidē i hāc exp̄icacōz omēs videlicet
dñi qui faciūt hmōi capitula ⁊ ciues q̄ h̄ p̄solut̄ ex
d̄ usu. ex. i. Cle. De emp̄cōe denarioz mōtis floren-
cie. v̄ p̄stitis. veneciarū v̄ locis ianue. qz aliq̄ po-
nunt esse vsurariū cōtractū licet alijs p̄trariū tene-
ant. Et ideo nemini consulas vt faciat. ¶ Factum
autem potes inducē vt post mortē suam et vni⁹
alteri⁹ sinat p̄tati v̄ p̄tē det paup̄ibus bonū erit.

Si nō vult. adherēs opmōi p̄trare n̄ fa cile p̄dēp
nes .jn hmōi enī fm̄ doc. nō ē p̄p̄itāda sententia.

De usurpacione.

Si q̄s falsificat testamētū de fundoz aut aliud
instrumētū ā l̄ras & peticionēs aliq̄s. ā aliq̄ taliū
scienter vtiē. iudēē mortale & tenēē ad omne dānū
q̄d inde seq̄t. Si q̄s falsificauit l̄ras papales ul̄ ta
libo falsis sciēē vtiē ē exp̄icatus. cui⁹ absolucō pa
pe r̄seruaē. S; qui ex falsa causa suggesta. obtinuit
aliquā l̄ram ī Curia. que causa si fuisset exp̄ssa. n̄
obtinuisset petita. vl̄ q̄d ex illis l̄ris recepit. Nicer
nō sit exp̄icatus. tñ tenēē ad r̄sticucō; illi⁹ quod sic
recepit. **S**i quis ī bullis papalib; appont l̄ r̄mo
uet vnā l̄ram vl̄ p̄dū. fm̄ hosti. ē exp̄icat⁹ exp̄i
cacōe papali q̄ fit ī curia. nam ī iure p̄i h̄ nō h̄etur
Et h̄ si bulle h̄nt vigorē. Nā si exp̄irasset eaz; ui
gor; ā valor v̄puta qz p̄tinebat grā; ad tpus scel
sam. & iā exp̄irauit illud tpus. qz si tūc totū rader
etur. nō p̄pterea icurzet q̄s exp̄icacō; fm̄ Mich.
Si q̄s falsificat l̄ras ā sigilla p̄latoz aut p̄itatis ul̄
dñoz. vltra mōrle tenēē ad satisfactō; oīz damnoz
īde secutoz. Idem d̄ falsificāte quēcūq; libz & scrip
turā īdāmnū alioz. **S**i q̄s fecit alchamiā ā falsi
ficauit monetā. qz vltra mortale tenēē ad r̄sticucō;
Idem si fals; scienter vtitur & si ī hoc d̄ceptus fuit.
Si quis falsificauit mensuras & pondera ciuitatis
ul̄ scienter illis falsis vtitur vltra mortale tenetur

ad satisfactōz damnōzū inde sequencium.

**De s. p̄cepto. s. Nō loquaris contra pximū tuū
falsū testimoniū. Et p̄mo demendacio permicioso.**

Capitulum 20.

Dixit mendaciū pmciosū. id ē quod est
contra honozē dei vt in hys que sūt fidei &
in damnū nōbile pxī spūale vt temporale
qz mortale est vbi gr̄a **S**i dixit fornicacōz nō esse
peccatū & vsurā aut hmōi vt. **S**i negat se vt aliū
esse debitorēz pxī cū tñ nouit se eē debitorē ā aliū
& hmōi. **S**i dixit mēdacū i iudicō mērogat^o a iu
dice qz mortale est. **S**i dixit mēdacū in pfessioe
de necessario pfitendis quia mortale est **S**i dixit
mēdacium in p̄dicatione studiose. quia mortale est
nisi ex surge p̄cōe subitaneē locucōis imp̄meditat^o

Si mendacium dixit ad laudandū aliquem vel
adulandū alicui. **De mendacio iocoso.**

Dixit mendacium iocosum. & causa solaciū &
ad utilitatem aliquam inde consequēdā spūalē
vel tpalem sine nocumento alterius. qd est veniale

Si p̄sona q̄ dicit **De mendacio officioso.**

mendacium etiam officiosum est p̄sona aucto
ritatis vel magne reputacionis seu p̄fēdōis possit
p̄ accūs tale mendacium esse mortale si videlicz cōs
sequantur inde magnū scandalum in mētibz hoīm.

Si dixit falsū testimoniū p̄tra aliquē i iudicio &
accusauit iniuste. vltra mōzle p̄cēz. de oī dāno lesō

tenetur etiam ad restitucōz fame. s. ut dicat se falsum dixisse. p^o q̄z ille est punit^o nō teneē pp̄ piculū quod ei immittēt. **De detractōe.**

Que detractōe p̄ q̄z auferē fama alēi^o multipliciter etiam iēzogandū ē uiz; **S**i quis iponat alteri aliquod falsū qd̄ sit pccm̄ mortale quia peccat mortaliter et teneē ad restitucōz faciēda; nisi ex h̄o immimeret ei magnū piculū. **S**i ad pccm̄ alteri^o qd̄ narrat addit aliqd̄ notabile ultra pccm̄ tunc teneē ad restitucōz; si illud importat ifamiam **S**i peccatū alteri^o mortale cū eēt occultū manifestauit alijs ad infamandū peccauit mortaliter. et teneē ad restitucōem iquantū p̄t nisi illud crīmen postea p̄ aliam uiam esset publicatū. **S**i pccm̄ alterius occultū manifestauit non itencione famandi. uel alias nocendi sed ex quadam loquacitate nō uideēt mortale **P**er accidens tamē uiz; si ex hoc sequēt diffamatio illi^o. ut qz audientes publicāt. **S**i accusauit in iudicō et dnucauit p̄lato crīmē alēi^o n̄ zelo iusticie. s; ex maliuolencia peccauit mortaliē. s; ad restitucōnē fame n̄ teneē fuato ordie iuris. **S**i fecit libellū famosū id ē cedulas siue scrip̄tas idetractōz; alēi^o ponēs ī loco publico ut legāt ā eē caucōes et h̄mōi qz mortaliē peccat et teneē ad r̄stitucōz. **S**i pccm̄ alterius etiā manifestū narzat ex odio ul̄ itencione nocendi peccat mortaliē. s; ad restitucōnē fame n̄ teneē. **S**i autem ex loquacitate uenialiter peccat.

Si de factis aliorū que sūt venialia ꝑmuniē reci-
tauit ex loquacitate ul' aliq̄ indignacōe n̄ est mōzle
nisi intenderet sic diffamare. **S**i significauit ꝑcēz
alteriꝝ mortale ⁊ occultū ꝑrelatis ꝑ ꝑētibꝫ ꝑ ꝑfessō-
ribꝫ aut alijs ꝑsonis maturis. que possūt illū ꝑccā-
tem impedire ne ampliꝝ simile faciat. vl' qꝫ n̄ fiat si
adhuc non fuerit factū. puta si timēt homicidiū ab
illo fieri. quod significauit. ꝛc qꝫ nō est ꝑcēz sꝫ cari-
tas. et nō tenet ad r̄stitucōz fame maxie ē verū sig-
nificauit. secus si falsū significaret. **S**i falsū dixit
de aliq̄. debet accedē illū ul' illos corā q̄ ꝫ qꝫ h̄ dixit
⁊ dicē corā eis falsū se dixisse. nec excusat qꝫ h̄ sit
ei verecūdia magna. **S**i aut̄ ueꝝ dixit sꝫ nō iuste ꝫ
bñ. n̄ debet dicē. se falsū dixisse qꝫ h̄ tē eēt m̄daciū
sꝫ debz dicē iuste ⁊ male dixisse. **S**i qꝫ narrat crī-
mē alicꝝ ꝑut audiuit. dicēs se sic audiuisse dici ab
illo. licz sit occultū. ⁊ h̄ ex leuitate ꝫ eē loq̄acitate. n̄
videēt mōzle. neqꝫ teneri ad r̄stitucōz fame. **S**z ē du-
biū ꝫ illo. **S**i bona facta alicꝝ dixit mala tē ecōe fa-
cta scilicet ꝑꝑter ꝫꝑocrisim vel superbiam vel
huul modi itendens eum infamare ꝑccat mortaliē
Idem si negauit bona facta. **I**dem eciam si
taceat bona alicuius que scit. cum est necessarium
quandoqꝫ ad liberacionem ꝑꝑximi. **S**i audiuit
infamaciones et diffamaciones aliorum et in hoc de-
lectatur ꝑccat mortaliter. **S**i autem non delec-
tatur in infamia. immo displicet sibi infamare alios

sed tñ delectat̄ de loq̄citate. ñ videt̄ mortaliē peccare
In p̄latis tñ q̄ p̄nt̄ phibere talia cū adūtūt et non
faciunt ē mortale. **¶ Capitulum 21.**

¶ De nono p̄cepto. s. nō d̄siderabis vxores px̄i tui

Primo nota ē cogitacōibz circa luxuriam
q̄ cogitacōes p̄mitendi aliq̄d p̄c̄z luxurie
quādo s̄t cū p̄sensu rōnis semp̄ faciūt p̄c̄z
mortale & specialit̄ s̄ istud p̄ceptū. Et sūt diuersa
rū species. sic etiā opa carnalia licet nō ita graue
mortale faciat simplex p̄sensus sic op̄ exteri⁹. Cū
ergo dicit penitens habuisse cogitacōes q̄bz p̄sensit
rōne inēroget p̄fessor cū q̄bz p̄sonis. seu erga quas
p̄sonas habuit hmōi cogitacōes. q̄ si erga coniugatā
dixerit qz ad ulteriu⁹ ē. Si vero erga solutā & ip̄e
solutus fuerit quia fornicacō ē. si erga p̄sangneā.
qz incestus est et sic de alijs. vt supra dictū ē in c.
de 6. p̄cepto. Insup̄ inērogandus ē penitens q̄ciēs
hmōi habuit cogitaciones. qz toc̄iens peccauit mor
taliē. Itē si p̄ mēualla t̄pm h̄ fecit puta desiderat
nūc ē p̄sensu rōnis p̄mittē fornicacō; cū aliq̄. postea
se occupat ī aliq̄ alio negotio. ut iuz cogitat d̄ gub̄
nacōe dom⁹ sue l̄ hmōi. & ex inde itez delib̄at forni
cari. qz itez peccat mortaliē. & sic de iceps. S; si o
tinue versat̄ ī tali cogitacōe viz p̄ horā pl⁹ ā min⁹
vnū p̄c̄m est. sed tanto graui⁹ quanto diucius.

**¶ Si mutat cogitacionem de vna ad aliam perso
nam. Vel ad diuersam specie[m] cum eadem persona**

vel deliberans de p[er]se semp de nouo peccat mortaliē
vñ si centū mulieres vidēt vnā p[er] aliā. ⁊ ad q[ui]li-
bet specialiter deēminaret aīm suum. cētū mortalia
smitteret. secus si vna cogitacōe omēs appeteret
qz vt sic vnū esset peccm. habēs tñ defozmītatē tot
peccatoꝝ. **I**tem si dieb[us] festiuis hñōi habuit cogi-
tacōes discuziēdo p[er] ecclias ⁊ puocādo mulieres et
si filocapt[us] ex aliqua secut[us] est eā. ⁊ quāto tpe. Jē
qđ dicit de viro erga mulierē. idē semp dicēdū est
de muliere erga virū. **I**tem de dlectacōe morosa ha-
bes. i. m. c. de luxuria. **S**i mulier p[ro]tētaē h[ab]ere ama-
tores. ⁊ cū p[ro]pendit v[el] p[ro]siderat aliquē eā p[er]cari. seu
amare carnaliter. ponit se ad fenestrā. v[el] vadit ad
aliquē locum vt videat ab eo. v[el] ponit se in ecclia
v[el] alio publico loco vbi discuziūt iuuenes. ad puo-
cādū eos in sui amorē. qz mortale est. etiā si nō ap-
petat peccare cū eis. cū occasiōz ruine prestat.

De. x. p[re]cepto. i. Non occupas rē pximi tui.

Capitulum 22.

Que cogitacōe seu desiderio hñōi res alienas
nō q[ui] vltra p[er]cōz opis iniuste usurpacōis di-
uersaz sp[eci]ez d[icitur] qđ dicitū ē. s. m. c. de vij. p[re]-
cepto. **I**nrogādū ē eē d[icitur] desiderio habito circa res
alienas hñōdas seu acquirēdas mō iniusto. qz tale de-
sideriū siue cogitacō. si cum cōsensu rōnis est ⁊
alicuius rei notabilis semp ē mortale. ⁊ eius dē spe-
ciei cui[us] ē opus illi[us] iniuste acquiricōis. vbi gracia

Si desiderat aliqd habere ex usura. spes usure est
si p rapinā. ē rapina. si p viā occultā. ē furtū. & sic
de alijs Et iō interrogād^o ē quō d^o desideravit h^ore rē ali
enā vt habeat species pccī q̄ nccāria ē pfitenti In
hjs tñ peccatis cordis tm̄ nō tenet quis ad r̄stitu
cionē nisi opus fuerit secutū Nō ē q̄ cū q̄s ī quā
tūcūq; mīmo ope dāpnificat pximū p quēcūq; eē
modū si habet p̄pōitū eē ī multo dāpnificādi si poss;
peccat mortaliē. Vnde eminentes & v̄dētēs. q̄ncūque
pati sūt deape pximū im̄kto si possent p̄mode. mor
taliē peccāt licet actu ī modico deapiūt.

**¶ Sequit̄ scda ps hui^o tractat^o q̄ tractat d^o vicij^s
capitalibus & speciebus et filiabus eorūdem.**

¶ Et pmo de Supbia. ¶ Capitulum. 23.

Supbia scdm̄ greg^o. ē m̄r oīm capitaliū vi
cior. et ē vicijū multū subtile & difficile ad
agnoscendū & p̄sistit ī appetitu inordinato
proprie excellencie. Et habet quatuor spes siue mo
dos. de quib; potes interrogare prout videbit̄ expe
dire si tamen penitens intelligat.

**¶ Prima species. si uidelicet. bona que habuit nat̄a
lia v̄l spiritalia. aut temporalia. sibi attribuit & n̄
a deo eadem recepisse recognouit.**

**¶ Secūda species. si bona ip̄a a deo recepisse agno
scens principalit̄. estimat tñ se ea meritis p̄p̄ijs re
cepisse vt p̄p̄e suā industriā v̄l igemū ā prouidenciā.
v̄l p̄pter sua ieiunia aut oraciones & hm̄oi.**

Tercia ut si ea bona q̄ nō habuit reputauit se ha
bere. s. cū estimat se habere mltū huilitatis carita
tis paciēcie. sapiēcie & prudēcie &c. **Q**uarta. si r̄
putauit se meliorē ceteris alijs. & tempnēs eos siue
despiciens. In qualibet hax speciez p̄t esse morta
le & veniale. scđz q̄ rōe p̄sentē & n̄. **De p̄sumpcōe**
Si fuit p̄sumptuosus ponēdo se ad faciendū vel
dicēdū que sūt sup̄ vires suas. & n̄ p̄tinēt ad
p̄dicōz suā & i spūalibz & ec̄ i t̄p̄alibz. ut puta secula
ris iudicādo clericū. ul̄ eos q̄ nō sūt sibi subditi vl̄
de hys i q̄bz nō habet p̄tatem qz peccauit mortalit̄
Si posuit se ad faciendū ea exercēda ad que n̄ erat
aptus. et vnde potest venire piculū spūale & t̄p̄ale
alteri. vt si medicus ignarus posuit se ad medicandū.
Aduocatus ignarus ad aduocādū. **C**onfessor
ignarus ad audiendas p̄fessiones & hmōi. qz pecca
uit mortalit̄. **S**ecus aut̄ si p̄petenē d̄ illa arte ēat
peritus non tñ excellens. **S**i p̄sumens de sc̄itate
sua & d̄ virtute. exposuit se piculo peccatoz. vt ua
dens ad loca inhonesta vl̄ frequētans cōuersacōez
cum mulieribus specialit̄ leuibz & alia hmōi vbi de
facili potest labi i mortale. **S**i nimis p̄sumēs de se
non p̄uidet de necessitatibus ul̄ piculū occurrētibz
sp̄itualibus et coꝑeralibus. exspectans effectum
miraculosum a deo. vt q̄ sanet eum infirmum sine
medicinis vel ministrēt ei cibum sine labore. qua
mortale est et dicitur temptare deum.

Similiter si sit predicator sine studio puidēcia & doc
tor a consul. rñdēdo & consulēdo i pwise. De ingratitude

Ingratitude. q̄ r̄piē i omni pccō mortali. est
sicut circūstācia aggrauās ipm. qz ubi hō sp
debut fuisse deo. eū offēdit. Est tñ eē vnū speciale
pccm Inquātū. s. recipiēs bñficia a deo & ab hoīe. n̄
recogitat regraciari et r̄pensare. v̄l qd̄ pei⁹ est i
mente vilipendit bñficia r̄cepta. & murmurat de eis
v̄l iniuriat bñfactori. Cōmunē tñ repiē mixtū cū
aliquo alio genere peccati. qñqz est mortale & qñqz
veniale. In eogetur ergo singulariter si recogita
uit si regraciatus est si recompensauit zc. Item si
ea vilipendit. si murmurauit de illis. v̄l si illi bene
factori iniuriatus est. De inobediencia.

O inobediencia etiā inērogandū ē. si videlicet
non obeduit supioribus suis spūalibz & tēp
alibz. legibz canonicis & q̄bz libet rōnabilibz statutis
aut statutis sinodalibus aut pūncialibz aut etiā am
ordinaōibz supiorum habēdū vni p̄cepti v̄l p̄ci
piendi. vt qñ mādaē v̄bo aut scripto. hoc v̄l illud
seruari in virtute obediencie. v̄l sub pena exp̄caci
onis v̄l alijs penis graubus & h̄mōi equi polentibz
quia mortaliter peccauit. In alijs autem ordinaōi
bus simpliciter factis transgrediendo est veniale
nisi fiat ex contemptu quia tunc esset mōale quan
tūcumqz leuibz. Si nō obeduit dñicis p̄ceptis
de quibus. s̄. tractatum est v̄l proprie consciencie.

Si nō p̄buit debitā ruerēciā maiozibz suis & dñis
sp̄ualibz & t̄palibz Si obediuit alicui superiori ī illici
tis quia uterq; peccauit. **De scismate.**

Scisma mittit cū q̄s recedit ab obediēcia scē
romane ecclie sumēs sibi aliud caput & seq̄ns
aliū papā q̄z canonicē electū. n̄ eēnt duo electi q̄rū
quibz habereēt a suis seq̄cibz p̄ pap̄ et nescireēt cla
re quis eoz canonicē eēt electus. q̄a in h̄ casu ui
dent excusari populi. si nō tñ sūt ptinaces. s; para
ti semp obedire illi v̄l adherē quē sciēnt sciret v̄ū
papā. qz alias mortaliē peccaret. Si q̄s imittit oz
dimacōibz factis a scismaticis quia ē exp̄icat^o ex d̄
sen. exp̄i. c. 1. **De infidelitate.**

De infidelitate iudeoz & paganoz & hēticozum
q̄z q̄libet est grauissimū p̄ccz ducēs ad dāp
nacōz n̄ oportet h̄ dicē Inē hos solū hētica sūt exp̄
sicati. s; & cū alijs. p̄cipue iudeis n̄ debet h̄ri nimis
domestica ouersacio & p̄cipue h̄diote. Potes tñ iē
rogare. put uideē. si habuit aliq̄d dubiū ī h̄ijs que
sūt fidei vt de sacramēto altaris & hmōi. & si de hoc
habet displicēciā n̄ curādū. Si aut volūtate & sp̄o
te dubitat eēt mortale. Hētic^o q̄libz ē exp̄icat^o et
n̄ p̄t absolui circa sedem applicā vt patz in p̄cessu.
Itē credēs. r̄ceptatoz & fautoz hēticoz sibi ē exp̄i
catus vt ex de hēticis. **De ambicione.**

De ābicōe q̄ p̄cedit ex supbia & importat iordīa
tū appetitū honozis & multū r̄piē in p̄latis et dñis

eciã interrogādū est ut. s. Si desiderauit aliquā dig
nitatem. vñ bñficiū curatum. rōne deliberata pñci
paliter pp̄ honozē vel vtilitatem tpalem peccauit
mortalit̄. Si desiderauit dignitatem uel officiū ā
bñficiū eccl̄asticū ul̄ seculare ad qđ est idign⁹ ⁊ m
eptus. vt qz ignar⁹ vñ cr̄imiosus ⁊ hmōi. qz pecca
uit mortalit̄. max̄ie. si desiderauit hmōi eciã faciēdo
s̄ p̄cepta. si q̄siuit honozē s̄ q̄c̄q; re ita iordiate q
ibi p̄stituēit finē mōle ē. ī alijs casib; tñ ueiale.

De derisione que aliquñ p̄cedit. **De derisione.**
ex supbia ē interrogād̄ ē. si vic; d̄risit sac̄m̄ta
ā v̄ba sacra. ⁊ alia d̄ma vilipēdēs ea ā sc̄os viros
aut p̄latos. aut p̄sonas r̄ligiosas aut p̄tes aut vo
lentes deo h̄uire. vt sic retrahēt eos. qz mōzlit̄ pec
cauit. Si studiosē derisit aliquē itēdens ex h̄ m
uriā ei⁹ ⁊ vilificacōz ⁊ nōbilē p̄bacōz ei⁹ ⁊ d̄risit
defectuosos sensu ⁊ corpe. vt eos facēt p̄bari qua
mōzlit̄ peccauit sec⁹ si ex leuitate ⁊ cā ioci ⁊ si nllz
ex hoc pturbauit.

De iudicio temerario.
Si vic; facta alēi⁹ q̄ dubia sūt q̄ aīo fiāt. ī ma
lā p̄tē iēptat⁹ ē. Si delib̄ate iudicauit aliū
de p̄cō mōzli. sine signis sufficiētib; ad iudicādum
maliciā illi⁹ qz mōzlit̄ peccauit. Si iudicauit s̄ ve
mali d̄lib̄ate. venialit̄ peccauit. Idē ē si iudicauit
s̄ mōzli s; n̄ d̄lib̄ato aīo.

De curiositate.
Si fuit curiosus circa pdicōez intellectuam.
ut querēdo scire que sunt. s̄. capacitātē suā.

vt d̄ trinitate. d̄ p̄destinacōe ⁊ similia. v̄l querēdo
scire paurū vtilia. ⁊ dimittendo multū vtilia ⁊ ma
gis n̄cāria. vt querēdo sciam aut aliqd̄ scire. solū
ad sciēdū nō aut ad hoc vt deū ex illo agnoscat l̄
ad aliā vtilitatē. qz p̄c̄m ē. ⁊ qñqz mortale ⁊ qñqz
ueniale l̄ querēdo scire aut scia; ab illis a quibz n̄
debet querē. vt a demonibz l̄ p̄ sortes qz mōzlic̄ pec
cauit. **S**i q̄siuit scire mala ⁊ vana. vt cantlenas
incātacōes aut similia. **S**i fuit curiosus circa v̄l
sensuū. s. v̄l aspiciēdo v̄l audiēdo. v̄l adorando. v̄l
gustando. v̄l tangendo aliq̄ sine n̄c̄itate l̄ vtilitate.
s; sola delectacōe sciendi. sine tñ aliq̄ deformatate.
qz p̄c̄m ē ⁊ p̄ter ueniale. **S**i uero cū deformatate
potest esse mortale. **S**i iuit ad iudendū spectacula
mūdāna ⁊ officiosa ut toznen̄ta. hastiludia seu ad
iudendū curzē pro brauo ⁊ hmōi. **N**am si in hmōi
est periculum mortis spiritualis uel corp̄al̄. ut qñ
sunt spectacula representatiua turpitudinis. uel c̄
in illis potest recipere lesionem aliquā notabilem
corp̄is. mortale ē. et multo maus i exercēte hmōi
spectacula. uel p̄ebente occasionem ad ea. alias eēt
ueniale nisi p̄p̄t hmōi aliquis ita delectaret qz mēs
eius a deo auerteret. **I**ta uidelicet qz esset patus
transgredi p̄cepta dei et ecclesie ut illa aspiceret
aut facēt. **E**t hoc idem intellige de quocūqz peccato
q̄ ex se ē ueniale quia p̄ hūc modū p̄t effici mōzle.

De adulatione.

DE adulacione. q̄ p̄t̄ ē scandalisatua ⁊ p̄sistit
in h̄ q̄ q̄s verbis v̄l factis suis ī ordinatē itē
dit placē alijs ad benuolēciā capiēdā. Et si ī malo
adulat̄ ē criminali puta laudās aliquē de vindicta
facta v̄l de turpitudine et h̄mōi q̄ mōrle ē. Si ad
ulat̄ v̄l laudat aliquē itēdēs eū de cipe ⁊ p̄cipue.
nōbiliē ī aliquo ī sp̄ualibz v̄l t̄palibz ē mōrle. Sec̄
si aliqd̄ iustū itēdit ab eo habere ⁊ quid parū re
cipe p̄ mod̄ doni. Si nimis laudat aliquē ex quo
ille sumpsit occasiōē sup̄bie v̄l iamis glorie. p̄t̄ est
veniale. p̄t̄ t̄n̄ aliq̄n esse mortale. Si aut̄ laudat
aliquē ad magis excitādū illū ad virtutes. ⁊ ad cō
fortandū eū ī tribulacione ⁊ tēptacōe fuēt obfua
tis t̄n̄ debitis circūstācijs ē veniale. De iam gloria.

DE inani gloria. q̄ p̄cedit ex sup̄bia. et impoz
tat īordinatū appetitū laudis hūane seu moz
dinatā p̄placēciā eius cui offerē. ⁊ cui fit aliqd̄ op
is. p̄ncipaliē p̄p̄ laudem p̄p̄ amittē meritū eius
⁊ p̄cēm securitē. Et ḡo inērogādū ē s̄m statū hoīm
de diuisis materijs ī q̄bz hoīes querūt sibi laudē. ut
a doctore de sciā ⁊ doctrina. a scolarijs d̄ ingenio ⁊
disputacōe. a rcōre d̄ r̄gimie. a muliere de ornatu
⁊ pulchritudine et h̄mōi. Si opa sua ī ḡnie bona.
ut ieiunia elemosine ⁊ h̄mōi q̄si oīa ad laudē hūanā
fecit. mōrle in deē cū ibi p̄stituit finē suū. si t̄n̄ p̄za
itencōe ⁊ iusta fecit opa bona. et audies se in lau
dari sumpsit p̄placēciā de laude sua vi deē veniale.

Si q̄siuit laudē ⁊ gloriā d̄ ope pecc̄i mortalis mor-
taliter peccauit. ⁊ h̄ si fm̄ d̄em deliberatā hoc egit
Secus sc̄dm̄ motū sensualitatis. vel etiā si de aliq̄
veniali gloria. **S**i ita inordinate appetit laudem
⁊ gloriā de aliquo ope q̄ pp̄t eā sequēdā patet
ē facē contra aliquod p̄ceptoz̄ dei. q̄ peccat mor-
talit̄. Si gloriat̄ ē de fortitudine ā pulchritudine
ā sanitate coz̄pis. ā de memoria ā intellectu p̄stanti ā
de sp̄ualitate. aut gr̄a sp̄uali. v̄l de p̄ntela et saḡnis
nobilitate aut de potencia l̄ d̄niō seu p̄sentate. de
sc̄ia. de diuicijs. de eloquēcia. de artibz̄. de cantu. ⁊
ceteris hm̄oi. aut gloriatus ē de visitacōe ciuū vel
de reuerencia sibi facta. aut de sequela famuloz̄ et
ceteris mltis hm̄oi. **De immodestia virorum.**

Immodestia. Et p̄mo viroz̄ in ornatu. q̄ pro-
cedit vt frequē ex iam gloria. possit tam̄ ex
alijs caus̄ p̄cedē. **U**nde interrogādū ē si nūq̄ vestit̄
sit h̄icu religiosoz̄ ī despectū eoꝝ. v̄l iludis vams ⁊
ihonestis. q̄ si hoc fecissz̄ grauiē eēt puniēd̄. az. ex̄
de ep̄i. audi. l̄ m̄ime. **S**i ex lasciuia ⁊ vanitate vs̄
ē veste muliebzi q̄ grauiē peccauit. **S**i ad ostenta-
cōz̄ ⁊ ianē gloriā sup̄fluū habuit ornatū. ⁊ super-
fluū apparatus ī vestibz̄. viz̄ si vestitus ē bisso l̄ pur-
pura ē ad h̄ n̄ sit autorisat̄. l̄ veste racamata ā pic-
cata falcoibz̄ ā radijs ⁊ hm̄oi. l̄ si circa vestes p̄po-
sitas apposuit m̄imā sollicitudinē ⁊ si d̄ h̄ys s̄rb̄inut
⁊ gl̄iat̄ ē. mōzle ē si tā inordinate delectacōz̄ habuit

ex hijs ad laudez ⁊ gloriā manē. q̄ n̄ curauit trāf:
gredi mandata dei ⁊ ecclie. Similiē si dicto modo
vsus ē vestibus diuisatis. ⁊ diuersis coloribz ꝑfutis
vl̄ trappatis. ¶ Si talibz vestibz ⁊ supfluis ornati:
bus vsus est ad inducēdū mulieres ad sui ꝑcupiscē
ciā ex̄ tñ m̄rimoniū. q̄ mortale ē ⁊ dico ex̄ m̄rimo
niū. q̄ vxor ꝑ se ornare vt marito suo placeat. et
ecōtra maritus vt vxori. absq̄ tñ ꝑccō. ⁊ honesto
mō tñ fieri debet ille ornatus. ¶ Si corā mulieribz
stetit aut incessit. in honeste vestitus demonstrando
femoralia ⁊ alia inhonesta icōtācia ad libidmē. Si
nouā inuenit portaturā in vestibz ex lasciuia ⁊ va
nitate. ¶ Si radi fecit barbā sepi⁹ cā lasciuie ⁊ va
nitatis. ¶ Si ad ostentacōem ⁊ in anem gloriā
vl̄ supbiā habuit supfluū ornātū ⁊ apparatū in eq̄s
sellis. frenis. aut vtensilibus dom⁹ vt cūphis. lectis
et alijs rebz ⁊ suppellectilibus ornatis. ā si alijs or
namētis vsus est ꝑter honestā ꝑsuetudinē et ꝑcen
tem sibi sibi. ⁊ si ad hmōi ianē gloriā domū ⁊ cam
erā ꝑpigi fecit stell ⁊ rosas ā alijs uarijs ⁊ mūdāis
hystorijs. ⁊ inhonestis ꝑictis et hmōi. q̄d mōde uidē.
O ornatu supfluo ⁊ **De imodestia mulierz**
inhoneste icōgāde sē m̄rie. s. d. ornatu fucōz
capillatē gēmaz. vestiū ꝑciosaz ⁊ de foderatis et
caudis eaz ⁊ planell̄ mimis altis. et ꝑictis q̄bz ut
freq̄ntē utūē m̄kieres ꝑealice ⁊ cozōis ā balsis capi
tū. ⁊ hmōi. in q̄bz aliq̄n est mortale ⁊ aliq̄n veniale.

Si vfa e fucis ⁊ alijs ornatib; ad ostētacō; ⁊ ianē
gloriam sui ⁊ de hmōi supbiuit ⁊ gloriata ē quia
mortale ē si tā imoderatā delectacō; habuit ad lau:
dem ⁊ gloriā illā q; nō curauit trāsgredi mandata
dei ⁊ ecclie. **S**i vfa e fucis ⁊ alijs ornatib; ad idu:
cendū viros ad sui ꝑcupiscēciā ex mīmomū quia
ē mortale idubitanē. **S**i ob lasciuā v; ad placen:
dum aspectib; viroz. aut ad ꝑtēptū. depilauit col:
lum aut supcilia aut barbā v; frontē. q; mortale ē
nō id faceret ad vitandā nimīā deformitatē vt nō d:
spiciat a suo legitimo uiro. **S**i adhibuit nimiam
diligēciā ⁊ studiū ⁊ tꝑꝑ. ad ornandū se. ⁊ si fecit ex:
cessum in portatura vestiu; vltra suū statū v; ꝑdi:
cionē. v; nō scd; mozem ꝑrie v; vfa ē vestib; nimis
mollib; ⁊ delicatis q; ꝑccm ē. **E**t si iordimate delecta:
tur i hmōi ita q; eē si scizet hoīes ex hmōi sui orna:
tu scandalizari idē trahi ad sui ꝑcupiscēciā non
curādo de ruina proximi. q; mortale ē. **S**i ex la:
sciua ⁊ vanitate mulier ē vfa ueste virili. mortale
uideē esse. **S**i mulier se colorauit v; aliud figmē:
tum adhibuit ad apparentē pulchritudinē. **S**i fit
ꝑꝑe lasciuiam ⁊ ad trahendū alios ad sui ꝑcupscē:
ciā. q; mortale ē. **S**i tñ aliquā ēꝑitudinē aut ma:
culā aliquā ⁊ hmōi ex infirmitate aliq; ⁊ alia causa
supuemente delere v; occultare conareēt non esset
ꝑccm. **S**i ad ꝑplacēdū viro suo vel ad reperien:
dū virum si est inupta. v; ne despiciatur ab alijs

vel ex aliqua leuitate vsu ē fucis & alijs ornamentis
supflus. nō ē de se peccā mōrle. s; pot⁹ veniale nisi
sit nōbilis excessus in hmōi q; possit iudicari de oc-
casione data ruine alioꝝ. & nō accepta. qđ tñ diffi-
cile ē iudicare. ¶ Si cozeam duxit aut corizauit &
qua mtencōe & cū q̄b; & quo loco et tpe. & si cātle
nas cantauit & pꝛecipue turpes. & qua intencōe.
et coram quibus.

¶ De ypocrisi.

Si simulauit scitatem h̄re p̄ ieiunū oꝛonem
& hmōi cū mal⁹ eēt. vt si h̄ egit ad p̄sequēdā
laudem humanā p̄stituēs ibi finem qz mōrle ē alia
veniale. n̄ aliud viciū adiūgaē. ¶ Si simulauit scita-
tem itendēs p̄ h̄ aliqđ facē qđ sit p̄tra honorē dei &
vtilitateꝝ p̄xi. vt vicz ex h̄ possit adipisci lez idig-
nus aliquā dignitatem & officiū aut bñficiū vel vt
ex h̄ decipe possit p̄ximū spūaliē ul' tꝛaliē qz mor-
tale est. ¶ Si simulauit scitateꝝ cū eēt mal⁹. vt dar-
enē ei elemosine. sic sc̄to viro ul' procuratorib; eccle-
siar; vt cezitanis & simili; qz mortaliter peccauit

¶ Si simulauit maiorem sanctitatem quam habuit
vel occultrauit aliquem defectum suum et hoc ad e-
dificationem proximorum non est peccatum. vel. le-
ue veniale. ¶ Si tamen hoc facit ob aliqualem
vanitatem vel vanam gloriā. veniale est.

¶ Si laudauit seipsum d' aliquo opere peccati quia
mortale est.

De iactancia.

Slaudauit seipsū de aliq^o peccō mortali mortaliē peccauit. Si de veniali. venialitē qntū ē de se. **S**i iactauit se de aliquo ope bono scz de virtute sciēcia. industria. v^l diuicijs aut potencijs et h^o mōi exsuptia et inanis gloria mortale ē ul veniale scdm radicē ipsi^o supbie. uel inanis glorie vnde pcedit. **S**i laudauit se cōtempnēdo alios. vt phariseus publicanū. mortale videt si aut ex aliq leuitate vel vtilitate psequēda veniale vel nullū ē. **S**i se laudauit mendaciter de malo vel bono qd nō fecit vel de eo quod nō habuit uel qd nō fuit ppter supbiam et inane gloriā. potest esse mōrle v^l veniale. **S**i vilificauit se verbis vel factis plus qz sentiat in seipō in mente. dicens aliqua mala de seipō que in se non recognoscit omniter veniale est et dicitur yronia.

De cōtendone.

Scontēdit aduersus aliquē scienter ostra veritatem in rebus alicuius importancie mortale est. Secus si in rebus paruis et maduertēt. **S**i cōtendit p veritate et nimis in ordinate cōmunit est veniale. potest tamē tanta esse inordinacio qz rōe scandali consequentis esset mortale.

De discordia.

Sihabens tractare aliqua cū aliquib^o in hjs que sūt ad dei honorem et pximi vtilitatem.

discordiaz habuit ⁊ fecit eo qz male afficiē ad eos
cū qbz tractauit. ul' vt eis oñdat se nō min⁹ scire s;
tantū qntū ipi. qz mortale ē. **Hec⁹** aut si idcirco di
scordat qz vidz sibi mag⁹ hū deū ⁊ rationē qd ipē
itēdit qd qd alijs. Et tūc ul' nō ē pccm ul' leue n̄ tñ
eēt nimis p̄tinax.

De p̄tinacia.

Si fuit n̄is p̄tinax in s̄tēt̄ijs suis discrepās
a p̄mū iudicō certōz p̄t̄ ē veniale. s; piculosū
⁊ in ductiuū errozis. **¶** Si excusauit ul' defendit
pccm p̄missū ut tāq; benefactū. ⁊ si scienter quia
mortale ē. **De singularitate sū p̄sūpcōe nouitātū**

Si fecit singularitates isūlacōe vite p̄ i vestis
b⁹ p̄ in cēmonijs ul' alijs ad muēcōibz pccm ē
Et si adinueit aliq; malā s̄suetudinē oīa mala ex
inde seq̄ntia ei imputant̄. **¶ Ca⁹ 29.**

De. 2. peccato mortali ⁊ speciebus ⁊ filiabus eius

Enuidia que est secundū pccm morta
le. et est tristitia de alieno bono. inquan
tū est diminutiū proprie excellencie
⁊ si fit cū p̄sensu ratiōis est mortale n̄
esset de aliqua re parua. Sicut puer inuadet alteri
puero. quia plures habet fructus ⁊ huiusmodi. **S;**
si fit secundū motum sensualitatis et cū displicēs
cia ratiōis est veniale uel nullum etiam de re no:
tabili. **¶** Est ergo interrogandus penitens secun
dum statum suum de huiusmodi videlicet

I Si platus alteri inuidit de maiori placōe & dignitate. Si officialis de digniori & meliori officio. Si doctor de maiori sciencia vel concursu. Si scolars de acuciori ingenio alteri. Si curialis de maiori acceptacōe coram domino. Si mercator de maiori credito. Si nobilis de maiori honore et reputatione. Si spiritalis de maiori deuocōe. reputacōe vel fama. Si vicinus de maiori honore ul' familia vel diuicijs. Si mulier de maiori ornatu ul' pulchritudine. aut de marito ul' filijs et huiusmodi. Si artifex de artificijs ul' de maiori lucro. & sic de alijs. quia totū ē inuidia & peccatū mortale. Si tñ q̄s dolet de bonis primi nō ex eo q̄ ille ea hāt s; de defectu suo q̄ sc; ip̄e ei' caret ē tñ ḡtētus pximū illa habere nō est inuidia. Similiter etiā si dolet de bono inimici ex hoc solū qz timet sibi ex hoc nocumētū venire nō pprie ptinet ad inuidiā.

De odio.

Odiū ē filia pcedens ex inuidia. Vnde interrogandū est. Si habuit odiū ad deū qz flagellauit eū infirmitate ul' peūria ā aliq̄ filii ul' qz impediuit ei' mala desidia ul' pp̄t aliā cāz qz mōzle ē. Si habuit odiū ad pximū d̄sidans malū ei' sū spūale si: ue tpale ul' gaudēs m̄to illi' & si ē malū nōbile qd̄ ip̄e appetit rōe d̄libata. mōzle ē sū m̄m sit ī p̄sona ul' in fama l' ī s̄ba ul' aliomō. Sec' at̄ si n̄ ḡtēt rō uel si quis nō multū dampnosum malum appetat.

Si doluit ex eo qd mimic⁹ ei⁹ nō sustinet adu:
la s; psp̄era eius semp̄ inuid^t Si autē desiderauit.
malū alteri puta infirmitatez in bonū ei⁹ ut bonus
ppter h̄ efficiat̄ ul̄ ne alijs noceat nō ē odiū **I**te
mērogādū ē hic & inuestigādū caute. **N**ā laici om
nē displicēciā solēt appellare odiū. qd̄ tñ nō est. nisi
mō iā dicto. **I**te odiū qd̄ hnt̄ s̄ vnū reputāt tñ
vnū peccm. S; nō qd̄ sic ī alijs sic & in illo qd̄es res
uocādo iurā mēte de nouo odiū habuit ad illū cū
psensu rōis. toties peccat̄ mōlit̄ **E**t ideo iērogan
dū ē d̄ tpe ī q̄ odiū ī eo pseuēauit & quō frequēter
odiuit. **I**te nō qd̄ nō oportet. ymo nō d; illi petē
venā de hmōi odio mēali n̄ illū offēdiss; v̄b̄ ā alijs
modis ab eē qz tūc tēē venā petē

De susurzacōe.

De susurzacōe. q̄ est ponē dissensionē p̄p̄e malaz
intencionē inter amicos vel consanguineos de uno
dicens mala alteri. et econtra. vel referens studiose
que possunt odiū causare. & huiusmodi quia mor
tale est. vt frequēter solet facere nurus contra so
rum & ecōtra **S**i tamē dixit aliqua vnde orta est
dissensio inter amicos vel p̄sanguineos nō hoc intē
dēs s; quia in caute locut⁹ est. de se nō est mōle. s;
potest esse racione scandali **S**i quis tantum itē
dit malam amiciciam vel p̄uersacionez alicuius cū
aliquo ne alias decipiatur congruis modis non est
malum. 2c

De exultacōe in adūsis pximi.

Si vidēs dampna & mala fieri hīs quibz in-
videt vel ad quos odiū habet. letat̃. delibato animo
de malo illoꝝ est mōale. **S**ec⁹ si nō delibato aīo
letat̃. aut de malo īmici non in quantū malum est
sed in quantū n̄ poterit ei nocere p̄t̃ ē sine peccato

De tristitia in p̄speris pximi

Tristitia in p̄speris pxī differt ab īvidia ī h̄
quia īvidia tristat̃ de bono pximi. & p̄pter
h̄ cogitat. & desidat quō mala habeat. **S**ed otig̃t̃
sepe q̄ nō patit̃ ille dāpna q̄ ei appetit s; mag̃ p̄sp̄a
sibi otig̃t̃ & de h̄ tūc amplius tristat̃ & ē mortale
si tñ fit cū consensu rōis. **D**e de tractiōe ec̄ filia ī:
uidie hēs sup̄ in. c. de. 8. p̄cepto **Capit̄m 24.**

De ec̄o p̄ccō mōali. s. ira n̄ ī speciebz & filiabz ei⁹.

Ira ē appetit⁹ videte. & viciū capitale
q̄ frequēt̃ mīstrat̃ cū odio. **U**nde in e:
rogandū est de ea ut sequit̃. **S**i vis
delicet p̄pter aliquē defectum in se ut ī
alterū omīssū desiderauit vīdīctam seu pūicōnez
alicuius quocumq; vel a se vel a deo. vel ab alio so-
lū intendens satisfacere animo suo irato mortale ē
& hoc qñ intēdit istā pūicōz̄ abs q; ordine rōis. &
ec̄ si notabile malū itēdat cū s̄sensu rōis. qz alias
veniale esset. ut ē ira p̄īsfamilias īgubnāda fami-
lia sua n̄ tamē illa fieret mō p̄sc̄pto. **S**i irat⁹ ē
seipm̄ p̄t̃ aliquē defectū ēbat̃ s̄ se. qz veniale ē.

Si irat⁹ s̄ deū, ppter aliqd flagellū murmurat
corde vel ore. impacīēter ferēs. qz potest eē morta
le & veiale s̄m modū impacīēcie. **De indignacōe.**

Si dignat⁹ ē s̄ aqz n̄ valēs eū vidē l̄ audīē
r̄putās idignū. qd̄ illi displicuit. c̄ pot⁹ debe
rēt sibi huire qd̄ veniale ē s̄iter. Et si p̄p̄ h̄ r̄tinet
sibi loq̄lā & p̄ alia signa oñdit sibi displicēciā. q̄ auf
ferēda sūt ad tollendū scādalu p̄ximoz & opimōnē
ōdij. Si petenti venias. & parato satisfacē de iu
ria. nō dimittit ul̄ recōdīat̄ quia mortale est.

De timore mētis.

Si extogitat diuisas vias & mōs ad v̄dicā
ōū se de iuria & h̄ys impleuit mētē; cū cogi
tācōibz altricaci⁹ qz s̄m p̄cessū p̄t eē mōzle & ve.

De clamore.

Si ex ira clamat s̄ aliquē iordiate & ofuse et
furiose loq̄ndo. veiale ē s̄it̄. Si tñ exp̄sā sibi dixē
rit iuriā p̄p̄ qz scādalizari possz. mōzle eēt

De otumelia.

Si dixit alēi v̄ba iuriōsa ip̄ortācia uicia l̄ opp̄
bzia aīo iuriādi. ut uocādo aqz fuzē ā p̄dito
eē l̄ alias ihonestā p̄sonā ā dicēdo hmōi m̄ka l̄ alia
s̄ p̄ntibz suis qz mōzle ē. Si dixit v̄ba opp̄bziosa
famīie sue. l̄ discipulis l̄ sbditis suis. cā cor̄zēpcōis.
si sit debito mō & hoēste ē sine p̄cō. alias s̄it̄ ē ve
ziale. n̄ tñ i famatōria dicēt. vñ sequēt mag⁹ scās
balū quia tūc eēt mortale.

De blasphemia.

S blasphemauit aliquē animo delibato. vt p
cutteret vlt castigaret in hoc tali maledictōe
maledictio in malū eius esset mortale nisi hoc affec
taret ad emendacionē. **S**i autē hoc n̄ desiderauit
s̄m racionē. s̄ s̄m subitū motū ire qd̄ tñ si extingēt
valde doleret sic est veniale. & p̄ter fit a p̄tbo er
ga filios. cū ex ira subita qñz maledicunt ip̄is qd̄
tñ corde nō vellēt. **S**i maledixit annū vel diem
aut horā natiuitatis sue. vel m̄rimonialis p̄iūctōis
vel hui⁹ mōi aīo delibato. mōde videē. **S**i tñ ex
solo p̄mo motu ire hoc fecit ē veniale. **S**i male
dixit creaturis irrōnabilib⁹ & hoc fecit i detestaci
onē creaturis vlt in dāpnū dñi eoz ē mōde alias es
set veniale & ociosū. **S**i blasphemāt aīas defunc
toꝝ suoz p̄ntū vlt alioꝝ hoīm vidē mōde. qz videē
i cōdē nobile dāpnū vlt malū & h̄ idēz ē sibi p̄i male
dicte ex impaciēcia. **S**i blasphemāt diabolū ma
lū ē qz ociosū saltē. **De maledictōe dei & scōꝝ. dcm**
est sup̄ m scdo p̄cepto.

De rixa.

Rixa q̄ fit ē hoīes ex ira se inuicē p̄cūiūt eē
interrogādē. **N**ā q̄ fit aīo nocēdi p̄ iurādōi ut in
adultis ē mōde & i incipiēte. idē i p̄seq̄te si fit aīo
v̄dicādō. **S**ec⁹ si fit aīo defēdēdi tñ p̄ exēcitiū ut
pueri faciūt.

De sedicōe.

Sedicō est quando vna pars ciuitatis surgit cō
aliā & ex parte eius qui iniuste mouit est mortale.

¶ i oibz seqzibz eū ¶ tēnt d oibz dāpnis idē secutis
alteri pti **E**xpte at ei⁹ q̄ resistit iuste sedicōi mote
s̄ se l̄ s̄ bonū cōe ciuitatis. non est fm se pccm nisi
miscantē odia. ¶ vindicacōes. qd̄ ut freqnt accidit
in h⁹ mōi **Q**uādo etiā exresistēcia sequerēt alti p:
ti multa picla ¶ mala cedendū eēt p parte resistētē
sic. qz alias nō euaderet multa pcca. q̄ in p̄flictu p
cū sequerēt. **S**i quis ē etiā ita parzial et ita ob:
stinat⁹ aīo ul̄ alē p̄cialis q̄ appetat exēmiū alē⁹
ptis exiliū uel dāpnū per fas uel nephas paratus
etiā in malis sequi p̄ez suā ut s̄ i iſtalia. guelf⁹. ¶
gibell⁹. n̄ ē s̄ie pccō mōzli ¶ i malo statu. **S**ilit. si
ex h̄ l̄ alias. iuste opaz dedit ad expellēdū aqz l̄ im
pediuit ne possit r̄iūti. **D**e hoīcidio eē filia ire dēm
ē. s̄. m. 4. p̄cep. **¶ De quarto pccō mortali. s̄. Acci**
dia ¶ spēbz ¶ filiabz ei⁹. ¶ Caplm 26.

Accidia. ē quartū pccm capitale ¶ iportat te
diū bñ opādi. vñ itrogādū ē de ea **S**i ita ac
cidios⁹ ¶ attediat⁹ ē q̄ habuit ihozore bō dīna ¶
in abhoīacōe spūalia ¶ opera bō ad que tēē ut pze
cepta dei et ecclie. ¶ h̄ cū p̄sensu rōis qz mōzle est.
si tñ habet tales mor⁹ fm sensualitatem cum tamē
displīcencia racionis est veniale **¶ S**i ita contrista
tus est de morte consanguinei. vel alio casu. q̄ penit
tet eum benefecisse. vel proponit amplius non bene
facere. vel dimittit aliqua necessaria ad salutem.
ut audire missam ¶ huiusmodi quia est mortale.

Si ita tristat⁹ ē q^o uellet nūq³ fuisse creatū
vel natū se in mūdo uel q^o esset animal brutū. uel q^o
uellet mori quocūq³ ē. siue male siue bñ dūmō hīc
exiret t³is esticia s³m sēsū rōis ē mözle. **S**i eēt ita
tristat⁹ de casu adūso q^o incurrēt in grauē infir-
mitatē ppter nimiaz tristiciaz p³dens sompnū aut di-
mittēs cibū & hui⁹ modi uidet mortale quando pē
se uiuare in hui⁹ mōi. **S**i tristat⁹ ex p³dicōe bo-
noz que habēt aliqui & quib⁹ ipse caret uilipēdens
dona sibi data a deo. & in sumens tediū bñ opandi
q^o est mortale s³m sub & sup³ & r³piē in p³sonis spūa-
lib⁹. **S**i ex lapsu i pccm ita tristat⁹ q^o icurrit te-
diū bene opādi & q³si diffidēciaz. **S**i tristat⁹ ex h⁹
q^o bona p³posita q³ facit sepe frāgit. ex h⁹ incurrēs te-
diū bñ opādi. q³si sibi uideat n̄ posse p³ficē accidia
ē et r³piē i spūalib⁹ deo hui⁹re i³ci³piētib⁹. **S**i attedia-
tur ex freq³ntia tēptacōnū uēiale ē si tñ ip³sis resis-
tit q^o etiā i³ci³piētib⁹ deo hui⁹re p³ingit. **S**i atte-
diaē i opib⁹ boīs ut i orādo legēdo uel audiēdo lec-
tionē uel missā uel p³dicacōz uel dicēdo officiū & hui⁹
mōi. nō tñ dimittit de nēcitate fienda q^o cōiter ē ue-
male. & repiē hoc in spūalib⁹. **S**i in officijs suis
p³mittens defectus sūpsit nimiam tristiciā r³spectu
p³fusiōis hūane. accidia est & ueniale & ex supbia
p³cedens. **S**i de peccatis suis doliut mag³ respectu
hūane uerecundie q³ diuine offense. sicut accidia ē
ex superbia p³cedens & potest esse ueniale p³muiter

De filiabus accidie quādoq̄ ē difficile agnoscere
an sūt mōrle. nisi cū miscenē cū aliquo pccō noto &
stra p̄cepta ul' vbi p̄ceptū aliq̄o dep̄mant.

De desperatione.

Si desperauit de misericordia dei estimās deū
nō posse ul' nolle sibi indulgere ul' parcere
etiam venienti ad p̄niam. vel non posse abstinere
a peccato cum adiutorio dei mortale est. si fit cū de
libacione consensus. **Sec^o** si secundum aliquē pul
sū temptacionis. **Si** desperauit se non posse euadē
aliquas miseras mūdanas ul' pericula p̄pter q̄ des
peruit se occidē aut aliquod aliud malū facere. qz
mortale est. & si aliquid huiusmodi opat^o est ul' in
cepit peius est. & multo grauius. **Si** stēpsit di
uina bona & spūalia extristica aggrauāte mentem
mixta cū accidia ē mōrle. **Si** atē stēpnēt & refuge
ret ea p̄ q̄ posset vitare pccm. quia tunc p̄tinet ad
blasphemiā in sp̄m sc̄m. que habz sex sp̄s. que sūt
Presūpcō **D**esp̄cō **I**nuocia fr̄ne gr̄e **I**mpug
nacō vitat̄ agit **O**bstiācō & fiat imp̄nia **D**e h̄y
iēroga p̄t expedire vidz qz oīē nō o mittūē h̄mōi
nisi a multū sceleratis **De p̄sūpcione.**

Presūpcō d̄z ē q̄s nis p̄sūt de dei mia estians q̄
p̄cat sibi ad placitū suū l' q̄ saluet eū p̄seuerātem
i pccō. **D**e d̄spacōe d̄z ē h̄ p̄x. s̄. **D**e ipug. ve. ag.

Impugnacō vitatis agite d̄z ē q̄s d̄i^t vitati q̄
tū bñ nouit & maxie circa ea q̄ sūt fidei.

*Sp̄s accidie in p̄p̄tione
p̄p̄tione*

De obstinacione.

Obstinacō dicitur cū quis firmat se in proposito peccandi

De inuidencia fraterne gracie.

Inuidencia fraterne gracie est sine caritate dei in quantum dolet de eo quod deus est bonus. et ex boitate sua dat gratiam; et est sine caritate; primi

De impentencia.

Impentencia finalis dicitur cū quis proponit se nunquam confiteri velle vel penitē aut nunquam reusurū ad penam

De rancore

Rancore est filia accidie et interrogandum si viz habuit in displicētia et tedium correptionis. et est corrigētes eū veniale et non illos odiet. quia tunc fiet odiū et mortale. De pusillanimitate.

Absoraxit se ab his bonis ad quod erat aptus ex timore deficiendi. ut a ieiunijs ab ingressu religionis a placōe inuita ab officio predicacionis ab audientia confessionis et hominū quod sciter est veniale non est preceptū in eo quod dimittit. De ociositate

Stetit ociosus nihil boni spiritualis et temporalis operis. unde tempus amisit irrecupabile veniale est ut videtur. nisi exoco addat aliquid vicium quod frequenter accidit. unde est interrogandum quāto tempore stetit ociosus. De torpore seu pigritia

Si fuit pigritus et tardus ad bonum operum quibus tamen fecit. ut videtur; tūde venit ad ecclesiam; tūde deus eleosia; et filia. quod sciter est veniale non tamen ex illa tarditate obmittet aliquid preceptum ut quod non sibi patietur extremam necessitatem est tēnē a infirmo ex quo sequitur mortis et hominū quod tunc est mortale

De euagacione mentis .

S habuit distractionē mētis vel si volūtarie
vāgat ī audiēdo dīna cogitādo interī vana .
¶ mutilia . qz p̄ter est veniale nisi addat aliqd sp̄s
le p̄c̄m . vel si p̄mittit eas durare p̄ totū officū ad
qd obligat ex p̄cepto ¶ Si loq̄t̄ īutilia ex tedio ul
audit noua ul mutat loca hinc ide l̄ distrah̄t̄ sēs
l̄ mēbra diuīsiōde qz ē veiale p̄t̄

De negligēcia

Ne negligēcia q̄ ē r̄missio volūtatis circ̄ ea q̄
d̄z facē q̄ ec̄ p̄t̄ dici tepiditas . In h̄ cottidie
p̄es offēdi^o s̄ ē veiale n̄ omittat aliqd nec̄ artū

opa m̄o p̄t̄milia

¶ Si fuit negligēs circ̄ opa m̄e sp̄ualia q̄ st̄nēt ī h̄
v̄su . Cōsule castiga . dimitte . solare . fer . ora . Et nō
qz s̄b p̄silio p̄phēdiē doct̄ria . r̄ docē ignozātem p̄ci
pue vtilia ad salutē ¶ Si fuit negligēs ad addiscēdū
nec̄ia ad salutē ut p̄cepta dei ¶ ecc̄ie ḡnalia qz ih̄
mōi ignozācia n̄ excusat̄ l̄ ad eūdū ad p̄dicacōz . l̄
admissā audiēdā l̄ s̄tia p̄mo mō ē mōzle . 2° mō ue
iale vtle em̄ ē iudeot̄s ¶ laic̄s ualde ire ad p̄dicacōz

¶ Si fuit negligens in audiendo diuinum officii
um uel predicacionem ut ibidem dormiendo l̄ loq̄n
do aut alia cogitando vel curiose querendo audire
aut de predicatore murmurādo ¶ Si fuit negligens
ad procurandum sacramenta sibi ¶ familie
sue ut si ex negligēcia mortua est proles sine bap
tismo vel huiusmodi . quia mortale est

Si infirmus mortuus est sine confessione et oratione uel extrema unctioe et cum ex negligencia crassa habet peccata sit mortale videtur uel graue veniale secundum quod ipse plerumque et minus indigebat. **S**i negligens fuit ad recipiendum sacramentum confirmationis pro se et familia sua. **S**i non confirmatus tenuit alium ad confirmationem. **S**i iterato fecisset se confirmari uel recepisset iterato ordine; sed receptum. et si sciens mortale est et strabie irregularitas in suscipiente. **S**i fuit negligens ad correptionem; fratrem nam cum ad eam tenetur uisus occulto peccato et mortali. et non sperabat emendationem; et quod tunc esset mortale ipsa; obmittendo a veniale eam recitando. uel si obmisit de hijs que non sunt mortalia. **S**i non seruauit ordinem debitum in fratris correptione. ut uisus asperet in tempore uel loco in debito quia peccatum est.

De negligencia confessionis.

Omissit ad minus semel in anno confiteri et ex negligencia uel ex ignorancia. **S**ecus si ex impotencia scilicet quia non habuit copiam confessionis. **S**i etiam non suppleuit defectum cum potuit mortale est. **E**t si suam familiam ad hoc quantum potuit non induxit. **S**i recolens aliquod mortale commissum non habuit contricionem et propositum confitendi tempore suo. sed fuit contentus commississe. uel si penituit eum non commississe aliquod peccatum mortale. quod sibi uidetur iam potuisse omittere. et si consensit in hoc mortaliter peccauit.

in casu talis qd tenet
iurare confessio

Si faciens confessioe scienter dimisit aliquod mortale peccatum mortaliter et tenet reiterare totam confessionem. **S**i dixit se esse strictum de omnibus peccatis et disposuit ad abstinendum et satisfaciendum cum hoc non intendere mortaliter peccavit et tenet reiterare confessionem. **S**i penitentiam sibi iniungat pro mortalibus ex negligentia omisit mortaliter peccavit et tenet reiterare confessionem; si est ipse oblitus. **S**i ad confessionem simplicem et grossum accessit et insufficientem eum cognoscens cum tamen haberet casus difficiles quia tenet iterum profiteri alteri magis merito et sufficienti. **V**el si confessio est in expositione maioris exiens est si ipse nesciuit et super confessionem quae non fuit absolutio a peccatis et debet iterum profiteri quia non fuit tunc capax absolutio. **S**i sciens confessio suscipi ei quae novit exponatam et suspensam et non habet auctoritatem puta quia symoniace recepit beneficium et quia intrusus est per laycā potestatem peccavit mortaliter et tenet reiterare confessionem.

De negligentia confessionis.

Si omisit communicare semel in anno scilicet in pascha et hoc pro annos discretiois peccavit mortaliter nisi fuisset legitime impeditus. ut quia alteratus stomacho. vel excoecatus quibus tamen absolutio vel de licentia proprii sacerdotis vel confessionis per aliquos dies differret. **I**n hoc modo tamen casibus debet supplere defectus quam cito poterit. **S**i communicavit non ieiunavit ita scilicet quod post medium noctis aliquid sumpsit cibi vel potus quia mortaliter peccavit nisi esset graviter infirmus. quia tunc licet.

Si cōionē sūpsit cum staret in pposito ppetrās
di aliqđ mōdele quia mortaliē peccauit **S**i nō cōs
fessus de aliquo mortali gmisso v̄l adūtenē ex ves
recūdia. ul̄ iadūtenē ex iōiscrecōe aut indiscussio
one p̄sciēcie uel ex ignozācia crassa vel sup̄ia sūps
sit p̄ionem. quia peccauit mortaliter.

Et nō qđ si quis obmittit p̄ionem tpe statuto. co
nari debz p̄fessor ut inducat illū ad sup̄plēdū d̄fēdū
n̄ sit oīno indispōsit⁹ **I**tē cum r̄perit aliquē deditū
vicijs turpibz vsq; ad finē quadragesime cautū ui
deē ut nō subito ad mittat r̄lez; ad p̄ionē s; plōg; z
sibi tps p̄ aq̄s ebdomodas **D**e alijs defectibz cirē
tōionē. vide ī .m. 3. pte in .c. de clericis. **I**nterro
gādū ē etiā h̄ **S**i p̄cipauit cū aq̄ in c̄imie. p̄pter
qđ crimē ille erat ex̄p̄icat⁹ puta ex̄p̄icat⁹ est quia
v̄berauit clericū. v̄l etiā cū aliq̄s cleric⁹ subicit se
aliciu laico v̄berādū ad placandū ipsum de iuria
illata. clericus ille efficitur ex̄municatus quia p̄
cipauit in crimine cum v̄berante. propter qđ ille
est ex̄cōmunicatus. vt extra de sen. ex. **S**i con
cubine. et est mortale. **S**i existēs in ex̄munica
tionē maiori scienter participauit in diuinis audi
endis in ecclesia aut in sacramentis p̄cipiendis qz
peccauit mortaliter **S**i etiam existens ex̄muni
cat⁹ maiori ex̄p̄icacōe scienter p̄cipauit cū alijs
fidlibz eē ex̄ d̄ma p̄cipue ī h̄ys q̄ p̄tinēē ī h̄ ūsu **O**r
orāz. uale. cōio. mēia. negata. ⁊ si h̄ fe^t ex̄temptu.

vel extra phibicōz supioris peccant mortaliē alias
venialiē similiē ⁊ ille cū quo picipauit si sciuit eū
excomūcatū qui a ille similiē etiā efficiē excomuni
catus maiori excomūcacōe a qua tñ pōt abso luē
omnis qui eū pōt audire Exāpiūt etiā qñq casus
in quibz licet picipare cū excomūcatis . qui pti
nēt i h vsu . Utile . lex huile res ignorata . necē .
Declaracōz tñ isti^o vsus ⁊ alteri^o paulo sup uide
in . 2 . pte Sūme . **Caplm 21 De qñto**
peccō mōzli . i . auaricia ⁊ speciebz . ⁊ filiabus eius

Auarida est in ordinatus appetitus ha
bendi . Et consistit in tribus scilicet in
inuste acqrendo . tenaciē rēnēdo ⁊ ior
dinate amando **De hys tribz g^o ⁊ filia
bus ⁊ speciebz ei^o ē interrogādū vt seqē . ⁊ pmo de**
pmo mō viz de iusta acqficōe didū ē sup in . c . de
A . pcepto . rstat tñ aliqua de qbz nūc dicēdū est .

De symonia .
Symonia q̄ uisat circ spualia ⁊ sp ē mōzle pec
catū ⁊ i oi cāu ei^o pecuīa rcepta p eā rstitui
debz n tñ ei q̄ eā ded^t s; pau pibz debz erogari . ⁊ h
d necitate p illi eccie i c^o iniuriā data ē **Si dedit**
pecuīa; p aq̄d qd pco pē estiar p hūdo aq̄ sacmēto
ut ē baptis^m eucā istia bñdicō nupciay ⁊ h^o mōi
⁊ fecit h . q . dāet pmi^o illi^o c^o sig^o eē pē si padū
fecit c dāte h mōi sacmēta qz symonia ē ⁊ mōzle Idē
p̄suīt qñ negat sacmētū si n̄ det pecuīa nec excusat

cōsuetudo. **S**ec^o est si dat aliqd^o s^um bñplacitū suū
gratis. ⁊ ut elemosinā. nō coactus aut exact^o. sed
sponte ad s^uuandā s^uetudinē quā tñ si seruaē nol
let. nō esset cogend^o neq^{ue} sacramēta ei de neganda
Si emit uel uēdidit aliquā capellā uel aliū locū
in ecclia. quia s^uymonia est. **S**i emit uel uēdidit
sepulturā ecclie uel sepulchrū. ubi ponat cadauer
ei^o qz s^uymoniaz cōmisit. **S**i emit uel uendit^o uis
p^{ro}natus alicuius ecclie uel capelle. quia s^uymonia s^u
misit. **S**i p^{ro}n^o alicui^o ecclie uel capelle aut altaz
ris uel alterius bñficij p^{ro} pecunia elegit ⁊ presen
tauit istituēdū ī ecclia sua qz s^uymoniaz s^umisit. **S**i
porrext^o p^{ro}ces carnales p^{ro} ī digno aliq^o ordinādo uel
p^{ro} mouēdo aut bñficiando qz s^uymonia s^umisit ⁊ h^u si
scinit ipm ī dignū. Et si p^{ro}lat^o rōe h^u mōi p^{ro}cū uel
p^{ro}cō eū ad misit. s^ulter s^uymonia s^umisit. **S**i fuit
mediator ad p^{ro}curādū alēi aliqd^o spūale bñficiū. uel
ordinē. ⁊ h^u mōi p^{ro} a quo t^{ro}pali. qz s^uymonia s^umisit.
Si s^uduxit aliquē ad p^{ro}dicandū cū pactiōe pec
nie uel intencōe lucri s^uymoniam cōmisit. Et simili
ter p^{ro}dicator qui hoc modo acceptauit. **S**i filiū
aut filiā aut aliū. misit in monasteriū pactiōe fac
ta p^{ro} certa q^untitate danda p^{ro} ingressu monasterij.
s^uymoniaz s^umisit. Et similit^{er} religiosi r^oci piētes hāc pe
cunia. De q^ubdā alijs s^uymonijs clericorū uide. ī i^o ē
cia p^{ro}te in. c. de clericis. Et d^o ista matēia hēs p^{ro}le. in
Sūma in secūda p^{ro}te ti. primo p^{ro} totum.

De pdicione.

Si pdidit ciuitatē aliquā aut castrū inimicū
quia vltra mortale tenet de omni dāpno inde se-
cuto. Idē si pdidit res alteri⁹ iniuste auferentis
bo. aut etiā plo nā ei⁹. **S**i pdidit secreta alic⁹
iniuste. qz vltra mortale tenet satisfacē de dāpnis ī
de sequētib. **S**ec⁹ si secreta iniqua et cōiuraciones
et tractatus contra ciuitatem uel omniē bonum. ul
si nocumenta personarum iniusta manifestat. quia
tunc bene facit & facere tenetur. **S**i recepit ali
quid sub sigillo p̄fessionis etiā non in p̄fessione. si
reuelat illud peccat mortalit. nisi illud esset quid ī
iquum. cui posset obuiare manifestando. & si de h̄
perpendit quando p̄misit peccauit mortaliter. s; n̄
debet tenere secretū. quia tunc etiā peccaret. **S**i
legit alterius l̄ras clausas uideē mortale nisi ponēt
spē inratihabitōe mittentis ul eius cui mittēt.

De acceptōe p̄sonarū

Si acceptat p̄sonā in iudicō ut. s. mag⁹ audiat
vnā ptē qz alterā ul credat vni mag⁹ qz alci n̄ suas
to ordie iuris & mag⁹ declinet ad vnā ptē qz ad aliā
rōe auaricie qz forte spēat lucrū aqđ ab ea r̄cep̄m
& h̄mōi mōrle p̄t eē h̄m cōsūctācias s̄b & sup̄. **S**i
indistribūēdis b̄nificijs & officijs eccl̄asticis & sp̄uali
b⁹ admittit idignos & m̄los peccat mōrlic. & tēē de
dāpnis īde secūctis. **S**i ī faciēdis cedul⁹ q̄ uulgarit̄
dicuntur scrutinia scienter admittit in dignum.

vel q̄ phib; admittit seu excludit dignū peccat mor-
taliter. **S**i in distribuēdis honorib; ul' imponēdis
collectis ciuitatis sciēter grauat aliquē ultra debi-
tū. uel alleuiat peccat mortalit' & si solū ex ei' de tē-
minacōe fiēt talis distribucō tenet ad satisfactiōē
de dāno. **S**ecus aut' si pluēs alij imponūt cū eo.

Si cū hēt distribuē elemosinas alie' societatis ul'
testamti h' modi nō fidelit' distribuit si dediss; n̄ i di-
gētib; ultra mōde tenet ad r̄stitutōē. **De epi luc'**

Si iudex accipit pecuniā; ab aliq' ut iudicet a
nō iudicet a bñ p eo iudicet a iniuste iudi-
caet peccat mōdlic' & tē illa r̄stitutē dāt n̄ ille odif-
set ut mke iudicet qz tūc tē dare paupib;. **I**dē d'
teste q' p testimoio ferēdo pecuniā; ul' aqō accepit qz
ultra mortale eē tē r̄stitutē. **S**i fecit istrumētū
in fraudē vsuraz; ut notarij qz peccat mortalit'. et
mēcedē qz accepit debet paupib; erogāē. **S**i fuit
vsurario in arte vsuraria qz peccauit mōdlic' **E**t
si oīa bō vsurarij eēnt obligata r̄stitutōi. nō pos-
set obtinē salariū s; r̄stitutē creditorib; vsurarij ali-
as at pē. **S**i illud deb; paupib; dare de honestate
nō de nccitate nisi esset paup'. **S**i r̄cepit pecuniā;
p ēpitudine ut meretrix. deb; illā paupib; dare. n̄
tñ de nccitate s; scdm siliū. **S**i quis facit aliquā
artē uel aliquod artificū cui' vsus est ad mortale
ut faceret ea villos & hui' modi peccat mortalit' nec
debet absolui nisi disponat se illud dimittere.

De lucro inde recepto debet paupibus dare. non ex
pcepto. s; ex ofilio. **¶** Si diebus festiuis emit v; v;e
didit negociando. nisi forte in nudimis. vel fecit q;
traactus non necarios ul; scripsit v; aliud manual;
fecit p; lucro quia vltra peccatu; debet illud paupib;
bus dare s; aliquos. quod tamē vide; de honesta
te magis q; de necessitate. **¶** Si tpe messis ul; v;
deimiaz emit bladum v; vinu; vel fructus. vt alio
tēpore vendat carius. nō exns talis rei p;tmu; nec
gociator; nec p;pter aliquē honestū finē nisi solū p;
pter cupiditatē & auariciā. quia turpe lucrū ē nec
tū tenetur ī aliquo. **¶** Si accepit aliquid ad eligē
dū aliquē ad dignitatem aliquam tpalem vel offic
cium seculare. vel si vendidit h; modi officia secula
ria. quia turpe lucrū est nec tū tenet ad restitucōz

¶ De ludo inhonesto.

Siluit ad taxillos vel cartas vel ad aliū lu
dū fortune. si vicit p; fraudem puta cum fals
is taxillis. vel mēdiacose. vltra mortale tenet sic
lucratū restituē amittēt. nisi forte qd parū. **¶** Si
vicit ab eo qui alienare non potuit vt a seruo ul; r;
ligioso aut vxore vel filio familias & h; mōi tenet
ad restitucōz h;js q; habent curā illoz & est mōrle
si est quid notabile & si ludē excupiditate acq;redi
¶ Si p; mltam importunitatē traxit alios ad ludū
q; hoc nō itēdebāt ul; r;tinuit volētē r;cedē quia vltra
mortale tenetur restituē illi si tū est quid notabile

Si acquisiuit seu lucratus ē huiusmodi in locis ubi
prohibetur ludus. et mandatur fieri restitutio. siue legibus im-
perialibus siue municipalibus et huiusmodi quantum ad utrumque de-
bet fieri restitutio illi qui amisit. **S**ed si leges ille sunt
abrogate per contrariam consuetudinem. **C**onsequenter nota
quod si vincit per ludum in alijs casibus exceptis predictis non
tenetur restituere illi qui amisit. quibus possunt eleosialiter si est
pauper sicut dicitur; pauperibus erogare sicut aliquos exsilio sicut
alios vero ex necessitate quod tamen tunc est. non tamen ita oportet; ta-
les strigere ad civitatem restitucio; sicut in furto usura et huiusmodi

Non personas quibus restitui dicitur; quod ab eis lucratum in ludo.

Iste sunt persone quibus restituendum est.
quicquid ab eis lucratum est in ludo alee. aut taxae
illoz vel alio modo. sicut. **R**aptores furiosi prodigi minor
res. 24. annis et maxime pupilli filij familias et uxores
res que non habent res paraphernales administratores
res rez ecclesiarum. vel pauperum et similes. **I**tem metecap-
ta. surdi. muti. ceci. et qui morbo laborant perpetuo. serui
religiosi. et similes. **E**t nota quod talis pecunia non est si-
plicitate restituenda illi qui amisit nisi esset emendatus
et correptus ita ut crederet eam ad pios usus expen-
surus. **S**ed tutori. curatori domino monasterio pa-
tri marito ecclesie hęc in summa pofes.

De inquietudine.

Si adhibuit nimiam sollicitudinem circa tempus
alia acquirenda et pseruanda quod propter hoc dis-
misit aliquod necessarium ad salutem ut missam et huiusmodi.

qz ē mōrle ¶ Si nō dimisit necia ad salutē s; tñ re
miss⁹ ē in eis aliquātulū ppē inq̄etacōz t̄paliū .qz
veniale est ¶ Si nimia sollicitudinē habuit circa
spūalia . ex p̄uitate p̄fidencie auxili; dei in se nō est
mōrle . s; vidē multū impeditiū deuocōis ⁊ alioz
bonoz ¶ Seq̄t de . 2 . mō auaricie q̄ p̄sistit ī r̄tinēdo

O Auaricia q̄ p̄sistit in tenaciē r̄tinēdo ec̄ mē;
rogandū ē Si viz ita in human⁹ fuit q̄ nō
fecit elemosias corpales sūme indigētib; cū poss; z
ut si nō opat⁹ ē opa mē corpalia q̄ p̄tinēt in hoc
v̄su . visito . poto . cibo . r̄dimo . t̄go . colligo . condo .

pa mē corpalia

Primū est visitare infirmos . **S**ecūdū potare si
cientes . **T**erciū cibare esurientes . **Q**uartum redi
mere captiuos **Q**uintū colligē ⁊ p̄gare dis p̄los

Sextū est tegere nudos . **S**eptimū est condē . ⁊ se
pelire mortuos ¶ **S**i habes superflua . quo ad na
turam ⁊ quo ad decentiā status sui ⁊ familie sue
non subuenit necessitatib; alioz maxime in extre
mis . **S**i habens superflua quo ad naturam nō tñ
quo ad decentiā status non subuenit patientibus
extremā necessitatē quos tñ sciuit ⁊ nouit . quia
mortale iudicat̄ p̄mūter **S**ed hic oportet multa
p̄siderare ad bene intelligendum vnde vide de hoc
in summa parte secūda titulo primo ¶ **S**i habēs
vñ subuenire possit n̄ sbueit pauperib; ec̄ nō extre
mas necessitates patientibus . vel tardauit ipsis
dare . vel eos exasperauit veniale est .

Si pauit paupibz nis sūptuosa ul' delicata aut eē
nimia cibaria. v'l questuātibz sine causa vrgēte vel
male vctibz elemosinis. qz pccm uideēt poci⁹ qz me-
ritū. Si laborātibz p eo quocūqz misterio nimis di-
stulit dare mercedē vltra factā quencionē cū tamē
posset solue qz posset esse mortale maxie si incur-
rēt graue dāpnū l' scādalu. Idē si āqd defraudat

De ecō mō auaricie q' consistit ī inordināte amando.

O Auaricia in amando inordināte nō. qz si q's
res ecā iuste acquisitas ita inordināte amat
ut inhreat eis quēadmodū sim. cui⁹ signū est qn
ppter eas non amittēdas paratus esset facere con-
tra aliquod pceptozum quia mortaliter peccat.
Et hoc ideo quia plus diligit creaturā quam crea-
tozem. Si autem nullo modo vellet facere ptra sas-
lutem suam ppter h⁹ modi t'palia qzuis tñ aliqliter
inordināte afficiat ad ea seu amet ea. est veiale. Et
ex hys p'fidari potest qntū peccat. q' res iniuste acq-
sitas. ita inordināte amat vt s̄.

De pdigalitate

O Pdigalitate q' p'traria ē auaricie eē mēros-
gādū est. Si vj; supflue expēdit suā sbaz
ul' ī edificijs sūptuos. l' ī eq'tatēis. l' ī cōiunjs nis
delicios. aut frequentibus. vel in palestris et lus-
dis. vel inoznāntis et p'cipue mulierum. vel iniez-
iunjs. vel histrionibus. et huiusmodi qz peccatum
ē. Et quando ē notabil' excess⁹ scdm pporcionem
sui stat⁹ ē mortale alias aut in modico est veniale.

Descēdē aut ad p̄ctaria in dēfīmādo q̄n sit mōz:
le ⁊ q̄n veīale. n̄ de facili p̄t dari iudiciū certū. vñ
hoc dimitto. **Caplm 28.**

De. 6. p̄ccō mortali scz Gula ⁊ sp̄b̄ ⁊ fi. eius

Gula ē. 6. p̄ccm capitale ⁊ importat iordis
natū appetitū seu dēlcacōz; circ̄ cibū ⁊ po-
tū vñ de ip̄a nō quīq; mōs q̄ p̄tinēē i h̄ v̄:
su. **Pr̄e.** p̄pere. laute. nis. azdēē studiose. **Pr̄i.** mō^o
ē p̄re. ul. p̄pē. .i. si comedit ⁊ bibit añ horā debitā ⁊
p̄suetā sic cā rōbili uzgēte. 2° laute. .i. si vs^o ē cib̄
vl potib; nis lautis ⁊ delicatis vltra p̄dicōem sui
stat. **Aliter** em̄ decet p̄medē in firmū q̄z sanū. ⁊ a-
līter nobilē quā rusticū. ⁊ sic vlt̄er^o vel si vsus ē
cibis vel potib; multū nutritiuis ul calidis puo-
cātib; ad luxuriā. ⁊ si ex hac cā fecit. mōzle vidē
Terci. nis. .i. si comedit vl bibit i nimia q̄ntita-
te fm̄ idigēcia; sue p̄plexionis. qd̄ em̄ paz est vñ
nimis est alteri quandoq; **Plus** tam̄ p̄medē in die
ieiunij. q̄z altera die p̄ vna p̄mestione non est de-
se malum **Quart.** ardenē. .i. si comedit vel bibit
nimis ardoze gule. vel si nimis auide vel velocitez
aut rapaciter p̄medit p̄p̄ter gulam vel cum mi-
mia cōplacencia contentus magis satisfacere gule
q̄z necessitati p̄uidē **Quint.** studiose. .i. si ad hi-
buit vel adhiberi fecit nimiam diligēciam et stu-
dium circa cibaria delicata p̄paranda. vt varijs
saporibus ⁊ diuersis modis ⁊ huius modi.

In hijs oibz el ecia alijs spēbz gule tūc est ibi
mōzle. qñ delicacio gule qñt ut fims cū scz parus
est quis facē d̄ aliqd̄ p̄ceptorū ut satisfiat delecta
cōi gule ul̄ cū gmedit vsqz ad crapulā ul̄ vomitū
adūtenē. sicut fit a pluribz icarnisprivio. ul̄ cū uti
tur aliq̄ cibo ex q̄ verisimiliē credit incurzē magz
nā lesionē p̄sone. In alijs aē cāibz s̄it ē veniale.

De ieiunio.

De ieiunio qd̄ ē p̄rariū gule ec̄ m̄rogādū ē
Si vi; dimisit ieiunia ec̄cie scz xl. vl̄. g. tpm
aut festoz vigilias post .xxi. añū peccat mōzliē nisi
hēat cā; eū ltīme excusātē k̄ saltē estiet se habē &
hēat cāz estīandi. **P**uta cū eēt satis debil̄ k̄ sibi vi;
deē eē p̄tē qd̄ n̄ cred̄t posse ieiunare sine nōbili cor
pis de trinito lē; scd; v̄itatez poss̄t. talis nō vidē d̄
facili ḡdēpnand⁹ de mōzli ex q̄ eāt pat⁹ obedire p̄s
cepto si credidiss; posse. alias ē mōzle. & tōciēs q̄ci
ēs dimittit aliquē diē ieiūare qz q̄libz dies est sub
vno p̄cepto. **S**z añ .xxi. añū iducēdi s̄t iuēs ad ie
iūandū. **I**tē m̄rogādū ē de nūero diez p̄ q̄s dimis
sit ieiūare. & de cā. **S**i nōbiliē āticipavit horā gme
dēdi sine cā ltīma qz nō ē ieiunū. vñ mōzle. **I**hora
aūt ggrua ē circa horā nonā. tardare aūt post no
nā nō est vidū n̄ fiēt exsupsticōe. **S**i cū ieiunavit
exstatuto ec̄cie vl̄ ex voto ul̄ eximiūdiōe p̄fessoris
desero commedit frustum panis vel de pluribus
fructib⁹ de vno ḡie iqn̄tate ieiunium frangit.

Si aliquis defectum summi pua quantitate non frangit non fiet in fraudem sed ad nutriendum. si sumendo aliquid fructuum per modum medicine sed ne viciū diruat stomachum non videtur malum. **P**otest autem plures in die bibere et non frangit ieiunium quia potus est sequela cibi non fiat in fraudem sic dicitur in *De debilibus et multum laborantibus pugnatis nutritis. abulatis. pauperibus. et hominibus. quo vel quoniam excusantur vide in summa. c. ieiunium per totum.* **S**i per medietatem carnes in quadragesima et alijs ieiunijs ecclesie per sextis ferijs aut sabbato per totum annum. nisi vigeret causa necessitatis vel infirmitatis quia peccauit mortaliter. **S**i usus est lacticijs tunc per quadagesimali sine causa infirmitatis de consilio medici peccauit mortaliter. **I**n alijs ieiunijs ecclesie seruari potest mos patrie quantum ad usum lacticijs qui si non appareat tucus est abstinere. **S**i bibit usque ad ebrietatem. aduertens nimiam potentiam vini ad inebriandum vel de hoc dubitans probabiliter peccauit mortaliter. secus si ignorauit potentiam vini. sicut noe. **S**i fuit causa inebriationis alterius aduertenter inducendo aliquem ad nimium potum. vel ponendo sal in vinum et hmodi quia peccauit mortaliter. **S**i induxit aliquem ad frangendum ieiunium ecclesie sine causa legitima suis per suasionem quia peccauit mortaliter. **I**tem si induxit pueros et iuuenulas ad lambacitates tabernarum et hmodi ut peruertat eos ad turpia. **S**i frequentauit tabernarum sine causa rationabili et diuina dissoluta peccatum est.

Si abstinuit nimis a cibo et potu et alijs necessarijs vite. propter quod incurrit infirmitate; q̄t̄ veniale est. nisi fiat notabilis excessus ut videlicet si addatur obstinatio contra ammoniciones in h̄s modi defectu q̄ tūc vid̄i mōre rōe peccatū seqūtis

Seqū de filiabus gula q̄z p̄ma ē ebetudo.

Sex inordinata ḡmestione et potu incurrit obscuritatem seu grossiciē intellectus. et ex hoc ineptitudinem ad considerandum spiritualia. ad consulendum orandum legendum et huiusmodi quod ḡmunit̄ est veniale.

De in epta leticia.

Sex inordinacione cibi vel potus nimis fuit leuis et dissolutus risibus ludis et iocis. et alijs leuitatibz corporis qd̄ q̄t̄ ē veniale. n̄ addatur aliud vicium.

De cozeis.

O de cozeis que fiūt ut ḡiter ex iordiat̄a leticia et frequēter cū mōzli etiā m̄rogandū ē. **N**az qui q̄ mōis fiūt cū peccō mōzli. **P**rimo mō cū fiūt ex libidie. **S**ecdo mō cū fiūt a clericis et religioz cū mulieribz. et h̄ rōe scādali. **T**ercio cū fiūt in eccl̄ijs vel alijs locis sacris. qz sacrilegiū ē. **Q**uāto cū fiūt ex iam gl̄a et vana leticia tā inordinata qz ibi ḡstis tūc finis. **Q**uinto qn̄ t̄les chozilātes n̄ curāt de scās dalo p̄xi etiā mōzli. **I**n alijs aut̄ caibz ḡiter ē veniale. poss; tñ qn̄ esse mortale ex aliquo accidente nec de facili potest dari de huiusmodi iudiciū.

De multiloquio.

Sicut fuerit repletus multum fuit loquax et dixit
it verba ociosa .i. sine necessitate vel rationabili utilitate
quod veniale est peccatum. De scurrilitate.

Sicut fecit actus et gestus immorigeratos quia si
sunt puocantes ad libidinem; ex mormomiu est
mortale. Si autem ad dissoluciones et leuitates ut ven
tositates et huiusmodi est veniale. De immundicia

Immundicia potest intelligi cum quis inde gmedit et
est veniale proprie si ex hoc gbat alios vel quod vos
mitu facit. Et si hoc facit quod nris gmedit et ut audi
gmedat et bibit peccatum est. **S**ecundo si causa medicine vel po
test intelligi de immundicia polluciois que cum accidit in
sompnis non imputat ad peccatum. **S**ed peccatum potest esse
causa eius scilicet si pcessit ex crapula et turpi cogita
tione precedente vel ex negligencia vel etiam cum post
vigiliam recolens de immundicia ipsa. et sompno est
peccatum delectatur. et si est ibi gsensio romis de huiusmodi
delectacione episcopi. est mortale. alias autem veniale vel
nullum scilicet si ex alleiuacione nature. De pollucione

Immundicia seu pollucione peccata non quod
si quis aliquid agit hac intencione principali ut
pollucionem habeat siue vigilando siue dormiendo
mortaliter peccat. etiam si faciat causa sanitatis. **S**i
autem etiam ipsa pollucio contingit in vigilia et propter
voluntatem ac sine peccacione non est mortale. **Ca. 29**

De peccato mortali scilicet luxuria et spebo et si eius

Capitulum .29.

Luxuria est septimum viciū capitale. Et
quod super in .c. de .6. precepto satis dictū est
de speciebus eius in opere ac etiam cogitatione
et hoc in .c. de nono precepto. Ideo illis
omissis .ad que ibidem recurrendum est. Videndum
est de quibusdam alijs pertinentibus ad ipsam luxu-
riam et delectationem; morosam. Unde interrogandū
est de hoc ut sequitur. Si videlicet osculat⁹ est aliquē
vel aliquā ex libidine. et extra coniugium. quod mor-
taliter peccauit etiam si non sequatur act⁹ episcopi. s; si
sequatur act⁹ cū hui⁹ modi facit vnum peccatum. s; tanto
grau⁹ quanto plura de hui⁹ modi peccatis. s; si fi-
ūt diuersi episcopi sūt diuersa peccata. Si scripsit lram
vel misit vel portauit vel recepit lras continentes
amatoria et puocativa ad libidinem. quia mortaliter
peccauit. hoc aduertens. **S**i cantauit vel legit
vel cum delectatione audiuit verba lasciuia et tur-
pia ad puocandum se uel alios ad lasciuam mor-
tale est. **S**i se sociauit alicui quem nouit euntem
ad peccandum vel turpiter agendum vel ad faciē-
dum seruitutas vel matritas peccauit mortaliter.
Si fuit mediator inter aliquos ad huiusmodi
turpia. vel posuit aliquos mediatores inter se et
alios in huiusmodi peccauit mortaliter. **S**i recepit
peniū aliquod vel donū quodcūq; vel misit hui⁹ modi
ex amore libidinoso mortaliter peccauit.

De delectatione morosa.

O Electio morosa reperitur ut frequenter in tepidis et multum negligentibus. Nam feruidi subito cogitationes expellunt noxias. et feruidis cogitationibus desiderijs et operibus acquiescunt. Unde interrogandum est. **S**i habuit cogitationes immundas et carnales in quibus contraxit moram. postquam ratione perpendit propter delectationem ipsam. huiusmodi cogitando mortali peccauit. Non solum enim peccat homo. quando cogitationibus luxuriosis ratione consentit deliberans malum facere sed etiam cum non curat ipsas libidinosas cogitationes expellere postquam eas perpendit. sed in eis uoluntarie immoratur. peccat mortali. **De filiis luxurie**

E filiabus luxurie non oportet multum interrogare quia difficile est intelligere. nisi cum mixta aliorum uiciorum.

Si fuit ita mente occupatus. **De cecitate mentis.** tus circa mundana quod nesciuit de deo cogitare vel rebus spiritualibus. **De precipitacione.**

Si fuit preceps et subditus in operibus suis sine consilio et exaltacione mentis debita agens. **De ipsidacione.**

Si fuit incautus in factis suis et non bene iudicauit circa occurrentia. **De inconstancia.**

Si in eo quod deliberauit bonum agere mutabilis et inconstans fuit ex passione. **De amore sui.**

Si nimis se ipsum dilexit. querendo delectaciones corporis et moditates et huiusmodi. **De odio dei.**

Si habuit displicētia; in deū ul' legē suā qz phibet ꝑcupiscēcia eius. **De amore vite presentis.**

Si nis amavit vitā istā pntem ꝑpter voluptates carnis quibz est dedit. Nam ita amare vitā pntē; qz aliqs velit h ꝑpetuari. s; m pe. ē mortale.

Si horrozē habuit **De horroze futuri seculi ad vitam fuēam.** **De alijs q ꝑtanēt ad viciū luxurie arc ꝑugatos vide.** i. m. c. de ꝑugatis.

Seqē. 3. ps huiꝰ opusculi de inērogacōibz certis ad certas ꝑsonas fm statꝰ diu sitatis. Et ꝑtio quo ad ꝑugatos.

Capl'm. 3.

Nunc formāde sē inērogacōes. nō ad oēs s; ad qsdaz fm statꝰ eoz. Et ꝑmo quo ad ꝑugatos. Inērogādi sē gꝰ ꝑugati. nō tñ oēs. s; de qbz vidē expedie. Si vis in āq cau ꝑhito ꝑtraxerēt qz mōde ē nisi ignorācia facti ꝑbabilis excuset. vnde sciendum est qz quedaz sūt impedimenta que impediunt matrimoniu ꝑtrahendū. & dirimunt iam ꝑtractum. & nullū faciunt. illud tamen intelligendum est quando dicta impedimenta prius fuerunt inē eos qz sit contractū nūrimoniū. Et ꝑtinent in hys vñbz. **Erroz. ꝑdicō. votū. ꝑgnacō. crimē. Cultꝰ disparitas vis oz do ligamē honestas.** Si sis affinis si forte coire nequbis. **Hec sociando vetāt ꝑnubia iūda rētractāt.** **Pro hoz ꝑ quolibet breuissima declaracōe.** **C nā de hys satis inuenies in summis.**)

Nota de singulis intellectū **E**rros intelligit de p
sona nō de fortuna cū. s. quis strahit cū bētha. cre:
dēs strahē cū katherina. cū q̄ intēdedat strahere.
Codicō intelligit de p̄dicōe huili. cū. s. quis strahit
cū sua credēs eā esse liberā. nā si scienter liber
strahēt cū sua m̄imomū tenēt **E**t sibi si su^o cō
trahit cū libera credēs eā suā. **J**ōē vidē si su^o cū
sua. licz credēt eaz libaz. **V**otū intelligit de solems
ni. Cū. s. quis fecisset p̄fessionē tacitā v̄l exp̄ssam
in aliqua religioe a p̄p̄bata. ⁊ p̄ ea strahēt. nā tal
esset etiam ex̄dicatus **C**ognacio est triplex scz
naturalis. spūalis. ⁊ legalis. **N**atural dicit̄ p̄sag:
mitas. ⁊ habet tres lineas scz **A**scendencium. vt p̄r
auus. p̄auus ⁊ hui^o mōi **D**escendencium vt filius
nepos. pronepos ⁊c **C**ollateralium. vt fratres. so
rores. ⁊ hui^o mōi. **E**t habet quelibet linea q̄tuor
gradus conclusiue. p̄cipue collateralis. **N**am int̄
ascēdentes ⁊ descendentes. videtur esse perpetua p̄
hibicio. **Q**ui ergo int̄ istos etiam strahit est ex
cōmunicatus **C**ognatus spūalis habz tres grad^o
⁊ strahitur in baptismo ⁊ p̄firmacione **P**rimus
est inter tenentes ad baptismum vel p̄firmacionē
et eum qui tenēt et dicit̄ p̄nitas ⁊ filiatio. **S**cōs
est inter p̄rem ⁊ m̄rem carnales illius qui tenetur
⁊ illum tenentes. ⁊ dicitur cōpatermitas. **T**ercius
est inter filios naturales illius qui tenet ⁊ illū qui
tenetur. ⁊ dicitur fraternitas.

Cognacō legalē fit p̄ adoptō; . ⁊ h; tres lineas ul̄
grad⁹ **P**ri⁹ ē mēip̄; adoptātes . ⁊ adoptatū ⁊ fili
ū l̄ filiā ei⁹ adoptatū **S**cōs ē mē uxorē adoptātis
⁊ ip̄; adoptatū . ac eē mē uxorē adoptati ⁊ adoptā;
tē **T**erci⁹ ē mē filios nāles ⁊ legitimos ip̄i⁹ adop;
tātis ⁊ ip̄m adoptatū ⁊ h̄ t̄m cū ip̄i filij sit ad^c m
ptātē p̄ris **I**nē hos eīm oēs ē p̄bitū m̄rimo⁹ ⁊ er
go si p̄tractū fuerit dirimāē . **C**rimē h̄ . s . q̄ h; impe
dire ⁊ dirimē m̄rimo⁹ p̄tractū itelligit̄ t̄m de duo
b⁹ crimib⁹ **P**rimū ē cū m̄lier machiāē cum effcū in
mortē alteri⁹ uxor̄is ut hēat maritū illi⁹ in virū .
⁊ eē cū vir in mortē alteri⁹ viri machiāē ut hēat
uxorē ei⁹ **S**cōm cū q̄s dat fidē alicui iugate de
ducēdo eā ī uxorē p̄ mortē mariti sui . ⁊ cum exil
la p̄missiōe seq̄t̄ adulterū **C**ult⁹ disparitas . ut . s .
si fidelis p̄trahat cū iudea ul̄ pagana p̄manēte in ī
fidelitate **S**i autē p̄heret cū heretica tenēt m̄rimo;
mū . s; cohabitāe ei nō deberet . ⁊ h̄ si eēt pickm ei ī
curzēdi heresim . s; peccat cū tali p̄trahens . **Q**uis
sc; cū quis p̄ violēciā; cogit̄ ad p̄hendū ⁊ intelligen
tur de violencia absoluta . ⁊ similiter de violencia
que fit p̄ metum qui potest cadere in constantē vi
rū qui continēt in hoc versu . **S**tupri atq; status
verberis atq; nedis . nisi tamen postea de inuito ef;
ficiatur voluntarius . **O**rdo intelligitur de ordi
ne sacro . sc; cū p̄trahens fuerit in subdiaconatu . l̄
supra . ⁊ talis eciām est excommunicatus .

Speci tamē in sacris ordibz pnt uti mrimoio iam
strado. s; strahere nō possunt. Iligamē s; si sit
alteri ligat^o p ougiū p verba de pnti etiā nōdū s;
sumatū. Naz talis in nullo cāu potest alteri matri
monialit copulari. n̄ ille cū q straxerat pfteretur
inaliq r̄ligiōe ante ssumacōz mrimonij. Si aut rez
cedēt alter ougū ita q p multos ānos n̄l de eo
audiēt adhuc nō liceret alē strahē n̄ pri^o versimi
lit sciret de morte ipi^o. Honestas. a publice ho
nestatis iusticia i s̄ma que oriē expōsalibz stradis
cū aliq. cū q p^o ea nō seqt mrimoniū n̄ pte mortē p
p^o aliq; cāz aliā. naz cū n̄l a s̄sagnea illi^o strahē
ptvsq; ad quātū gradū iclusue Affinitas ē pxi
mitas q strahit inē eū q ducit uxore z oēs s̄sagne
os vxoris vsque ad .x. gradum similit inē vxorez
z omnes consagneos eam ducentes vsq; ad .x. gra
dum iclusue. Ec nota q affinitas contrahit etiāz
per fornicarium coitum ita q ille qui fornicat cum
aliqua non potest contrahē mrimonium cū aliqua
consagnea illius vsq; ad quartum gradū. nec illa
mulier potest contrahere cum aliquo consanguineo
secum fornicantis vsq; ad eundē gradū. Impo
tencia exercendi adum conugalem. potest pueire
vel ex naturali frigiditate vel ex maleficio. vel ex
indisposiciōe membri genitalis. viri vel mulieris.

De hijs autem omnibus impedimētis habes ple
ne in summis.

Insup nota. qd nō oportet nec expedit interrogare
oēs coniugatos singulati de p̄dictis impedim̄tis. s; d
ill saltē de quib; possit p̄sui Et p̄cipue de impedim̄
tis criminis v̄l cognacōis & publice honestatis. & an
te om̄ia affinitatis Si em̄ q̄s cognosceret consang
uineam eius cum qua iaz; straxit p̄ verba de p̄nti
& graui⁹ si iam s̄sumauit matrimoniū. t̄le m̄rimo
niū non dirimitur aut diuidiē sed amittit ille qui
hmodi fecit potestatem. seu ius petēdi debitū. ita qd
petē non potest sine peccato mōrtali. tēē tamē reddē
exadus Idem in m̄liere q̄ permittit se cognosci a s̄
languineo marito sui. Si tamen antequaz; contrax
it p̄ verba de p̄nti cum aliqua. cognouit consangui
neam eius. ita qd semen emiseric intra claustra pu
dozis non potest illam habere. & si iam s̄sumasset
m̄rimonium cum illa non tenēt. nec in hoc potest
dispensari nisi per papam. vñ ante dispensacionem
semp; peccat mortaliter exigēs & reddēs debitum
sciens dictū impedim̄tū. alter autē coniugum nesci
ens excusat̄ ex ignorancia facti p̄babilī Et de h̄ijs
& alijs quando casus occurrit. vide plenius in s̄ijs
Insup interrogandū est Si straxit matrimonium
clādestine. quia mortale est propter prohibitionē
ecclesie Item. Si habens votum simplex cons
tinentie contraxit. mortaliter peccauit nisi prius fu
erit dispensatum a papa. & tenetur adimplere vo
tum vsque ad consumacionem matrimoniij.

Nā ip̄o s̄sumato efficiē impotēs ad vorū implens
dū quia reddere tē exactus debitum. expresse uel
interpretatiue. sed tamē exigere nō potest sine di-
spensacione quia peccāret mortaliter. ¶ **I**tem Si
contraxit cum aliqua uel mulier cum aliquo. per
verba de futuro. et postmodum cum alia contraxit
uel alio. etiam per verba de futuro uel de presenti
mortaliter peccauit pp̄ fidem fractaz nisi de om̄i
consensu mutuo se absoluerint. quod fieri debet per
iudicium ecclesie. uel si aliquis predictozum casuū
seu aliozum septem. quos habes in summa. quibus
sponsalia solui possunt superuenerit. ¶ **I**tem. Si
post m̄rimonium contractum per verba de presenti
contraxit cum alia. quia peccauit mortaliter. nec te-
net m̄rimonium secundū. etiam si esset s̄summatū
et filios iam genuisset. redire em̄ oportet ad p̄mum
m̄rimonium. nisi ille uel illa cum quo uel qua p̄s
contraxit intrasset religionē aliquā et ibi p̄fessus
esset. uel nisi ip̄a dispensasset in secundo. **T**amen
secundū **Chro.** in hoc dispensari non p̄t. **S**ed quia
difficile est disputare de p̄tate ip̄e. si sine supplecio-
ne obtenta est. forsitan transiri potest. ¶ **I**tem Si
contraxit m̄rimonium ante etatem legitimam uel
filios aut filias iunxit m̄rimonio ante l̄tīmaz etatē
quod p̄hibitum est. **E**tas aut l̄tīma fm̄ iura ē. xij
an. in femella et xiiij. in masculino scilicet in strahēdo
per verba de presenti uel in consummando.

Item si sumpserit matrimonium ante benedictionem nuptiarum quod mortale est et contra prohibiciones ecclesie. Et hic advertendum est quod in multis locis. quibus sponsi non sumpserunt matrimonium cum sponsis ante nuptias. multas tamen epitudines et corruptelas faciunt cum ipsis. eas visitando et non interrogando de huiusmodi. ubi illa repiunt. Item si celebravit nuptias in tempore prohibito ab ecclesia quod mortale est. **Nota tria prohibita ab ecclesia ad celebrandum nuptias seu matrimonium**

Omnia prohibita ab ecclesia ad matrimonium celebrandum sunt ista scilicet. Ab adventu domini usque ad Epiphaniam non tamen ante octavam eius et a Pascha usque ad octavam pasche et tribus diebus letanie minoris ante ascensionem domini usque ad octavam pentecostes.

Item de actu conjugali nota. quod quandoque fit ubi est manifestum mortale scilicet cum fit ex vas debitum vel etiam cum fit in ira vas debitum tamen eo modo ut non suscipiat semen. ad evitandam plerumque gratia deorum. Vel cum ex actibus vel tactibus impudicis sequitur pollutio in altero ipsorum. Vel cum exercens actum conjugalem appetitum habet deliberatum ad alium vel aliam. Vel si ita inordinato affectu fertur ad actum conjugalem quod etiam si non esset uxor sua vel maritus et adhuc ageret opere carnale cum illa vel illo. Difficile tamen est hoc discernere. Vel si cum alter alteri exigenti de negat debitum sine causa legitima. propter quod exigens. in continentiam incurrit vel aliud scandalum.

Esset autē cā legitīa ad denegādū debitū . si timēt
p̄bilitē nōbile nocumētū p̄sone ul' suigis . ul' p
lis in vtero . **Vel** qz ex adulterio omissio amisit ut
petēdi ul' eē si in loco sacro petēt ul' eciā in publico
qz eēt p̄tra debitā honestatē . **Nō** autē ē legitīa cā
denegādi . dies ieiunioꝝ solēpnitatū p̄ ira admittē
Qñ qz eē fit act⁹ suigalis vbi dubiū ē . an sit mor
tale ul' vtiāle scz qñ suat vas debitū sed mod⁹ in
debit⁹ qz puta si lateraliē . ul' si ex pte posteriori ac
cedat vir ad vas debitū . ul' mulier sup̄grediat u
rū . In q̄b modis ⁊ p̄cipue ī vltimo . dicūt aliq̄ esse
mōzle de se . **Alij** vero ut **Tho . ⁊ Al .** dicūt q̄ n̄ sit
mōzle de se . **Sz** potest eē signū mōzle oꝝcupiscencie
n̄ p̄ h̄ impediē grācō . ⁊ si nō ita apte p̄cureē . **Vñ**
in h̄ noli p̄cipitare sētenciā . n̄ denegare absolucōz
in h̄ mōi p̄seuerāti . s; detesteris ⁊ p̄hibeas quātū
potes **Qñ** at̄ fiēt p̄ l' sc̄do mō . ⁊ h̄ p̄pter periclm
abozl⁹ forte eēt sine p̄ccō . **Dubiū** ē eciā an sit mor
tale . cū fit tpe mēstruoꝝ . ⁊ p̄cipue in exigēte . sciē
te talē defectum . qd̄ quidē ponunt esse mortale . p̄ci
pue quando est quasi stinu⁹ sc̄dm̄ p̄suetudinem ut
mensatim . **Alij** tamen contrarium dicunt vt . **Pe .**
de . pal . **Et** h̄c opinio communioꝝ est . **Vnde** eciā
propter hoc non denegas absolucionem sed p̄prohi
beas quantum potes de exactiōe et exactam ammo
neas vt non assēnciat exigenti . nisi tamen ex hoc
de incontinēcia ipsius timeret .

Dubiū eē ē de exigēte debitū a viuge pmanēte in:
adulterio siue occulto siue maifesto. qđ ipse nouit.
Hoc tñ quid dicūt esse mōrle in ipō exigēte qz fa
cit s̄ s̄sticōz ecclie vt nō **Hugu. xxij. q. 1.** **S**i
quis vxorē Et hoc firmaē in sūma pifana **S**ed in
sūma s̄fesso. **¶ Ad.** in rosario mitgāt hūc rigorez
excipiētes casū illū viz cū exigēs h̄ facēt ad puidē
dū inq̄tinēcie sue. **S; pe. de. pal.** mltomagis mitg
gat dēm rigorem viz cum non sperat ex h̄ emen
dacio pmanētis in adulterio s̄z potius deterioracio
non peccat exigens saltem mortaliter **Q**uādoq;
eciā exerceēt actus viugalis vbi fit veniale cū viz
exerceēt seruato debito vase & modo. tñ principalī
ter fit intencione delectaciōis s̄sequende. ita tamen
qđ s̄sistat intencio itra limites matrimonij. **V**el
cum exerceēt actus h̄ modi viugalis ppter samita:
tem corporalem solū. quia a dhunc finem n̄ ordinas
tū est. veniale tam̄ puto. **V**el si in solempnitatibus
& dieb; ieiunioz exegit debitum. aliq̄ ifirmitate
scz scupiscencie ductus. sine s̄temptu sacri tempis
vel eccl̄iastice exhortacionis. **V**eniale ē fm. **Tho.**
& Ray. **S**ed reddens debitum nō peccat. cū timet
de inq̄tinencia vel scandalo coniugis peccaret aut
si negaret oīno. **I**tē tpe p̄gnacōis exigēte veniale ē
& si n̄ ē picl̄m abozs̄ reddē nō ē p̄ccm **I**tē añ puri
ficacō; p̄ ptū exigere seruātis tñ alijs debitis cir:
cūstancijs non est mortale vt videtur.

Secundū Guillm. Exigē vlt reddē debitū ante huius
gressū ecclie post ptū nō vidz peccatū. Et possunt
mulieres intrare eccliam añ. xl. diē sine peccato In
quo tñ seruāda est cōsuetudo p̄rie si fieri potest Itē
ad impudiciē qui ibi exercēt ptinētes ad delecta
taciō; opis seu exerciciū illi⁹ excepto tñ ope. ut in
taciō; osculis. ⁊ alijs h⁹ modi inordinatis q̄it sūt
venialia. q̄uis tanta posset esse inordinaciō q̄ fiēt
mortale. **Q**uāq; etiā exercēt ad q̄iugal sine pec
cato aliquo cū vix. fit causa plis q̄cipiēde vel etiā
causa reddēdi debitū seruatis tñ alijs debitis cir
cūstancijs. Tenet autem exactus et debz reddere
debitū ⁊ p̄cipue vir vxori. nō solum exp̄sse peten
ti. sed etiā p̄ signa ul̄ circūlocuciōes. nec debz vir
vxorem auertē ne petat p̄pter periculū. Etia;
fit hui⁹ modi actus sine peccato cum fit causa form
cacōis vitande in se uel in cōiuge. **C**irca p̄dicta
aut sic formā interrogaciones. **S**i vix vsus ē ma
trimonio. extra vas debitū. **S**i aliqd̄ fecit ad eu
tandum gn̄aciō; **S**i vsus est modo indebito. licz
in vase ap̄rio ⁊ q̄o. **S**i vtendo m̄rimoio habuit
intencionem ad aliū uel aliam. **S**i tpe mensruo
rum exegit vel reddidit. **S**i tpe pregnacionis
⁊ p̄cipue p̄ partū. vel añ purificaciō; post ptum
exegit debitū. **S**i exegit vel reddidit a p̄manē
te in adulterio. **S**i p̄ncipaliter causa delectaciōis
exegit. vel alia ⁊ qua. **E**t circa h⁹ mōi iudiciū ē

de peccato mortali vel veniali secundum predicta d
quibus tamē pleni⁹ habes in summis. Si petenti
omnino denegavit debitum Si p̄ter actū coniugij
per tactus. oscula. seu alia. secuta est pollucio Si
contraxit m̄rimonium existens exp̄catus maiori
exp̄cacione q̄ peccauit mortaliē. & p̄cipue si sciuit
se fore exp̄cātū. & hoc quia p̄cipauit indims. s. sa
cramētis cū exp̄cacione maiori. Idē vidē de minori
si eam nouit. quia sepat a suscepcione sacramento
rum & m̄rimonium est sacramētū ergo zc Si
existens in mōzli cōtraxit m̄rimonū uidet mortale
quia sacramētum suscipit in mōzli sciē. p̄cipue
aut si sit factum per verba de p̄senti. quia ibi est ef
fencia sacramenti. ¶ Si p̄traxit cum aliq̄ de futu
ro. vel de p̄nti per verba. nō intendēs illum v̄ illā
h̄re in coniugem. s; tantum carnalem copulaz extoz
quere mortaliter peccauit. Et quāuis regulariter
non fit ibi m̄rimonium cogendus tamen est in fo
ro conscie illam ducē uel aliē illi satisfacere. maxie
si secuta est copula carnalis In quo tamen casu ec
clesia iudicaret matrimonium si veniret ad forum
p̄tenciosum. nam ipsa iudicat de manifestis nō de oc
cultis & tenetur obedire ecclesie. ¶ Si vir non p̄
uidit vxori & familie in necessarijs non tamen sup
fluis ¶ Si nimis exasperauit vxorez dictis ul̄ fac
tis. ¶ Si zelotipus & nimis suspiciosus fuit cōtra
eam. v̄ n̄s r̄missus i custodia ei⁹.

Si vxor inobediēs ⁊ stercioſa ac ſui ſenſ⁹ erga virum fuit. **S**i nimis inculta ⁊ negligens fuit circa gubernacionē domus. **S**i irzeuerēs ⁊ diſcola fuit ad ſoceros ⁊ cognatos. **S**i dedit de r̄ibus viri parētibus uel paupibus plus quam debuit. **S**i dedit licenciam viro eundi ad alias cum p̄gnatur quod eſt mortale. **S**i non vult ſequi vx̄ transferentem domicilium ad quod tenet. niſi velle eam trahere ad peccatum. aut dubitaret de morte ſua aut ſi eſſet vagabundus. **S**i vterq; eciaꝫ ſi lios nō educavit i t̄iore dei ⁊ obediencia mandato rum eius ad quod tenent.

Interrogaciones ad principes ⁊ retores.

Capitulum 31.

Quæ circa principes ⁊ retores ſeculares ſic poſſunt formari interrogaciones pro vt videbit̄ expedire ſecundū ꝑditionem perſone. Et primo ſi videlicet per vſurpaciones iniuſtas ⁊ non iuſto titulo obtinuit dignitatem regimen vel dñium ciuitatis vel caſtri quia mortaliter peccauit ⁊ ſemp̄ i iſto peccato manet dum tenet huiusmodi vſurpacionem niſi poſtmodū titulum iuſtificauit nec ibi ante iuſtum titulum poteſt exercere iudiciꝫ a ſine peccato. **S**i ambicioſ⁹ fuit ad dignitates ⁊ regimen nimis aspirans ⁊ ſi intendit negligere iuſticiam ad querendum amicos vt ſic permanes ac in domino quia mortaliter peccauit.

Si platis ecclasticis vlt alijs maioribus suis non
fuit obediens. ⁊ amonicoes ⁊ correpcōes ab eis fac
tas nō sustinuit paciē. aut si eos stēpsit qz peccar
uit mōzlit **S**i s̄mā; exp̄icacōis vlt mēdiā non
curauit aut sic ligat⁹. diuini se ingressit qd̄ ē mor
tale **S**i pp̄e crimē ei⁹ ciuitates sūt mēdicte qd̄
ē sibi ad magnū iudiciū **S**i phibuit laicos qz n̄
venderēt clericis neqz coquerent eis. ex eo qz non
habet ex eis quod vult **S**i p̄opter exp̄icacō; in
se latam iudices vlt adiones aut ministros graua
uit quia ultra mortale exp̄icatus ē **S**i de factis
ecclasticarum p̄sonarum ad eum non p̄tinētib⁹ se
interomisit vt trahendo eos ad suum iudiciū. et
h⁹ modi. quia mortaliter peccauit ⁊ exp̄icat⁹ ē **E**t
si cepit aut capē fecit vlt incarcerare clericos aut
religiosos eciā delinq̄tes. est exp̄icatus. si non
habuit p̄ius licenciam a prelato suo **S**i electō
nem alicui⁹ impedierit maliciose. vel per violenciā
aliquem intrusit. vel si grauauit aliquod monaste
rium vel collegium eo qz nolebant eligere illum.
p̄ quo rogabat quia vltra mortale exp̄icatus est.
Si iusp̄onat⁹ eccliarū de nouo sibi vsurpauit
vel bona vacantium eccliarum aut monasteriorum
qz vltra mortale exp̄icatus ē **S**i imposuit col
lectā aut talia vel exactiones clericis ⁊ alijs perso
nis ecclasticis sine licencia pape quia si post moni
tionem non desistit est excommunicatus.

Si fecit statuta uel leges sine libertate ecclesie. uel iniuriam
dixit sine illa. uel dedit consilium ad huiusmodi. uel non
remouit cum potuit quia ultra modum exsiccat est.

Si noua pedagagia uel iudicia instituit. non
habens potestatem a principe super hoc. Vel si antiqua
pedagagia seu theolonea augmentauit. excommunicatus
est. **S**i si hoc fecit cum licencia principis et causa ra-

tionabili non est peccatum. **S**i non tenuit stratas
uel uiam publicam securam a predonibus et latronibus
ut debuit. quia peccauit mortaliter et tenet ad restitu-

tionem dampnorum inde secutorum. **S**i a clericis
aut religiosis theoloneum aut gabellam accepit pro
hijs que deferunt non tamen causa negociacionis
quia peccat grauiter et exsiccat est. quous aliqui uel

Jo. al. hanc non admittunt quia non recepta. et papa
scit et tollit. primo hoc facit interris suis.

Si publicos usurarios et alienigenas et non inde
oriundos sed in terris suis. ad exercendum fenus in ci-
uitatibus suis admittit. uel admissos si infra certum
tempus non expellit excommunicatus est. et hoc si fuerit
persona ecclesiastica habens dominium temporale.

Si uero fuerit princeps secularis exsicandus est
extra de usu. li. vi. Non tamen Episcopi et superiores in-

currunt sed alij. **S**i nauigantes in districtu suo
depredatus est uel de predari fecit uel hoc factum
nomine suo ratum habuit. quia ut pirata excom-
municatus est excommunicatione papali.

Si nauigātes expoliavit vel res eorū ad port⁹
terzarum suarū a maridelatas sibi appropriavit . qd̄ ē
rapina ⁊ scdm̄ aliquos sūt exomūcati **S**i incē
dia fecit vel fieri fecit vel effregit ecclesias vel lo
ca religiosa . quia exomūcat⁹ est ⁊ postquam fu
erit de nunciat⁹ spectat ad papam absolucio eius
Si immunitatez ecclesiarum violavit . puta qz
fecit cape homines propter debita vel eciam male
ficia aut aliam quamcumque causam in ecclesia v^l
locis p̄uilegiatis quia sacrilegium commisit qd̄ est
mōrle . ⁊ p̄t̄ exp̄icari **S**i expoliavit eccl̄ias v^l p̄
sonas eccl̄iasticas quod multi trān̄ faciunt aut p̄
uilegia eorū violavit mōrlic̄ peccavit . **S**i fecit
r̄psalias ⁊ fecit fieri ā ab ātiq̄ osuetas extēdi s̄ p̄so
nas eccl̄iasticas . est exomūcat⁹ n̄ ruocauerit in
fra mensem ⁊ satisfecit de iniuria ⁊ damno **E**t si
pignozantis . li . vj . **V**erum aut̄ liceat facē r̄psalias
cōtra laicos vide ī tertia pte sūme . g . c . i . **S**i
ad ecclesias in quibz patronus fuit ydoneos non r̄
p̄sentavit s̄z ineptos . vt ydeotas vel concubinaris
os vel alios malos presentavit vel subditos suos
eccl̄iarum p̄onos tales eligere aut p̄sentāe suavit
quia peccavit mortaliter **S**i recepit pecuniam
vt p̄sentaret aliquē cū esset p̄onus vel ut suppli
caret pape vel Ep̄o . qz beneficium alicui p̄ferat . qz
s̄ymoniaz omisit . vel eciaz absqz pecunia si porrext
preces p̄oin digno . quia mortale est ⁊ s̄ymonia .

Si fuit fautor & defensor heticorum aut etiam scismaticorum quia mortaliter peccauit & est excommunicatus. **S**i impediuit uolentes recurrere ad forum ecclesiasticum super causa que ad tale forum pertinet ne seque coram ecclesiastico iudice tractare agerent. vel ad hoc daret consilium auxilium uel fauorem quia excommunicatus est ut ex. de imm. ecc. c. qm li. vj. **S**i bellum suscipit iniustum uel adiutor fuit iniuste bellantis quia omnia mala que in sequuntur tenent restituere & hoc uerum non ad uiuandum & huiusmodi tenent illi qui homini bellum instituit. ut puta quia est miles aut uasallus et. **T**alis etiam adiuuans cum est dubium si bellum sit iustum uel iniustum excusatur ut. xxij. q. j. **Q**uid culpatur. non autem excusatur de peccato si sciret bellum iniustum. **S**i consuluit existens in officio communitatis quod assumatur iniustum bellum. ad omnia mala & dampna inde secuta tenetur. nisi forte proponeretur materia in consilio falsa. modo tamen & forma ac si esset iusta tunc enim hoc ignorantes uidentur excusari. **D**e materia belli & quomodo dicatur iustum uel iniustum uide in summa in tertia parte titulo secundo. **S**i indiscretos & tyrannos officiales fecit seu proposuit terris suis quia tenetur de dampnis & malis eorum si sciebat eos tales esse. **S**ecus si nesciebat. **E**t tunc quamcito percepit eos tales esse. remoueat eos. quia alias peccaret ut prescriptum est. **S**i iniustas exactiones & collectas fecit quia rapinam fecit.

Et que collede dicantur iniuste ⁊ quomodo debeat
satisfacere. vide in tercia pte sūme. ti. 2. c. 1. **S**i
posuit iudeos in officijs publicis quia phibentur.
ut. i. 1. q. 2. **S**i ea que sūt cōitatis appropriavit
sibi ut silvas campos ⁊ huiusmodi quia mortale est
⁊ tenet restituere **S**i liberos homines in seruos
subiecit. nā xpiani non possunt redigi in seruitu
tem ratione belli vel etiam capti non possunt licite
emi in seruos vel empti vendi. **S**ed infideles bene
in seruitute; redigunt ac emi ⁊ vendi possunt cap
ti tamen in bello iusto. **Q**ui si postea efficiant xpiani
non tamen ex hoc liberant acaptiuitate ul' serui
tute q̄ius tñ piū sit tūc eos liberos facere **S**i
a decedentibus sine filijs accipit bona illor. n̄ pmittit
ens de eis testari vel legari ad placitum nisi patri
a illa talem haberet psuetudinem tempe cuius in
riūm non esset memoria hominū **S**i nimis vindi
catus fuit **S**i homicidia mutilaciones. incā
ceraciones vulnera ⁊ huiusmodi seua sine iusticia
vel etiam cum iusticia ⁊ ex odio vel ob vindictam
fecit procurauit. vel facere permisit quia in hoc gra
uia mortalia sunt **S**i torneamēta aut duella fe
cit fieri. vel ludos aut spectacula periculosa anime
vel corpi ut proicere lapides ad muicem vel si ali
as representaciones epitudinū fieri fecit aut pmittit.
vel si huiusmodi nō phibuit cū tamen potuit si
ne grau scandolo. qz mōrtlic peccauit di. 82. erozi

Si leges statuit quas non potuit ut nō debuit
quia inique erant. quia mortale ē **S**i nimis du
rus fuit ad dispensandum vel parcendum in qui
bus potuit ut econcrario si nimis facilis ad parcē
dū delinquentibus fuit in iudiciū iusticie et cōis
utilitatis **S**i feoda vasallis suis absque iusticia
denegavit vel seruitium indebitum ab eis exegit
aut fidem non seruavit **S**i ipse exns vasallus al
terius non fuit fidelis domino suo ut debuit sicut quod
in iuramento fidelitatis exprimitur vel obsequiū de
bitum non prestavit vel iniuriam aliquā fecit dño scz
alienando plerodum aut diminuendo a aliquid huius
mōi quod mortale est et tenet de dampnis. **S**i tute
la; alicui sibi promissam nō fideliter egit ut de boīs
illius sumpsit vel dissipavit. quia mōle est et tenet
de dampnis omnibus **S**i in terris sue iurisdictō
nis sustinuit iniustas mensuras aut iniusta pondera
dera aut iniusta precia rerū uenaliū scienter quia
mortale est et tenet de dampnis. si tñ pmode
obuiare potuisset huius mōi Similit peccat si indu
cit vel sustinet malas consuetudines aut corruptelas
Si tolerauit publicos usurarios propter hoc rē
cipiens ab eis certam quantitatem uel summam pecu
narū annuatim. vel ob aliam causam. quod mōle est
et tenet ad restitutionē illius sic accepti. non tam
usurario sed creditoribus eius a quibus sunt usi
re accepte et extorte secundum Tho.

Si aliqđ castꝝ vñ dominiũ aut aliã rē in pign^o
habuit ⁊ fruct^o illius nō ꝑputauit in sortem. quia
usura est **E**t sic vlteri^o hic interzogandum est de
alijs speciebus vsure si viz in aliquo offendit vel
ꝑticeps fuit de quibus sup̄ in ꝑma ꝑte. c. de vsura

Si penas l̄ emendas in pecuniam ꝑꝑter cupi
ditateꝝ vel odium vel ꝑꝑter correꝑcionem delin
quendum accepit ul̄ vltra debitum extorsit. vel pe
nas corporales uel mortis in pecuniarias ꝑꝑter
auariciã ꝑtra iusticiã ꝑmutauit. quia mōꝛle ē.

Si ꝑꝑmisit interis suis latrones inualescere
vñ maliciose eisdem fauens fuit aut ex auariciã no
lens expedire ad tutandum patriam quia mortale
est ⁊ tenetur de dampnis factis. si commode obui
are poterit **S**i iusticiã vendidit uel munera
miquē accepit scꝝ ꝑꝑo ãministracione iusticie vel a
lias iniusticias fecit vel fieri fecit in iudicando qꝛ
mortale est **S**i fidem ꝑmissam violauit eciam ã
imico nisi ꝑꝑius ipse violasset. quia mortale est.

Si treugas non seruauit ⁊ si obsides suos non
liberauit quia mortale est. **S**i viduas et pupil
los contra ꝑꝑressores suos non deffendit. **S**i
nimis sumptuosus et curiosus fuit in vestitu ⁊ ap
paratu ciuozum et equozum familie cum cambus.
aibus. edificijs et conuiujs. nam quandoque vt
hui^o modi valeant facere. emūgunt subditos sibi
ꝑꝑos. vsque ad saꝑnem eoz. faciētes mlt̄a iniusta

Si fecit edificare domos suas vel agros aut vineas arare et in eis laborare. aut ligna appoztari et filia p subditos suos. et eis non soluit plene de labore suo nisi subditi ad hoc debite teneant. vel si in diebus festiuis fecit p se laborare. quia moerle e. qd tñ mlti faciunt nec subditi tenent i hoc obedire. **S**i nimis se occupauit in venacionibus et aucupijs vel quod peius est subditos suos in hoc modi grauauit. eos ad hoc inducens et quod pessimum est si hoc fit i diebus festiuis. maxime non prius audita missa. propter quod omnes peccant mortaliter et ipse est reus omnium. **S**i propter discursus et huiusmodi destruxit segetes aliorum quia tenent de dampnis et si permittit accipi de feno aut blado suorum subditorum. propter equos suos non petita et obtenta licencia. quia tenetur de dampno. Idem de quibuscumque fructibus. **S**i histriombus superflue dedit vel mimos turpia representantes in curia nutrit. vel concubinas aut meretrices aut ludentes ad aleas in curia tenuit. que omnia sunt dampnabilia. **S**i de honestate familie sue non curauit. sed inhoneste se habentes cum feminis aut masculis in curia sua retinuit nec correxit cum posset quia peccauit mortaliter. **S**i vero homo princeps est iugat. **I**nteroga vltra premissa de hijs que habent in. c. xx. precedenti. par videat expedire.

Capitulum. 32.

Circa iudices ut quancūq; habentes auctoritatez
vel iurisdictionem ordinariāz vel delegatā aut aliā

S i uir iurisdictionē aut potētez suā accept
simoīace aut usurpatue q; hmoi ptās n̄
dat auctoritatē iudicādi. Vñ talis q̄ciens
iudicāet peccāet mōzliē. Si excessit fines
mādati siue potētis sue. q; mōzle ē ⁊ hoc si scienter
aut ex ignozācia crassa. Si timore. cupiditate. odio
l' amore. aut aliqua alia iniqua causa tulit iniquā
s̄mā aduertenter q; mortale est ⁊ tenet ad om̄e
interesse pti lese. ⁊ hoc si ille p quo lata est illa sē
tēcia iniqua nō potest vel nō vult satisfacere. quia
ante omnia ille tenere ē fm Ray. Si p ignozan
ciam crassam tulit iniquā s̄mā in iudicō aīme qz
tenet reuōre zc et peccat mortaliē vt dic̄ Ray. des
buit em̄ se scire insufficientem ⁊ nō iudicare. Si
p negligēciāz quia sufficiens erat. ⁊ si laborasset
ad legendum ⁊ inquirendum inuenisset veritatem
sed quia hoc neglexit agē tenetur vt pri^o. Oditi^o
tamen agitur cum eo qui p ignozandiam quaz cū
eo qui ex malicia. ⁊ habet locū i iudice ordinario
nō in delegato. Si delegatus iudex iudicauit
bona fide ⁊ de consilio discretorum vel peritorū tulit
iniquā s̄mā. non videt peccare aut teneri ad resti
tucōz lesō. tū qz nccitate obediēcie iudicauit. tū qz
ex certa scia delegantis sumpt^o ē. cū esset ignas
rus iuris. quia videbatur bonus vir.

Istud tñ verū est. nisi in inquirendo consilium fuisset
negligens. aut culpabilis quia tunc peccaret & tenere
ad restitutionem **hxc. Guilb.** ¶ Si assessor inducit
iudicem ad ferendum iniquam sententiam. excusat
quidem iudex si simplex est ut predictum. cum tñ habet bonam
notitiam sciam credens scilicet sententiam iustam. & cum non fuerit in
culpa eligendo assessorem iustum & bone fame ac sufficientem
ceteris; Sed assessor ille mortaliter peccat. et ad restitutionem
leso tenetur. siue dolose siue ignoranter inducit
iudicem ad iudicandum iniuste. **hxc. Ray.**

¶ Si iudex ignarus in iure secum assessorem ducit
qui scilicet non reputatur sufficiens sed iniquus. si de consilio
illius fert iniquam sententiam. licet eam credat
iustam. vterque mortaliter peccat. et tenetur qui scilicet
ad restitutionem in solidum. ¶ Si accepit pecuniam
in iudicio quod potest contingi quinque modis
& semper videtur mortale ¶ Primo si accepit ut
male iudicaret & contra iusticiam & tunc illam pecuniam
tenetur dare illi in cuius iniuriam lata est
sententia prima. questione prima iubemus. Secundo
si accepit ut bene iudicaret ¶ Tercio ut iudicaret et
daret sententiam ¶ Quarto ut non iudicaret cum deberet
iudicare ¶ Quinto ut non male iudicaret ¶ In hijs quinque
tuor casibus debet fieri restitutio illi qui leditur. **1. q. 1.** non
licet. **hxc. Ray.** Sed secundum Guilb. in foro conscientie potest
pauperibus erogare sic alia turpia lucra & de consilio
¶ Si nullo modo Iudex vult ferre sententiam cui deberet.

et propter hoc quis perdit ius suum mortale est ⁊
tenetur illi restituere. lris estimacionē hęc Ray
23. q. 1. administratores ¶ Si iudex accepit aliqd
a pauperib⁹ quia nlla ab eis xēnia rcipe d3 Ubi no
ta quod ordinari⁹ iudex nichil potest accipere ne
q̄ eciam expēsas nisi moderata xēnia oblata ut el
culentum vel poculentū non tamen secundum ea
plus vel minus iudicare debet. di. 21. de eulogijs
Delegatus tamē bene potest recipere expēsas mo
deratas ⁊ hoc quando est pauper vel quando opoz
tet eum exire uel extra domiciliū suū equitare
aut ambulare p̄o examinacione cause vel eciam
p̄ assessore scōm glo. ¶ Si autē p̄pa cāz alicui dele
gatur. non videt̄ q̄ aliqd posset petere nec eciaz ex
pēsas si sibi sua sufficiūt nisi oporteret exire ⁊ fa
cere expēsas maiores solito. hęc Ray ⁊ guil.
¶ Si iudex ecclīasticus ordinarius vel delegatus
cōtra cōsciam ⁊ iusticiam i grau amē alteri⁹ par
cium i iudicio quequam fecit p̄ grāz vel per sorte
puta per pecuniaz incurrit suspēsiōnē ab executōe
officij p̄ aliuū p̄dempnand⁹ ad estimacionem lris
de qua vide in Sūme. pte. 2. ¶ Si iudex ecclīas
ticus s̄mas excommunicaciōis suspēsiōis ut in edicti
defacili fulminauit aut sine monidone p̄missa. vel
sine scriptis vel alijs contra ordinē iuris. quia gra
uiter peccat de hoc habes in. 2. parte summe ¶ Si
iudex quicumq̄ dilaciones aliq̄s fecit contra ius

Si ordinē iudicarium non seruauit **S**i alteram partem extra iusticiam in aliquo grauauit **S**i reo fecit questiones seu inquisitiones ad quas respondere non tenebatur **S**i appellationes legitimas non admisit **S**i dolose locum appellandi dedit. **S**i post appellationem legitimam nichilominus in causa processit **S**i in dubijs magis proos non consuluit **S**i allegaciones friuolas admisit. **S**i pauperibus viduis orphans et huiusmodi non subuenit et non prouidit in aduocatione In quolibet horum videtur esse mortale cum sciens deliquit. **N**ō quod quod fingit fraudulenter casum aliquem pro quo aliquis iudex vadat vel mittat ad aliquam mulierem pro testimonio est explicat^o extra de Ju. mulieres. li. vi **S**i iudex illicite relaxauit penam debitam reo quod fit explicit^o **P**rimo quia non erat supremus iudex id est princeps nec ei publica potestas est plenarie commissa sed ut iudicet secundum leges constitutas ciuitatis. **S**ecundo si habet plenariam potestatem is tamen qui passus est iniuriam non assentit sibi remitti sed vult puniri. **T**ercio et si habet potestatem plenariam et lesus vult remittere tamen non subest causa utilitatis rei publice sed nociue scilicet pariens incentiuum delinquendi h^c Tho. In quolibet horum peccat mortaliter **S**i penam debitam auxit vel minuit cum non possit vel non deberet **Q**uando autem possit vel non vide in 3. parte summe. ti. 3. c. **S**i etiam mutari possit.

Si iudicauit in iudicio candentis ferrui duelli
et hmoi qz mozele e de hoc vide in .3. pte. su. ti. 1. c. 3

Si iudicauit fm allegata et pbata cōdemnat
quem nouit innocentē. Qui tamen vtrum peccet
l n et quo vide i .3. pte. su. ti. 1. c. 3 **S**i minister iu
dici existens execut⁹ est iniustam sen tenciam nā
si p certo scit innocentē non excusatur a peccato
hxc **Rap.** Secus si dubitat quia tunc excusatur
ppter obedienciam hxc **Tho.** **D**e ceteris pten
tis ad iudicium habes in .3. pte. ti. 3. p totū.

Circa advōtos. pcuratores. et nōrios.

Caplm. 33.

Circa advōtos pcuratores et notarios
tales formande sūt questiones et pmo. **S**i
viz posuit se ad aduocandū cum i iure p
hibeat et hoc sciē qz vidz peccare **P**ros
hibent aut infideles et exsicati maiori exsicacōne
et religiosi. nisi p suo monasterio et de licencia sui p
lati **C**lerici in sacris vel eciam in minoribus consti
tuti et beneficiati. qui tamen prohibentur aduocāe
in iudicio seculari nisi in causa propria vel p ecclia
sua vel p iunctis miserabilibus psonis. **S**unt et
alie psonē phibite de quibus hē. 3. q. 1. §. tria.
vbi inter alias est sodomita precipue notorius de
iure vel de facto **J**udex vel assessor eciam nō potest
esse aduocat⁹ n in causa i qua est iudex nec cleric⁹
pro extraneis contra ecclesiam suam hxc. **Rap.**

Si aduocat⁹ uel pcurator sciēter deffendit iustam causam peccat mortalitē. ⁊ tenet alteri pēu de omni damno inde habito. hxc Tho. nisi satisfaciat clientul⁹ qui pncipaliter tenet. si scit iusticiam qm scz obtinet uictoriam cause. **S**i ignoranter iniustam causam deffendit. ⁊ putans iustā. excusat⁹ fm modum quo ignorancia excusari potest fm. Tho. vnde si ex ignorancia crassa peccat mortalitē. **S**i in pncipio credebat iustam s; in pcessu cause uidz eaz iniustā dz deserē ⁊ nō ulter⁹ psequi alias em peccat. **E**t si obtinet uictoriaz cause tenet ad satisfactionem lesio non tñ dz eam pdere aduersario l' secreta sue cause reuelare ei s; in ducere cliētulū suū ad cedendum vel ad sponendum cum aduersario sine aduersarij dāno hxc Tho. Dū tamē cā ē dubia vsq ad finem. licet psequi eā sine peccō. hxc. Cui.
Si i aduōndo usus est idebito mō viz fm s; ap
Si produxit falsos testes vel produci fecit. vel corruptos. **S**i induxit falsas leges. **S**i alias probaciones falsas iuris vel facti. **S**i mentitur vel mentiri facit clientulum suum in iudicio. **S**i dilaciones nō necessarias querit in grauamen pēum. **S**i appellat sciēter extra iustam s; mō. In quolibet supdictorū casuū uidz mortale. **S**i nō fideliter causam fouet quantū iusticia suad; obmitēdo de s; tingentibus ex negligencia vel ignorancia notabili in quo posset esse mortale.

Si pecciter se habuit ut dicēdo suicia vlt̄ mimi
ū vociferādo. **S**i p̄didit aduſario ſuo ſecreta p̄
tis ſue. Et ſi p̄ p̄ditos mōs videt iuſtā cauſaz tēē
leſo de oī dāpno. hec Ray. ⁊ hoſti. **S**i aduōtus
nō adhibuit in cā iuſta paupeꝝ p̄ocimū ⁊ miſera
biliū p̄ſonaz. **N**ā ſi nouit talē cāz ⁊ ſcit talē p̄ ſe
nō poſſe iuuari. qz nō habet adſoluendū nec aliū ui
det velle talē adiuuare ⁊ q̄ ex hoc videt cāz illi⁹ iu
ſtā non poſſe p̄ſequi teneē gratis iuuare ſi poſteſt
alias enim peccaret mortaliter. ſm **Tho.** et **Ray**
Si immoderatū ſallariū accepit de ſua aduoca
tione. nā moderatā poſteſt petē aduocatus ⁊ iuriſ
conſultus vt dicit aug⁹. 12. que. 4. non ſane. **Q**uod
moderamen ſumit̄ ex q̄tuor ſc̄z quantitate cāe : la
boꝝ aduocandi. ſc̄ia ⁊ ſacundia aduocati. ⁊ p̄ſuetu
dine regionis. Et ſc̄dm hoc magis vel minus pōt
accipi ſc̄dm Ray vel cum ab inicio fecit padum.
vel ex poſt facto completo. ⁊ cā cōpleta. **S**ed ex q̄
cauſa eſt incepta nullum debet padum cum litigato
re fieri quem accepit in propriam fidem quia poſſz
eſſe occaſio magm̄ periculi. 3. q. 2. §. propterea
Item non licet pacifici de quota cum aduocato
puta deciā vel centefima. ſz de quanta licet. tam̄ mo
derate ſc̄dm iura De hac materia ple. habet̄ in. 3.
pte. ti. 2. **S**i iuriſperitus ex̄ns in cauſa quam
nouit inuſtam p̄ſuluit q̄o obtinereē mortaliter
peccaret. Et ſi vincit̄ ex p̄ſilio ſuo tēē leſo de dāno

Si exignorancia crassa male consuluit **S**i non consuluit pauperibus nō habētibus ad soluen dum **S**i nimis peccit procurator de hoc dicendum videtur sicut de aduocato **S**i procurator defēs dit scienter causam inuultaz **S**i non fideliter & sollicite iustam fouet **S**i pauperibus non prestis tit patrociniū **S**i nimis de salario peccit. De hys omnibus dicendum est sicut de aduocato prout su pius habetur **S**i notarius exis aduertentē falsat instrumentū quia peccat mortaliter & tenet de omni damno inde secuto. **S**i maliciose occultat iur iura aliorum seu instrumenta. & nō assignauit aut destruxit vel alijs dedit. aut alias fecit. cum illis sicut debuit. quia vltra mortale tenet de omni dāno. **S**i exignorācia notabili & negligēcia male notauit seu dictauit instrumenta ul' testamenta cū defectib⁹. vnde oriuntē litigia vel pōūt bō aliorū. quia peccat mōrtaliter & tenet de omni dāno. exis secuto leso **S**i fuit rogatus in testamentis eorū qui non fuerunt sui sensus scienter tanquam vsū rationis liberum habentium. & scripsit seu notauit quia mortale est & tenet legis de omni dāno **S**i i instrumentis suis non est vsus solempnitatibus legalibus vnde validantur contractus quia mōrtale est & tenetur de dampnis inde secutis **S**i fecit i instrumentum in fraudem vsurarum scienter. quia mortale est. & est periurus.

Si notarius ex officio salariatus sufficienter a
punitate accepit etiam ab alijs pro quibus scrip
sit litteras gradat. et huiusmodi. vel si non salaria
tus a punitate. accepit de consuetudine pro suo
labore ultra debitum et equitatem quia peccauit et
teneat restituere. **S**i diebus festiuis absque necessita
te. s; ex cupiditate fecit instrumenta vel copiauit
aut extendit scripturas cum possit differre quia ui
detur mortale. **S**i rogatus vel non dictauit vel
in scriptis redegit statuta contra ecclesiasticam li
bertatem quia mortaliter peccauit et est excoicatus.
Si notarius ex pns Epi p scribendis nois ordi
nandoz vlt litteris ordinaconu accepit pecuniaz
quia si salariatus ab Epi e simoniam pmissit si non
salaratus satis accipit vt de lucro participet ordi
natorum simonia est. de quo videtur plenius in se
cunda pte sume. t. j. c. hoc.

Circa magistros et doctores.

Caplm. 32.

T primo si docens publice in legibus vlt
pblica admittit in lectionem suam scient
religiosos aut pspiteros seculares vel
alios clericos non sacerdotes s; in dig
nitate constitutos. quia excommunicatus est. quem
cumque etiam predicatorum ad mittat aduertens
ter. simul cum scolariibus suis vt extra ne cleri. vlt
mo. se. se. immis. neg. c. super specula.

Ter docēs i quacuq; facultate eciā theologia .fi
ad mittit ad lectionē suā religiosū ex euntē de mo
nasterio cū hītu tñ ad audiendū sine licēcia prelati
sui sciēnt qz ē exp̄icat^o cū eo qz p̄cipauit in crimi
ne **T**er si cū licēcia p̄lati sin s; sine hītu talē recep
it ad lectionē. **S**i mgr̄ ul̄ scholaris exn̄i s; donoie
tradauit cū aliquo que dono iensi d̄ p̄ductioe ho
spicij irrequisitis inq̄litis n̄ tps p̄ductiois illi^o fur
erit elapsū . quā est exp̄icat^o . ex de loca . 7 . p̄duc . 7
hoc nō habz locū nisi in **S**onoma p̄pter speciale p̄
uilegiū illius ciuitatis **S**i quis ex pacto recep
tus est in canonicū ut scolas teneat . symoniac^o est
vnde 7 mōrle **S**; vacāte p̄benda potest ei ānecti h̄
on^o scz docendi licite . h̄c hosti . 7 **S**er . **S**i aliz
quid exigat̄ vel p̄mittat̄ p̄ licēcia docendi q̄z us
scdm̄ hosti . nō sit symonia tñ est p̄tra iura vnde et
mortale quod patet ex pena p̄ hoc imposta . qz
exactū restituit̄ . 7 debet exactores officijs 7 benefi
cijs spoliari extra de exact . c . 1 . scdm̄ **S**ap . **S**i
magister festū colendū de iure vel de p̄suetudine
non vult p̄cedere colendū nisi p̄ pecunia vel econ
tra non colendū p̄ pecunia symoniam p̄mittit scdm̄
Sap . **S**i magister habet beneficiū uel salariū
sufficiens p̄ docendo si exigit aliquid a scholarib; qz
symoniam p̄mittit p̄cipue a paupib; . quia vendit
doctrinā 7 tēc ad r̄stitucōz s̄m̄ hosti . 7 **S**ap **S**i
vero nō sufficit salariū suū s̄m̄ exigēcia; sui stat^o

potest exigē. si tamē sit idoneus in docendo alias nō
A paupibz eciā non debet exigē. oblata tñ potest
semp recipere. & multo magis si nullum ul̄ paucum
habet salariū quia tunc eciā potest exigē collectas
p̄ labore. **S**i magisteriū querit & recipit in peccato
& valde ignorans videt esse mortale p̄pter piculum
quod sequit̄. qz rōe magisterij dat̄ fides in quibz req̄
rit̄. ne nocumentū seq̄t̄ pximo ex malo consilio. & h̄
p̄cipue in theo. facultate. **E**t admittēs tales scien
ter ad magisteriū videt peccare mortalit̄. **S**i querit
gradū ul̄ magisteriū. non ad vtilitatez animarū
et dei honozē s; ad sui ostētacionē & vanū honozē
quod p̄tinet ad ambicōm & ideo de hoc vide sup̄ in c
de ambicione qm̄ mortale. & qm̄ veniale sit. **S**i tamē
querit exposicōem ul̄ diuicias & libertatē. h̄ totū
videt dāpnabile & p̄cipue ī religiosis. **S**i docuit
publice in theo. ex n̄s in mōzli notorio. peccat mort
talit̄. **S**i scias prohibitas legit̄ ul̄ didic
cit aut docuit. vt nigromanciā ul̄ artem notoriam.
et huiusmodi mortale est. **S**i notabiliē ignorās
posuit se ad docendū & errores notabiles docet qz
mortale est. **S**i non adhibuit diligenciam ad p̄
fectū scolariū in scia & moribus quātū debet faciēs
nimis vacacōes ul̄ non vtilia sed curiosa docēs uel
de moribus eo p̄ non curās nec cōpescens in quibz
potuit in huiusmodi notabil̄ negligēcia videt mortale.
Si iuramēta vniūsitatis nō impleuit qz mōle ē.

Si se iactauit de doctrina vel alijs detraxit pre-
ferendo se vel eis inuidit . aut sectas nutriuit in-
ter scolares . aut scolares alterius doctoris ad
se traxit iniuste . vel pompose indutus est . quia
mortale est . ⁊ hoc vide lacijs supra in . c . de super-
bia vbi tractatur de ambitione .

Circa scolares . Capitulum . 34 .

Si scolares non fuerunt obediētes doctori
b^o in quibus tenentur . **S**i fecerunt inē-
se rixas . **S**i minus aptum elegerunt
ex causa iniusta ad legendum . **S**i dimiserunt
ieiunia ecclesie . cum implere potuissent . vel misse
audicionē diebus festiuis . vel sacramēta . **S**i
tendit in disputatione contra veritatez scienter ne
uideatur succumbere . **S**i superbiuit ex scien-
tia . **S**i aliquem malum finez p^oposuit ex sua sci-
entia vt lucra iniusta . curiositates ⁊ huiusmodi .

Si fuit negligens in studendo . vel nimis prodigi-
gus in expendendo bona parentum sibi causa stus-
dij data vel missa uel etiam bona p^opria . **E**t alia
hic necessaria querat prout uidebitur expedire de
peccatis in . 1 . pte . 2 . ⁊ . 3 . **S**i nimis ardentem stu-
dium in libris gentiliū p^opter ornatum . min^o va-
cans studio vtili sibi quo ad salutem vt sacre scrips-
ture precipue quo ad religiosos . **V**el si studuit
in poetria p^opter materiā epem in qua delectat . ⁊ illud
est mortale di . 2 . A . **I**deo prohibet .

Circa medicos. **Capitulum. 36.**

Sposuit se ad predicandū in medicina sine
sufficiēti p̄cia q̄ si parū ul̄ nichil studuit
vidē mōzle q̄ exposuit se piculo occidendi
hoīes **S**i pit̄ & sufficiēs ex̄ns obmisit aliq̄ de
p̄tingētibz circ̄ infirmos q̄s h̄e in cura ex negligē-
cia quia si ex negligēcia nōbili vñ secutū ē maḡ
icōmodū infirmo ul̄ seq̄ potuit nō bñ se excusare
potest a mōzli **S**i vō pua negligēcia fuerit sc̄z
vbi nō ē piculū ut si nō sollicite visitauit ifirmos
& hui⁹ mōi veiale vidē **S**i dedit p̄siliū l̄ medici
nā p̄ salute corpis in piculo aīe sc̄z q̄d sit p̄cepta
v̄puta si p̄siliuit q̄ q̄s fornicē. ut euadat l̄ euitz
certas ifirmitates. v̄ si medicinā dat p̄gnanti ad
occidendū fetū eciaz p̄ p̄seruacōe m̄ris. vel si dat
potum inebriantem & hui⁹ mōi q̄ mōzle est & p̄hi-
betur hoc extra de pe. & re. c. cū infirmitas. **S**i
non seruauit p̄ceptū factū medicis sc̄z q̄ inducāt
infirmos q̄n̄ p̄mo ad eos vocantur ad faciendam
p̄fessionem quia sc̄dm̄ doc. est mōzle extra de pe. &
re. cū infirmitas. **S**i pauperes infirmos quos
ip̄e nouit non valentes soluere non visitauit gras-
tis. quia ad hoc teneē. & soluere eciam medicinas
illius si potest. alias em̄ mōzle ē di. 83. in principio
Si nimis largus fuit ad iudicandum debiles
ad frangendū ieiunia ecclesie absq̄ raciōabili cau-
sa quod frequēter faciunt nec est sine peccato.

Si etiā famis dissuaderēt ieiūia ecclie dicētes ea
eē nociēta. ⁊ hmōi. ⁊ sic ioucerēt ad frāgendū illa si
ne cā qz mōrle ē de pe. di. 1. noli. **S**i dedit medicinaz
dubiā mortificacōis l̄ sanacōis qz mōrle vidz ut d̄
pe. ⁊ re. **C**ū ifirmitas. dimittē pot̄ ifirmū ī māu
dei dz qz exponē piclo medicine. **D**e em̄gacōe et
detractiōe q̄s faciūt adiuicē medici ut frequē iēro
ga ut uidebit̄ ⁊ fm q̄ hēs. s. m. c. inuidia.

Circa aromatarios.

Caplm. 34

Si in sponēdis medicis n̄ posuit q̄ ordina
uit medic̄ cū forsan n̄ hnt. uel hnt ⁊ non
ita bō ut ē necē. **I**n q̄ etiāz offēdūt medici
n̄ faciētes añ se sponi. **N**ā si ex h̄ seq̄e graue picu
lū ifirmo. l̄ si n̄ opat̄ faitatē. quā feciss; si bñ illaz s;
posuss; ē mōrle ⁊ ī medico etiā si hoc dissimulat.

Si docēt v̄ vendūt ea q̄ pcurāt aborsū v̄ ali
ud ad inficiedū v̄ uēdēt hys venena q̄s credēt ab
ufuros. qz mōrle ē. **S**i sophicauit arōta qd̄ frequē
ē faciūt ponētes in eis vnū p̄ alio ut in electuarijs
infirōpis in speciebm̄ p̄fectionib; ⁊ alijs h̄ modi
facientes malas mixturas facientes non pura pro
puris. qz ultra peccatū mortale tenētur satisfacere

lelis seu erogare pauperibus cum in certi sūt. **D**e
nimio p̄cio rez v̄ p̄ uirys ⁊ mēdacys ⁊ dimi
nutis ponderib; que faciūt. **I**nterzoga put̄ habes
s. m. c. de auaricia. vbi tractatur de fraudulencia.

⁊ alijs vicys ibidem.

Circū mercatores. Cap. in. 38.

A Mercatore q̄rendū ē Si negociat⁹ est n̄
ppter aliquē finē honestū puta obsustēta-
cionē familie sue. v̄l s̄buencōz paupū vel
pulsionē eoz p ciuitate ⁊ h̄mōi ⁊ h̄ cū lucro mo-
derato S; negociat⁹ ē ppter auariciā ⁊ ad thesaurā-
dū sibi pecūias qđ est modice maxie si in hoc lucro
pstituit finē. ⁊ intēdit ad lucrū per vas ⁊ nephas
indifferentē. ¶ Si recordauit cū alijs mēcatoribus
qđ nō vendāt aliqz rē minori p̄cio qđ intē eos ē quē-
tū ut cogāt hoīes emē in caro foro qđ p̄cēm ē s̄m
hosti. ⁊ p̄bitū in legibz. ¶ Si misit n̄ solū arma.
⁊ ligna s; ec̄ quecūqz mēcimoīa alia ī alexandrinā
vel partes egipti ⁊ terras sarzacenozum soldano
subiectas quia excommunicatus est exsicacōe papali
si non habz licēciā a papa. Et nō qđ veneti gnali-
ter habēt talē licēciā. ¶ Si vendit merces pro
maiori p̄cio quaz valeant ex eo qđ non solum facit
ei terminū s; ec̄ a mutuat sibi aliam pecūiaz. quia
vsuram cōmittit. ¶ Si vendēdo mercācias suas
puta lanam vel pannos ⁊ recipiendo p̄ p̄cio alia
mercimonia. ut sericum ul̄ aromata ul̄ alia et illa
multo maiori p̄cio vendit quā si pecūiam recepisset
quia p̄cēm iniusticie est ⁊ mortale. nisi ille cui p̄-
us vendit suas ec̄iaz longe maiori p̄cio tradat
merces ipsius. quia sic possz vnus excessus recō-
pensare alium si sunt equales.

Si vedit ad terminū pl^o iusto p^ocio rōne dila
cōis Et de diuersis rebz cambioꝝ .i. varijs mōis
vsuraz & fraudulēcijs in q̄ntitate & q̄litate & sba
rez interzoga hic .put habes .s̄ .mi p̄ma pte .i. c. de
auaricia & ibi de vsurpacōe rei aliene & de vsura .

Si fraudauit uel fraudari fecit iusta pedagia
seu gabellas qz mortale est & teneē ad restitucōem
Sec^o de iustis vl̄ cū nō tenenē illa loca tuta a la
trombz p̄ dños locozum illoꝝ **S**i dedit falsas
monetas vl̄ diminutas scienter pro bonis vel eas
diminuit qz peccatum ē . & teneē ad restitucōz **S**e
c^o si accepit monetas valētes in loco pro eo quod
valent ibi & mittit illas ad locū vbi plus valent .

Si faciēs societatem cū alijs mercatoribus nō
fidelitez se habuit aliqua lucra occulta sibi retinēs
quia teneē ad satisfaciendum nisi certus esset qz so
cī tantūdem occulte subtraxissent . **S**i fecit p
alijs securitates cum fraudibus . nam asscurare si
ne fraude merces per mare vel per terram & inde
querē emolimentū plu^s & minus s̄m quantitatem
periculi . non iud^o illicitum . cū cōstet alias de piclo
magno Asscuracio vero pecunie per modum satis
factiōnis vbi nullum est periculum & dāpnium non
est tutum quātū ad scienciā . Sec^o si ibi etiā est
piculū **S**i accepit pecuniam aliquam sub noīe
depositi respōdens ad racionē . 40 . 80 . pro centena
rio et cum illis pecunijs lucratur ipse mutuando

vel alijs illicitis tractibus ad rationem 10. procenten
tenario ⁊ huiusmodi duo mortalia ꝑmisit vnum in
accipiendo aliud in mutuando et tenetur de vsura
Si intromisit in Harocholis. Retrangolis.
Agalmis. que vocabula non declaro ob breuitateꝝ
sed de hijs vide in summa. li. 2. t. 1. c. **Q**uid malici
e fit de eis. Agalmmum dicitur cum quis gerit negotia
stipendiarioꝝ ⁊ suozum dominoꝝum laboras
pro eis cum mutuat eis pecunias cum expendant
recipientes incertum salarium quantum meretur
labor pro iustis causis. vnde pro non bellantibus in
iuste potest accipere ratione mutui nichil pl^o. alias
vsura est. **S**i vsus est mendacijs in emendo et
vendendo que solent esse talibus ab^o et pot^o. **E**t
de hijs interroga ut habes supra in prima parte in
locis suis in capitulo de auaricia **E**t quamdiu stant
in tali proposito vtendi videlicet mendacijs. peruu
rijs. et dolis et huiusmodi quando occurreret. sp
sunt in mortali **V**nde non sunt absoluendi nisi pri
us disponant se abstinere velle ab illis **S**i emit
res raptas ⁊ furtas per mare vel per terram de q
dic vt supra in prima pte in capitulo de auaricia.
vbi dicitur de rapina. **S**i emit vel vendit die
bus festiuis absque necessitate sed excupiditate ul
fecit rotaria libozum vel hoc fieri fecit per alios
subditos suos de quo vide supra in prima parte.
capitulo de tercio precepto.

Si fuit mediator qui dicitur sensalis in aliquo
locis precipue in Italia contractuum fraudulentos
rum scienter. quia mortale est et tenet ad restituci
onem leso in hoc. **S**i mediator fuit contractus
usurarij intendens utilitate usurarij. et ex sua ma
gis causa tanquam accipientis sub usura mortale videtur.
Et si ipse induceret ad mutuandum sub usura quod
alias non facere cogitasset iudetur teneri ad resti
tucionem. **S**i mediator existit in alijs contractibus
puta vendendi domos equos. aut alia animalia. et
male consulit alteri parciū in dampnum eius et uti
litatem sui et alterius. peccat mortaliter et tenetur
ad restitutionem leso. **S**i in matrimonijs strahendis
mediator existens. uti mendacis et huius
modi. in notabile dampnum strahendum. peccat mortaliter.
Circa mechanicos in genere.

Capitulum. 39.

Quia circa mechanicos etiam Inerogaciones fieri
de sunt Et primo in genere quantum ad omnes. **S**i
scilicet facit arte cum opus est cum peccato vel
ad peccatum mortale. ut facere taxillos. seruire usu
rarijs in usura. fiure militi in bello iniusto. In na
uigio piratarum in lenocinio et huiusmodi. quia
oportet quod ex toto omittat illam artem. quia alias
non esset absoluendus. **S**i artem facit cuius arti
ficii potest esse ad bonum vel ad malum ut facere gla
dios balistas. lanceas. venena et huiusmodi.

Nā si verifiter p̄t estimari q̄ velit a dmalū vsū
tūc nō p̄t facē vl̄ vendē facta ut viz p̄dicta in bel:
lo maifesto iusto desuāt **Hec?** si dubitat. **Si** ali
q̄ fecit q̄ sūt ad malū vsū q̄si sp̄ ut fucos facē & h̄
mōi qz peccat & debet ab illis desistē **Si** vtiē mē
dacijs. purijs dol. mal. mēsuris ul̄ ponderibz ā a
lijs fraudibz ī arte sua qz mōde ē **Si** diebz festi
uis laborauit d̄ h̄ dic ut s̄ ī p̄ma pte c. de. 3. p̄cep.
Si n̄ ieiunauit cū potuit. mod̄ ādo laborē dic sibi ē
ut sup̄. **Cicē mechaicos in Caplm. 20.**
sp̄ Et p̄mo circ̄ lamifices. mēroga.

I vendidit p̄nū laneū mī^o p̄ciosū p̄ maḡ
p̄cōso & s̄b vno p̄cō vl̄ vni^o t̄idure p̄ a
lia ul̄ habētez aliquē defectū tanq̄z nō h̄n
tez nil minuens p̄ciū pp̄t h̄ qz peccatum est & plus
uel minus sc̄dm sub & supra **Si** in festis fecit la
nam tondere sine nēcitate. vel si non plene soluit
laboratoribz & hui^o mōi quia in h̄ijs peccatū ē pl^o
uel min^o sc̄dm materiam. **Si** textoribus p̄mni
p̄cium sui laboris nō dedit in pecunia sed in rebz
diuersis. puta tritico aut blado aut in alijs rebus
maxime cum ille non indigeat tali re. sed oporteat
illam vendere pro minori p̄cio qm̄ lucratus est
si iuste solueretur. quia peccat & tenetur ad resti
tucionem nisi tamen prius a p̄ncipio sic conuene
rint q̄ daret d̄ huiusmodi pro p̄cio tali quia tūc
non uideē deceptio.

A tabernario ⁊ hospite.

S vendidit unā spēm vini p̄ alia ⁊ limphatū p̄ puro. v̄l ad clarificādū vinū ā ad colorē suū retinēdū ⁊ hmōi miscuit aliq̄ nociua corpibz vel si dedit plenas mēsuras ⁊ in tabna tenuit meretrices. ⁊ ribaldos ⁊ lufozes ad taxillos. ul̄ adu tēter dedit hys vinū q̄s vidit iebriari. peccauit ī q̄bz daz mōzliē ⁊ in quibzdā veīaliē ⁊ tenet de damis oībz nec dz absolui n̄ pponat ab hmōi desistē velle.

S vendidit carnes corruptas. **A** macellario. **S** tas p̄ bonis ⁊ recētibz qd̄ est mōzle v̄l vnaz spēs p̄ alia ut capnā p̄ mutonina ⁊ hmōi ā dimi nutū pōd̄ ut. xj. vncias p̄ libra qz peccauit moz liter ⁊ tenet de dampnis. **A** pistoze.

S fecit panem nimis porosū. ut sic ementes decipet v̄l fecit panē mīozis ponderis q̄z de beret. vel si accepit bonam farīnam alterius ad pi scandum panem. ⁊ cambiūit ponendo minus bonā loco illius. vel si mīscuit mīnuum de furfure. pec cauit mōzliē ⁊ tēt de dampnis.

A sartoze

S illud qd̄ restabat v̄l sup̄fuit de panno ⁊ se rico dato p̄ vestitu faciendo sibi retinuit. fur sando illud quia mortale est. maxime si sit quid notabile. nisi tamen ille diminue dedisset sibi mer cedem laboris. ⁊ illud capit tantum ad supplemens tum vel nisi in pacto esset concordatum.

¶ Si in noctibus & diebus sollemnitatibus sine magis
na necessitate laborat. vel si facit nouas inuencio-
nes vanitatum.

¶ Ab aurifabro.

¶ Si vendit & vtit aure alchimico p puro & vē
dit aux mī^o pur p mag^o puro qz mōzlie pec-
cat & tēē de dampno. **¶** Si emit calices sacros nō
sflatos p se ab ill^o qz nō nouit iustos & iusto titulo
eos possidē. qz phibet & g^o mortale. **¶** Similiter
¶ Si aliqua alia ornamēta ex auro ul argēto maxis-
me ad ecclesiastica pertinenca ad huiusmodi emit

¶ A cerdone.

¶ Si vendit vna^z spēm corci p alia mī^o bona pro
sotularib^z & alijs.

¶ Alōtore equoz.

¶ Si vendidit ferzū p calibe vl malum ferzū pro
bono. **¶** Si scienter equum locauit periculosum &
defectu osum & huiusmodi. quia vltra peccatū tene-
tur de dampnis leso Et sic discurre per singulas
artēs.

¶ Ab histrione.

¶ Si fecit repñeaciones aut iocos in verbis &
factis. turpia continentes vel si fecit hoc in
ecclesijs vl diuinis officijs vl tēporib^z in debitis.
quia peccatum est pl^o vl min^o fm sub & sup.

¶ Si citharisauit aut fistula **¶** Amūfico.

uit ad sgregaciōes illicitas. vel in ecclesia i
organis pulsauit ballatas vel choreas videē mōz-
le in pulsante & in hoc procurāte.

¶ Si hucorib^z ul collaboratorib^z i quocūqz artificio

Infidelit̄ coopati sūt .i. nō bono mō .ex
incuria ⁊ negligēcia vel nō tantū q̄ntum
omode potuerūt quia peccatū est .

Rusticis ⁊ agricol

Capl̄m .xj.

S Inō bene credidit saltē explicite articulos
fidei ⁊ alia misteria q̄ s̄nt solēpnitat̄ eccl̄ia
ut incarnacōz passionem ⁊ resurrectionez
⁊ sacramenta ecclesie ⁊ huiusmodi . **S**i nescit
orōnem dñicam scilicet pater noster . ⁊ symbolum
ap̄torum ⁊ decem p̄cepta . quia scire tenetur .
Si non bene seruauit festa ⁊ ieiunia ecclesie cum
tamē potuit ⁊ si nō audiuit missam ad minus die
bus festiuis . ⁊ si non ḡfessus est neque cōmūionez
recepit ad minus semel ināno quia ad illa teneruz
⁊ ergo peccauit mortalit̄ . **S**i tenuit proprios
filios ad baptismum v̄l confirmationem quod est
phibitū ⁊ ergo peccatū . **S**i mendacijs vsus ē
perurijs ⁊ blasphemijs v̄l ebrietatib⁹ . quia in om
nibus mortale est . **S**i ad meretrices accessit .
qd̄ aliqui ex ip̄is non credūt esse mortale . nec tam
excusat eos ignorancia . **S**i decimas non soluit
sc̄dm̄ vsuetudinez loci illius quia peccauit ⁊ tenet̄
satisfacere de p̄terito . si sibi nō remittitur v̄l q̄ree
vel etiam si oblaciones fm̄ vsuetudinem loci non
dedit . nisi eccl̄ā p̄spiter vel curat⁹ su⁹ sibi eas r̄mit
teret . **S**i exp̄icat⁹ nō curauit absolu s̄z ingessit
se dimis v̄l p̄tēpsit uitare exp̄icatos qz̄ mōale est .

Si nocumenta alijs fecit. per se vel per familiā suam vel animalia sua. que forsan per misit discurre per sata aliorū vel intrare prata aliorum ibi pascendo. vñ si mutauit terminos possessionum vñ arando addidit terzā vicini agro suo. **I**n hijs peccauit secundū quantitatem dampni quod fecit vel quod intendebat facere. ⁊ tenetur ad restitutionem illius. **S**i dolum omisit in agricultura vñ notabilem negligentiam in dampnum patrom vt non finando vñ culinando vñ seminando. aut fructus terre colligendo tpe debito ppter quod perierunt vel ager destructus aut desolatus est. **V**el nimis fatigando boues vel equos. vnde destruuntur et p̄cipue cum vsus est eis magis ad lucrum suum q̄ ad lucrum patrom. quia mortaliter peccauit ⁊ tenetur de dampno. **S**i tenens possessione; ad fictum male tractauit vel parciarū non respondit dominis de quātitate tota eis debita fingens se minus recolligisse. vel **S**i animalia tenens ad socidā non respondit ex integro de lana. caseo. vel fetib⁹ ⁊ huiusmodi. **I**n hijs peccatum est mortale vñ veniale secundum quantitatem damni. et tenetur ad satisfactionem. **S**i diebus festiuis laborauit p̄cipue tempore messis vel vindemie sine magna necessitate vel portauit ligna vel alia victualia dominis suis vehendo cum equis et plaustris ⁊ huiusmodi quia mortale videtur

Si vacauit uacatibz et choreis ludis. ut taber
nis et h^o mōi. et quō et q̄ndo **D**e gubnacōe famili
e s̄m p̄cepta dei et eccie interrogat **D**e supsticōi
bus et falsis op̄ionibz q̄ solēt habūdare in eis simili
ter interrogat diligēt s̄m qd̄ habes. s̄. i. p̄ma p̄te i. c.
de. j. p̄cep. d̄ votis implēdis l̄ n̄. et de alijs ḡnālībz
put vidz expedire. **A**pueris et puellis.

Interrogatī s̄t pueri. d̄ mēdacijs. d̄ purijs
d̄ votis q̄ nō tñ obligāt si ap̄ntibz irritāt
et cū fiūt añ ānos pub̄tatis. **D**e missa n̄ au
dita i festis. d̄ p̄fessioe et p̄ione s̄l̄ in āno f̄eda **D**e
ir̄uerētia ad p̄ntes. **D**e rixis qz si v̄bauit clericū c̄
fuēit doli capax. ē exp̄icat. **D**e furtis factis. **D**e
rebu p̄ntū l̄ mḡroꝝ suoꝝ seu ec̄ alioꝝ **D**e d̄radicōi
bus et turpibz v̄bis libent̄ auditis et dicitis. **D**e
p̄tumelijs adinuicē **D**e inuidia et alijs. put expe
dire uidebit̄ plus minus s̄m etatez et sensum et p̄
cipue de uicijis carnalibz cū masculis v̄l femellis l̄
p̄ se ip̄os p̄missis q̄ hodie habundāt in ipsis prop̄
malas societates. et quandoqz ex malis exemplis
pentum seu alioꝝ sub quozum regimie s̄unt. **S**ed
tamē huiusmōi cum magna cautela et a longe in
terrogenē ab ip̄is ne discant q̄ ignorabant **E**t m̄l
tomagis seruandum est hoc circa puellas **D**e om
nibus p̄didis si creduntur habuisse tunc vsum
racōnis iudicandum est de mortali vel veniali secū
dum regulas p̄ditas.

Circa clericos in cōi.

Auolibet clerico interrogari potest cū expedire videt. vt sequitur maxime cū persona est ignota. **S**i videlicet accepit aliquem ordinem per simoniam quia p hoc peccauit mortaliter et est suspensus & secūdu iura antiqua non potest ministrare in suscepto. vel ulterius pmoueri nisi prius per papam dispenseē quod est verū si fuit oscius simonie. quia si sit potest etiam p alium dispensari secum. alias enim sēz p peccaret mōzliē. nec excusat ignorācia iuris. lxx
Ray. **S**i recepit aliquē ordinē licet n̄ p simoniam tñ a simoniaco in ordine ul' dignitate. siue occulte siue manifeste. ē suspēs⁹ & indigz dispēlacōne a ppa. **S**ed dū ignorat factū. i. ipm eē simoniacū excusat a peccato exequendo officia sua s; cū certificatur nō potest exequi sine dispensacōe. **S**i suscepit aliquem ordinē a simoniaco in ordine cōferendo ul' in beneficio similiter est suspensus. **S**ecus tamē si simonia non est notoria. dum autem nescit ipse excusat modo pōictō. quando autē certificatur tunc indiget dispensacōe ppe alias em̄ nō posset exequi illum ordinē. **S**i recepit ordinē habens aliquam irregularitatem. puta quia fuit homicida. mutilator. illegitimus. et huiusmodi et h̄ absque dispensacione quia peccauit mortaliter nec potest exequi absque dispensacione.

Si recepit ordinē exsicat^o . suspēl^o . ul' mēdic
t^o qz peccauit mōzliē ⁊ nō hē executōz Idē si exi
stēs exsicat^o ul' interdic^o ut . s̄ et cū habēs ordi
nēm ministrat in illo utputa cātando euāgelium
eū sit diacon^o ⁊ hu^o modi q̄zdiu fuēit ī aliq̄ p̄dic
taz s̄maz qz similit̄ peccauit mōzliē ⁊ ē ir̄glaris
s̄m skap . nisi tñ ignozācia facti eū excusaret **S**i
recepit aliquem ordinē in peccato mōzli sciēter qz
peccauit mortaliter . Idē quociens exequit̄ officiū
alicui^o ordinis in mōzli p̄co ut accolitat^o . subdia
conat^o . diaconat^o ⁊c ul' aliud sacmētū solēpmē mi
nistrādo ut baptisādo p̄dicando ul' p̄fessionē audien
do ⁊ hu^o mōi . hxc . Tho . **S**i extitit public^o scu
binari^o ul' alias notari^o fornicator qz ē suspēl^o ab
execucōe officioz suoz p̄cipue celebracōe misse .
⁊ si exeq̄t sic suspēl^o efficit̄ ir̄regularis idigen^o di
spēsacōe p̄pali alias em̄ nō p̄t exeq̄ . hxc hosti **S**i
nō portauit tonsurā ⁊ habitum clericales ex leui
tate vel lasciuia vl' qua de causa quia vidē mōzle .
Idem si exercuit negocia sectaria iūgēdo se mē
catoribz faciendo ut ipi . Vel si tenuit tabernam ul'
lufit ad aleas uel taxillos . Vel ī miscuit se turpi
tudinibus vl' enozmitatibz cum femis **S**i cum
exequit̄ officium ordinis non utitur debitis oma
mentis ut subdiaconatū faciēdo sic manipulo . dia
conatū sine stola ⁊ h^o mōi qz in qlibet hoz ē morta
le si sciēter dimittit nec excusat eū ignozācia iuris

Si exiis in sacris scz in subdiconatu & sup di-
miste horas canoicas qz qciēs obmisit aliquā horaz
eciā beate virgīs ex negligēcia cū dicē potuissz
peccauit mōzle. **sec^o** si ex obliuōe .s; tūc qzāto
recozdaē dz obmissa recupare .**sec^o** eciā si obmisit
ex impotēcia ifirmitatis **S**i in dicēdo horas . a-
lijs exercicijs se occupat maūalibz vt faciēdo alie
qd op^o maūale . qz nō satisfecit pcepto ecclie **S**i
mēte ad alia volūtarie vagat in legendo horas . h
nō curās & sic qñ p totū officiū pmanēs . uīdz mōz
le . **sec^o** si pponit intendē s; distrabiēt . & cū aduer-
tit displicz ei scōz **De .** **S**i recepit ordinē sacrū
ante legitimā etatem . puta subdiaconatū ante . 18 .
annū . diaconatū . ante . 20 . annum . & sacerdotalem
ante . 24 . annum . sufficit tamen annū ichoatū fore
quia mortalitē peccauit . nec debet exequi officium
illi^o ordinis ante legitimā etatem nō tñ efficitur
totaliter irregularis s; mūnē opinionem qzuis
grauiter peccet . **S**i in confessione vl collatione
sacramentozum obmisit debitā materiam vl formā
vel ritum . quia in quolibet horz est mortale . siue ex
certa scia faciat . siue ignorancia crassa vel notabi-
li negligēcia . nam inde sequit magnum piculū et
irreuerēcia magna dei & sacramentoz . **N**ic eciā
interrogandi sūt de formis si sciunt pāpue baptis-
mi & eucharistie que sūt maioris ponderis . de quibz
bus & alijs formis habes infra . c . vltimo .

Styph 1-8

Si sacerdos existens commisit aliquam simoniam puta audiendo confessiones pro pecunia habenda alias non auditurus. baptizando. comunicando inungendo et similia faciendo semper pro pecunia similiter etiam vendendo sepulturas. quia semper simonia est et mortale. **S**i notorijs peccatoribus dedit sacramentum eucaristie vel alia sacramenta non penitentibus uel si occultis peccatoribus quos ipse tamen nouit de negauit publice eucharistie et alia sacramenta quia in utroque uidetur mortale.

Si celebrauit missam cum mortali peccato non confessus licet tamen contritus quia mortaliter peccauit nisi aliqua necessitate instante et si sacerdotis copia tunc non haberet. quia tunc sufficeret contritio. cum proposito confitendi. sed sine contritione celebrans. semper mortaliter peccat. **hec Tho** **S**i celebrauit non dicitis marutims. quia mortale est.

Si dicendo missam non consecrauit ex hoc putans euadere peccatum mortale. grauissimum est peccatum. **S**i celebrauit ad ueneficia et maleficia celebranda vel fienda quia mortale est et graue.

Si non dixit integre sed dimisit aliquas nobiles partes missae ex ignorantia vel festinantia precipue in canone. uel si dicit uerba et non intendit consecrare. uel si non sumpsit sacramentum. Item **S**i non ieiunus celebrauit. **S**i plures missas dixit in uno die in casu non concesso.

Si non in azimo sed in fermentato pane consecrauit. **S**i cum hostia quasi corrupta vel vino acetoso aut putrido celebrauit. **S**i semper in missa occupatus est vanis cogitationibus et hoc voluntarie. nichil curans de attentione. **S**i non posuit aquam cum vino in calicem ex ignorantia vel certa sciencia quia In quolibet peccatorum est mortale. **S**i non diligenter seruauit eucharistiam sub sera propter quod deperditur vel a muribus deuoratur. vel si non renouauit ut debuit et sic efficitur hostia consecrata putrida vel a vermibus corrosa et inde vermes generantur. **S**i non defert eucharistiam ad comunicandum infirmos. aperte et cum lumine ac modo debito. **S**i euomit eucharistiam vel ebrietate vel alia de causa. **S**i dedit infirmo patienti vomitum et hoc scienter. **S**i stilla sanguinis ex calice cadat in terram vel super altare. In hijs omnibus frequenter est mortale. non tamen semper. **S**i nimis raro celebrauit precipue in magnis solempnitatibus. iudicatur mortale secundum Thomam. **S**i promissit alicui dicere missam recipiens elemosinam et non intendit facere vel negligit. quia uidetur mortale. **S**i habens pollutionem nocturnam. ex causa ubi fuit mortale vel ubi dubitat fuisse mortale. et die sequenti in mediate celebrauit uidetur mortale secundum Thomam. vel secundum per. de pal. quando sic incontritus celebrat.

Veniale aut peccat. si ex causa veniali fuit facta
pollucō. nisi tamē subesser aliqua nccitas ¶ Si au
diuit cōfessionē alicuius non habens auctoritatez ab
aliquo qz mōrle est ¶ Si absoluit a casibz a quibz
non potuit ex certa sciēcia seu ignorancia crassa.
mortale est. ¶ Si intromisit se de dispensacōe uo
toꝝ l' absolucōe ab expicacōe maiori absqz speāli
pmissiōe ⁊ licēcia. qz mortale est. ¶ Si posuit se
ad audien dū cōfessiones ignorans ⁊ nesciēs discer
nere inter mortale ⁊ veniale vñ inter mortalia con
mūia. quia videt mortale. ¶ Si absoluit quē no
uit expicatū maiori expicacōe a peccatis quia non
potuit ⁊ ergo mortale ¶ Si absoluit eū qui non
vult abstinere a peccatis mortalibus vel non satif
facere ut debet quia mortale est ¶ Si ruelauit pec
catū auditū in cōfessionē ⁊ maxime cognoscenti il
lum sine licēcia illius quia mortale est ¶ Si nimis
festinauit in audiēdo. non sufficienter interrogādo
¶ Si in perplexis casibz peritiores se non cōsultat
¶ Si incaut⁹ fuit in imungendis penitēcijs viz
si nimis puas vel nimis magnas dedit ¶ Si mēro
gaut de hys de quibus non debuit. vt nomē pso
ne cū qua peccauit sine causa necessaria. vñ incau
te de turpibus ¶ Si predicauit ī peccato mortali
exis. qmā tociens quociens hoc faciendo peccauit
mortaliter. scdm Tho. ¶ Si pōdicauit aduertentē
mendacia quia mortale est scdm Tho.

Si pdicauit scandalosa vñcomēdāt sediciōes
in p̄lo **S**i pdicauit indulgēcias indiscretas.
Si pdicauit p̄pter pecuniaz sibi p̄missam ul̄ da
tam quia mortale est. ⁊ symonia **S**i pdicauit
p̄pter manē gl̄am ibi s̄stituendo finē quia mortale
est **S**i pdicauit sine licētia superioris. **S**i dicit
nimis curiose allegando poetas ⁊ p̄hos frequēter
Si dicit fabulosa ⁊ puocācia ad risum. **S**i
ab h̄mōi se non abstraxit cum potuit sed magis
se immerfit. peccauit mortaliter **S**i nimis famili
aris est in p̄uersando cū mulierib⁹. uisitando eas si
ne causa aut necitate p̄pter quod multi scādalizāē
⁊ ip̄e nouit quia posset esse mortale. **S**i uisita
uit monasteria monialū sine legitima causa ul̄ ex
qua causa hoc fecit interroga ⁊ scdm hoc iudica.
Si cognouit carnaliē illam q̄ in cōfessione audi
uit vel baptisauit vel cōfirmauit aut cōmātrez suaz
vel similem. quia grauissimū scelus est et cas⁹ re
suatus Ep̄is. **D**e alijs inhonestatib⁹ interroga
put uidebit̄ expedire **S**i vestes sacras. calices
⁊ alia p̄tinencia ad cultum diuinū non cōseruauit
mūda et decēter aptata. **I**te. si benedictionez
mense ⁊ grāciarū actionē non dixit. quia dicere te
neē. q̄. di non licet. **S**i non fuit modestus in
aspectu respiciendo frequēter hincinde mulieres
vel vana que multū scandalisānt p̄sonas. Similiē
in incessu auditu ⁊ huiusmodi.

l

Si non obediuit mādatis iustis p̄latorum suorum
et sentencijs eorum quia si cōtempserit ea mō-
le est. **De alijs peccatis singulis interzoga put**
habes supra. **Capitulum .23.**

Circa beneficiatos et Canonicos .

Beneficiū simplex aut curatum optinet
p̄ simoniam cui⁹ ip̄e fuit p̄scius . quia nō
potest nisi p̄ papam dispensari . q̄ illud r̄ti-
neat **S**i autem eo ignorante possz etiā per aliū di-
spensari non t̄n per eum cū quo ē om̄issa **S**iue t̄n
sciat siue ignoret simoniam com̄ississe . oportet r̄-
nunciari illi beneficio . si non secum dispensatur qz
alias furtive teneret ymmo continue staret in mor-
tali postquam hoc sciuit . nec fructus illi⁹ benefi-
cij habere possz s̄z tenēt restituē de ductis expens̄
in utilitatem b̄nificij . **Et hoc maxime de simonia**
p̄ mun⁹ a manu . **S**i autem simonia est notoria su-
spensus est quo ad executionem ordinum . **Sed di-**
spensari potest p̄ . **E**p̄m si cum eo non est com̄issa si-
monia . **S**i est occulta . est suspensus quo ad se quia
sine mortali non exequitur dum tamen tenet tale
beneficiū . alias est suspensus quo ad ordines **S**i
recepit beneficiū simplex vel curatum per preces
carnales . r̄ pro in digno porrectas cū esset male-
uite et h̄mōi v̄l p̄ obsequium tp̄ale factum collatozi
ipsi⁹ b̄nificij . qz peccavit mōrliter . **S**i b̄nificiū cura-
tū p̄ preces suas recepit . et si alias dignus fuit .

vel sit qz tales pces estimat p simplicia licz porrigē
pces p se si alias est dign⁹ tñ nō tenet renūciare
Pro bñficio autē omisit s̄ymoniā. vñ et mōzle. lxx.
Cho. forte idigno. tāqz ābiciofo & p̄sūptuoso quia
vel eciam p beneficio m generali. intendens ad sui
sustentacionem non ad curam. nec magis curatū
petens quam aliud. **S**i querit vel habet bñficio
um non intendens clericari sed vxozari. & interim
gaudere de fructibus bñficij. viat̄ur vsurpacio
rerum ecclesiasticarum et contra intencionem do
tancium ecclesias. et ideo graue peccatum. **S**i
non fuit electus a patronis vel collegio et confir
matus per superiozem ad quem spectat siue per E
piscopū institutus sed de mandato domini t̄p̄alis
vel per potēciam accepit. **E**t dicitur intrusus.
quia fur est et latro. nec potest aliquid disponere
de tēporalibus vel spūalibus. vnde nec absoluere
nec sacramenta ministrare potest parochianis ta
lis ecclesie. sed in quolibet actu huiusmodi peccat
mortaliter. **S**i resignauit alicui bñficiū quod
habet eo pacto qd detur consanguineo. vel propter
pecuniam sibi datam quia s̄ymonia est & mortale ī
vtrōqz nec potest ille retinere tale bñficiū sic si
bi collatum. **S**i fecit omutacionem sui bñfici
cij vel ecclesie. cum beneficio alterius vel ecclesia. q
uemendo inter se absque iudicio superiorum ad q̄s
spectat collacio bñficioz. quia s̄ymonia reputat̄.

De hoc & de alijs simonijs vide pleni⁹ i Sūma .3.
pte. ti pmo. ¶ Si recepit beneficium existens ille
gitimus absque dispensacione. quia cōtra iura re
cepit vnde hoc tenere non potest. potest tamē in h̄
dispensare de simplici beneficio Episcop⁹. de cura
to autem vel dignitate solus papa. ¶ Si fuit elec
tus per simoniam quia non valet electio vel si ip̄e
eligit per simoniam aliquem. vel ad Ep̄atum vel
canonicatum vel aliam ecclesiam. ut clerici collegi
ata⁹ ecclesiarum faciunt vel si eligit alias indig
num ad prelaturam vt ignozantē vel publice ma
lum. ex amicia & huiusmodi quia mortale est. et
grauissimum & omnia mala que sequunt^r ex hoc ei
imputantur. ¶ Si male tractauit beneficium vel
ecclesiam suam. vt edificia eius ruere. vel possessi
ones inculcinari. & alias res eius perire pmittens
quia mortaliter peccat & tenetur ad satisfaciendum
si tamen cōmittit notabilem negligenciam & sit no
tabile dampnum. ¶ Si fructus beneficij non bene
expedit videlicet vltra sustentacionem suam sub
ueniendo cum ipsis pauperibus. ¶ Si dilapida
uit fructus beneficij sui in cōuiujs turpibus ul̄ de
dit non indigentibus p̄sāguineis suis quia mōrle
est ¶ Sec⁹ si consāguinei indigerent quia ita bene
faceret elemosinam ip̄is dando sicut alijs paupib⁹
¶ Si plura beneficia habencia curam tenet absq^{ue}
dispensacōe quia fur est & latro.

Nā hñs vnū bñficiū cum cura si recipit secūdū
eo facto vacat p̄mum ipso iure. extra de p̄ben. de
multa. ⁊ hoc postquam habuit possessionem pacifi
cam sc̄di. vel habere potuit et fructus eius p̄cipit
alias em̄ nō vacaret p̄mum extra de p̄ben. sic li. vj
Si habens p̄bendaz habentēz dignitatē ⁊ sine cu
ra animarū si recipit secundā similē. vacat p̄ma ex
de p̄ben. de multa. Et in isto casu ⁊ in p̄ori tenetur
ad restitucōz fructuum si receperit. **S**i habēs be
neficiū vnū violenter occupat secundū. vel per se
scienter intrudī. similiter p̄mum p̄dit. ⁊ si qd ius
hēat in. 2. etiam p̄dit ⁊ vacat illud secundū ut ex
de p̄ben. eum qui. li. vj. **I**tem n̄ p̄t h̄re quis dig
nitatem cum p̄benda absq̄ dispensacione ip̄e. **I**tem
quicumq̄ recipit dignitatez vel p̄sonatū a officiū
vel beneficiū cui cura animarū est annexa. **S**i ante
obtineat simile. cum sit priuatus p̄mo ut dictum ē
Si non dimittit illud p̄mum absq̄ mora in manū
ordinarij in cuius ep̄atu est. Ip̄so iure est puatus
etiam secundo ⁊ est inabilis ad sacros ordines. et
ad quicumq̄ aliud beneficiū p̄ exuagā. Jo. xxij.
Item absq̄ dispensacione nō potest quis tenē plus
res eccl̄ias vel p̄bendas que tamen habent curam
animarū nisi in quibz casibz. **P**rimo qñ sūt ita tenu
es eccl̄ie. q̄ neutra eaz sufficeret ad sustentacionez
Secundo si vna de pendet ab altera. **T**ercio p̄p̄t ra
ritatē clericorū. **Q**uarto si eccl̄ia ē annexa p̄bēde l̄ dignitati

Quoniam si vna hz ititulata & alia emendata **S**z tal
emenda de parochiali eccia non pot fieri nisi illi q attu
gerit. xxv. annu. & fuerit sacerdos. & tali non pot co:
mitti nisi vna ex euidenti necessitate vel utilitate. q tñ
emendaco non durabit nisi p sex menses. vt ex de elec.
ne. mo. li. vij. **S**i habz plures eccias vel pbendas
hntes cura aiaz absq dispensaco ppe. fur e & la
tro & stinve in moali nec eps pot dispensare i h
moi **S**ibi est si hz p dispesacoz ppe. sz suareprie.
puta qz petedo vnu tacuit de alio qd hēbat. & qz se
dicat hre etate cu non hret & hmoi **I**de ecia iudiciu
est si p dispesacoz **E**pi hz plura. sz simplicia. sz ad
supfluitatem. vel eciaz p dispesacoz ppe simplici
a vel curata cu vnu sibi sufficeret. **S**i fuit nis fa
cilis dispesando in ieiunijs eccie. **S**i eleosinas ex
torfit a subditis ad qs non tenebant. **S**i qstozes me
dacia p misit dice in eccia sua. & qd pei est si pac
tu fecit cu eis d quota. **S**i scdas nupcias benedix
it scienter **S**i pmisit xpianas nutrices seruire in
domibus iudeozum. **S**i sortilegos & diuinatoz
res sustinuit i parochia sua. **S**i permittit ludos
vel malas consuetudines inualescere i parochia
sua non obuiando illis quantum potuit. **I**tem
Si clerici manifestis vsurarijs alienigenis aut a:
lijs non oriundis de terris ipsorum ad fenus exercē
dum domos locauerint vel alio titulo concesserint
ipso facto sunt excommunicati. nisi sint episcopi

Epi & sup̄ ex̄ d̄ vsu vsurarioꝝ li. vj. **I**te clerici scz
archidiaconi decani. plebani. p̄ti. cātoꝝes & alij cle
rici p̄sonatū h̄ntes ac eē sacēdotes q̄ aud̄ ūt in sco
lis. leges. & p̄hicā p̄ duos mēses. si nō dimittūe h̄
mōi lectiōes. sūt ex̄icati. ex̄. ne. cle. vel mo. se. se.
immis. c. sup̄ specula. **D**e hoc vide plen̄ in. g. p̄te
sume. t. p̄. **I**te clerici q̄ inducūt aliquē ad uo
uēdū ul̄ iurād̄ ul̄ fide mēposita seu alias p̄mittēd̄
ut sepul̄as apud eos eligāt. & iaz electā nō immu
tēt sūt ex̄icati n̄ possūt absolui c̄tra sedē aplicaz
nisi in articulo mortis ex̄ d̄ pe. cupiētes **I**te d̄ reli
gios̄ ut. i. **S**i sp̄tē p̄cipauerit cū ex̄icatis a pa
pa **I**te clerici q̄ sciēē ex̄icatos a papa in officijs
eoz̄ receperint sunt ex̄icati & absolucō illoꝝ solū
ad papam sp̄dat extra de sen. ex̄i. **S**ignificauit.
de hoc eciā vide in. g. parte Summe. t. j. **I**tem fal
santes litteras pape vel falsis scienē vtētes. eciā re
mouentes solum vnā litteraz de bullis pape. sunt
ex̄icati. & absolucō eozum pape reseruāē. **I**te
clerici sepeliētes ī ecclesijs vl̄ cimiterijs ex̄icatos
a iure vl̄ vsurarios maifestos. vel nominatum in
terditos tempe interdicti in casibus non concessis
sunt ex̄municati. extra de sepul̄. c. j. in Cle. de hoc
eciā vide in. g. p̄te Summe. t. j. **S**epeliētes eciā
illos qui se occiderunt volūtariē vl̄ q̄ in torneamē
tis mortui sūt in cimiterijs peccāt mortaliter. s̄ nō
sunt ex̄municati.

Circa religiosos & religiosas. **C**apitulum .xx.

Quæ circa religiosos. si sunt ordinati interrogare potes de hijs de quibus supradictum est de clericis in comuni put iudebitur expectare. Si vero sit beneficiati. & in ecclesijs curatis interrogare de hijs que habes in c. precedenti. Sed ultra predicta etiam de infrascriptis que sunt eorum propria interrogas. & primo. **S**i fuit receptus ad monasterium per simoniam quia mortale. Sed si fuit simonia mentalis tantum pena aboletur. Si autem pecuniaria scilicet quia monasterium exegit tamen vel tantum per ingressu illius nolens aliter eum recipere. & ipsi vel penes aut penes eius tantum dederunt. vel etiam minus secundum pactum. Nisi forte monasterium esse tenue. & habet personas sufficientes secundum facultates & redditus suos vel esset a deo tenue quod esset illi necesse providere. nam tunc in ingressu illius licet petere et pacisci de temporalibus de quibus debeat vivere vel dicere illi. Partes fer tecum si tu vis vivere mecum. secundum hosti. & aliquos alios. Si autem monasterium est pingue & satis habundans. tunc ultra peccatum sic ut profertur commissum. recipiens & receptus vel recepta duntaxat expelli de illo monasterio ut extra de simonia. quoniam. Potest tamen Episcopus in hoc dispensare scilicet ut non expellantur de monasterio. hec Ray. & Guil. Precipue talis simonia solet reperiri in monialibus modernis ubique terrarum.

Si ingressus est religionem non pura intentione sed
fuerit deo. sed alia causa. si non laborandi vel si moni-
alis quia non poterat nubere. vel quia partes posuerit
ipsam eam muta. licet enim malefecerit. potest et debet
mutare intentionem suam sed ut ibi velit manere ad
seruendum deo. et sic erit in bono statu. alias secundum
suum statum. quia non videtur tutus secundum conscientiam suam
quia magis dissipatio est quam dispensatio. **S**i re-
cipit ecclesiam parochialem a quocumque cum non at-
tingit. xxv. annum. absque dispensatione pape. super eta-
tis defectu. quia nulla est excessio. et nullum ius ibi
habet extra de elec. licet canon. li. vi. **I**tem si in-
tra annum computandum a die assumpti vel assignati
sibi regiminis ecclesie. non facit se ad sacerdotium pro-
moueri quia ipso iure est priuatus. extra. e. t. 2. c.
quo. s. **I**stud tamen non extenditur ad ecclesias colle-
giatas et non habentes curam. nec ad assumptos
ad illarum regimen ut ex de elec. statu. li. vi. **P**os-
sunt tamen etiam **E**piscopi dispensare cum hijs qui habent ecclesias
parochiales. ut usque ad septimum litterarum studio
insistentes promoueri non teneant nisi ad ordinem sub-
diaconatus quem tamen nisi infra annum suscipiant se ipso
facto privati tali beneficio **E**t in dicto tempore illi ecclesijs pro-
uideatur ut extra de elec. po. cum ex eo. li. vi. **S**i hijs
quocumque beneficium simplex et quantum primum non
dixerit horas canonicas omni die quia peccat mortaliter si obmisit
ex negligencia crassa et si non sit in sacris ordinibus persistat.

Sec^o si ex infirmitate obmisit. **I**tem tenet residere
p^osonaliter i^o residen^o. b^onficij sui n^o ex c^o n^obili & r^ona
bili. **E**p^ous disp^oset sec^o ad t^ops. **S**i canoic^o vel
ali^o cleric^o r^ocepit cottidianas rebuc^oes q^o d^oat in
teressentib^o ho^ois c^o n^o in^ofuit q^o furtu^o o^omittit et
tenet ad restituc^o. **S**i c^o n^o poss^o; p^o se cur^o eccl^oie
exercet. n^o poss^out ibi loco sui ydoneu^o q^o b^on^o officiaet
s^o; malu^o aut ignozatez. q^o ex^oemplo suo scandalizabat
s^obditos vt q^o fuit notoz^o fornicatoz ul^o luso^o & h^o
modi vl^o qui nescit debite ministrare sacrameta et
p^offessiones audire quia peccat mortaliter. q^o n^o immo
omnia mala que sequuntur ei imputantur. q^o si non
potest inuenire ydoneu^o. p^o se exerceat. vel si non p^o
aliter p^ouidere. renuciet b^onficio. **I**tem non licet
p^olati sub p^ocio vel annuo censu concedere vices
suas seu iurisdictione. quia sp^ouale e^o extra de p^ola .
vi. su. c. 1. & 2. & 3. puta vt si diceret. **C**oncedo vt
exerceas vices meas vl^o talem iurisdictione & to^o
tu^o lucru^o sit tuu^o. s^o; tu dabis michi tantu^o. q^o illicitu^o
est. **S**ed o^omittendo vices suas pure. licet o^ostitu^oe
et salariu^o. ij. q. 2. caritatis. **P**uta dicendo dabo tibi
tantum p^o salario tuo & totum lucrum sit meum.
h^oc inno. **I**tem si alienauit res ecclesiasticas ut
mobilia sicut sunt calices ornamenta & hui^o modi
aut immobilia vt sunt possessiones agri et h^omoi
& hoc sine necessitate vl^o maiori vtilitate vel non b^o
uata forma iuris & huius modi q^o grau^oe peccauit

Et de exercitio cure animarū interrogas quo modo scilicet se habuit in audientia cōfessionū .in collatione aliorum sacramentorū . et visitacōe infirmorum et huiusmodi et p̄a p̄ue si vnquaz defecerit es sacramenta cum expediebat. **Q**uomodo etiam se habuerunt in amonitione subditoꝝ .in correctōe vicioꝝ p̄cipue quo ad notorios peccatores . vt ꝑ cubicarios habentes inimicitias . vt vsurarios et huiusmodi non confitentes anuatum et non ꝑfitentes . si amonuit quantum potuit significando **E**p̄o cum ꝑ se eos ad hoc non potuit inducere et hmoi nā oues ex negligēcia ꝑdite . ab eo requirentur **D**e quibus et sup̄dictis et alijs huiusmodi habes satis in .3. pte Sūme . ti . 1. **S**i alienos ꝑochianos audiuit in ꝑfessione . non habens auctoritateꝝ specialem ipse vel ꝑfitens . quia non potest illos absolue **I**tem si emit alijs res immobiles de fructibus ecclie que debent remane. vn̄ si emit nomine alteriꝝ vt sic possit dare vt legare cui vellet fraus est et furtū et teneē ad restitucōz . **I**tem si indulgēcias ꝑ se dedit cū non possit . vel plures dixit habē in ecclia sua q̄z haberet et hoc ob questū . quia mortale est **S**i reliquias nouas exhibuit populo uenerandas non ab ecclesia ꝑꝑatas **S**i nimis fuit facilis ad dispensandū in mortali . **S**i si intrauit monasteriū dissolutum nō viuēciū regulariter q̄rat sibi mutare locum cū dispensacōe si ea indigz

Si autē nō p̄ illud facē māeat ⁊ nō seq̄r̄ ēbā ⁊ alios nō obseruātes regulaz ⁊ fuet ipse v̄l ip̄a res gulā suaz sc̄dm ordinē suū **S**i tñ induci p̄ q̄ mutet locū meli⁹ ē p̄ eo vel ea. **S**i ingrediēs monasteriū tacuit impedim̄ta q̄ habuit ad h̄ scienter puta erat huius v̄l hēbat occultā ifirmitatez. aut fuit alterius religionis p̄fessus. aut conjugatus aut debitor in multis ⁊ huiusmōi. qz peccauit mōd̄ liter. p̄cipue si sciebat talem non posse recipi vel in̄rogatus de h̄is mendaciū dixit. **E**t potest et debet demonasterio expelli si aliter p̄uideri non p̄t. **S**i habebat vorū artioris religionis quia querē debet prius dispensacionem si intrare vult a liam min⁹ strictā dū tam̄ fuerit obseruancia in illa v̄l potest ire ad aliam equalez vel maiorem sine dispensacione pape **D**e mendicanti tñ ordine vno ad alium mendicātez vel de mendicante ad monachalem non potest sine dispensacione pape nisi solum ad carthusiam. **S**i induxit aliquem ad religionem p̄ symoniam vel per fraudes puta asserendo ibi bene seruari omnia. quod tñ non fit v̄l dicēdo se ad nichil vel modicum obligari. reticendo austeritatem religionis. quam alter non intendit seruare. ⁊ huiusmōi qz peccat mortaliter. **I**llos eciaz q̄ volentes ingredi ad locum religiosorum bene viuencium auertunt ⁊ trahunt eum ad se. vt aquaz alterius ad suum molendinum. infamantes alios.

et crimina eis imponētes . ac occupacōes illoꝝ in
utiles asserētes suas bonas . ⁊ in terꝛū celum se ex
tollentes . vt sic talem attrahant ad monasterium
eorum certum est non euadere dampnacōem eꝝ
nam . nisi acriter penituerint . quia contra caritateꝝ
pꝛa iusticiā ⁊ pꝛa sacꝛā scripturaz faciūt .

Quo ad votū paupꝛtatis .

Sim religiōe exiēs seruauit votum paupꝛta
tis . nichil pꝛium retinens . vꝛ retinere delibe
rans qꝛ si habuit pꝛium quātuncumqꝝ pꝛium ē
peccauit mortaliē . ⁊ tocies quociens habere pꝛo
nit . Dicitur autem pꝛium quod celatur superiori
suo . vt si habeat ⁊ teneat pecuniam vel vestem ne
sciente pꝛelato suo . vel si sciat . tamē contra volū
tatem ⁊ licenciam ipsius . Vel si de licencia ⁊ volū
tate eius . non tamen paratus est sibi reddē ⁊ tra
dere ad peticiōē eius sꝫ rꝛusat . aut recusaret si pos
set de facto . Et multo peius si non solum mobilia .
sed eꝛ immobilia vt redditꝛ ⁊ possessiōes retineat
sicut propria . dans ⁊ vendens ac donans ac diffi
pans ⁊ disperdens . ad placitum suum . Nec pꝛela
tus potest dare licenciam sic retinendi . nec papa in
proprio dispensare . extra de sta . mo . cum ad mona
sterium . **S**i dedit de bonis monasterij siue conuē
tus . sine licencia superioris sui habita vel pꝛesump
ta . **E**dem si aliquid recepit vel tenet eodem mo
do . quia mortale est et proprietatis .

Si repiens se in loco v̄ nō viuē in cōi pp̄eq̄d
oportet sibi prudere de necarijs. habet aliqua uesti
menta. pecuniaz et huiusmōi. cū bona licēcia. ⁊ bñ
placito prelati aduertat diligēt. **P**rimo quidem
q̄ per eum non stet quin omnia vellet ponē i cōi si
alij vellent. ⁊ ad hoc opereē quantū poterit Scōdo
si hoc non potest. sēper sit patus oīa simpliciter po
nere ⁊ dimittere in manibus plati. **T**ercio vt de
h̄o modi p̄cessis nil det sine licēcia sup̄ioris gn̄ali
vel speciali. eciam in elemas nisi extrema necessi
tate. **Q**uarto ut non thesauriset. nec superflua tes
neat. nec delictosa querat nec multum imbuiendo
solicitetur nec habeat in ordīatum appetitum seu
affectum i hoc **E**t sic poterit trāsire. si tam in alijs
bene se habeat. secus aut si sic agendo non religio
se. s; laicaliter viueret **S**⁊ et cū p̄dictis ecia si pos
set locum inuenire vbi in cōmuni viueretur tucis
us ⁊ melius esset se illic p̄ferre.

¶ Quo ad votū castitatis.

Seruauit votum castitatis. non solum ab
omni corporali opere. ⁊ gradu venēo se ab
stinēdo. s; eciam ab omni locucōe ēpi. et amatoria ⁊
ab omni cogitacōe immūda. deliberata. et delectaci
one mozosa quia in quolibet horum est mortale ut
sup̄ dictū est circa. c. de sexto p̄cepto. ⁊ de nono. ⁊
eēt saclegiū qd̄ grau⁹ eēt. **E**t qz ad ista dūemē p
duerfacōz ⁊ familiaritatem. ⁊ ideo requirendum

Si cum fuerit monialis habuit domesticitatem cum aliquo vel si fuerit monachus cum aliqua . et si reperitur hoc esse extra causam necessitatis prohibendum est ipsis . quia alias non essent absoluen di quia impossibile quasi ē tale; nō incidē ruīnam ut di . 22 . hospiciū . et di . 81 . p totum . Scandala e cīa multa et oblocutiōes ex hoc sequuntē in populo et h^o modi et iō oīno prohibendū est hmoī access^o cō: sanguineoz qntū rar^o erit access^o .

Quo ad votū obediēcie .

Affert extra votū obediēcie . qz sp mōzle est . Et nō qd nō sp qn aliqd agit . qd ē s regulaz suā et qn trāsgrediē reglā; ul' ssticutiōes suas . S; ecīā qn facit s pcepta gēta in reglā . ul' ssticutiōi b supioz suoz . ul' qn trāsgrediē in aliq ex gēps tu quātuncūq; ecīam paruo . **Q**uādo ergo plar^o ul' plata miūgit aliqd p̄cipiendo sub tali mō loquē di viz . p̄cipio ul' mando tibi in virtute obediēcie et spūs sc̄i . vt facias hoc . vel omittas illud . ul' sub pe na exōicaciōis et hui^o modi . **I**llud d; pceptū cui^o trāsgressiō sēp est mōzle . **I**dem est quicūq; pla t^o aliqd subdito p̄cipet . nō tñ sub hīs vōbis decla raret sibi tñ . qd intenderet illū obligari hui^o modi pcepto et sub p̄cō mōzli tenēē sboit^o . nisi p̄cipet sibi aliqd illicitū ul' qd esset gēra regulam et ssticu ciones . **S**ilicē qn in regula ul' ssticutiōe est aliqd p̄ ceptorie m . datum . vel sub pena exōmunicaciōis

vel s^b pena carceris v^l s^b pena grauioris culpe v^l
simili locucōe p^oter cense^t obligari ad h^o sub mōeli
Alias autē faciēdo s^o cēmōias ut frāgēdo silēcium
tarde veiendo ad choz^o & h^o mōi veiale n̄ faceret
in p^oteptū qz tūc mōzle esset. **E**t ideo caue ne assue
scas alicui trāsgressiōi qz p^osuetudo q̄uis ip̄a n̄ sit
p^otept^o. tñ p^otept^o iductia. **Q**uo ad dīnū officiū
Non dixit horas canonicas aut officium bea
te virginis. aut defunctorum. **M**am religio
sus eciam si non habeat ordmem sacrum. tenetur
ex p^ocepto ad officium precipue tamen si est p^o
fessus. vnde obmitteudo aliquam horā peccat mor
taliter. **S**i tamen obmittit ex negligēcia. **N**on au
tē tenetur ex p^ocepto ad istud vel illud quāuis n̄
debeat eciam ad placitum suum mutare officium.
sed debet dicere s^om p^osuetudinem ordinis sui. **I**tez
Si tardauit ad dicendum vel si non cū alijs in ec
clesia fuit. **S**i sompnolenter vel ibi dormiendo. et
recuperet illud in quo dormiuit. vel aliud dicat lo
co eius si autēz pro maiori parte dormiuit. totum
iteretur. **V**el si ibi incompositus fuit et oculis
vagus. **S**i risit vel ridere fecit aliquem vel aliam
leuitatem operatus est. vel si locutus est sine neces
sitate. **S**i mente distractus precipue quādo aduer
tere debuit. **S**i male legit vel cantauit vel non in
clīnauit cum debebat ex negligēcia. **I**n quolibet
horum & si est veniale p^omunitur tamen p^occm est.

Si elegit p̄latū p̄ symoniāz . vel eciaꝫ si non symoniacē tñ scien ter in dignū . **S**i nō illū quē iudicauit melioꝛē ad illud officium s; alium rōne amicitie vel alia intencione mūdana elegit . quia mortale est . **S**i accusauit calumpniose p̄latū v̄l sociū de aliquo criminali . v̄l testificatus est contra aliquem iniuste v̄l alias infamauit p̄latum vel subditum dicendo criminalia de eo . eciam si esset vera cū diceret intencōe infamandi peccaret mortalit̄ . Si secreta sui ordinis reuelauit sine causa iusta & rationabili . Et quō quis teneat ad restitutionē fame hēs . s̄ . m . j . p̄te . **S**i i uisitacione p̄latorum nō reuelauit dicenda . que . s̄ . sūt contra honestatē religionis de p̄latis & de socijs . Et p̄cipue quando sic p̄ter seruaē . q̄ fit p̄ceptū a uisitatoꝛe v̄t fratres dicant que sunt dicenda & que indigent correpcōe quia tūc obmittere aduertenter ea que dicēda sūt est mōꝛle . Debet tamē istud intelligi seruato ordine fraterne correpcōis . vnde oīno occulta a quib; potest p̄sumi emendacō . dici non debent . **U**bi autē non sperat̄ emendacio . s; p̄sumit̄ reciduaicio vel aliud magnum scandalum dici debet nō tamen accusando si p̄bari sufficienē nō potest . q; tūc grauē peccaret . **S**ed simpliciter denūciando p̄lato ut p̄ri si tñ sperat̄ q̄ p̄uidebitur . **S**i fecit v̄l cooperatus est aliquam conspiracionē contra p̄latos vel inuenit . aut sectatus est partialitates in monasterio

aut quenta aut sectas ⁊ diuisiones qz mōale ē ⁊ cri
mē mūdanoꝝ puerloꝝ ymo demomoz poꝛi⁹ quaz
religiosoꝝ. **C**itē fm **Isap.** Inrogādi sūt de xij
abysionibꝫ claustrī. q̄ fm **lug.** iste sūt **P**relat⁹ ne
gligens discipulus inobediens. **I**uuenis ociosus.
Senex obstinat⁹ **M**onach⁹ curialis **R**eligiosus
causidic⁹. **H**abitus preciosus **C**ibus exquisitus.
Rumoz in claustrō. **I**lis in capitulo. **D**issolutio in
choro **I**reuerēcia circū altaria **I**n hīs quādoq; ē
mortale ⁊ quādoq; veniale scōm quantitatē ⁊ q̄li
tatē defectus ⁊ intencionem. **M**agna abusio etiam
est religiosū iurare in omni sermone. etiam si veri
tatem dicat. quātomag maledicere ⁊ blasphemare.
etiam si ex leuitate **C**item inrogandū etiaz
precipue est de ceremonialibus principalibus ut de
esu carnū extra infirmitatem. de lineis nō vtēdis
ad carnem. de lectis non plumis. de ieiunijs regle
⁊ p̄stitucōibus. de obseruacione silenciꝫ. in certis lo
cis ⁊ horis. ad que omnia obligantur monachi et
monache. precipue ordinis benedicti. extra de sta.
mo. **C**um ad monasterium **E**t etiaz plures religio
si alioꝝ ordinum ex p̄stitucionibus suis **E**t lic; p̄la
tus possit in hīs dispēsare. qđ potest fm **Isid.** qm̄
fit cā rōnabili ⁊ vrgēte necitate. alias em̄ p̄m eēt
dispēsanti ⁊ dispēsato plus aut min⁹ fm **crās** gres
siones. **S**i obediendo male se habuit. videli:
et. quia obediuit in malo in dicendo mendacium

vel ex negligēcia dimisit cōe mandatū. vlt tardus
fuit ad obediēdū vlt nō affectuose s; q̄rulose ⁊ disso
lute nō cū maturitate obediuit. **S**i irreuerēs er
ga maiores fuit egre sustinēdo rephēnsiōes ⁊ cū ī
dignacōe. p̄ter est peccatū veniale. nisi excessus
magnus fuit.

De exercitio.

Si vacauit ocio qd ē sentia oī; vicioꝝ et q̄ntū. si
inutilit̄ tps expendit in faciēdo ea q̄ sūt nltiꝝ vtili
tatis. **S**i fecit exercitia mūdanoꝝ. ut faciēdo bur
sas vestes ope polimito more sectariū. ut rechama
ciōes. vel linea reticulata ⁊ huiꝝ mōi vlt p̄ sectiones
multū p̄ciosas vlt alia gloriosa q̄ magnū p̄ccm est
⁊ abusus. ⁊ occasio mltōꝝ maloꝝ. Et iō p̄hibēdū
ē hoc p̄cipue moialib; modis q̄ ut frequēter in hoc
offendunt.

De querfacōe cū alijs.

Si nimis fuit leuis vel inducēs alios ad leui
tatē ⁊ risū verbis vlt gestib; . vel solacijs. q̄
licet aliquando sine peccato fieri possunt. ad recre
acionem. vel subleuandum se vel alium ab accidia
Raro tamen hꝝ modi decent religiosos. ⁊ comū
ter est peccatum veniale. **S**i murmurauit circ̄
vidum ⁊ vestitum. **S**i impacienter tulit mor
res graues alioꝝ. **S**i se grauem alijs reddi
dit. **S**i singularitatem quesuit in cibo vestitu.
et dormitu. ⁊ alijs. vnde frequenter ozitur in ipso
superbia. ⁊ in alijs murmuracō ⁊ in dignacio

Si fr̄em delinquentes fraterne nō amonuit vel
defect⁹ alioꝝ non significat p̄lato ad remediandū
fuato fraterne correpcōis ordīne. In quolibz horū
p̄z ē oīe ueiale. **De executōe officij sibi omissi**

Si murmurauit contra sibi omitterem offi-
ciū aliq̄d tanq̄z indiscretū. **S**i impacietez
se habuit dure loquendo cū quibz se habuit intro-
mittere. **S**i nō diligenter tradauit res mōsterij.

Si nimis tenax uel nimis pdigus fuit in dādo
vel acceptor psonarū. sine causa rōnabili magis.
dans vni q̄z alteri de rebus o mumbus. **S**i de-
dit quibus nō potuit quia non habuit licenciam. **S**i
pmisit res perire ex negligēcia k̄ nīs sollicit⁹
fuit p̄t h. pax vacādo sibi p̄t mltiplicacōz tpa-
liū qd̄ viciū melm̄ hodie r̄gnat. **De studio.**

Si nō fuit diligens ad discendū ea. ad que te-
nef̄ s̄m regulam. ⁊ ostitucōes. quia peccat ⁊
transgrediens ex ignorantia non excusat. **S**i sa-
cerdos est. debet querē et scire que debita sunt ad
celebrandū ⁊ ministrandū. **S**i o fessor est. que p̄ti-
nent ad illud officium. ⁊ sic de alijs. Et si in h̄ys est
negligēs p̄apue cū potest grauiē peccat debz eciā
frequenter legere doctores exponētes scripturaz
et alios libros deuotos ⁊ vtilēs. vñ instruat ⁊ con-
fortet ad bonū. Non em̄ leget curiosa ⁊ inuilia.
ut doctrias gētiliū ul̄ fictiōes poetaz ⁊ hmōi q̄ re-
trahūt a maḡ necarijs qz p̄cēm est curiositatis.

Item qui vocant ad dirigendas moiales in electi
omibz & alijs nisi ab hijs p que possit in eas oriri
discordia se abstineant sicut explicati.

De oracione.

S non orauit vltra diuinū officium pmatim . p
se & p alijs consagneis & bñfactoribz & precibz
pue sibi recōmendatis viuis & defunctis . sollicitate vt
debit **S**i non frequentauit orationē . orationem
scdm more regule sue Itēz moāchis migris pcep
tū est qd hoc faciant semel in mēse ex de sta . mo . ne
in agro in Cle . **S**i non vacauit meditacōni q
pmaxie deuocōne inducit **S**i fuit tepid⁹ in di
lectōe orā & pximi non ardentē affectans honore
dei & salutez aīaz vt decet **S**i ingrat⁹ fuit ad re
cognoscendum & recogitandū beneficia dei et res
spensandū deuote ei seruiendo **S**i non pparauit
se ad diuina vt debuit . hec sunt i quibz cottidie of
fendit & ex hoc impeditur pfectus

Quo ad consagneos.

Si nimis carnaliter dilexit consagneos nimis
affectans eoz pspertatem vel gaudens de ea . aut
si nimium tristat de eoz aduersitate . vel si nimis e
os visitauit vel querit & gaudet nimium visitari ab
eis . **S**i de secularibz cū eis loquit que non expe
diūt vel eciā cū alijs de guezris & factis principū
seculariū & frequenter h⁹ mōi intēogat vel libentē
adiūt ad hec vel si p consagneis suis pcurat bñficia

eccl'astica vlt' tēpalia ⁊ p'ecipue ad hoc nōn aptis
quia posset eē mortale. De alijs vicijs cōmūibus
vt ira inuidia superbia ⁊ h' modi. vide s̄ in .j. et
.ij. pte. **De** hys que p'tinent ad regulam suam
vlt'ra p'missa. ipse sibi p'uideat. Si videlicz penas
vlt' p'rias sibi taxatas vel mūdas a regula ⁊ s̄
stitucōibz vel p'lati non fecit ex negligēcia. qz
peccauit. Si autē nullo modo esset paratus facē
que p'lati p'cipet vel in regula aut s̄stitucione si
bi mandata essent mortaliter peccat. Si autē non
intendit p'ficere i vita spūali. attamē seruat ser
uanda. licet inuitus facit. male stentus q' ē in reli
gione i'pocrita est ⁊ in statu dāpnacōis

Sequūt' explicacōes religiosoz. Caplm. 24.

Religiosi qui inducūt aliquem ad vouendū
vel fide interposita seu alias p'mittēdū
vt sepulturas apud suas ecclesias eligāt
vel electas mutent. excommunicati sunt. excommunica
tione papali. **R**eligiosi qui clericis vel laicis
sacramentū eucharistie. vel vndicōis extreme mi
nistrare vel matrimonium solemnizare. absqz licen
cia sacerdotis parochialis specialis. vel aliquem ex
communicatū a canone. p'eterquam in casibus a iure
expressis vlt' p' p'ilegiū concessis. vel a sentencijs
p' statuta sinodalia vel p'vincialia promulgatis. vlt'
quemquaz a pena ⁊ culpa absoluere p'presumpserit
sunt excommunicati excommunicacione papali.

Religiosi p̄fessi q̄ vadūt ad studia l̄raz q̄cūq;
n̄ habuerit licenciā a p̄latis cū p̄silio maioris p̄tis
conuentus. sūt exp̄icati. ex̄ ne. cle. v̄l. mo. se. se. ne
immis. vt piculosa. li. vj. **R**eligiosi qui vadūt
in scolis ad audiendū leges vel phisicam post du
os menses si non dimittunt sūt exp̄icati. **R**eli
giosi qui apostatant sunt exp̄icati. Et dicūt apo
statare quando dimissa religione ⁊ h̄itu non intē
dunt reuerti. **R**eligiosi qui temere habitū sue
religionis dimittūt q̄uis nō sint apostate ex hoc
sūt exp̄icati. vt in p̄dicto. c. vt piculosa. li. vj. **R**
Religiosi eciam cuiuscūq; ordinis. cū viderint v̄l
sciuerint cathedrales seu matricem eccl̄iaz loci sua
re interdictum q̄dcumq; positū. auctoritate sedis a
postolice ⁊ ordinarioꝝ. dūt ⁊ ip̄i obsuare n̄ obstā
tib; q̄b; cūq; appellacōib; ātea ec̄ ad eāde; sedē ⁊ ali
as. ā ce alijs mēiectiōib; ⁊ obiectiōib;. alioq̄n sunt
exp̄icati ex̄ de sen. ex̄ 91. Ex frequentib; in Cle. **R**
Religiosi q̄ aliq̄ dicūt ut audientes a decimar; ec
clesijs debitaꝝ solucōe retrahāt in sermoib; suis
vel alibi sunt exp̄icati. ex̄ de pe. Cupien. in Cle.
Religiosi qui scienter postposuerūt p̄sitentibus
sibi p̄sciā; facere de soluendis decimis. sunt suspen
si ab officio p̄fessionis tam diu donec p̄fessis eis dez
si cōmode poterunt. faciant p̄sciā. q̄ si in dicta su
spensione non purgata p̄sciā; p̄fiteant̄ sunt ex
communicati extra de penitencia Cupietes. in Cle

Monachi & canonici regulares nō hñtes aliquā
āministracōz si pferūt se ad curias pñcipū. sine li-
cēcia p̄latōz suoz vt inferāt dāpnū p̄latis suis ul
monasterijs sūt excommunicati vt in Cle. ne. in agro
de sta. mo. & ca. re. **R**eligiosi mendicantes qui
accipiunt noua loca ad hñtandum vel antiq̄ eozum
loca alienant ul pmutant absq̄ licencia pape. sunt
exp̄icati vt ex de pe. Cupientes in Cle. **Q**ui in-
trant monasteria monialium ordinis p̄dicatozum
sive fratres ip̄i sive alij quicūq̄ mares. nisi in casi-
bus p̄cessis in p̄stitucōibz earū. sunt excommunicati nec
possunt absolui nisi a papa vel a mgr̄o ordinis vl
aliquo alio qui sup hoc hēat auctoritatem specialem
Et qui vl que hoc admittūt eciā vidēē exp̄icati
vel exp̄icate. qz p̄cipant in crimine. Similiē q̄ in-
grediuntur monasteria monialium ordinis immo-
rum in casu nō p̄cesso sūt exp̄icati exp̄icacōe p̄pali
p̄ exūagān. **Q**ui vero ingrediunt̄ alia monasteria
monialium nō sunt ipso facto excommunicati de iure
s̄ excommunicandi In multis tamen locis propter p̄-
situcionē s̄ynodolē eciā sūt exp̄icati. **D**e h̄ijs
igiē eciā q̄re **E**t de h̄ijs eciā exp̄icatis plene hēs in
2. pte s̄ime ti. 1. **C**ir̄ p̄latos in p̄i. **C**a. 26.
Quasi in̄rogandi sūt in p̄i p̄mo. **S**i les-
gitime allecutus est dignitatez seu p̄zela-
tionem. an viz aliqua irregularitate vl sē-
tencia fuerit ir̄retit̄ cum fuit assumpt̄ ad p̄lat̄az

in qua non fuit secum dispensatum . vel de qua nõ
fuit absolut^o . vt videlic; si fuit bigam^o . si coopera
ratus est in causa sãgnis **S**i est illegitim^o si excõ
municat^o . si suspensus . aut notorius concubinarus
nam qui in quolibet horum se noscit & p̄lacionẽ in
eis vel aliquo illorum accipit . eam furtiue tenet et
est in p̄tinuo mortali . **I**tem nõ q̄ illegitim^o ad
dignitatem vel beneficium curatũ v̄l p̄ozatũ in re
ligiõẽ q̄ p̄ electiõẽ creat . sine dispensacõẽ pape p̄
moueri non potest . ex p̄uilegio tñ mgr̄i ordinis in
causa hac potest dispensari ad p̄laturas in ordĩne
p̄dicatorum de hoc habes in . 2 . p̄te sũme . t . j . **S**i
rite absq; vicio symoniacõ fuit electus confirmat^o
& ordinatus . **S**i interposuit p̄ces p̄ se vel pro
curauit q̄ alius p̄ eo porriget . quia symonia fuit
Et si ibi fuit symonia pactiõnis indigz disp̄laciõ
ne pape . & anteqz dispenseẽ furtiue tenet dignitatez
De hoc habes in . 2 . p̄te sũme . t . j . c . j . **I**tem de oĩb;
hĩs q̄ habes . s̄ . in . c . de bñficiatis & in . c . de clericis
in q̄ potes hic m̄rogare put uidebiẽ expedire si
est p̄latus seculariũ clericorũ . **S**i vero p̄latus res
ligiosorũ interroga de hĩs que sũt in . c . p̄cedenti &
de hĩs que sequũtur . **S**i aliqđ peccatum mani
festũ simulauit in subditis . & non correxit . aut si
nõ manifesta que ad eius noticiam aliquãliter pue
nerint vlcẽr^o nõ inquisiuit . quia si mere ex negli
gẽcia omittet et puto mortale quo ad crim̄alia .

Sec^o si ex aliq^o rōne h^o mittit vtputa ad euitāda
maiora scādala. ¶ Si in capto equ^o iudex nō fuit
¶ Si rex monasterij dilapidator fuit. ¶ Si super
riorib^o nō obediuit. ¶ Si causas sibi a suis superio
rib^o omittas n̄ fm p̄silū peritor^o deēminauit s; fm
acceptacōz p̄sone. In omnib^o sup̄dictis ē peccatum
mortale v^o veniale sc̄d̄m q̄litatē excess^o & maliciaz
ac negligēciā. Si in dignos & nō idoneos in offi
cijs posuit maxime ad curā animaz quia male vi
det excusari a mōli p̄cipue si eos quos scit malos
& in mortali pseuerare p̄mit ad curā aīaz cū pos
sit repellē nec credo q̄ excuset paucitas. qz ali^o nō
inueniūt ecā si ille quē sic posuit sit mltū industri
osus. & bñ sciat officiare ecā in exterioribus.
Idē cū talē sustinet quē ip̄e tñ n̄ posuit licz iuridi
ce eū remouē potest. ¶ Si posuit in audienciā con
fessionum nōbiliter ignorantes & in eptos & crimino
sulos quia mōlter peccat p̄ illā reglāz. Qui cāz
dampni dat. dampnū dedisse videt. Idem si tales
toleret cum posset eos remouere nisi forte a superio
rib^o suis sint ad hoc positi. Sed quam curam de
ipsis habebit cum ad sui dampnationem exerceāt
tale officium audiendum est. ¶ Quomodo autem
videatur neptus vel notabiliter ignorans habes
in tercia pte hūme. ¶ Si fuit nimis curiosus &
pomposus in edificijs ecclesie & monasterij & orna
mentis et huiusmodi. quod est contra Sanctum.

Thero. & Ambro. xxij. q. ij. c. Auz. 7. c. Ola epi
ven. Et tñ a moderis fuit multe supfluitates & cu
riositates et pallacea ptra exempla scōp oim Et de
hjs amittit multū de tpe. & deuocōe ita ut pletis
edificijs exhausti vidē. oīs spūs & deuocō. & pau
pes in ēra moriūt fame. quos ipi religiosi de sup
fluis eoz tenent sustētare. xxij. q. j. **C** Si fuit ni
mis sollicitō circ tpalia. ex hoc mi⁹ debite vacās
spūalibz in se & in sōditas & scōm. oīoni. meditacōi
& āmōicōi. utiqz pccm est pl⁹ & minus secundum
quantitatem excessus. principalis enim intencio
seu cura debet esse. de spiritualibus. **C** Si nimis
per curias discurt in litigando cum scandalo homi
num. cum possit per alium modum magis pacificū
sua repetere. eciam si non tantum per hoc recupe
rare deberet. **C** Si iura et priuilegia sue ecclesie
non seruauit & defendit ut debuit. **C** Si in dispē
sando indiscrete se habuit. vel quia nimis de facili.
& sine causa rationabili dispensauit de ieiunijs. de
esu carnum. de retinendis rebus ad vsu. In pes
nitencijs taxatis secundū regulam & pstitucionez
& hui⁹ modi. quia peccauit. inducendo relaxationē
& religionis rigozem eneruando. Unde beat⁹ ihe
neditus in regula sua dicit. qd de omni dispensatio
ne habet reddere rōnem Vel ecia si fuit nimis ou
rus in dispensando cum debuit precipue cum debi
libus & infirmis & huiusmodi non prouidens eis.

Si nō fuit bon^o exēplaris. in īcessu moderato.
in habitu nō p̄cioso. in modestia gestus. in locucōe
rara ⁊ graui ⁊ fruduosa. cauens discordias nutri
ens pacem. omnes patienter audiens ⁊ tolerans.
singularitates uitans. omnia sequens cū potest
nemini blandus. affabilis cunctis. insurzaciones ⁊
tractions. irrisiones. ꝑfabulaciones. maledictiones
ꝑtentones. in se ⁊ suis eliminans. in omnibus cir
cumspēctus. non delectans in ꝑsidentia. sed timens d̄
negligencia. cum de singulis sibi cōmissis habeat.
reddere racionem. Ita alioꝝ curaz habens. vt sui
non obliuiscat vt docet greg^o. in pastorali. **N**az sic
tene^t quilibet ꝑlatus esse. ⁊ ita se habere. **S**i ī
corrigendo fuit nimis remissus. vel nimis rigid^o
quia vtrumq; cauendū est. sicut dicit gregorius.
in moralibus ⁊ vt habetur di. 23. disciplina. **N**az
facilitas venie incētuū ꝑreb; d̄linquēdi fm amb.
13. q. 2. Est iniusta. Et asperitas nimia in increpas
cione. nec correptionem recipit nec salutem. Ileo.
di. 21. cum beatus. Precipue circa seniores debet
ꝑrelatus in corrigendo humanus esse. ⁊ sic se habe
re vt dicitur in. c. seniores. 1. q. 1. A. scđm grego. nisi
essent habituati in malo. quia tunc durius corrip
debent scđm eundem vbi supra **S**i districta fecit
ꝑcepta a quib; multum debet cauē nisi sit res ar
dua. **E**t si cogēt ꝑ ꝑceptū v^l sniam ad aliqđ faciē
dū v^l dicendū in quo nō esset ei subdit^o astridus

vel nō debet ei obedire nec in reuelādo ei peccm oī:
no essz mōde ei. In inq̄sicōe et crīmīnū in r̄ceptōe
accusacōis v̄l denūciacōis ul̄ in placōe s̄m̄e excoī:
cacōis et h̄ mōi nō sit p̄ceps. nec p̄cedat. p̄ suspī:
cōes. s̄z p̄ pbacōes. et p̄ modos iuridicos. alias em̄
incurrēt graue peccatū. et alioq̄n̄ sentencias. de hoc
habet in sūma. ¶ Si recepit p̄latus in ordīne mē:
dicancium aliquem ad p̄fessionē añ annū comple:
tū pbacōis seu nouiciat⁹. est suspensus a recepti:
one cuiusq̄ ad p̄fessionem. et debet puniri pena q̄
solet infligi. p̄ grauioribus culpis. vnde et morta:
liter peccat ex. de. reg. et. trā. ad. rel. Non solū li.
vj. ¶ Si non induxit quantū potuit verbo et ex:
emplo. subditos suos ad obseruandū omnes ceri:
monias sui ordīnis. ¶ Si malas cōsuetudines seu
corruptelas contra regulaz et decentia religioīs
quas muenit iam inductas. non abstulit quantum
potuit vt viciū pprietatis discursum. fratrum
ad placitū. familiaritatem cū mulieribus vel viris
si est monacha. tollacionem rerum. amicis consanḡ:
neis. sine licencia et rōabili causa. esū carniū sine
causa rōabili. qd̄ est vniuersale omni monacho de q̄
se. di. v. mō. Et similia que sunt precipue contra
essencialia vota religioīs. nullo mō debet p̄mittē
nec et p̄ceptōem a et receptōz s̄ymoniacā monia:
liū sic hodie fit q̄si v̄q̄. q̄ si talia p̄t remouere. nec
est spes in futurū. dimittat curam exemplo beati

Benedicti. vt. A. q. j. ibi. ne quietem suam amittat
& tandem cum eis dampnationem incurrat. Qui:
cumque sit ille abbas vel abbatisa prior vel prioris
sa vel alias quocumque nomine censeatur. nec suf-
ficiat quod prelatus corrigat vicia. que contigerint ipsi
nosse. sed diligenter agnoscere vultum pecoris sui
considerando vias eius. Caueat autem ne crimina
delata sibi in foro consciencie vel in secreto iudicij
in foro contencioso seu in capitulo. Tbi enim tantum
manifesta corrigenda sunt. ¶ Si habet sub cura
monasteria monialium inquirendum est vt infra in
c. sequenti de huiusmodi.

¶ Circa Ep̄os & alios superiores.

¶ Caplm. 21.

Discopi & alij superiores prelati. sic p̄nt inter-
rogari. ¶ Si videlicet non sit talis litterature
& scie quod se explicare sciat que debet et
ad quod tenetur cum ipse habeat alios super huiusmodi in foro
mare & dirigere. Nam si bonus ab omnibus p̄ter
reputat & sufficiens. non est necessarium nisi ipsum
audire. & si de aliquo negocio non intelligit. potest
p̄fessor eum quantum poterit informare. Et si tale quod
est in quo variantur opiniones. vel de quo non potest
dari lata sententia. relinquendum est sue consciencie.
¶ Idem dicendum est circa alios clericos. religio-
sos. prelatos & laicos p̄tos & tunc oratos. qui sciunt
sufficienter dicere & discernere facta sua. Si vero homini

Ep̄us v̄l alius sup̄ior. nō sit talis. s; indiget adiu-
torio interrogātis. m̄ntū cleric⁹ est. tūc inq̄ri potest
put expedire videē. de **H**īs q̄ habes sup̄. c. circ̄ cle-
ricos in ḡi vt de officio d̄mo. celebracōe ⁊ m̄stra:
cōe sacramentorū ⁊ de mō ⁊ hui⁹. **S**i v̄o assūpt⁹
est ex religione ad **E**p̄atū. **I**nteroga de hīs que
habes in. c. c̄c̄ religiosos quo ad multa. **N**ā q̄uis
assūpt⁹ sit ex monasterio tñ adhuc teneē serua-
re ordinem suū. nisi in hīs q̄ non paciunt̄ officium
pastoris vt silencium. solitudo. vigilie. ⁊ h̄ modi
Inquantū vero fuerit beneficiat⁹ seu curatus ⁊ p̄-
latus interroga de hīs que habes supra in. c. circa
beneficiatos. **E**t si recepit dignitatem seu **E**p̄atū
habens aliquam irregularitatem. vel sententiam a
s̄ymomace. vel per intrusionem sibi acquisiuit pre-
laturam. dic vt in. c. precedē. in p̄i. **E**xinde de
hīs que sequuntur que sunt specialia officio pasto-
rali interroga. **S**i videlicet. contulit ordines sa-
cros indebite. quod est vnum in quo maxime offen-
dunt. **S**i per s̄ymomiam contulit sed occulte q̄
mortaliter peccauit nō tamen ipse est suspensus ex
hoc quo ad alios. **S**ed si notoria est s̄ymomia suspē-
sus est quo ad alios. **S**i autem in vtroque casu. or-
dinatus ab eo est suspensus ⁊ indiget dispensacōe
Si contulit scienter ordines non habentibus le-
gitimam etatem quia mortale est nec potest **E**pi-
scopus super etate dispensare.

Si stulit ordies p saltū sciēter. uel duos sacros
simul. vel. iij. minores cū subdiacoātu qz mōrle est

Si stulit ordies sacros ex tpa ordmacionū qz
mortale est nisi exdispensacione ppe h fieret. alias
em ordiatu esset suspensus. miores tam ordines
diebus festiuis pferre potest **S**i in ordmacione
dimisit aliqd faciendū. quia si obmitteret aliquid d
sbalibus ex quibus impmitur caracter. oporteret
totū iterare in alia solempnitate qtuoz tpm **S**i
vero non est sbale s; de simplicia solempnitate nō de
bet iterari. s; supplere tantum onissum. in ordina
cione pime futura. nec prius ante illam suppleci
onem debet ille sic ordiatu exercere officii ordis
quia alias peccaret. Epus autem in hōmōi peccat
mortaliter si ex certa sciēcia vel crassa ignorancia
hoc accidat **I**dem videt si ex notabili negligencia

Si ordinauit aliquē qui non fuerit sue dioce.
vel aliquē religiosū aut alium beneficiatū in aquo
collegio sine licencia sui supioris. sciēter. qz mor
tale est. & est suspensus a collacione ordinum per ā
num. **S**i non fecit fieri exaiacōem de ordina
dis debitam videlic; de etate. scia. morib; & hmōi
sm iura qz peccauit mōlter. **I**dem si fecit fieri ex
aiacōem p meptos ad hui; modi. **I**dem si p tales
fecit fieri exaiacōem. quos estimauit ppter eorum
malam conscienciam ad mittere indignos. si tamē
ad eum spectat prouidere de talibus.

Si scienter admittit indignū quē repellē potest
vt scubinariū & illratū & h^o mōi. **S**i nō stulit
sac̄mentū s̄firmacōis q̄n̄ debuit. Soli em̄ Ep̄i pos-
sunt s̄ferre. & omni āno semel debent s̄ferre & ex-
illud t̄pus solitū. omni t̄pe āni. & omni hora. mor-
turis potest s̄cedē. ne sine hoc decedāt q̄uis sine
hoc saluarenē. **C**ōmittendo ergo magnam negliē-
ciā in hoc. vt post multos annos semel conferre.
credo esse mortale. **S**i non dedit secundū debis-
tam materiam & formam & locū q̄d̄cūq; sac̄ramētū
q̄ mortale. q̄ aut̄ ieiunus s̄ferat sac̄ramētū s̄fir-
macōis n̄ est necessariū. t̄n̄ decēs & de iure. **S**i bis **C**
scienter aliquē s̄firmaret. q̄ peccaret mōzlicē. vñ
in hoc dz esse caut^o ne iteret. & eciā aduertē ne a-
liquis nō cr̄smat^o teneat cr̄smandū aut eciāz ne
s̄sanḡneus teneat s̄sanḡneum. **S**i in cena dom̄i
nō s̄secrauit cū potuit cr̄sma & oleum sanctum ut
debiit. q̄ inouanda sunt talia. **E**t si non seruauit
debitam materiam. formam. & ritum ecclesie. quia
mōzle est. **S**i s̄secracōes ecclesiarū vel altariū
vel calicū. vel patenarū. vel benedictiones vestiū
sacrarū. non fecit vt debuit. sc̄dm̄ formam & ritum
ecclesie vel si aliqd̄ horū per s̄ymoniā consecrauit
Idem de b̄ndictiōe abbatū & abbatissarum. **I**dem
de reconciliacōe ecclesiarū vel cimiteriorū q̄ mōzlicē
peccauit. **M**omiale aut̄ quam nouit corruptam n̄
de facili debet eam s̄secrare in virginem. nec tamē

debet manifestare si est occultū s; mutare nomē. v;
ginis in castam si non perpendit. ¶ Si contulit bñs;
ficia p̄ symoniam quia mortale est. Et si notoria ē
suspensus est quo ad se ⁊ alios. si vero occulta su:
spensus est quo ad se non quo ad alios. Si stul:
lit scienter beneficia indignis siue simplicia siue cu:
rata quia mortale est. Idem si acceptauit presenta:
tum a patronis ineptum. Idem si confirmauit in:
dignum. ¶ Si contulit vni plura beneficia in cāu:
non concessio. aut p̄bendas. aut dignitates v̄ si p̄
sanguineis minus aptis stulit. rōne consanguinitatis
postponendo aptiores quia mortale est. ¶ Si ad mi:
sit ad beneficia habencia curam aīazum. seu ip̄a cō:
tulit non habentib; xv. annos. mortale est. ¶ Si
in eccl̄ijs de iure vacantib; non puidit de rcōre vt
debiit sicut vacāt curata data absq; dispensacōe
pape h̄ijs que non contingunt. xv. l. qui infra an:
nū ab acceptacōe huiusmodi curati non faciunt se
ad sacerdotium pmoueri. nisi causa studij sit obmis:
sum ⁊ dispensatum. de quo habes sup̄ in. c. de bene:
ficiatis. ¶ Si vero Ep̄us de h̄i modi curatis vacā:
tib; infra sex menses postea non puidit non p̄t
post hoc se intromittere de illo. quia mortale est
⁊ tunc teneretur errorem suū manifestare. Idē q̄n
recepto secundo beneficio vacauit primum de quo
habes. s. plen̄ ⁊ i Sūma in. c. p̄te. ¶ Si ordina:
uit aliquē clericū ad ordinē sacrū. sine iusto titulo.

si sine beneficio vel saltē patrimonio sufficiētē ad sui sustentacōz qz vltra pccm mortale tenet et expensas facere quousqz de beneficio sit et psum . nisi aliqs Epus hmoi omisisset alijs dēimādo psonas . qz tūc ille cui omisū fuit tenet . De qbz vide in summa in . 3 . pte . ¶ Si nō uisitauit Epātū suū vt debuit . aut si in uisitacōe sua nīs sūptuos⁹ fuit . et cū magna et nīa fāilia uerit . et cū eqtarijs minijs . vltra p scriptum numex . vel si ipse vel fāilia e⁹ mumeza accepit sup quo specialis pena est . de quibz ple . in . 3 . pte sūme . ¶ Si in uisitacione nō diligenter inqsi ut de quibus debuit et maxime . de uita et honestate clericorum vel sacerdotum et officiancium et quō se habent in amministracione sacramentorum et de formis eoz si bene pnucciant precipue baptismi qui est magis nccarius . de audienca confessionum quō in eis se habent . quō populum amonēt . Et in rebus ecclie precipue altaribus qz mundas teneant Si aut uidet in h⁹ moi nōbilitē excedē . corrigat et emendet qntū poterit . quia si non correxit et pmerit excessus vel si tales sunt incorrigibiles nō puerit de alijs grauter peccat . Et omnia mala et dampna aīaz . que inde sequuntur . et imputandū tamen obuiare potest et non facit di . sz . per totū . ¶ Si sustinuit in officijs . et beneficijs notorios scubnarios quos debet post ammonicionē si nō abstinerit puare beneficijs . qz grauter peccat .

Si iusta debita a p̄decessoribz stracta rōe eccle
sie nō soluit qz mōle ē. **S**i fruct⁹ alicui⁹ bñficij
ad tpus ad se accepit v̄l p̄tez ab eo cui stulit vult
h̄re qz rapina ē ⁊ mortale. **S**i formā iuris er
ga vsurarios manifestos non seruauit s̄ de certa
q̄ntitate content⁹ non facta debita restitucione si
bi remittit. ⁊ ad sepulcra ⁊ ad sacramta admittit
quia mortale est. **S**i incerta pauperibus deputā
da in suum usum ouertit sine n̄ccitate. quia mortale
est. **S**i simas exp̄cacōis de facili propter lucrū
profert vel absolucionem eius quia mortale est.

Si p̄misit q̄stionarios vel alios p̄nunciare in
discretas indulgencias ⁊ falsas quia mōrliter pec
cauit. **S**i exemptos ut fratres predicatores.
miōres. heremitas sancti augustini. carmelitas ser
uitas. Cistercienses ⁊ alios habentes p̄ priuilegiū
exempciones iniuste molestat. non seruando p̄uile
gia eoz specialiter p̄ audientia p̄fessionū. non ad
mittendo sibi p̄ntatos p̄doneos. secūdū. Cle. dudū
de sepul. vel sibi retinendo nimios casus et in con
suetos. vt cottidie habeatur recursus ad eum. **V**t
ad quartam cogendo quantum ad id in quo sunt
p̄uilegiati vel eos ad iudicium trahendo. cū in nul
lo possit eos conuenire n̄ pro heresi quia grauitet
peccat. **S**i monasteria monachozū vel monach
arum non exempta non diligenter ⁊ honeste visi
tauit et eos vel eas adseruandum regulam ..

induxit deponēdo abbates vñ abbatissas pre laxa
cōe cū expedit. hñdo curā de honestate eaz. Et q̄
nō hēant familiaritātē cū clericis religiosiis ul' laicis
ille morales. puidendo eis de diligētī clausura de p̄
fessore securo & p̄sciato p̄hibendo īgressū s̄ymonis
acū & p̄uua feiaz q̄ ibi fiūt. & festa vana ī p̄seca
cōe eaz. ¶ Si in iudicādo in foro p̄tencioso sibi n̄
tenuit vicariū peritū & bonū p̄cipue qñ ex se nō hz
sufficiēciam iuris. ¶ Si non seruauit ordīnem
iudicarium debito modo. ¶ Si fuit acceptator p̄
sonarum. ¶ Si dedit iniquas sentēcias de istis dic
vt. s̄. in. c. circa iudices. ¶ Si non seruauit debitā
formam iuris īferendo sentēcias ex cōmunicacōis
suspensionis & interdicti. quia incurrit vltra p̄cēm
certā penam de qua vide in sūma. 2. p̄re p̄cipue
in causis matrimonialibz. qz ibi oportz esse cautis
simū & ponderosū. & specialit̄ circa diuorcā. ¶ Si
dedit licēciam dño t̄pali vel iudici. vberandi vel
aliter puniendi. vñ incarcerandi aut hui⁹ mōi cle
ricos suos. nisi in casu in quo essent incorrigibiles
per eum. quia efficitur exp̄icatus ex de sen. ex. ut
fame. Meminem tñ eciam debet vberare manibus
p̄p̄is. s̄z per clericū aliū faciat castigare clericum
pro delictis & hui⁹ modi cū expedit secundum iura
Itē a causis sanḡinis debet abstinere opere. con
filio. & mandato. ¶ Si hereticos non diligenter p̄
quisiuit in sua dioce. & puniuit secundum iura

Si testamēta & vltimas volūtates nō fecit im-
pleri p̄cipue quo ad legata ad pias causas. **S**i
dispensauit in votis & iuramentis in quibus nō po-
tuit v̄l si potuit tñ indiscrēte. & sine causā rōnabi-
li. **S**i absoluit a sentēcijs a quibz non potuit ut
in pape reseruatis casibz. vel dispensauit in irregu-
laritate in qua non potuit. **S**i bon⁹ exēplaris
fuit in habitu non p̄cioso. suppellectilibz nō argen-
teis. & curiositatibz in apparatu domus & ornatu
non seculari. in victu sobrio. non suuualis nimis n̄
cū paupibz. in visitando ecclesias. in cōfessendo diui-
nis et p̄cipue diebz festiuis. quia hoc debet facē s̄m
iura. In solempnitatibz p̄cipuis p se cantādo mis-
sam. **I**n dicendo officium deuote nō cursiue s̄
ordinate & q̄ dicat in ecclia sua debite pcurando.
In frequentando oraciones puatas. in vacando
lectionibz sacris. ut di. 36. p totum. in predicando
si sit idoneus. & si sciuerit. si vero nesciuerit. pui-
dendo gregi suo de alijs p̄dicatozibz utilibz n̄ curi-
osis similiter de p̄fessoribz. In tenendo honestaz &
deuotam familiam sollicitus de salute ei⁹. In vitan-
do puerfacionem cū mulieribz ut pestem. In raro
exitu de domo nisi ad ecclesiam. In s̄ferendo & in-
quirendo sepe p̄silia. cum seruis dei. quō possit me-
lius puidere gregi suo. **A**dulatores ut venenū ab
hoarendo. **P**ater paup̄. viduaz. orphanoz. &
op̄fsoz existat. & cās eoz sine exp̄s expedire fat̄

In iniurijs proprijs non sit vindicatu^s. s; paciētis
sum^s. In verbo & gestu. non sit subdit^{us} & iracū^s
nemī multū familiaris nisi seruatorib; dei. superiori;
bus obediens. equalib; non inuidens. nō gaudēs d
dignitate & honore. s; lugens p exteriori occupa;
coe & pleb; offensis. die noctu q; resistat stenciom
b^o maxie ptra fidem catholicā qua si in hijs oib;
diligenter & bene se habuit. nichil deo acceptius.

Si autem psumptorie & male nil miseri^{us} & damp;
nabili^{us} Epi dignitate. vt dic^t aug^{us} di. g. ante oīa

De p̄latis eciam multa habes in sūma. 3 pte. ti.
vlti. p totū. ¶ Item epi & sup̄. concedētes aliquā
domū vsurarijs manifestis alienigenis ad fenus
exercendū. sunt ipso facto suspensi. vt ex de vsu.
quāq; li. vi. Similiter si pmittūt q; hui^{us} modi vs

surarij alienigene exerceant fenus in terris eorū
iurisdictioni subditis. nisi infra tres menses eos
expulerint vt in p̄alle. c. quāq;. ¶ Item Qui se i;
gerit p papa elect^{us} a minori pte quā a duab; pti;
bus cardinaliū. est ipso facto exsicat^{us} Et similiter
cardinales qui talē recepint p papa ex de elect. li.

cet. li. 6. ¶ Item Omnes clerici religiosi lajci. siue
familiares curie siue alij. qui aliq^{id} pactū fecerint.
vel aliquid puū vel magnū pmiserint. vel pmissi
ones recepint vel ex pacto vel pmissione occulta
vel manifesta dederint vel recepint puū quid vel
magnū p aliqua iusticia vel grā. p se vt pro alio

in causis iuridicis vlt lris aplicis . et q̄b̄ cūq; mōis
. ab aplicā sede optinēda s̄c̄ ip̄o f̄co ex̄icati . ī ex̄
uagan̄. **Doifacj . viij . et absolucō ip̄e r̄fuaē .** h̄ h̄z
locū . in cu . ro . **Jo . an . et an . de . bur . eā alle .**

**Sequit̄ quarta et vltima ps huius tractatus q̄
tractat de absolucōe et p̄nie miūdoe . Caplm . 28**

Postq̄ penitens dixit ex se peccata sua . vlt
ex interrogacione confessoris vt debuit
tandem concludat dicens **In istis peccavi
et in alijs multis . et de omnibus dico meam culpaz
Confessor vero tunc interroget . nisi tamen fuerit
p̄sona talis de quo hoc non dubitet̄ quia tunc su p̄
fluū et risibile esset . Si dolet de peccatis p̄teritis
et p̄ponit in futurū abstinere ab oīb; sc̄z mōzibus
Itē si abstulit vlt famam l̄ res alteri⁹ . et pat⁹ sit
satisfacere vel reddere vel si iniuriā fecit . p̄ ea sa
tisfactionem facere et huiusmodi et hoc sit parat⁹
facere q̄cūq; poterit sine vlla dilacione . Que restit
tucio quando sit fienda . et quo ordine quo ad certa
vel incerta . vide in tertia parte **Sūme . ti . pl̄ . per
totum et est ibi materia longa . q̄ si dicat nolle ista
facere vel non posse cū tñ bñ possit . nō est absoluē
dus . hec **Tho . in . 2 . sc̄de . q . 3 . tunc vera .** Potest tñ
dici . **Misereat̄ tui et s; nullo modo absoluo te .** Po
test etiā et miūgi aliud bonū faciendū . nō tñ i p̄nāz
declarando sibi hoc sc̄z q̄ infructuosa sit et sine re
missione peccatorum **Sed ad mollificandum******

fit. & sine remissione peccatoꝝ; ad mollificandū
cor eiꝰ de pe. di. v. falsar Si autem patus ē ad oīa
faciendum. tūc si esset aliq̄ snīa exōicacōis ligatꝰ.
si nō potes eū absoluere ab illa remittas eum ad e
piscopū & aliū q̄ hēat sup hoc auctoritatē ul̄ tu va
das ad pcurandū p eo licenciā absoluendi ul̄ ab
solucionē ipaz & sic absolutū ab exōicacōe tu post
ea absolvas a peccatis & nō priꝰ **hec. Tho.** Si autē
potes absolue hñdo in h̄ speālē; auctoritatē si nō
absoluisti in p̄ncipio p̄fessionis. qđ tamē decēcius
fieret tñ non est multa uis si fiat in fine dūmō tam̄
ante absolucōem a peccatis absoluat eū isto mō q̄
sequit̄ ab exōicacōe. **P**rimo exigendum est ab
eo iuramentum. qđ sit paratus stare mandatis
ecclesie. que scz fiet ei p̄ illa causa **Q**uo iuramē
to p̄fīto iungatur ei hoc. vt si incidit exōicacōz
faciendo contra aliquem canonem. p̄ponat nō am
plius illud facere puta si fuit exōicatus p̄pter pec
cussionem clerici. p̄ponat non amplius verberare
huiꝰ modi & sic de alijs. **S**i p̄ offensā factā in aliū
p̄mittat satisfacere & non amplius offendere. **E**t
hoc factō denudatis humeris eius. **C**onfessor cum
disciplina vel virga pecciat dicendo p̄s **M**iserere
mei deus. vel aliū p̄s. penitencialem. dando ad quē
libet versū iā vñ. postea. **G**loria patri. **D**e inde
kiriei. xp̄el. kiriel. p̄ nī. **E**t ne nos. versꝰ **S**aluū
fac suū tuū. **R**e. **D**eus meus sperātez in te. vsus

Esto nobis dominē turris fortitudinis. **Re.** A facie
e inimici. **Vsus.** Nichil proficiet inimic⁹ in eo. **Re.**
Et filius iniquitatis non nocebit ei. **Vsus.** Domine
exaudi. Et cla. Dñs vobiscū. **Oro.** Deus cui propi-
ū est misereri semper ⁊ parcē suscipere deprecacionem
nr̄am ⁊ hunc famulū tuū. quem s̄ma exp̄cacionis
ligat. miseracō tue pietatis absoluat. p̄ xp̄m dñm
nr̄m. Amen.

Absolutō.

Auctoritate oīpotentis dei ⁊ beatorū ap̄torū
petri ⁊ pauli ⁊ dñi nr̄i pape. ul' **Ep̄i** si ip̄e cō-
miserit. hic michi om̄issa ⁊ tibi concessa. absoluo te
a vinculo exp̄cacionis quam incurristi p̄pter talem
vel talem causā; puta p̄pter manū iniectionem uo-
lentam in clericū vel religiosū vel propter ingressū
in monasteriū monialium vel monachorum si fue-
rit mulier. in casu nō concessō ⁊ hui⁹modi. Et si i
pluribus sentencijs fuerit ligatus singulas exp̄mat
dicendo. Ego te absoluo ligatum sententia excoi-
cacionis. quam incurristi propter talem causā ⁊ ta-
lem rē. vel si pluries p̄pter eandem causam exp̄ca-
tus est. dicendū est. todens quocūq; incurristi. Ad-
dendo. Et restituo te sanctis sacris ecclie ⁊ dñi
⁊ unitati fidelium. In noīe p̄ris ⁊ filij ⁊ sp̄s sc̄i
Amē. Verberando eum vsq; ad amen. **Nota** tñ
q̄ ista fōr. licet debēt seruari vt ex de sen. ex. nup
Non est tamen nec̄aria quin ecia; simplici ver-
bo fieri possit sc̄dm pe. de. pal. ⁊. Jo. de. lig.

*for plerūq; absolutō ⁊ remissio
Miserat cui dñs. ⁊ q̄ si et p̄ manū te ab et aucto te ip̄s beatorū petri et
pau. ap̄torū et aucto te apl̄ica in om̄issa et concessa. ego te absoluo ab om̄ib;
p̄tis q̄ p̄p̄s et oblit. tū ab om̄ib; causis q̄ p̄p̄s et oblit. tū ab om̄ib;
q̄ p̄p̄s et oblit. tū ab om̄ib; causis q̄ p̄p̄s et oblit. tū ab om̄ib;
et interdictis. absq; s̄ms. consue. et p̄ms. cōtra. et aucto vel ab om̄ib;
p̄ntiat. si q̄ in te isti dādo h̄ plerūq; om̄. p̄torū tuorū. indulgenciarū
et remissio in quatuor clauos p̄te meo ecclie in q̄ p̄p̄s et oblit. tū
in noīe p̄. et f. et f. f. amē*

Sicut & exorcisatio potest fieri simplici verbo quous fieri non debeat gratia et absolutio. quod sequitur dicitur exorcisatio in hijs ex dicitur regis iuris. Omnis si si etiam esset fienda huiusmodi absolutio in publico et erga mulieres forte tunc omittenda est denudatio et verberatio. ne denudeat peccatum. Item si quis est exorcisatus propter rem alteri ablatam quamvis restituerit. non tamen est absolutus nisi iudex qui tulit sententiam absoluerit. Et hoc personis declarandum est.

Post absolutioem huiusmodi que preponitur vel si non est aliqua sententia ligatus si habet aliquos casus predictorum de reseruatibus Episcopi. vel. pape. Absoluas eum in nomine de quibus potes. sub hac conditione et forma Si teneris aliquo vinculo exorcisatio minoris. Ego te absoluo et restituo te sanctis sacramentis ecclesie. In nomine patris et filii et spiritus sancti Amen Misereatur tui. etc. Filius dei pro sua misericordia te absoluat et auctoritate eius qua fungor ego in hac parte te absoluo ab omnibus peccatis tuis michi concessis contritis. et oblitis a quibus possum te absolueri. In nomine patris et filii et spiritus sancti amen. Et peccata a quibus non potes absolueri exprimas penitenti. imponens ut habeat recursum ad episcopum vel eius vicarium et dicat ea sibi in confessione Vel si esset simplex et nesciret ita bene exprimere factum suum ut esset necesse. scribat confessio illud vel illa in cedula et det penitenti ut portet Episcopo vel eius vicario sub hac verborum forma vel simili Matorem penitentium

forma plenarie remissionis amovendi penitentium

Misereatur tui Domine ut super Ego te absoluo ab omnibus peccatis tuis et confessis et oblitis. etc. et vinculis fidelium et sacrorum ecclesie remittendo tibi penas penitentiarum quod propter culpas et offensas in christi sacramento si plenarie committitur tuis remissionem in quatuor clausulis scilicet misericordie ecclesie in hac parte optendunt quod nomine patris et filii et spiritus sancti.

vl latricē phomicidio vl incestu in tali gradu. vl
hui⁹ mōi 9missio ad absoluendū. p̄mitati v̄re trās:
mitto. ut absolucōis b̄ficiū impēdendo ⁊ ei p̄nāz
salutarē iniūgendo ip̄m vl ip̄az. sc̄te ec̄cie resilit
tis. q̄ si ip̄e Sp̄us remittat illū ad 9fessozē. aucto
ritate illius itez absoluat. ab omnibz ⁊ imponat pe
nitēciā p̄ illo p̄ quo nondū im posuerat. ⁊ cautū
reddat ne cedula illā alteri legēdaz tradat **O**eli⁹
g^o ē vt si ip̄e 9fessoz 9mode poterit p̄sonalē ad
ep̄m vadat. p̄ auctoritate absolucōis si sibi velit
dare. Si vō 9fētēs nō hz casū resuatis. vl si habz
⁊ 9fessoz pōt de oībz absoluē. Premissa absolucō
ne ab exp̄icacōe minori ⁊ ali⁹ vt sup̄. s. **O**disere aē
zē fili⁹ dei zē. Dicat. Et auctoritate ei⁹ q̄ fungoz
ego absoluo te ab oībz p̄c̄is tuis. In no. p. ⁊ si et
sp̄. sc̄ti amē. Et faciat signū crucis sup̄ eū cū dicat
In noīe p̄ris **N**ec ē nēcāria man⁹ impositō super
absoluendū. ymo nec decens s̄m **T**ho. precipue su
p̄ mulierē. s; magis decet 9signacō crucis Et post
ea addat. Passio dñi n̄ri ihesu cristi et merita
beate marie v̄ginis. et omnū sanctoz ⁊ sanctarum
dei ⁊ quicq̄d boni feceris ⁊ 9ponis facē ac mala
q̄ sustinēs ⁊ sustinebis sint tibi in remissionē omnū
p̄c̄oz tuoz. ⁊ in augmentū diuine gr̄e **Q**ue ver
ba nō sūt obmittēdo. qz sūt magne vtilitatis vt. s.
oīa hui⁹ postea habeāt vim satisfaciōis etiā ex v̄
tute clauum. ⁊ sic magis valent hec **T**ho.

In penitencia iniungēda hoc maxime attendas
fm omnes ut talē des ⁊ iniūgas quam credas om-
nino. q̄ impleat quantūcūq; magnus sit peccator
Et fm. Crisost. melius est in huiusmodi reddē
rōez de nimia mīa quam de nimia iusticia. 26. q̄ 1.
c. alliga. Dabis eia; sibi libertatem q̄ cū aliqua die
obmittēt p̄niam inuicta; possit in alia die sequē-
ti recuperare illam. Item quando dubitatur de
aliquo an faciat p̄niam inuictam diceē ei q̄ si non
fecerit illam. puta si nō ieiunauerit q̄ talem faciat
elemosinam. v̄l aliud bonum ⁊ h̄modi Et de oraci-
onibus p̄ paucos dies p̄t sibi dari. si sciuerit veris-
similiter. q̄ de facili poterit reciduari in criminalia
Et p̄ plures dies potest sibi dari de elemosinis et
ieiunijs. quia huiusmodi eia; si fiant in mortali
non sunt iteranda quia valent quantū ad effectum
quē relinquunt post explecionem in satisfacente
cū quis reuertit ad gratiam hęc. Tho. Querē-
dum est eia; ab eo. si potest illa facere ⁊ dubitat
quia tunc non est iniungēda illa s; alia quā p̄t fac-
cere. Declarandum ē eia; peccatorib; magnis
fm host. q̄ fm regulas ecclie taxatas. 22. quest. 1.
c. p̄dicandum. pro quolibet mortali esset septēnis
penitencia iniungenda. Et iō nō reputet p̄cā suā
leuia. eo q̄ parua ei dat p̄niam. q̄ hoc fit ne cadat ī
desperacionem ⁊ dimittat eam quod esset sibi mō-
le. ⁊ oporteret reiterare confessionem.

Prius etiā potest amoueri q̄ faciat aliqd̄ memoriale
de p̄nā sibi inuncta vt̄ melius recordetur. ⁊ si ob:
liuiscētur reuertat̄ ad cōfessorē. qui sibi illam ut̄
aliā similem reddat. **I**tem similiter inungas q̄
si post cōfessionē de aliquo criminali recordatur qd̄
tūc fuit oblitus q̄ reuertatur ad te confitendo il:
lud q̄zato poterit. quia alias non p̄desset sibi cōfes:
sio. nec tamen necariū est vt̄ vadat ad te quia pōt
ire ad alium nec tamen tenetur nisi illud dicere.
De votis si que habet. que non potest bene implere
vt̄ dubitat. si habes ī hoc specialem auctoritatem
dispensa. vel potius ī aliud p̄uū opus commuta
Si vero nō habes illam auctoritatē. remitte quā:
tum ad hoc ad Ep̄m vel eius vicariū. **I**tem ca
ueas ne inungas penitēciā p̄ quam fiat p̄iudiciū
iuris alieū. aut p̄ quam detur alicui occasio ruine
sp̄ialis aut p̄ quaz peccatū occultū possit alijs ma
nifestari. **I**tem p̄ maxime ita confitentem. ante
⁊ ī fine cōfessionis. v̄bis quibz potes inducas ad
cōfessionē. ne dicat sicut fabulam peccata sua. s; cū
detestacione. **E**t vt̄ dicit Aug^o. caute ⁊ astute īf
rogando que creditur q̄ ille ex verecundia vellet
occultare. **C**ira turpia non descendendo ad parti:
culares circumstantias postquam habetur sufficiē
ter sp̄s peccati. ⁊ ī hui^o modi a remotis interro:
gando ne doceantur homines intelligere malicias
quas antea nescuerant. **hxc** **T**bo.

Amoēas eē sup oīa ut vitet malas societates ut
frequēē p̄fiteat̄. vt sepe audiat verbū dei vt q̄rat
sēp orōes ⁊ p̄cipacōes bonoꝝ q̄ fiūt ī r̄ligioibz ⁊
iūlgēciās ⁊ h̄mōi. Circa infirmos. Ca. 9. 9.

Circa infirmos sic est agendum. Aut em̄
talis est in articulo mortis aut non. Et de
periculum mortis nō solū quia est in extre
mis p̄stitūt⁹. s; eciām quia ē infirmus infirmitate
ex qua frequenter p̄tingit hoīes mori. ⁊ vbi me
dici dubitant. In tali em̄ casu potest quilibz absol
ui a quolibet sacēdote dūmodo non p̄cise de quolibz
peccato ⁊ qualibet sententiā cū piculū est in mora
Talis ergo infirmus aut omisit iam loquelam vel
vsūm ratiōis. puta quia freneticus aut non. Et
in primo casu Si bene viuebat vt bonus ⁊ fidelis
⁊ frequentabat p̄fessionem ⁊ p̄ionem ⁊ huiusmōi
quāuis sacramenta non peccierit quia ex insperato
talia ei acciderūt. vel eciām si malus obstinat⁹ diu
p̄seuerās ī peccatis ⁊ ad d̄m n̄ p̄fessus si peccit p̄
confessione sacerdotem. ⁊ ostendit se velle facere
omnia que debet. ⁊ ita factus mutus vel frenetic⁹
⁊ piculum est in mora debet p̄supponi contritus.
Et faciente aliquo confessionem gn̄alem p̄ eo sicut
fit in populo. sacerdos faciat ei absolucionem ab oī
sniā ⁊ peccato Et inungere potest circūstantibus
aliquid p̄ eo faciendum. vel heredibus aut consan
guineis p̄ anima eius si volunt acceptare :

*quidam m̄dit q̄
C. m̄dit p̄p̄ia ad
de d̄lo m̄dit*

Deinde dari deb; Eucharistia a proprio sacerdote q̄s
uis non sit confessus. quia nō potuit vel ab alio sacē
dote seculari. non aut religioso nisi habuerit licen
ciam ad hoc. a proprio sacerdote vel Ep̄o quia il
le alias incidere in ex̄p̄icacōem papalem. in isto ca
su uel in simili. hoc verū nisi timeret de exspiracio
ne vel vomitu eius. Sed extrema unctio etiam si
non potuit excommunicare propter frenesim etiā si
nō pmitteret se iungi. p̄t ligari & sibi uiolenter
dari. ¶ **A**stantibus aut infirmo in hoc casu deb; cre
di si phibent testimoniu. q̄ ostenderit signa stricio
nis & peccierit confessorem. ¶ **S**i autem a diu non
confessus vel notorius peccator incurrit subito amē
ciam vel mutitatem nec prius nec postea ostendit
signa strictionis nil ei debet dari nec sacramenta n̄
ecc̄iastica sepultura. ¶ **S**i autem nec loquelam a
misit. nec amentia incurrit debet ab eo exigere pura
confessio peccatorum. plus vel minus. s̄m q̄d patitur
tēpus. nam si est in extremis de principalibus tan
tū interrogandū est. & per maxime inducendo ad
stricionē cū spe venie. ¶ **S**i autem non est ita in
extremis. & vult facere confessionem ḡnalem de to
ta uita sua. sicut multi faciunt q̄s non sit neces
sariū de h̄is que rite confessus est facere de nouo cō
fessionem. tñ admittenda est. & tandem absolucio im
pendēda. ab omni sententia excommunicationis & ab
omni peccato modo supradictō in cap̄lo p̄cedenti.

Ita tñ q̄ si ligat⁹ esset exp̄dicacōe aliq̄. a q̄ p̄fess⁹
ex̄ piculū illud nō potuissz absolue d̄z ei in iugi. q̄
si euadat infirmitatē. q̄citus p̄mode potēit. p̄nter
se et ad quē ordinariē sp̄ctz absolucō exp̄dicacōis
illi⁹ q̄ alias si h̄ nō facēt reincident in eādēz s̄m̄am
ex̄ de sen. ex. **Eos q̄ li. 6.** Si erat detēt⁹ aliq̄ p̄ccō
de cāib⁹ r̄buatis **Epo.** n̄ optz q̄ inungat ei. q̄ p̄
sanitatē vadat ad ep̄m p̄ absolucōe. q̄ ad illud non
tēē sz sufficit sibi illa absolucō. **Nō** q̄ si tal̄ essz
vsurari⁹ public⁹ nō pōt talis admitti ad p̄fessionē
nec ad aliq̄ sac̄mēta n̄ facta pri⁹ caucōe de restituci
one vsuraz v̄l p̄missione ab h̄dib⁹ de hui⁹i. **In**
casu q̄ amisisset ip̄e loq̄laz v̄l vsū rōnis post signa
p̄ricōis s̄m̄ formā iuris q̄ h̄ēt de vsu. c. quanquaz
li. vi. H̄is pactis infirmo non est inungenda peni
tencia cū non possit facere. sed innotescenda vt d̄z.
24. q. 1. declarando sic. talem tibi darez penitenti
am si esses san⁹. q̄uis deberes facere m̄to maior
s̄m̄ regulam iuris ⁊ ecclesie. Sed quia non potes
modo. cum eris san⁹ hoc v̄l illud facies. vel venias
ad me. ⁊ tunc dabo tibi. **¶** Istud tamen vltimum
non videt̄ secuz eo q̄ raro reuertant̄ hui⁹ mōi p̄
pn̄ia. Sed dicat sibi. si aliter deus disposuerit de te
dimittas tantum p̄ anima tua ⁊ p̄ penitencia ali
quid. **¶** Potest eciam inungi amicis ⁊ consanguineis
aliquid in penitencia si veriq̄ acceptant. ⁊ si credi
tur q̄ pro eo satisfaciens esset in statu gracie.

Sup oīa bñ ecīā auisād^o ē ut si debz aliqdalicui.
vl rōe maleficij uel strād^o uel depositi uel aliē. de-
claret bñ. vt nō discedat cū alieno. ne meternū dā
neē. Et de restitucōibz ad pias cās ⁊ legatis p aīa
sua. jta disponat vt cogāt executores expedire.
⁊ nō plongare sicut cortidie faciūt. q̄ si nō uellet
sufficenter disponē vl restitue nō est absoluend^o
s; exhortand^o ad stricionē. s; ⁊ pfidenciam dīme
misericordie exēplo latroms exmeritis passionis
xp̄i. ¶ Si non p̄t habere copiā sacerdotis q̄uis
bonum sit in h̄mōi periculis in mari. bello. infirmita
te. uel morte uolenta potest laico pfiteri. non tam
est necessariū. Quod si fiat ⁊ quamuis euadat. tes
netur talis iterum de illis omnibz pfiteri quia non
habet clauēs ecclīe. ¶ Si uero infirmus non est in
piculo mortis. ⁊ si habet casum exp̄icacionis. uel
casum reseruatū debet confessor ire vl mittē ad
Ep̄m si potest p auctoritate hui^o modi. modo tamē
tali vt non p̄dat peccatorē nisi prius ille dederit li
cenciam noiandi psonam. ¶ Si autē infirmus hz
indulgenciam in articulo mortis a papa. appropins
quante morte tunc potest fieri absolucō post omīa
p̄dicta. ¶ Pro p̄dicta indulgencia. forma absoluci
onis in articulo tantū mortis habentibus indulgē
ciam plenariā uidelic; si ille tunc infirm^o pfess^o ē
non oportet iterare s; Confiteor ⁊c Miserat^o ⁊c.
s; sufficit dixisse illa sēl i p̄m^o pfessiois ⁊ sibiūgat.

Confessor dicens. **A**bsoluo te etc. **A**uctoritate dei
et beatorum apostolorum petri et pauli etc. usque ad finem.
Sed si antea non confessus fuerat dicat infirmus
si potest Confiteor etc. **S**i vero non potest dicat al-
lius loco sui. **P**ostea sacerdos cui fuerat generalis-
ter confessus vel specialiter dicat. **M**isereatur tui
etc. **I**ndulgentiam etc. **C**onsequenter subiungens di-
cat. **D**ominus noster ihesus christus pro sua sanctam matrem
te absoluat. **E**t auctoritate ipsius dei et beatorum
apostolorum petri et pauli et sancte Romanorum
ecclesie etc. **N**on ecclesie nisi in hac parte
tibi concessa quia nunc fugor ego. **A**bsoluo
te ab omni sententia excommunicationis maioris vel minoris
suspensionis et interdicti si teneris et restituo te uni-
tati fidelium et sanctis scriptis ecclesie. **I**tem eadem aucto-
ritate dei et beatorum apostolorum petri et pauli et sancte Romanorum
ecclesie etc. domini pape nisi in hac parte tibi concessa
in quantum claves sancte ecclesie se extendunt et in quantum
debeo et possum si ista vice morieris. **A**bsoluo te ab
omnibus penis tuis in purgatorio debitis propter
culpam et offensam quas contra deum et animam tuam et
proximum tuum commisit. si non propter istius indulgentie
commisit illam in quantum michi permittit. restituo
te innocencie in qua eras quando baptizatus fuisti.
Si vero ista vice non morieris referuo tibi plenam
auctoritatem et indulgentiam tibi concessam a
domino papa pro ultimo articulo mortis tue. **I**n no-
mine patris et filii et spiritus sancti Amen.

Sp. d. h. ab. h.